

Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Державна установа «Науково-методичний центр
вищої та фахової передвищої освіти»

ФАХОВА ПЕРЕДВИЩА І ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА:
ТЕОРІЯ, МЕТОДИКА, ПРАКТИКА

Матеріали
II Всеукраїнської науково-практичної конференції

Київ
2021

УДК 377/378:006

Фахова передвища і професійна освіта : теорія, методика, практика : матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції, 14 квітня 2021 р. – Київ : Науково-методичний центр ВФПО, 2021. – 396 с.

*Рекомендовано до друку Науково-методичною радою
Науково-методичного центру ВФПО (протокол № 2 від 26 квітня 2021 р.)*

Організаційний комітет:

Співголови:

Василь КРЕМЕНЬ, д-р філософ. наук, професор, дійсний член (академік) НАН і НАПН України, Президент НАПН України, президент Товариства «Знання» України;

Тетяна ЩЕНКО, канд. пед. наук, професор, директор Державної установи «Науково-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти».

Члени оргкомітету:

Недзя НИЧКАЛО, д-р пед. наук, професор, дійсний член НАПН України, академік-секретар Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України;

Валентина ГОРДІЄНКО, канд. пед. наук, вчений секретар Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України;

Микола ХОМЕНКО, канд. пед. наук, заступник директора з навчально-методичної роботи Державної установи «Науково-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти»;

Ніна ЛИХОГОД, завідувач лабораторії педагогічних інновацій Державної установи «Науково-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти».

Розміщено матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Фахова передвища і професійна освіта: теорія, методика, практика», проведеної Державною установою «Науково-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти» спільно з Національною академією педагогічних наук України **14 квітня 2021 року** відповідно до плану проведення наукових конференцій Міністерства освіти і науки України на 2021 р. (лист ІМЗО від 13.01.2021 р. № 22.1/10-37).

Висвітлені питання інноваційної діяльності закладів фахової передвищої і професійної освіти щодо забезпечення якісної підготовки конкурентоспроможних фахівців в умовах викликів сьогодення.

ISBN 978-617-7283-49-1

©Науково-методичний центр
ВФПО, 2021

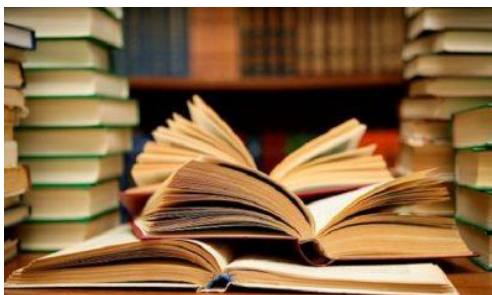

МЕТА КОНФЕРЕНЦІЇ

Обмін досвідом і обговорення актуальних питань організації освітнього процесу в закладах фахової передвищої і професійної освіти, а саме: інновації в умовах діджиталізації та дистанційної освіти; цифрова компетентність педагогів; використання інструментів дистанційного навчання в освітньому процесі; використання платформ управління електронним навчанням у закладах освіти.

ОСНОВНІ НАПРЯМИ РОБОТИ КОНФЕРЕНЦІЇ

- Фахова передвища і професійна освіта в контексті загальноцивілізаційних змін, завдання та перспективи розвитку.
- Імплементція Закону України «Про фахову передвищу освіту».
- Впровадження нормативно-правових актів освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр».
- Впровадження цифрових технологій в освітньому процесі.
- Інноваційна стратегія управління, інформаційного, науково-методичного і матеріального забезпечення функціонування закладів освіти.
- Презентація кращих педагогічних практик та нагородження переможців конкурсу «Педагогічний ОСКАР-2021».

УДК 377/378:006

*Кремень В.Г., д-р філософ. наук, професор,
дійсний член (академік) НАН і НАПН України,
Президент НАПН України,
президент Товариства «Знання» України*

ФАХОВА ПЕРЕДВИЩА І ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ ЗАГАЛЬНОЦИВІЛІЗАЦІЙНИХ ЗМІН

Фахова передвища освіта – надзвичайно важливий і потужний сегмент вітчизняної освіти. Цей напрям освітянської діяльності не є допоміжним чи другорядним, це повноправний сегмент національної системи освіти України. Сьогодні діє понад 700 коледжів, що здійснюють підготовку молодших бакалаврів. У цьому році планується випуск понад 100 тис. молодих фахівців, які суттєво впливатимуть на розвиток нашої економіки та різних сфер життя і діяльності суспільства.

Нерідко можна почути дискусію щодо майбутнього фахової передвищої освіти. Як відомо, висловлюються різні точки зору. На нашу думку, фахова передвища освіта має великі можливості для подальшого розвитку. І це не якісь суб'єктивні вподобання чи симпатії, це зумовлено об'єктивними чинниками, що позитивно впливають на зростання ролі цієї сфери. Передусім, тут йдеться про те, що значення цього сегменту освіти буде зростати у зв'язку із затребуваністю в економічній та інших сферах суспільної діяльності випускників коледжів. Адже виробництво майбутнього вимагає таких фахівців, яких готує професійний коледж.

Наголосимо, що автоматичного зростання ролі фахової передвищої освіти не відбудеться. Ми всі разом і держава загалом маємо докласти значних зусиль для того, щоб мати подальше зростання ролі фахової передвищої освіти. По-перше, необхідно реагувати на попит ринку праці, реформувати сучасні напрями підготовки на спеціальності, що користуються попитом. Ми не повинні «зацементувати» досвід й не маємо

намагатися зберегти ті профілі, що склалися історично й нині не користуються попитом. По-друге, необхідно вирішувати проблеми матеріально-технічної бази для вдосконалення професійної підготовки фахівців. Вважаємо, що необхідно йти двома шляхами. Один шлях – це, безумовно, зміцнення матеріально-технічної бази безпосередньо в коледжах. Водночас зазначимо, що абсолютизуючи цей шлях, ми не досягнемо визначених цілей. Тому потрібно поєднувати реалізацію цього завдання зі зміцненням, створенням взаємовигідних умов співпраці із сектором виробництва щодо використання їхньої бази. По-третє, налагодження системи підвищення кваліфікації і стажування працівників педагогічних колективів коледжів у поєднанні із широким залученням фахівців з виробництва до навчання студентів і впровадження дуальної освіти. По-четверте, це створення багатпрофільних фахових коледжів на основі об'єднання малокомплектних закладів. Безумовно, на попит ринку праці значно легше реагувати в багатпрофільному коледжі й сприяти вирішенню питань щодо створення сучасної матеріально-технічної бази у потужних закладах освіти, аніж у дрібних.

Ще один напрям, який маємо максимально використовувати, – це широке запровадження підготовки фахівців з-поміж безробітних за рахунок центрів зайнятості, а також бажаючих оволодіти іншою професією за кошти підприємств та організацій. Державні структури зайнятості нині мають досить потужне фінансування, але не завжди ефективно використовують кошти. Намагання створити паралельну систему закладів освіти при центрах зайнятості – це неправильна й неефективна дія, оскільки поряд діють потужні коледжі, які можуть ефективніше здійснювати професійну підготовку, використання за умови коштів центрів державної служби зайнятості.

Ще однією важливою передумовою, яка сприятиме підвищенню ролі фахової передвищої освіти, є перехід до профільного навчання в старшій школі, але й тут потрібні наші

цілеспрямовані активні дії. Безумовно, в громадській думці потрібно утверджувати ідею отримання фаху молодшого бакалавра на основі базової середньої освіти як найбільш пріоритетного і перспективного вибору молодшої людини. І це є реальним, згадаймо, що серед людей старшого покоління технікум завжди був дуже популярним закладом освіти, про що свідчили великі конкурси. Сьогодні, з одного боку, необхідні передумови, а з іншого – сучасна перебудова загальної середньої освіти, що дозволяє реанімувати і підняти на вищий рівень саме професійний коледж. Зрозуміло, що для цього потрібно законодавчо закріпити право молодшого бакалавра на вступ на споріднені спеціальності до університетів без традиційного зовнішнього незалежного оцінювання за скороченим терміном навчання. Тут має бути чітка відповідність професії, якою оволоділа молода людина в коледжі, і життєвих планів щодо навчання в університеті.

Наступне з цього напрямку – це створення такої мережі фахових коледжів, яка б задовольняла не лише потреби ринку праці, а й відповідала б бажанням абітурієнтів, й створювала б можливість професійного навчання за бажаним фахом.

Виняткове значення має оновлення змісту загальноосвітньої підготовки у фахових коледжах із максимальним урахуванням майбутнього фаху студента. Надання можливості тим випускникам коледжу, які бажають навчатися в університеті за іншою спеціальністю, складати зовнішнє незалежне оцінювання з відповідних предметів і брати участь у конкурсі абітурієнтів на загальних умовах, (якщо мова йде про спеціальність, що не збігається з отриманою в коледжі). Все це створює передумови для підвищення ефективності підготовки фахівців у коледжах і, разом з тим, для врахування загальноцивілізаційних змін, що відбуваються в сучасному світі.

Доцільно також схарактеризувати вимоги до підготовки фахівців у наших закладах фахової передвищої освіти. Передусім, маємо усвідомити, що світ вступив в інноваційний тип прогресу, який характеризується швидкою змінюваністю

знань, ідей, технологій. Справді, ми сьогодні не можемо навчити в школі, в гарному коледжі чи університеті людину на все життя. Поряд з оволодінням базовими знаннями особливої актуальності набуває завдання навчити студента навчатися, набувати вмінь і навичок робити це впродовж життя. Адже сьогодні людина розумна (*Homo sapiens*) – це людина, яка навчається. І третя функція – це навчити студента використовувати отримані знання в практичній діяльності. Отже, маємо готувати інноваційну людину, людину з інноваційною культурою, інноваційним мисленням і здатністю до інноваційного типу діяльності. Це важливо передбачати в наших навчальних планах, освітніх програмах, методиках навчання.

Наступне – це цифровізація суспільного та особистого життя і діяльності. Ми бачимо, що особливо в умовах пандемії COVID-19 помітно актуалізувались проблеми цифровізації як явища в суспільному житті, професійній діяльності, зокрема в освіті. Сьогодні не може бути фахової людини в будь-якій сфері життєдіяльності без необхідної цифрової комп'ютерної підготовки. Комп'ютер виконує як мінімум чотири навчальні функції. Комп'ютер – це шлях до комп'ютерної грамотності, без якої все складніше бути конкурентоспроможним. Комп'ютер – це матеріальний засіб інтенсифікації й індивідуалізації пізнавальної діяльності. Він може зумовити в майбутньому перехід від класно-урочної системи до інших форм організації навчання. Комп'ютер, підключений до інтернету і до інших мереж, – це можливість пізнавати, спілкуватись, отримувати знання з різних країн з будь-яких сфер життєдіяльності.

Комп'ютер відкриває шлях до дистанційного навчання, що об'єктивно зумовлений для нашої країни і для всього світу. Цей шлях став надзвичайно актуальним і важливим. Незалежно від того, фахівців якого напрямку ми готуємо в коледжах, всі вони мають бути освіченими відповідно до вимог цифрового суспільства.

Ще один важливий аспект – глобалізація як об’єктивний процес, багатоаспектне явище. Сьогодні економічний розвиток будь-якої країни залежить не лише від зусиль її населення, а й від того, як громадяни інтегровані в глобальний простір у контексті підготовки, майстерності, фахового рівня. Для того, щоб фахівець був конкурентоспроможним, а країна динамічно розвивалася, ми покликані готувати людину, здатну ефективно працювати за своїм фахом на рівні світових вимог. Це не для того, щоб готувати фахівців для виїзду в інші країни, а для того, щоб наша держава динамічно розвивалась завдяки підготовці конкурентоспроможних фахівців. І тут багато є завдань, починаючи з вивчення державної та англійської мов, тому що це спосіб спілкування зі світом, спосіб постійного підтримання свого високого фаху та підвищення його рівня.

Глобалізація – це не лише зближення народів, націй, єдина економіка, а й, на наш погляд, загострення конкуренції, набуття конкуренцією всепланетарного характеру, поширення конкуренції не лише на сферу економіки, а й політики, ідеології, культури тощо. Ось чому глобалістська людина за змістом підготовки має бути й патріотом України, бо патріотизм, національне єднання українців є передумовою успішного розвитку України. Лише нація, яка згуртована й чітко усвідомлює свої національні інтереси в економіці та в інших сферах, зможе захистити свої інтереси у співпраці, в конкуренції, в змаганні з іншими державами. Для України це особливо важливо, оскільки минає лише три десятиліття, як ми стали суб’єктом геополітики й утверджуємо себе в світі, який поділено на зони впливу. Тому формування високих громадянських почуттів, патріотизму і національне єднання також є надзвичайно важливим завданням підготовки фахівців у закладах вищої фахової передвищої, професійної (професійно-технічної) освіти.

У сучасному глобалізованому світі відбуваються інтеграційні процеси, не тільки в загальносвітовому контексті, а й у континентальних масштабах. Мова йде про те, що Україна

потребує максимальної європейської інтеграції, спрямованої на створення найкращих умов для життя, діяльності і розвитку людини. В європейській інтеграції передбачаємо як мінімум два шляхи, два завдання. З одного боку, це завдання максимально перейняти тип відносин, які утвердилися в Європі з урахуванням конкретних історичних умов України, а з іншого – сприяти інтеграції, вступу в європейські структури, членство в яких, на наш погляд, стане важливим для розвитку самої України. Маємо на увазі вступ до Європейського Союзу і НАТО. Ми бачимо, що в сучасних умовах саме інтеграція є єдиним способом захисту України від агресивної політики північно-східного сусіда, збереження української території і суверенітету. Безумовно, ми маємо формувати молоду людину з європейськими цінностями, високим пошануванням людини. Наголосимо на тому, що людство сьогодні можна умовно поділити на дві частини. Одна частина – це ті країни, в яких на першому плані є цінність людини, це демократичні країни, й інші – де на першому плані є щось інше, скажімо, держава, ще будь-яке інше формування. Протиборство таких країн значною мірою визначає сьогоднішню взаємодію і відносини між державами. Наша мета – орієнтуватись на формування розвиненої самодостатньої особистості. Поряд із суто професійними питаннями маємо розуміти, що нині самодостатня розвинена особистість є основним показником прогресивності будь-якого суспільства, й водночас – основною умовою подальшого розвитку суспільства, економіки. Адже успіх залежить сьогодні не стільки від корисних копалин, від чогось іншого, а від того, який людський капітал і наскільки він самореалізується. Зазначимо, що в умовах динамічного зростання інформаційно-комунікативних зв'язків, в яких знаходиться людина, лише самодостатня особистість зможе усвідомлено відповісти на кожен виклик і не потрапити під чужий вплив чи політика, чи якоїсь політичної сили, а вибудувувати свою особисту поведінку на основі власних переконань. Це надзвичайно важливе завдання. Як відомо,

---

маніпуляція громадською думкою, людиною сьогодні стала професійним завданням наших противників, які часто роблять все можливе, аби збуриати громадську думку, а слідом за нею і самих громадян України на протиборство та якісь інші дії.

На наше переконання, викладацький склад професійних коледжів та їх керівники є потужною сучасною педагогічною силою. Ці завдання будуть реалізовуватися в подальшому розвитку системи фахової передвищої освіти. Незаперечним є те, що в Україні, вона стане ще більш популярною й більш ефективно впливатиме на якість підготовки професійної фахівців і розвиток держави і суспільства.

Останнім часом фахова передвища освіта демонструє гарні зразки педагогічних інновацій та творчості. Всеукраїнський конкурс «Педагогічний ОСКАР» проводиться з метою вивчення та поширення інноваційних педагогічних практик, що народилися й утвердилися в закладах фахової передвищої освіти. Багато з них стали осередками креативних викладачів, місцем обміну досвідом і втілення найсміливіших педагогічних ідей.

УДК 378.091:004.4

Ищенко Т.Д., канд. пед. наук, професор, директор

*Жуковська С.А., канд. пед. наук,
завідувач лабораторії цифрових та
медіатехнологій в освіті Державної
установи «Науково-методичний центр
вищої та фахової передвищої освіти»*

СУЧАСНІ ТRENДИ СТВОРЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ОСВІТНЬОГО КОНТЕНТУ: ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ

Законом України «Про освіту» визнано інформаційно-комунікаційну компетентність як одну з ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності.

Концепцією розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 р. № 67, визначено створення та виконання національної програми навчання загальних і професійних цифрових компетенцій та знань як одне з пріоритетних завдань на шляху до прискореного розвитку цифрової економіки.

Досвід європейських країн свідчить про суттєвий вплив на розвиток економіки заходів щодо набуття цифрових компетентностей населенням.

Формування і розвиток цифрових навичок та цифрових компетентностей в суспільстві здійснюється шляхом здобуття особою цифрової освіти з використанням інформаційних ресурсів, нових освітніх технологій та цифрових освітніх ресурсів [1]. Виникає нагальна потреба у якісному електронному освітньому контенті, виробництво якого стрімко набирає обертів. Офіційно на рівні ООН і ЮНЕСКО задекларовано, що за наявності якісного освітнього контенту та розробленої методології освітнього курсу ефективність електронної форми освіти відповідає ефективності традиційної очної форми. Також ООН стверджує, що доступ до інтернету забезпечує фундаментальні права людини до відкритого інформаційно-освітнього простору, «який поширює думки, ідеї, інформацію, знання та надає можливість людям спілкуватися і соціально взаємодіяти» [2].

Однак сьогодні це питання набуває особливої актуальності. Пандемія COVID-19 кардинально змінила наше повсякденне життя. Вплив зовнішніх чинників був такий потужний, що досить консервативна система освіти змушена була практично миттєво адаптуватися до змін. Швидке поширення вірусу спонукало держави світу вжити суворих карантинних заходів, рекомендованих ВООЗ, але не зупинити функціонування звичних процесів у нових умовах, зокрема й освітній процес.

Традиційно освітня система була побудована на прямій взаємодії вчителя і учня в класі, викладача і студента в аудиторії. Однак розвиток технологій і цифрового простору, особливо в останні 20 років, змінили наш погляд на освіту, а вимушені локдауни прискорили процес діджиталізації суспільства і освіти зокрема. Нові методи набуття знань стимулюють нашу винахідливість і розвивають здатність ініціювати зміни і успішно справлятися з ними.

Наразі, коли освітянська спільнота, хто більшою мірою, а хто меншою, адаптувалася до роботи в умовах дистанційного та змішаного навчання, виникли численні інтернет-спільноти педагогів, які розміщують у соціальних мережах освітні матеріали, перетворюючи інтернет на універсальну бібліотеку лекційних, методичних матеріалів, електронних підручників і посібників, відеоматеріалів тощо. За дослідженням інтернет-асоціації України, кожну хвилину у фейсбуці роблять понад три мільйони пошукових запитів, а на відеохостинг ютюб завантажують майже чотири мільйони різноманітних відео. Важливе значення відіграють масові відкриті онлайн-курси (МООК), використання яких надає можливість студентам навчатися будь-де та будь-коли.

Деякі дослідники стверджують, що використання дистанційного навчання у вищій освіті в довгостроковій перспективі є більш ефективним з погляду витрат порівняно з навчанням, проведеним традиційним способом. Для закладу освіти, щоб мати можливість застосовувати і використовувати електронні навчальні курси, важливо, щоб існували достатні ресурси і умови. А це є поширеною проблемою! Тому створення електронного освітнього контенту, технічне обладнання та персонал, який організує та забезпечить функціонування комплексу, – основні умови побудови дистанційної освіти, яка охоплює широкий спектр технологій і стратегій навчання.

Адже за віддаленого формату роботи зі студентами важливо поєднати дистанційну освіту з традиційною взаємодією завдяки зовнішнім комунікаційним сервісам;

забезпечити синхронність у віртуальній аудиторії; працювати із здобувачами освіти у соціальних мережах; створювати електронний освітній контент; керувати взаємодією учасників освітнього процесу.

Таким чином, завдяки широкому впровадженню дистанційної форми освіти у вищу освіту змінилися і традиційні ролі студентів та викладачів. Студенти з пасивних отримувачів знань перетворилися на активних учасників освітнього процесу, які несуть самостійну відповідальність за генерацію інформації, яку вони отримують від викладача. При цьому і викладач перестав бути просто транслятором знань, а перетворився на тьютора, який спрямовує, підтримує і мотивує студентів, спираючись при цьому на технологічні інструменти. Дослідники сучасного стану освіти стверджують, що у педагога більше немає монополії на знання. Цифрові технології її забрали!!!

Водночас зросло навантаження на педагога. У Китаї вже понад 10 років тому почався процес підрахунку підвищеної ресурсовитратності такого процесу, а у наших педагогів взагалі не було часу на перепланування роботи в умовах дистанційної освіти.

Щоб полегшити педагогам дистанційну роботу у Науково-методичному центрі ВФПО було активовано роботу зі створення електронного освітнього контенту, який розміщується у Медіатеці електронних засобів навчання nmcbook.com.ua.

Кількість користувачів цього електронного освітнього ресурсу збільшилася у рази. Ми змушені були розпочати процес вдосконалення ресурсу, який ще продовжується, і у новому навчальному році освітяни отримують сучасний та більш функціональний електронний освітній ресурс.

Створення електронних підручників і посібників, відеокурсів та відеолекцій, підручників нового покоління, інтерактивних та електронних робочих зошитів відбувається завдяки прямій участі педагога у проектуванні цих засобів навчання, а методичний супровід та технічне виконання робіт

проводять методисти та фахівці Науково-методичного центру ВФПО.

Робота зі створення електронних засобів навчання регулюється такими нормативними документами, а саме:

- Законом України «Про освіту» від 05 вересня 2017 р. № 2145-VIII (згідно із останніми змінами та доповненнями);

- Законом України «Про вищу освіту» від 01 липня 2014 р. № 1556-VII (згідно з останніми змінами та доповненнями);

- Законом України «Про фахову передвищу освіту» від 06 червня 2019 р. № 2745-VIII (згідно з останніми змінами та доповненнями);

- Законом України «Про авторське право і суміжні права» від 23 грудня 1993 р. № 3792-XII;

- Положенням про електронні освітні ресурси, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 01 жовтня 2012 р. № 1060 «Про затвердження Положення про електронні освітні ресурси» (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 29 травня 2019 р. № 749);

- Положенням про електронний підручник, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 02 травня 2018 р. № 440 «Про затвердження Положення про електронний підручник» (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки від 29 травня 2019 р. № 748);

- Концепцією підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2018 р. № 660-р «Про схвалення Концепції підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти»;

- Концепцією розвитку цифрових компетентностей, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 р. № 167-р;

- Положенням про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 08 вересня 2020 р. № 1115 «Деякі питання організації дистанційного навчання».

Напевно, ніхто не заперечуватиме, що усі пандемії рано чи пізно закінчуються, а технічний прогрес перебуває у постійному розвитку. Тому педагогічній спільноті потрібно вивчати досвід закордонних колег з питань створення та впровадження масових відкритих онлайн-курсів, цифрових технологій контролю знань. Наприклад, в США близько 90% вишів користуються дистанційною формою іспитів. Серед них – Університет Північної Кароліни (UNC, 19 тисяч студентів), який проводить до 40 тисяч дистанційних іспитів щороку; Західний Губернаторський Університет (WGU, 78 тисяч студентів) – до 30 тисяч щороку [3].

Але не потрібно забувати і про український досвід. З 2010 року проводиться онлайн-тестування (замір залишкових знань) випускників аграрних закладів освіти, а у цьому році у рамках пілотного проєкту проводиться Єдиний державний кваліфікаційний іспит для випускників спеціальності «Ветеринарна медицина». Незабаром ЄДКІ буде обов'язковим для усіх випускників, адже прогрес не зупинити. Тому науково-педагогічним та педагогічним працівникам потрібно докласти максимум зусиль для проєктування, створення та впровадження сучасного електронного освітнього контенту, забезпечити його актуальність та релевантність, бути і викладачем, і фасилітатором, і наставником, адже створення знань та їх впровадження є перспективою для розвитку освіти та суспільства.

І ще дуже важливо – педагог має бути готовий до неперервного вдосконалення, розвитку, самоосвіти, вивчення та впровадження інновацій і готувати до цього своїх вихованців, тому що неперервна освіта є обов'язковим компонентом глобальної освітньої системи, в якій людина бере участь упродовж всього життя.

Використані джерела

1. Концепція розвитку цифрових компетентностей, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 р. № 167-р; <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021>.
2. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 р. № 67 (Офіційний вісник України, 2018 р., № 16, ст. 560).
3. Falih M. Alsaaty, Ella Carter, David Abrahams & Faleh Alshameri, Traditional Versus Online Learning in Institutions of Higher Education: Minority Business Students' Perceptions. Business and Management Research Vol. 5, No. 2; 2016. URL : <https://www.researchgate.net/publication>

УДК 377/378 : 006

*Хоменко М.П., канд. пед. наук,
заступник директора Державної установи
«Науково-методичний центр вищої та
фахової передвищої освіти»*

ФАХОВА ПЕРЕДВИЩА ОСВІТА: ПРОБЛЕМИ ТА ЇХ ВИРІШЕННЯ

Дискусії щодо підготовки молодшого спеціаліста, які ведуться в суспільстві вже не один рік, досить неоднозначні, а в окремих випадках – радикально протилежні: від несприйняття як окремого освітянського рівня з пропозиціями щодо об'єднання з професійно-технічною освітою і, відповідно, підготовки робітничих кадрів, до визнання його початковою вищою освітою, що готує універсального, найбільш затребуваного фахівця. Нерідко опоненти апелюють до світового досвіду

формування трудового ресурсу, посилаючись на бачення роботодавців.

Виклики нинішнього періоду розвитку суспільства пов'язані з постійним переформатуванням ринку праці та ринку освітянських послуг, інтеграційними процесами в світі, економічним станом країни, глобалізацією виробничих процесів, підвищенням рівня вимог до підготовки як до фахівців, так і робітників. Ставши в 2007 році учасником Болонського процесу з правом отримання випускниками закладів освіти конвертованих дипломів, Україна тим самим визначилась щодо Європейського ринку праці, підтвердивши бажання інтегруватись у відповідний економічний простір. Нелогічною виглядає спроба розглядати підготовку фахівців лише з урахуванням потреб країни, а інколи, і окремих регіонів, так як це сприймають органи місцевого самоврядування, які частково фінансують заклади фахової передвищої освіти. Сьогодні дуже складно визначитись щодо потреби у фахівцях певних напрямів. Якщо кількість працівників бюджетної сфери (медицина, освіта, культура, військові) – як фактичну, так і теоретичну – можна обрахувати, то кількість зайнятих у виробничій, а тим більше у сфері обслуговування, визначити майже неможливо. Власне кажучи, і в бюджеті зробити це стає все складніше, враховуючи постійне реформування, яке позначається на структурі установ і відповідно на зайнятих працівниках, а також невизначеність щодо працюючих пенсіонерів.

При цьому досягти взаєморозуміння між ринком праці і ринком освітянських послуг досить складно. Якщо сприймати ринкові відносини як рушійну силу розвитку економіки, то необхідно розуміти, що виробничі ніші, за постійної зміни конфігурації мотиваційних факторів, далеко не завжди наповнюються фахівцями відповідного профілю. Розвиваються межі між окремими спеціальностями технічного, економічного, технологічного, гуманітарного напрямів. В аграрному секторі на

посадах, які потребують відповідної фахової підготовки, нерідко працюють фахівці, далекі від цього напряму виробництва.

Безумовно, головним суб'єктом освітянського процесу, вимоги до якого значно змінюються з роками, є викладач. Нові інформаційні технології, обізнаність студентів, доступність до інформації вимагають від нього постійної трансформації, інтегрування у світовий освітянський простір. Відійшли в минуле критерії щодо технічного оснащення освітніх закладів, які визначалися кількістю комп'ютерів на 100 студентів. Сьогодні кожен студент має сучасні гаджети – мобільні телефони, планшети, ноутбуки. Головне – це доступність до інтернету, освітнього контенту. Тому викладач має шляхом постійної співпраці зі студентами допомагати їм реалізувати свої можливості, спонукати до освоєння знань і навичок.

Нові педагогічні технології без підготовленого викладача реалізувати неможливо. Сьогодні він, крім досконалого володіння педагогічними технологіями та предметом, який викладає, як мінімум має знати психологію та основи комп'ютерної грамотності.

Найважливішим викликом сьогодення до фахової передвищої освіти залишається передача закладів на місцевий бюджет. Спроба вчинити це з усіма коледжами зустрічає супротив як з боку закладів освіти, так і місцевого самоврядування. Головна причина – зорієнтованість регіонального замовлення виключно на потреби регіону, хоча перші два курси навчання (загальноосвітній цикл) в коледжі оплачує держава. Враховуючи багатопрофільність та певне фахове спрямування, це призведе до скорочення контингенту студентів і навіть ліквідації освітнього закладу. Навіть без передачі на місцевий бюджет, внаслідок демографічної ситуації, втрати актуальності підготовки певних спеціальностей, однопрофільності, вже сьогодні можна констатувати, що заклади освіти, які мають менше 100 студентів, будуть або приєднані, або ліквідовані, а таких нараховується близько 70.

Поступово змінюються потреби ринку праці. Спостерігається тенденція до зменшення потреби у фахівцях певного напрямку – сфери обслуговування. Перепрофілювання, розмитість меж між спеціальностями, підготовка робітничих спеціальностей, моніторинг вступу у вищі заклади освіти випускників закладів фахової передвищої освіти, який свідчить, що продовжують навчання лише до 25% випускників, – потрібно радіти і сприяти розширенню цього процесу, а не створювати перепони.

Щодо підготовки робітників і фахівців на відповідних рівнях. Виникла дивна ситуація щодо ставлення до професійно-технічної (професійної) і фахової передвищої освіти. Спроба об'єднати ці рівні підготовки наштовхнулася на зрозумілий супротив з боку останньої. Априорі ми маємо самодостатню потужну систему, яка успішно подолала всі складності та проблеми впродовж багатьох років і має найменше нарікань з боку роботодавців, – розвиток пріоритетів, характерних для цього рівня акредитації, забезпечення інтеграційних процесів, упровадження інноваційних педагогічних технологій, збереження матеріально-технічних і земельних ресурсів, швидка адаптація до вимог і потреб суспільства. Власне кажучи, підготовка робітників і фахівців, у нашому розумінні, не виключає, а навпаки доповнює одна одну, розширюючи їх можливості. Всі спеціальності, за якими ведеться підготовка у фаховій передвищій освіті, включають одну–дві робітничі спеціальності, на які коледжі мають ліцензії. В свою чергу, кращі професійно-технічні заклади ведуть підготовку молодшого спеціаліста. Опустивши підготовку в коледжах до рівня професійно-технічних, отримаємо ще більший наплив у вищі заклади освіти, а не навпаки. А бажаючих отримати професійну освіту на рівні фахового молодшого бакалавра значно зменшиться. Інша справа – об'єднання окремих закладів освіти обох рівнів дозволить, з одного боку, провести оптимізацію, з іншого – дати поштовх до подальших інтеграційних процесів.

УДК 377.5

*Каленський А.А., д-р пед. наук, професор,
завідувач лабораторії науково-методичного
супроводу підготовки фахівців у коледжах і
технікумах Інституту професійно-технічної
освіти НАПН України*

ПРОБЛЕМИ ГОТОВНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ДО ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ТЕХНІКУМАХ І КОЛЕДЖАХ

Якість освіти є пріоритетом для країн Європейського Союзу. Про це наголошується в Європейських стандартах та рекомендаціях, прийнятих країнами європейського простору вищої освіти на Єреванській конференції у 2015 р., у ключових політичних документах, прийнятих Європейською комісією за останні роки («Переосмислення освіти: інвестиції в уміння задля покращення соціально-економічних результатів», 2012; «Нові пріоритети Європейського співробітництва у сфері освіти і професійної підготовки», 2015; «Відкрита освіта: інноваційне викладання і навчання для всіх за допомогою нових технологій і відкритих освітніх ресурсів», 2015). Європейський досвід свідчить, що основним модернізаційним інструментом забезпечення якості освіти має стати система оцінювання ефективності освітнього процесу, яка гарантуватиме вчасну поінформованість стейкхолдерів про дійсний стан (перебіг процесу, результат підготовки фахівців) фахової передвищої освіти, відповідність моделі випускника вимогам освітніх стандартів.

Наразі і на вітчизняному освітньо-педагогічному полі поступово утверджується розуміння якості освіти як необхідного її складника, а моніторинг та оцінювання визнається інноваційною стратегією її модернізації. У директивних документах («Стратегія реформування вищої освіти в Україні до 2020 року», «Концепція розвитку освіти в Україні на період 2015–2025 роки», «Концепція створення та функціонування Національної системи

моніторингу якості освіти України)), законах України «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність» виписано положення, що актуалізують аспекти оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти.

Для дослідження готовності викладачів до оцінювання якості підготовки фахівців у технікумах і коледжах розробили анкети і розіслали до всіх закладів освіти, з якими підписано договір про співпрацю.

Структура готовності викладачів до оцінювання якості підготовки фахівців у коледжах і технікумах передбачає єдність когнітивного, мотиваційного, діяльнісного та особистісного компонентів.

Під час дослідження готовності викладачів до оцінювання якості підготовки фахівців у технікумах і коледжах встановлено, що для більшості педагогів характерним є достатній рівень сформованості мотиваційного, особистісного, діяльнісного і когнітивного компонентів.

Аналіз анкет викладачів дозволив зробити такі висновки:

мотиваційний компонент готовності викладачів до оцінювання якості підготовки фахівців сформований у більшості респондентів (34,7 %) на достатньому рівні;

особистісний компонент готовності викладачів до оцінювання якості підготовки фахівців сформований у більшості респондентів (42,9 %) на високому рівні;

когнітивний компонент готовності викладачів до оцінювання якості підготовки фахівців сформований у більшості респондентів (45,3 %) на достатньому рівні;

діяльнісний компонент готовності викладачів до оцінювання якості підготовки фахівців сформований у більшості респондентів (42,0 %) на достатньому рівні.

Високий рівень готовності викладачів до оцінювання якості підготовки фахівців у технікумах і коледжах, який є творчим за своєю сутністю, сформований у дуже обмеженого кола педагогів, що свідчить про необхідність організації спеціальної роботи для його цілеспрямованого формування,

---

зокрема, актуальними напрямками вирішення цієї проблеми є підготовка педагогів у процесі підвищення педагогічної кваліфікації та навчання студентів – майбутніх педагогів.

Методом експертної оцінки визначено та обґрунтовано комплекс основних педагогічних умов оцінювання якості підготовки фахівців у технікумах і коледжах, а саме: застосування декількох інструментів оцінювання, кожен з яких є найбільш адекватним для оцінювання відповідного об'єкта, який діагностують; інструменти оцінювання якості підготовки фахівців мають бути релевантними об'єктам оцінки та особливостям студентів; продукування висновків про якість підготовки фахівців здійснюється на основі триангуляційного методу підвищення надійності – урахування інформації з різних джерел, включаючи самооцінку студентів та взаємооцінки одногрупників; завчасне ознайомлення студентів із критеріями оцінювання якості їх підготовки у закладах фахової передвищої освіти.

Використані джерела

1. Бородієнко О.В. Теорія і практика розвитку професійної компетентності керівників структурних підрозділів підприємств сфери зв'язку : монографія /за наук. ред. В.О. Радкевич. – Біла Церква : Видавець Пшонківський О. В., 2017. – 422 с.

2. Бородієнко О.В. Критерії, показники, рівні сформованості професійної компетентності керівників структурних підрозділів підприємств сфери зв'язку //Молодь і ринок. – № 7 (150), 2017. – С. 109–114.

3. Бородієнко О.В. Метод експертної оцінки в моделюванні системи розвитку професійної компетентності керівників //Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Педагогіка. Соціальна робота. Видавництво УжНУ «Говерла», 2015. – Вип. 35. – С. 35–38.

4. Зайченко І.В., Теслюк В.М., Каленський А.А. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вашої школи : підручник. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. – 484 с.

УДК 37.04-053

Самойленко О.А., д-р пед. наук, викладач

Коростишівського педагогічного фахового коледжу

імені І.Я.Франка Житомирської обласної ради

ПІДГОТОВКА АНДРАГОГА ЯК ФАХІВЦЯ У СФЕРІ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ В УМОВАХ СТАНОВЛЕННЯ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Ми звикли вважати, що допомагати вчитися потрібно тільки дітям, а дорослі самі вирішують чому і як їм вчитися. Проте сьогодні освіта стала істотним чинником розвитку не тільки людини, а й суспільства. Життєдіяльні інноваційно-технічні, інформаційні та соціальні процеси, що відбуваються нині у всіх формах трудової діяльності, істотно змінюють ситуацію, активуючи значення нових освітніх ідей і форм навчання дорослих, які відповідають потребам і соціальному замовленню сьогочасного суспільства. Практично необхідною і значущою для людства загалом, кожної організації, зацікавленої у розвитку і процвітанні, для будь-якого дорослого, налаштованого на продуктивну діяльність, самореалізацію і творчість, стала ідея неперервної освіти, освіти впродовж життя.

Згідно із ст. 18 Закону України «Про освіту» [3], освіта дорослих є складовою освіти впродовж життя, спрямована на реалізацію права кожної повнолітньої особи на безперервне навчання з урахуванням її особистісних потреб, пріоритетів суспільного розвитку та потреб економіки. За оцінками експертів ОЕСР до 2050 рр. більшість освітніх практик буде пов'язана із дорослим населенням (понад 600 млн. осіб). Тому фахівці з освіти дорослих – андрагоги – стають усе більш затребуваними у різних сферах соціального життя.

Упродовж березня–травня 2019 року було проведено анкетування фахівців у галузі освіти дорослих у режимі онлайн. Посилання на Googl-форму було розіслане через соціальні мережі різним провайдером освітніх послуг у галузі освіти

дорослих. Вибірка є валідною та релевантною, представлена 280 респондентами: викладачами закладів вищої освіти та інститутів підвищення кваліфікації (80%); представниками неурядових та комерційних організацій, які працюють з дорослим населенням (17%); державними службовцями сфери надання адміністративних послуг (2%); студентами другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 011 «Освітні педагогічні науки» (30%).

За допомогою Googl-форми автори створили анкету для фахівців у галузі освіти дорослих для вивчення сучасної ситуації освіти дорослих в Україні, виявлення проблем та особливостей підготовки фахівців у цій галузі. Респондентам запропонували 15 запитань та можливі варіанти відповідей на них. У відповідях на деякі питання можна обрати один або декілька варіантів.

Аналіз відповідей респондентів щодо професійної приналежності та сфери послуг дає підстави стверджувати, що у своїй більшості фахівці у галузі освіти дорослих – це представники освітнього сектору держави: викладачі, методисти, студенти – майбутні фахівці у галузі освіти дорослих. Недержавний сектор представлений частково тренерами неформальної освіти дорослих.

Під час своєї професійної діяльності 80% респондентів доводилося вирішувати різнопланові проблеми дорослих щодо підвищення їх кваліфікації, зміни фаху, набуття додаткових компетенцій. 20% опитаних (допускаємо, що це студенти) ще не мають досвіду вирішення проблем дорослих.

Практично усі респонденти брали участь у семінарах, конференціях чи інших заходах, присвячених проблемам освіти дорослих, причому робили вони це або з власної ініціативи, або за посадовими обов'язками. Така сильна мотивація опитуваних, на нашу думку, обумовлена потребою у додаткових знаннях щодо особливостей навчання дорослих, про що свідчать відповіді респондентів на питання «Наскільки Ви потребуєте знань у галузі освіти дорослих?».

Маючи таку затребуваність споживачів щодо навчальних програм з питань освіти дорослих, вважаємо за необхідне активізувати їх розробку та запровадження на рівні закладів вищої освіти та інститутів підвищення кваліфікації. Крім того, така затребуваність додатково обумовлює уведення до Класифікатора професій нову назву професії «Андрагог» з кодом 2359.2 (професійне угруповання «Інші професіонали в галузі навчання»).

Проведений контент-аналіз відповідей респондентів на означення професії «Андрагог» виявив три підходи до розуміння сутності цієї професії: 1) спеціаліст (фахівець) з навчання дорослих (70%); 2) педагог/вчитель з навчання дорослих (15%); 3) фахівець з формування, впровадження та проведення навчальних програм для дорослих (10%).

Отже, більшість респондентів уявляють специфіку діяльності андрагога через навчання дорослих із загально-соціального (формування, впровадження та проведення навчальних програм для дорослих) або педагогічного (педагог/вчитель) підходів. Однозначним є необхідність володіння таким фахівцем професійними знаннями щодо специфіки навчання дорослих та відповідними особистісними якостями. Зокрема, на це вказало 90% опитаних. Також, на думку респондентів, до повноважень андрагога входить консультування (20% опитаних), супровід протягом професійної діяльності (15%), надання соціальної допомоги (10%) та організація і управління навчання дорослих (5%).

Щодо освіти андрагога, то 50% респондентів необхідною визначили другий рівень вищої педагогічної освіти, 10% – перший рівень вищої педагогічної освіти, 15% – перший рівень вищої непедагогічної освіти.

Вартим уваги є той факт, що значна частина опитаних (20%) вказала на достатність підготовки андрагогів засобами неформальної освіти; 5% респондентів вважають освіту другорядною вимогою для фахівця у галузі освіти дорослих.

Головне для них – уміти відповідати на запити дорослого усіма доступними методами, формами та технологіями навчання.

На жаль, учасники опитування не змогли назвати заклад вищої освіти, який готує фахівців у галузі освіти дорослих. Висувалися припущення, що це може бути Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова або Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича. Серед згадуваних були Полтавський університет економіки і торгівлі («Університет 3-го тисячоліття») та Шепетівський міжшкільний навчально-виробничий комбінат, який проводить тренінги з медіаграмотності та медіації для дорослих та навчання на курсах водіїв та перекурів.

Дослідження показало, що широка громадськість обізнана з проблемою освіти дорослих і підтримує необхідність підготовки фахівців у цій галузі. На нашу думку, таку підготовку в Україні варто розпочинати у закладах фахової передвищої освіти. З цією метою необхідно:

1. Закладам фахової передвищої освіти педагогічного спрямування включити до навчального плану підготовки молодших бакалаврів спецкурс «Андрагогіка» для формування андрагогічного спрямування професійного світогляду майбутнього педагогічного персоналу.

2. Закладам вищої освіти розробити навчально-методичне забезпечення освітньо-професійної програми «Освітні, педагогічні науки (Освіта дорослих)».

3. Закладам підвищення кваліфікації та перепідготовки фахівців запровадити навчальні програми підготовки фахівців у галузі освіти дорослих.

4. Неурядовим організаціям сфери неформальної освіти упровадити курси підготовки андрагогів.

5. Усім зацікавленим сторонам поширювати інформацію щодо особливостей діяльності андрагога як фахівця у галузі освіти дорослих.

Використані джерела

1. Обучение взрослых : учиться никогда не поздно (2006). Коммюнике Комиссии Европейских Обществ Брюссель, 23 октября. – URL : <http://www.qooqle.com.ua/url?sa=t&source=web&cd=1&ved=0C>

2. Про освіту дорослих : проєкт Закону України. – URL : <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-dlya-gromadskogo-obgovorennya-proyekt-zakonu-ukrayini-pro-osvitu-doroslih>

3. Про освіту : Закон України (із змінами і доповненнями) (2017). – Київ : Парламентське вид-во, 127 с.

УДК 372.8:004

Самойленко О.М., д-р пед. наук, професор

Євстрат'єв С.В., аспірант Національного університету біоресурсів і природокористування України

ФАХОВІ ЦИФРОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, АНАЛІЗ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНИХ ПРОГРАМ МОЛОДШОГО БАКАЛАВРА З АГРОНОМІЇ

Динамічний розвиток цифрових технологій останніх двох десятиліть знайшов своє відображення в усіх сферах людської діяльності, сільське господарство не стало винятком. Тому актуальність нашого дослідження полягає в уточненні поняття «фахова цифрова компетентність» для молодших бакалаврів аграрного профілю. Завданням є аналіз ключового поняття; встановлення зв'язку освітніх програм молодшого бакалавра з агрономії з сучасними цифровими технологіями для формування фахової цифрової компетентності.

Досліджуючи поняття «фахова цифрова компетентність», слід зауважити, що у науковій літературі зустрічаються два терміни – «компетентність» і «компетенція». Термін «компетенція» використовується у розумінні вимог до знань, умінь і навичок кандидата для виконання професійної діяльності [1]. У свою

чергу, «компетентність» визначається як особистісна характеристика самої людини [2]. Тобто, оперуючи цими двома термінами, зазначимо, що «компетенція» є критерієм відповідності у певній сфері діяльності, а «компетентність» – якісною характеристикою особистості на відповідність визначеним критеріям у діяльності.

Для визначення поняття «цифрова фахова компетентність молодшого бакалавра з агрономії» звернемося до означення фахової компетентності. Фахову компетентність у більшості досліджень також називають професійною компетентністю та ототожнюють ці поняття. Питанню дослідження фахової (професійної) компетентності присвячені роботи Н.Антіпової, І.Гушлевської, В.Ковальчука, Н.Ничкало, G.K.Britell, R.M. Jueger, W.E. Blank та ін.

Підсумовуючи результати досліджень і визначення, можна зробити висновок, що поняття фахової (професійної) компетентності більшість дослідників розуміють як комплексне поняття, не обмежене певним рівнем володіння фаховими знаннями і рівнем професійного досвіду. Воно описує як широке коло професійної діяльності, професійної взаємодії фахівця у колективі, так і використання сучасних професійних технологій задля забезпечення ефективної професійної діяльності на високому професійному рівні, використовуючи актуальні знання і технології.

У дослідженні, присвяченому цифровій компетентності, її представляють як взаємодію трьох компонент:

- інформаційна (здатність ефективно працювати з інформацією);
- комп'ютерна або комп'ютерно-технологічна (що визначає уміння та навички роботи з сучасними комп'ютерними засобами та програмним забезпеченням);
- компонента застосовності (яка визначає здатність застосовувати сучасні засоби інформаційних та комп'ютерних технологій до роботи з інформацією та розв'язання різноманітних задач) [6].

Сьогодні, у час широкого розвитку цифрових технологій, поняття фахової (професійної) компетентності має бути уточнене на науковому рівні. Адже сучасний фахівець за вимогами часу і ринку праці має володіти необхідним рівнем цифрових навичок, що, в свою чергу, реалізують його фахові компетентності. Тому, уточнюючи поняття «фахова компетентність», ми говоримо про фахову цифрову компетентність. Аналізуючи науково-педагогічну літературу, можна зробити висновок, що у напрямі аграрної освіти дослідження фахової цифрової компетентності проводили у вигляді окремих наукових пошуків і вони не представлені у вигляді комплексного наукового дослідження.

Говорячи про формування фахової цифрової компетентності, у дослідженнях пропонується розглядати три великі напрями у підготовці здобувачів: Precision Farming – діджиталізація у рослинництві, діджиталізація й автоматизація у сфері аграрної техніки й електротехніки, інформаційні системи управління у сільському господарстві (FMIS) [7]. Опираючись на запропоновані напрями, ми провели дослідження, де спробували дослідити зв'язок зазначених напрямів і типових для спеціальності 201 «Агрономія» освітніх дисциплін. Згідно з нашим аналізом, який ґрунтувався на зв'язку освітніх дисциплін із сучасними цифровими технологіями, існує щільний зв'язок, що в більшості освітньо-професійних програм рівномірно розподілений впродовж усього періоду навчання за винятком окремих освітніх програм, де вивчення фахових дисциплін починається з другого року навчання. Аналіз відповідності проводили на основі освітньо-професійних програм «Агрономія», спеціальності 201 «Агрономія», освітньо-кваліфікаційного рівня «Молодший спеціаліст» за період 2019–2020 рр. (таб. 1).

Таблиця 1

**Зв'язок освітніх дисциплін і фахових
цифрових технологій в освітньому процесі**

Семестр Дисципліни	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
«Агрометеорологія»	Yield Maps, Yield Monitor Satellite/Aerial Imagery							
«Агрохімія»	Automatic Section Control Variable Rate Technology Prescription Maps		Automatic Section Control Variable Rate Technology Prescription Maps		Automatic Section Control Variable Rate Technology Prescription Maps			
Економіка с/г					Farm Management Systems		Farm Management Systems	
«Землеробство та ґрунтознавство»			Soil Sampling Automatic Section Control Prescription Maps Yield Maps, Yield Monitor		Soil Sampling Automatic Section Control Prescription Maps Yield Maps, Yield Monitor			

«Механізація і автоматизація сільсько-господарського виробництва»	Automatic Section Control Variable Rate Technology	у	Autosteer Prescription Maps Farm Management Systems					
«Плодоовочівництво»					Automatic Section Control Yield Maps, Yield Monitor Chlorophyll-Greenness Sensors			Automatic Section Control Yield Maps, Yield Monitor Chlorophyll-Greenness Sensors
«Технологія в галузях рослинництва»								Chlorophyll-Greenness Sensors Satellite-Aerial Imagery Soil Sampling Farm Management Systems

Існування зв'язку між фаховими цифровими технологіями і фаховими освітніми дисциплінами зрозуміле, тому у процесі аналізу ми спробували розглянути, яка щільність залучення фахових цифрових технологій, які ми прив'язуємо до

навчальних дисциплін у освітньому процесі. Наступна таблиця демонструє, що залучати фахові цифрові технології можливо впродовж усього освітнього процесу, а деякі технології представлені практично в усіх семестрах (таб. 2).

Таблиця 2

**Щільність можливого представлення
цифрових технологій у освітньому процесі**

Цифрові технології	Семестр							
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Yield Maps, Yield Monitor	+	+	+	+	+	+	+	+
Soil Sampling			+	+	+	+		+
Chlorophyll/Greenness Sensors					+	+		+
Satellite/Aerial Imagery	+	+						+
Farm Management Systems	+	+			+	+		+
Variable Rate Technology	+	+	+	+	+	+		
Automatic Section Control	+	+	+	+	+	+		+
Autosteer	+	+						
Prescription Maps	+	+	+	+	+	+		

Аналізуючи далі, ми спробували з'ясувати, який відсоток тем у навчальних дисциплінах перетинається з фаховими цифровими технологіями, і згідно з нашим аналізом перетин тем у робочих навчальних програмах склав від 8% до 69%.

Поширення цифрових технологій, зокрема фахових, створило умови, які дають можливість осучаснити освітній процес і змінити освітній інструмент. Аналіз, що показує щільний зв'язок фахових цифрових технологій з навчальними дисциплінами, – це наслідок того, що аграрне виробництво потребувало впровадження цифрових технологій. Тому сучасний освітній процес також потребує змін, що передбачають впровадження фахових цифрових компетентностей. Слід зауважити, що впровадження цифрових технологій в освітній процес закладів освіти аграрного профілю сьогодні відбувається, не зважаючи на пандемію Covid-19, про що свідчить робота проекту FABU «Сприяння розвитку професійної освіти в аграрних коледжах України» [8].

Використані джерела

1. Куйбіда В.С., Петроє О.М., Федулова Л.І., Андрощук Г.О. Цифрові компетенції як умова формування якості людського капіталу. URL : <http://academy.gov.ua/pages/dop/198/files/90a7d5c8-d10a-4f8f-8987-4d1077fdc8f6.pdf>
2. Ведерніков М.Д., Чернушкіна О.О., Мантур-Чубата О.С. Сучасні технології управління персоналом : компетенційний підхід // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. – 2018. – Вип. 19(1). – С. 39–43. – Режим доступу : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuimevcg_2018_19\(1\)_11](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuimevcg_2018_19(1)_11).
3. Ковальчук В.В. Сутнісно-змістовна характеристика категорії «професійна компетентність» як показника рівня фахової підготовки студентів. Проблеми інженерно-педагогічної освіти, 2007. – № 18. – С. 84–88.
4. Підлипняк І.Ю. Реалізація компетентнісного підходу в сучасній освітній парадигмі. Вісник Черкаського університету, 2015. – № 10 (343). – С. 105–110.
5. Пасинчук К. Сутність поняття «фахова компетентність» майбутнього працівника служби цивільного захисту

[Електронний ресурс] // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету. – 2013. – Режим доступу до ресурсу : <http://znp.udpu.edu.ua/article/view/197744>. DOI : 10.31499/2307-4906.0.2013.197744

6. Запорожцева Ю.С. Інформаційно-цифрова компетентність як складник сучасного навчально-виховного процесу // Інноваційна педагогіка. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2019/12/part_1/17.pdf.

7. Євстрат'єв С. Цифрові компетентності у підготовці молодших бакалаврів з агрономії, ОД. – Вип. 3. – с. 185–205.

8. agrarausbildung-ukraine.net [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://agarausbildung-ukraine.net/?lang=uk>

УДК 378.1:372.862

Башук Г.О., канд. екон. наук, викладач

Комунального закладу вищої освіти

«Криворізький медичний коледж»

Дніпропетровської обласної ради

ІННОВАЦІЇ У ФАХОВІЙ ПЕРЕДВИЦІЙ І ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

На сьогоднішній день актуальним є інновації у сфері фахової передвищої і професійної освіти. Викладач, як ніхто інший, мусить бути обізнаним та мобільним у світі новітніх технологій. Це є запорукою успішної роботи та надання якісних знань.

Пандемія COVID-19 внесла певні зміни в різні сфери життєдіяльності, особливо в освітній процес. Дистанційна освіта – впровадження інновацій, цифрові технології є особливо актуальними для сьогодення.

Процес діджиталізації спрощує та полегшує доступ до інформації. Науковці тлумачать це поняття як переведення будь-якої інформації в цифрову форму з використанням

цифрових технологій, що дозволяє поліпшити та урізноманітнити знання здобувачів освіти [2].

Реалізація змішаного та дистанційного навчання дуже важливі в реаліях сьогодення.

З'являються і стають більш модернізовані новітні технології без яких неможливо представити якісну фахову освіту.

Цікавими та актуальними для роботи є такі платформи: Google Classroom, Viber, Zoom, Skype, електронна пошта та інші, які активно запроваджують та використовують в освітньому процесі.

Сьогодні неможливо знаходитись осторонь цифрової трансформації, цього вимагають реалії сучасної фахової передвищої та професійної освіти [3].

Діджиталізація є ефективною реалізацією розвитку сучасної особистості, усвідомлений підхід до перетворення будь-яких процесів на основі використання цифрових технологій.

Сучасні цифрові можливості значно багатогранніші й масштабніші. Рівень сучасних інформаційних технологій дозволяє легко вирішити проблеми та допомагати в отриманні нових знань у повному обсязі та одночасно. Сучасні інформаційні технології дозволяють ефективно використовувати їх у системі освіти для навчання, виховання, розвитку творчих здібностей здобувачів освіти, організації їх пізнавальної діяльності. Використання ІТ в освітньому процесі дозволяє готувати нове покоління до майбутнього життя в інформаційному світі [1].

Діджиталізація фахової передвищої і професійної освіти – процес неминучий, який розвивається дуже швидко. Ці зміни покликані адаптувати навчання до потреб здобувачів освіти. Вже неможливо уявити собі інноваційний розвиток без впровадження інформаційних технологій.

Сучасні гаджети роблять процес навчання більш цікавим, динамічним, дозволяють привносити у викладання матеріалу

елементи аудіо- та відеоінформації, наукових експериментів та ін.

На сьогоднішній день одним з основних напрямів розвитку фахової передвищої і професійної освіти є реалізація концепції випереджаючої освіти, орієнтованої на нові умови інформаційного суспільства і широке використання інноваційних технологій навчання, спрямованих на розкриття творчого потенціалу особистості. У зв'язку з цим важливою є тенденція до інформатизації сфери освіти. Так, на сьогодні поряд із запропонованими платформами Google Classroom, Viber, Zoom, Skype, електронна пошта та інші організуються віртуальні університети, створюються електронні підручники, розробляються тестові програми.

Головним завданням є перехід на якісно новий рівень побудови міжособистісної взаємодії здобувачів знань.

Сьогочасні можливості дозволяють персоналізувати сам процес навчання, підлаштовуючи програму під індивідуальні потреби здобувачів освіти. Однією з важливих змін, які привносять технології, – можливість контролювати процес навчання, щоб гарантувати якість і результат. Контроль та підлаштування освітнього процесу під здобувача освіти роблять навчання більш ефективним, а результат – якісним. Використання ІТ допоможе вдосконалити та урізноманітнити процес навчання, підвищити та поліпшити якість знань [4].

Висновок. У зв'язку з цим розвиток фахової передвищої і професійної освіти суттєво реформується. Діджиталізація необхідна для новітніх реформ, методів та форм навчання, які і будуть запорукою високоякісних фахівців.

Вони мають володіти не тільки запасом теоретичних, практичних знань та навичок, а й вміти приймати рішення в складних та нестандартних ситуаціях. Всі ці аспекти й потребують новітніх форм впровадження інноваційних технологій.

Використані джерела

1. De Clerck J.-P. Digitization, digitalization and digital transformation: the differences URL : <https://www.i-scoop.eu/digitization-digitalization-digitaltransformation-disruption/>
2. Куприна К.А. Диджитализация : понятие, предпосылки возникновения и сферы применения Вестник научных конференций. – № 5-5 (9). – 2016. – С. 259–262.
3. Міністерство освіти і науки України. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої освіти. – Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>
4. Цифрові технології в освітньому процесі закладів освіти : збірник матеріалів VII Всеукраїнської інтерактивної науково-практичної конференції / упоряд. Н.А. Басараба. – Рівне : РОІППО, 2019. – 126 с.

УДК 378.091.212:005.963

*Гераськіна В.А., канд. екон. наук, викладач
Комунального закладу «Бахмутський педагогічний
фаховий коледж»*

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ОСВІТНІЙ ПРОСТІР ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Сьогодні освітній простір потребує глобальних трансформацій через якісні зміни і цифровізацію – впровадження і використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Часто цифровізацію сприймають як модний тренд для оцінювання знань студентів або візуалізацію навчального матеріалу через використання хмарних технологій, цифрової обробки даних та програмного забезпечення.

З огляду на означене та з метою якісних перетворень постає завдання цифрової трансформації, що передбачає

організацію освітнього процесу із впровадженням новітніх методик, метою якого є спрямованість на результат.

Аспекти цифровізації освітньої сфери містять деякі нормативно-правові документи, зокрема, Закон України «Про освіту» (2017) визначає інформаційно-комунікаційну компетенцію здобувачів освіти. У проєкті Концепції Цифрової адженди України (2020) зазначено, що цифровізація має стати об'єктом комплексного державного управління. Розвиток «електронного навчання і формування цифрової компетентності здобувачів освіти» містить наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Положення про Національну освітню електронну платформу» (2018) [2].

Цифровізація освітнього процесу стала предметом для наукових праць зарубіжних (К. Бассет (C. Basset), К. Гере (C. Gere), М. Деузе (M. Deuze), Дж. Стоммел (J. Stommel), М. Хенд (M. Hend) і вітчизняних (В. Биков, Д. Галкін, М. Жалдан, О. Овчарук, М. Шишкіна, А. Яцишин) науковців.

Цифрові технології полегшують життя викладачам, роблять ефективними рутинні процеси, прибираючи кордони освітнього простору. Необхідно зазначити, що таке всебічне впровадження підвищує вимоги до фахової підготовки працівників, тим самим посилюючи конкуренцію на ринку праці. Таким чином, виникає потреба у висококваліфікованому фахівцеві, який матиме такі критерії, як відповідальність, наполегливість, креативність, здатність вирішувати проблеми і приймати самостійні рішення.

Цифровізація – відображення розвитку суспільства, де конкурентоспроможність і ефективність є життєво необхідними якостями. Цифровізація сприяє спрощенню освітнього процесу, роблячи його гнучким, пристосованим до реалій сучасності, що забезпечує формування конкурентоспроможних професіоналів [1].

У ХХ ст. модернізацію освітньої сфери було спрямовано на оновлення змісту, але у ХХІ ст. цього стає недостатньо, з'являється необхідність удосконалення форм, методів, засобів

навчання, створення нового цифрового освітнього середовища шляхом цифровізації освіти.

Діджиталізація освітнього простору виявляє потребу у впровадженні інноваційних технологій, жорстких вимог до фахівців і формуванні нового інформаційно обізнаного покоління.

Завдяки ефективно організованому цифровому середовищу освіта стає доступнішою, що є дуже важливим фактором для сучасної молоді. Сьогодні необхідними стають не лише самі інформаційні технології, а їх правильний підбір, поєднання й управління ними.

Перевагами цифрової модернізації закладів фахової передвищої освіти є:

- розвиток самостійного отримання знань;
- формування в особистості швидкого адаптування до мінливих умов, що змінюються дуже стрімко;
- посилення мотивації до саморозвитку;
- навчання у більш комфортному темпі, але з оптимальною затратою часу.

Найголовнішим є те, що діджиталізація переходить до індивідуалізованого підходу освіти, тобто освіта для кожного.

Цифровізація фахової передвищої освіти передбачає дійсно новий формат освітнього середовища, в основі якого лежать цифрові технології, що забезпечують більш ефективну і зручну взаємодію всіх учасників освітнього процесу, доступні інформаційні платформи, підвищення ролі інтелектуальної власності.

Але цифровізація не є самоціллю, вона – лише інструмент, що надає простий доступ до них, це зміна світогляду, це шлях до пошуку нових стратегій, яким ми надаємо перевагу у спілкуванні один з одним.

Всебічна діджиталізація передбачає декілька поступових кроків, а саме:

- розбудова сучасної інфраструктури;
- удосконалення нормативно-правової бази;

- підготовка висококваліфікованих фахівців, здатних опанувати нові цифрові технології.

Інформаційно-комунікаційні технології відрізняються дидактичним потенціалом, що забезпечує свободу пошуку інформації, різний рівень складності, інтерактивність, мультимедійну наповненість. Такі технології створюють комфортні умови для отримання освіти.

Незважаючи на переваги, впровадження цифрових технологій у педагогічну діяльність викладачів знаходиться не на достатньому рівні. Про це свідчить опитування, проведене серед викладачів закладів фахової передвищої освіти м. Бахмут Донецької області. Загальна кількість респондентів, які взяли участь в ньому – 82. Їм задали питання: «Чи використовуєте ви інноваційно-комунікаційні технології у своїй роботі?». 18 опитаних (22%) відповіло, що «ні», а 64 (78%) – «так». Після опитування у приватній розмові респонденти розповіли, що мали сумніви відносно класифікації терміну (тобто, чи відносяться інноваційно-інформаційні технології до цифрових). 100% викладачів виявили нагальну потребу у вдосконаленні рівня оволодіння цифровими технологіями, участі у майстер-класах, вебінарах та конференціях, присвячених цій тематиці. Це дослідження показало, що викладачі коледжів розуміють необхідність цифровізації науково-педагогічної діяльності, але на практиці інноваційні технології використовують частково.

Сьогодні цифровізація виступає ключовим фактором модернізації системи освіти. Цей процес надає можливість оптимального використання часу та впливає на ефективність освітнього процесу. Актуальність процесу цифровізації освіти підтвердило необхідність подальшої роботи над цією проблемою та пошук ефективних шляхів її впровадження, оптимізації навчання у коледжах та індивідуалізацію освітнього середовища.

Використані джерела

1. Карплюк С.О. Особливості цифровізації освітнього процесу у вищій школі. Інформаційно-цифровий освітній простір України : трансформаційні процеси і перспективи розвитку. Матеріали методологічного семінару НАПН України. 4 квітня 2019 р. / за ред. В. Кременя, О. Ляшенка; укл. А.В. Яцишин, О.М. Соколюк. – Київ, 2019. – С. 188–197.

2. Про затвердження Положення про Національну освітню електронну платформу : наказ від 22 травня 2018 р. № 523 /Міністерство освіти і науки України. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/RE32154?an=103>.

3. Цифрова компетентність сучасного вчителя нової української школи : збірник тез доповідей учасників Всеукр. наук.-практ. семінару (Київ, 28 лютого 2018 р.) / за заг. ред. О. Коневщинської, О. Овчарук. – Київ : Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України, 2018. – 61 с.

4. Цифрові технології в освітньому процесі закладів освіти : збірник матеріалів VII Всеукраїнської інтерактивної науково-практичної конференції / упоряд. Н.А. Басараба. – Рівне : РОІППО, 2019. – 126 с.

УДК 378.146

Мазур П. Є., канд. мед. наук, директор

Колотило Н.П., методист

Стаднюк Л.Л., завідувач практичного навчання

Кременецького медичного фахового коледжу імені Арсена Річинського

ПРОВЕДЕННЯ ІНТЕГРОВАНОГО ЛІЦЕНЗІЙНОГО ІСПИТУ «КРОК – М» У МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ (З ДОСВІДУ)

Міністерство охорони здоров'я України в 1999 році створило «Центр тестування професійної компетентності фахівців з вищою освітою напрямів підготовки «Медицина» і

«Фармація», на який покладено функцію зовнішнього контролю з оцінювання якості підготовки фахівців у галузі охорони здоров'я та встановлення її відповідності стандартам вищої освіти шляхом проведення стандартизованого тестування у формі ліцензійних інтегрованих іспитів «Крок М».

Метою центру є захист населення від некваліфікованих фахівців. Складання ліцензійного іспиту передбачає професійне формування лікарів, фельдшерів, медичних сестер, акушерок та інших медичних спеціальностей; об'єктивне справедливе оцінювання навчання; розвиток особистісних якостей, які відповідають професійним і світоглядним цінностям.

Методологічною основою технології медичних ліцензійних іспитів є державні стандарти вищої освіти України, вимоги до яких визначені Постановою Кабінету Міністрів України від 7 серпня 1998 р. № 1247 «Про розроблення державних стандартів вищої освіти», які узгоджені з міжнародними стандартами ISO і EC та Standards for Educational and Psychological Testing.

Технологічною основою медичних ліцензійних іспитів є стандартизоване тестування, яке вимагає наявності чотирьох основних компонентів:

- банк стандартизованих тестових завдань;
- тест, що будується відповідно до мети та структури змісту іспиту;
- стандартизована процедура тестування;
- стандартизована процедура обробки і аналізу результатів.

Банк тестових завдань поповняється, він є невідомим для студентів (на сайті висвітлюють лише буклети – по 150 тестів за останні 3-и роки, а попередні є в бібліотеці закладу освіти. Але з буклетів може повторитися лише декілька завдань, інші для студентів невідомі). Пояснення із Центру – знання мають відповідати стандартам освіти.

Тестові завдання складають згідно з рекомендаціями Центру: відповідно до шаблону і структури викладачі українських медичних ЗФПО. Після створення тестові завдання потрапляють до первинної («сирої») бази даних і проходять багатоступеневу експертизу. Перший етап експертизи –

відповідність кожного питання галузевому стандарту вищої освіти, другий – відповідність тестовим вимогам і нарешті – остаточна фахова експертиза на актуальність, коректність, відсутність протиріч у тестовому завданні тощо. Оскільки метою ліцензійного іспиту є встановлення відповідності рівня професійної компетентності екзаменованого мінімально необхідному рівню, то тестові завдання представляють типові ситуації, що потребують стандартних знань. Але тут з'являється багато «але», напевно неспрацьовує експертиза. В екзаменаційних буклетах у тестових завданнях багато різноманітних помилок: подвійні правильні дискриптори, немає правильних дискрипторів, тестові завдання не відповідають сучасним вимогам медицини (класифікації, протоколам), некоректно сформульовано тести або вони не відповідають програмі (лікарські або з програми іншої медичної спеціалізації).

Підготовка студентів до іспиту відволікає їх від основних занять: самостійна робота та вивчення тестових завдань, підготовлених викладачами закладів освіти (так як єдиної бази немає), робота студентів у кабінетах доклінічної практики, комп'ютерних кабінетах у час вільний від занять, контроль навчально-пізнавальної діяльності студентів з підготовки до цих іспитів шляхом проведення комплексних контрольних робіт, проведення пілотних тестових іспитів, аналогічних іспиту «Крок М», також непередбачено навчальними програмами.

Для об'єктивного контролю проведення іспиту передбачено перебування в аудиторії працівника охорони Національної поліції України та відеоспостереження за присутніми. Це має негативний вплив на психіку студентів, які не звикли до посиленого контролю.

Іспитом «Крок М» оцінюють уміння використовувати знання та розуміння основних найважливіших професійно орієнтованих дисциплін. Відповідно до чинної нормативної бази цей іспит є обов'язковою складовою атестації за програмою молодшого спеціаліста.

Діюча величина критерію – 55,5% правильних відповідей. Величина критерію «склав» затверджується МОЗ України (наказ

МОЗ України від 05.10.2016 р. № 1043). За успішного складання ліцензованого іспиту випускники отримують сертифікат, який надає право закладам освіти видати диплом.

Студентів, які одержали на тестовому екзамені «Крок М» результат «не склав», допускають до інших етапів атестації. Ці студенти не отримують сертифікат ліцензійних іспитів, вважаються такими, що не пройшли державну атестацію, і не отримують диплом про закінчення закладу фахової передвищої освіти. Такі студенти можуть повторно скласти іспит «Крок М» не раніше, ніж через рік упродовж трьох років.

І знову виникає але: під час працевлаштування ніхто не вимагає сертифікат з його показниками після закінчення закладу освіти, чи при наступних змінах місця роботи, лише диплом. Тому стоїть питання навіщо проводити інтегрований іспит ще й за рахунок закладу освіти, в якому витрати на нього не передбачені. Враховуючи досвід кращих країн світу (США, Канада), було б краще перенести цей іспит на післядипломний рівень за рахунок фахівця.

Повторне складання іспиту «Крок М» має бути не пізніше, ніж через три місяці після отримання незадовільної оцінки, тому що період рік і понад веде до втрати цілісних знань, практичних навичок і вмій, засвоєних у закладі фахової передвищої освіти.

Висновки

Стандартизоване тестування у формі ліцензійних інтегрованих іспитів «Крок» є новою прогресивною формою оцінювання якості підготовки фахівців у галузі охорони здоров'я.

Доречно було б складання ліцензійного іспиту «Крок М» випускниками медичних коледжів перенести на післядипломний період і дозволити, за потреби, перескладати його коштом випускника через кожні три місяці.

Міністерству охорони здоров'я України намітити прийняття Кабінетом Міністрів України Постанови про визначення кваліфікаційних категорій «неліцензована» та «ліцензована» медична сестра, передбачивши суттєве збільшення заробітної плати чи тарифного розряду фахівцям, котрі склали

ліцензійний інтегрований іспит «Крок М». Передбачити державне фінансування проведення ліцензійних іспитів «Крок».

Міністерству освіти і науки України започаткувати в інших галузях методику оцінювання якості підготовки фахівців за взірцем «Крок» Міністерства охорони здоров'я.

Використані джерела

1. Болюбаш Я.Я., Булах І.Є., Мруга М.Р., Філончук І.В. Педагогічне оцінювання і тестування. Правила, стандарти, відповідальність. – Київ : Майстер-клас, 2007. – 272 с.

2. Булах І. Є., Мруга М. Р., Створюємо якісний тест. – Київ : Майстер-клас, 2006. – 160 с.

3. Сьюзан М. Кейс, Девід Б. Свэнсон Создание письменных тестовых вопросов по базисным и клиническим дисциплинам, Национальный Совет Медицинских Экзаменаторов, 3750 Маркет Стрит, Филадельфия, Пенсильвания 19104.

УДК 681.3:528.4

Ткач Л.В., канд. пед. наук, завідувач відділення

Відокремленого структурного підрозділу

«Кам'янець-Подільський фаховий коледж харчової промисловості

Національного університету харчових технологій»

ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ТЕХНІКІВ-ТЕХНОЛОГІВ У ФАХОВИХ КОЛЕДЖАХ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Забезпечення населення якісними продуктами харчування, які б відповідали вимогам національних стандартів – не лише пріоритет державної політики усіх країн світу, але й важливе питання продовольчої та економічної безпеки держави. Харчова промисловість України є стратегічно важливою галуззю, яка здатна забезпечувати власною продукцією не тільки потреби внутрішнього ринку, а й європейського та світового.

Впровадження інноваційних технологій, модернізація та осучаснення харчових підприємств, удосконалення наявних технологій на виробництвах, оновлення асортименту – основні виклики для галузі на сьогодні, прийняти які готові лише компетентні фахівці зі сформованими практичними навичками.

Не викликає сумніву актуальність вивчення педагогічних засад практичної підготовки, оскільки потреба у фахівцях харчової промисловості зі сформованими практичними навичками, вміннями та здатностями, професійно важливими якостями, професійним мисленням і готових до вирішення складних професійних завдань на виробництві є беззаперечною.

Варто відзначити, що саме проблема професійної підготовки майбутніх фахівців харчової промисловості має на сьогодні актуальне значення у вищій освіті, оскільки реалізація та запровадження нових проєктів можливі за умови наявності фахівців, здатних до виконання творчих завдань з високим рівнем самоменеджменту.

Сучасні дослідження проблеми практичної підготовки фахівців спонукають удосконалювати практичну підготовку майбутніх техніків-технологів у коледжах харчової промисловості, розробляти нові механізми співпраці з галузевими підприємствами, налагоджувати стосунки з роботодавцями.

На сьогодні актуальним є пошук інноваційних методик, технологій, засобів і баз практичної підготовки майбутніх техніків-технологів зі спеціальності «Виробництво хліба, кондитерських, макаронних виробів і харчових концентратів», які стануть у подальшому основним чинником, з одного боку, їхньої успішної практичної підготовки у фахових коледжах до професійної діяльності в умовах харчового виробництва, а з іншого – забезпечення їх конкурентоздатності на ринку праці та передумовою надійного працевлаштування.

Наукові напрацювання українських науковців з проблеми практичної підготовки склали потужну теоретичну та методичну основу та сформулювали науковий «трамплін» для подальших наукових пошуків цього питання, тому для нас

важливим є здійснення аналізу наукових публікацій, і ще особливий інтерес становлять результати досліджень, які пов'язані з формуванням професійної компетентності фахівців харчової галузі.

Практична підготовка техніків-технологів зі спеціальності «Виробництво хліба, кондитерських, макаронних виробів і харчових концентратів» у фахових коледжах є невід'ємною і вкрай необхідною складовою частиною їх професійної підготовки. Її мають проводити безпосередньо на сучасних підприємствах харчової промисловості (хлібопекарських, кондитерських, макаронних, виробництва харчових концентратів).

Цілі, зміст і організація практичної підготовки майбутніх техніків-технологів регламентується Законом України «Про вищу освіту» (01.07.2014 р. № 1556-VII), положенням «Про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», затверджених наказом Міністерства освіти України від 08.04.1993 р. № 93, а також «Про організацію та проведення практики студентів», яке розробляє кожен заклад фахової передвищої освіти.

Водночас широка орієнтація України в європейський харчовий ринок в умовах розвитку високотехнологічного харчового виробництва, інтеграція України в європейський освітній простір обумовлюють підвищення якості професійної підготовки майбутніх техніків-технологів у закладах вищої освіти. А підвалиною їх професійної компетентності є практична здатність до успішної професійної діяльності, що є аксіомою для європейського освітнього простору та ринку праці. Зокрема, у Брюгському комюніке про зміцнення європейського співробітництва у сфері професійної освіти та навчання 2011–2020 рр. наголошується на необхідності набуття випускниками основних видів компетентностей, які є не тільки професійними, оскільки вони важливі для їх успішної життєдіяльності, та в зв'язку з цим мають бути створені сприятливі умови для засвоєння цих компетентностей у системі професійної освіти.

Вважаємо, що важливим є вивчення цієї проблеми за допомогою теоретичних методів наукового дослідження, а саме: аналіз, узагальнення, систематизація нормативних документів (державних програм, методичних документів з професійної підготовки майбутніх техніків-технологів, національної рамки кваліфікацій, вимог проектів стандартів вищої освіти України взагалі та підготовки техніків-технологів, зокрема, освітньо-професійних програм), що дало можливість конкретизувати та чітко виокремити, які саме мають бути педагогічні засади практичної підготовки майбутніх техніків-технологів харчової промисловості та способи їх суттєвого поліпшення.

Висновки. Для поліпшення якості професійної підготовки фахівців у фахових коледжах харчової промисловості взагалі та суттєвої її частини – практичної підготовки – необхідно знати наукові напрацювання, які були у педагогічній науці, сучасний її стан, і на основі цього визначити проблемні аспекти, які складатимуть перспективи наукових пошуків цієї проблеми.

Отже, в сучасних умовах важливим є в повному обсязі проаналізувати, вивчити, реалізувати усі завдання щодо повноцінної практичної підготовки майбутніх фахівців, зокрема техніків-технологів харчової промисловості. Водночас їх практична підготовка має передбачати безперервність, послідовність і систематичність її проведення, що потрібно для формування практичних навичок і вмінь відповідно до КР «молодший спеціаліст» та ОПС «фаховий молодший бакалавр».

Використані джерела

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014. – № 37 – 38. – стаття 2004. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/ed20140701#Text>

2. Про затвердження Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України від 08.04.93 № 93, затверджене наказом Міністерства освіти України (із змінами, внесеними згідно з наказом Міносвіти № 351

(v0351281-94) від 20.12.94).

3. Ткач Л.В. Практична підготовка майбутніх техніків-технологів зі спеціальності «Виробництво хліба, кондитерських, макаронних виробів і харчових концентратів» : досвід, стан і проблеми //Педагогічна освіта : теорія і практика : збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, 2019. – Вип. № 26. – С. 198–205.

УДК 346.7:37+377+37.09

*Бульбук О.І., канд. мед. наук, доцент, директор
Фахового медичного коледжу Івано-Франківського
національного медичного університету*

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ФАХОВУ ПЕРЕДВИЩУ ОСВІТУ» В МЕДИЧНОМУ ФАХОВОМУ КОЛЕДЖІ

6 червня 2019 року Верховна Рада України прийняла Закон «Про фахову передвищу освіту», де визначено порядок, умови, форми та особливості здобуття фахової передвищої освіти та врегульовано суспільні відносини, що виникають у процесі реалізації конституційного права людини на освіту, прав та обов'язків фізичних і юридичних осіб, які беруть участь у реалізації цього права, а також визначено компетенцію державних органів та органів місцевого самоврядування у сфері фахової передвищої освіти. Нова візія фахової передвищої освіти має на меті вивести її на новий якісний рівень, змінити ставлення людей до цього рівня освіти, забезпечити ринок праці відповідними фахівцями.

Сьогодні від успішної реалізації задекларованих положень Закону залежить, чи стане фаховий молодший бакалавр конкурентоспроможним та затребуваним на ринку праці. Імплементация Закону у самому розпалі. Наразі триває реалізація наказу МОН України від 24.09.2019 № 1228 «Про затвердження плану заходів з організації підготовки проектів

актів, необхідних для забезпечення реалізації Закону України від 6 червня 2019 року № 2745-VIII «Про фахову передвищу освіту».

Імплементацию Закону України «Про фахову передвищу освіту» в Івано-Франківському національному медичному університеті розпочато із приведення документації у відповідність до нього.

Найважливішою особливістю фахової передвищої освіти є незаперечна орієнтація на практичну діяльність в умовах сучасних виробництв і сфери послуг, потреби ринку праці, відповідність компетентностей, яких набувають здобувачі освіти, сучасним вимогам роботодавців. Тому наступним важливим кроком буде розробка нових ОПП (освітньо-професійних програм) фахових молодших бакалаврів для входження в 2021/2022 н.р. з новими і навчальними планами. Навесні 2021 року мають затвердити перші стандарти, які запустять процес розробки нових ОПП, навчальних планів, індивідуальних навчальних планів здобувачів освіти. Стандарти фахової передвищої освіти спеціальностей, необхідних для доступу до професій, для яких запроваджено додаткове регулювання, можуть містити додаткові вимоги до правил прийому, структури освітньо-професійної програми, змісту освіти, організації освітнього процесу та атестації випускників. Цим процесом не можна легковажити. Нині (березень 2021) стандартів для ОПП «Стоматологія ортопедична», «Медсестринство», «Фармація» ще немає, оновлювати наші ОПП доведеться без них.

Висновки

Закон України «Про фахову передвищу освіту» унормував підготовку фахових молодших бакалаврів в Україні.

Для імплементации Закону «Про фахову передвищу освіту» в ІФНМУ важливо приведення документації у відповідність до Закону.

Важливим кроком імплементации закону буде розробка нових ОПП (освітньо-професійних програм) для фахових молодших бакалаврів.

Проведення системної реформи у сфері фахової передвищої освіти, спрямованої на задоволення освітніх потреб громадян у здобутті якісної освіти з орієнтацією на практичну діяльність, стало нагальною потребою.

УДК 351:378.11.001

*Мацелюх К.С., канд. іст. наук, завідувач факультету
з підготовки фахового молодшого бакалавра*

*Савенкова В.Г., канд. юрид. наук, заступник директора
з наукової роботи Фінансово-правового коледжу*

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО СТУДЕНТІВ У КОЛЕДЖІ (З ДОСВІДУ РОБОТИ)

Конкурентоспроможність фахівця залежить від рівня його освіти та засвоєних умінь і навичок, що залишається одним з основних засобів розвитку комплексу професійних та особистісних якостей, актуальних на ринку праці.

У зв'язку з трансформацією українського освітнього середовища заклади фахової передвищої освіти мають здійснювати підготовку цілісного та кваліфікованого фахівця. Тому на сучасному етапі розвитку науково-дослідницька діяльність студентів фахових коледжів має одне з ключових значень у формуванні майбутнього фахівця.

В освітній системі України важливе місце займає фахова передвища освіта, розвиток якої зумовлений переходом національної економіки на новий технологічний рівень з євроінтеграційним напрямом розвитку. Безперечно, це зумовлює необхідність модернізації системи підготовки фахівців для ринку праці [1].

Згідно з вимогами ст. 28 Закону України «Про фахову передвищу освіту» Фінансово-правовий коледж створив

структурний підрозділ – Фаховий коледж, який здійснює підготовку здобувачів фахової передвищої освіти, зокрема, на основі базової та повної загальної середньої освіти [2]. Серед основних напрямків діяльності Фахового коледжу можна виділити такі: підготовку фахових молодших бакалаврів відповідно до вимог державних стандартів освіти; організацію навчання здобувачів за обраними спеціальностями, забезпечення високої якості підготовки фахівців; підвищення рівня освітніх послуг до європейських стандартів, виховання у студентської молоді моральних цінностей, громадянської позиції та відповідальності, соціальної активності, здорового способу життя та ін.

Основним результатом діяльності Фахового коледжу стане підготовка фахового молодшого бакалавра, який відповідно до п.6 ч.1 ст.7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності», п.п. 6 п. 2 розділу XIV Прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про фахову передвищу освіту» відповідає кваліфікаційному рівню молодшого спеціаліста [3, 2]. Найважливішою особливістю підготовки фахових молодших бакалаврів має стати незаперечна орієнтація на практичну діяльність в умовах сучасних виробництв і сфери послуг, на потреби ринку праці та ін.

Фаховий коледж спрямований на забезпечення потреб здобувачів освіти і вимог сучасного ринку праці та забезпечує умови для ефективного функціонування на принципах академічної доброчесності та автономії.

Інтеграція освітнього процесу через призму майбутньої професійної діяльності студентів відбувається шляхом організації практик, провадження відкритих занять, круглих столів, воркшопів та семінарів, відкритих та пізнавально-практичних лекцій за участю практикуючих фахівців у сфері юриспруденції та фінансів.

Сучасна організація освітнього процесу у закладах фахової передвищої освіти включає дві форми реалізації науково-дослідницької діяльності студентів, саме:

- наукова діяльність, яка здійснюється в межах освітнього процесу, зокрема, робота з науковими та інформаційними джерелами, пошукова діяльність під час проходження практики, підготовка та захист курсових робіт, участь у дискусіях та наукових виступах у межах навчальних занять тощо;

- наукова діяльність поза межами освітнього процесу: підготовка наукових публікацій, участь у конференціях, конкурсах, проєктах, тренінгах, воркшопах та ін. [4].

До вже існуючих можливостей для студентів можна віднести не тільки якісне опанування профільних дисциплін та спецкурсів, які створюють з урахуванням вимог практики, але й активну участь у практичних семінарах, тренінгах, позанавчальних об'єднаннях, одним із яких є наукове товариство студентів (далі – НТС).

У Фінансово-правовому коледжі для активного залучення студентів до наукової діяльності використовують інтеграційні методи співпраці студентів різних курсів і напрямів підготовки. Це мотивує здобувачів освіти молодших курсів до науково-дослідної роботи, а студентів старших курсів до застосування своїх умінь та навичок на практиці.

Метою діяльності НТС є всебічне сприяння науковій, творчій та винахідницькій діяльності, розвитку наукового мислення і навичок дослідної роботи студентів, залучення здібних і талановитих студентів до науково-дослідної роботи, ознайомлення молодих науковців з основами методології та методами наукового дослідження, представлення інтересів студентів у науково-практичній сфері, сприяння їх науковій діяльності та надання можливості опублікування результатів досліджень у наукових виданнях.

НТС є об'єднанням студентів коледжу на добровільних засадах, які беруть активну участь в організації та здійсненні наукової роботи та мають високі показники у навчанні. Воно самостійно координує свою діяльність, проводить збори, конференції, засідання рад, роботу у наукових гуртках та ін.

До консультативної роботи залучають фахівців з науковими ступенями з інших освітніх та науково-дослідних закладів.

НТС коледжу працює на засадах тісної взаємодії з науковими гуртками та парламентом студентського самоврядування, підтримує зв'язок з освітніми центрами. Є провідним студентським науковим осередком, скерованим на пошук схильної до наукової роботи молоді для створення наукового резерву коледжу, організації роботи студентів у наукових гуртках та заохочення їх до участі у науковому житті.

Основними завданнями НТС є:

- залучення студентів до поглибленого вивчення і дослідження актуальних наукових проблем сучасності;
- сприяння розвитку міжвишівського та міжнародного співробітництва студентів;
- розвиток вмій та навичок самостійного проведення науково-дослідної роботи та участі у науково-практичних заходах;
- залучення студентів до участі у міжвишівських, всеукраїнських, міжнародних олімпіадах, наукових конференціях, семінарах і конкурсах;
- обмін кращим досвідом науково-дослідницької діяльності студентів;
- налагодження зв'язків з науковими товариствами студентів інших закладів вищої та передвищої освіти України та країн-членів Європейського союзу, молодіжними організаціями, науковими установами, громадськими і благодійними організаціями;
- оприлюднення результатів наукової діяльності студентів та/або апробацію тез під час проведення науково-практичних заходів;
- узагальнення і поширення досвіду наукової роботи серед студентів та ін.

Чинниками, які слугують основою та засобами організації роботи НТС, є реалізація наукового, науково-технічного та

науково-організаторського потенціалу студентів. Молоді вчені, що працюють у коледжі, сприяють розкриттю наукового потенціалу студентів. Насамперед, шляхом розвитку їх здібностей та світогляду у сфері науково-практичних заходів, що відбуваються в Україні та світі. Значну увагу також приділяють упровадженню результатів освітньої та наукової діяльності студентів у суспільстві.

Серед основних практичних напрямів діяльності НТС Фінансово-правового коледжу можна виділити такі:

1. Співпраця та партнерство у сфері науково-дослідницької, інформаційної, експертної та видавничої діяльності з Київським міським осередком Всеукраїнської громадської організації «Європейська Асоціація Студентів Права ELSA Україна»;

2. Розвиток міжнародного співробітництва та академічної мобільності для студентів у рамках програми Erasmus+;

3. Участь студентів Коледжу у Малій Академії Наук та Національній раді дітей та молоді;

4. Співпраця з громадськими та молодіжними організаціями шляхом залучення студентів до науково-практичних заходів, серед яких є Освітній центр Верховної Ради України, Київський молодіжний центр, Юридичні клініки Інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка та ін.;

5. Участь студентів коледжу та членів НТС у міжнародних науково-практичних конференціях та круглих столах; судових дебатах та moot court; стипендіальних конкурсах та євро вікторинах;

6. Інституційні візити до органів державної влади: Верховного Суду України, Конституційного Суду України, Національного антикорупційного бюро України, офісу Консультативної місії Європейського Союзу та ін.;

7. Презентації освітніх програм від провідних центрів, громадських асоціацій та організацій: STEP (Elsa); workshop від Національного банку України; Education USA Ukraine та ін.;

---

8. Участь у програмах професійного розвитку: Soft skills for lawyers, Legal writing in English, Innovation development foundation в рамках проєкту Wikiinvestigation, програми особистісного розвитку молоді, Career Talk`s в рамках ініціативи «Український Пакт заради молоді–2020» та ін. [5]

В умовах дистанційної роботи закладу освіти засідання гуртків НТС з приводу запланованих заходів, цікавих освітніх проєктів, моніторингу освітніх заходів не припиняється і здійснюється засобами дистанційної комунікації, серед яких: frk.synergy.kiev.ua (освітня платформа коледжу), Skype, Zoom, Online Test Pad, Google Classroom, Google Meet, ведеться Telegram-канал [6].

Триває системна трансформація освітньої сфери, головною метою якої є нова висока якість освіти на всіх рівнях. Масштабне реформування освіти в Україні стало можливим завдяки якісно новому підходу до всебічного розвитку людини як особистості та найвищої цінності суспільства. Таланти, інтелектуальні та творчі здібності формують цінності, які необхідні для успішної самореалізації компетентностей фахівця.

Сучасна фахова передвища освіта в Україні має готувати фахівців нового рівня та можливостей, які здатні до ефективної роботи в умовах активного впровадження новітніх технологій. На нашу думку, саме навички, отримані у науково-дослідних студіях істотно підвищують рівень конкурентоспроможності майбутніх фахівців.

Прагнучи до ефективної науково-дослідної роботи студентів фахових коледжів, не слід забувати і про індивідуально-психологічні особливості студентів. Запорукою високої кваліфікації молодих фахівців має стати їх всебічний розвиток, що включає не тільки впровадження сучасних моделей та механізмів надання освітньої послуги, але й науково-дослідну роботу студента.

Поряд із практичними вміннями здійснювати наукове дослідження, необхідною умовою ефективної та успішної наукової діяльності студентів у НТС є їх готовність до науково-

---

дослідної роботи, що проявляється у прагненні до пізнання. Тут іде мова не лише про участь у заходах наукового спрямування (написання статей, тез конференції, апробація їх на науково-практичних заходах), але й про стійке прагнення до участі у сучасних форматах просвітницьких заходів (практикуми за участю вузькокваліфікованих фахівців-практиків, мут-корти, воркшопи, відкриті семінари, круглі столи, участь у програмах професійного розвитку та на онлайн-платформах відкритих курсів).

Враховуючи досвід діяльності Наукового товариства студентів Фінансово-правового коледжу, можна з точністю стверджувати, що баланс між усіма вищезазначеними факторами забезпечує високу ефективність науково-практичного середовища та професійне функціонування наукової складової у підготовці фахових молодших бакалаврів.

Використані джерела

1. Губанова Т.О. Місце коледжів у системі вищої юридичної освіти в Україні на етапі її входження в європейський освітній простір. Innovative educational technologies: European Union experience and its implementation to the training of lawyers : the abstracts of scientifically-methodological works by the results of international scientifically-educational internship (Bratislava, August 10–13, 2016). Bratislava : Pan-European University, 2016. Р. 45–48.

2. Про фахову передвищу освіту : Закон України від 6 червня 2019 року № 2745-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text>.

3. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 2 березня 2015 року № 222-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text>.

4. Дороніна О.А. Роль наукової діяльності студента у формуванні компетенцій сучасного фахівця в сфері економіки та управління. Економіка і організація управління, 2017. – Вип. 4. – С. 207–215. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eiou_2017_4_21.

---

5. Досягнення членів Наукового товариства студентів. Фінансово-правовий коледж : вебсайт. URL: <https://fpk.in.ua/2017-02-06-15-28-45/4074-dosyagnennya-chleniv-naukovogo-tovaristva-studentiv-2>.

6. Зустріч НТС у zoom платформі. Фінансово-правовий коледж : вебсайт. URL: <https://fpk.in.ua/2017-02-06-15-28-45/4092-zustrich-nts-u-zoom-platformi-2>.

УДК 338.48.37.01

Панюра Я.Й., канд. тех. наук, директор

Яцуляк М.С., викладач, завідувачка практики (виробничої)

Екологічного коледжу Львівського національного аграрного університету

ДІЯЛЬНІСТЬ НАВЧАЛЬНО-ПРАКТИЧНОГО ЦЕНТРУ (З ДОСВІДУ РОБОТИ)

Відносини людини, суспільства і природи, охорона довкілля – одна з актуальних й стратегіологічно глобалізованих проблем сучасності. Так, саме завдяки подальшому розвитку суспільства зростає обсяг впливу людини на природу. Урбанізація, індустріалізація, зростаючий ритм життя зумовлюють гостру потребу у відновленні фізичних і психологічних сил людини. Сучасні тенденції та інтенсивність розвитку суспільства створюють нові передумови для налагодження комунікації в суспільстві. Тому співпраця у межах досягнення певної мети, вирішення конкретних завдань передбачають об'єднання й координування зусиль, ресурсів і спільну відповідальність за результати діяльності. У цьому контексті реальна співпраця й взаємодія навчально-практичного центру із закладами освіти, організаціями, громадою, органами влади місцевого самоврядування, засобами масової комунікації дає можливість залучити якомога більше слухачів, а отже, охопити широкий спектр туристичних і природоохоронних завдань.

Загалом, співпраця – це процес, в якому двоє або більше людей, або організацій працюють разом задля досягнення спільних цілей за допомогою обміну інформацією, навчання і досягнення консенсусу. Виходячи з фундаментальності наведеного, у Екологічному коледжі Львівського національного аграрного університету (далі – ЛНАУ) діє регіональний навчально-практичний центр (далі – НПЦ), який створено на підставі наказу Міністерства аграрної політики України від 12 червня 2007 р. № 411 для цілеспрямованого вдосконалення практичної підготовки студентів закладів вищої освіти щодо сприяння екологічному навчанню та розвитку сільського і зеленого туризму в регіонах України.

Концепційно основні завдання НПЦ:

✓ проводити практичну підготовку і виховання студентів, надавати освітянські послуги в галузі екології, раціонального природокористування;

✓ сприяти впровадженню в освітній процес елементів екологічної підготовки та сільського зеленого туризму, раціонального використання природних ресурсів;

✓ проводити постійні консультації щодо екологічного навчання та раціонального природокористування, а також поширення інформації про особливості туристичних маршрутів у західному та інших регіонах України;

✓ розвивати в'їзний та внутрішній сільський і зелений туризм та надавати туристичні послуги для всіх зацікавлених осіб;

✓ брати участь у реалізації державних освітніх, екологічних, туристичних та соціальних програм щодо забезпечення закріплених Конституцією України прав громадян на відпочинок, свободу пересування, відновлення та зміцнення здоров'я, безпеку для життя і здоров'я довкілля, задоволення інших духовних та фізичних потреб;

✓ проводити організацію та здійснювати такі види туризму: дитячий, молодіжний, сімейний, культурно-пізнавальний, спортивний, екологічний, зелений, сільський тощо.

Щоб належно забезпечити виконання вищезазначених завдань особливу увагу приділено вдосконаленню власної навчально-матеріальної бази, зокрема, НПЦ як базу діяльності використовують три структурні підрозділи коледжу:

✓ навчально-виробничу лабораторію – готель, до складу якої входить конференц-зал та 17 кімнат. У навчально-виробничій лабораторії – готелі проводять конференції та семінари, практичні заняття з навчальних дисциплін спеціальності «Туризм», екскурсії, а також здійснюють навчальне поселення і організацію проживання студентів, учнів, викладачів, туристичних груп та інших осіб у готель;

✓ навчально-виробничу лабораторію ресторанного господарства – буфет «Водограй», який містить приміщення для приготування їжі, обідній зал на 30 місць. Приміщення буфету мають художньо оформлений інтер'єр. У цій лабораторії проводять практичні заняття з навчальної дисципліни «Організація ресторанного обслуговування»;

✓ навчально-спортивну базу (далі – НСБ) «Водограй» в с. Коростів Сколівського району Львівської області, яка складається із номерного фонду загальною кількістю 80 ліжко-місць. У НСБ «Водограй» здійснюють практичну підготовку та відпочинок студенти, учні та всі бажаючі громадяни;

✓ навчально-практичний полігон (далі – НПП) в с. Воля Гамулецька Жовківського району Львівської області площею 27 га. Територію та приміщення НПП використовують для практичного навчання студентів коледжу усіх спеціальностей, а також проводять заходи з організації природоохоронної діяльності й туризму для студентів, учнів, туристичних груп та інших осіб.

НПЦ Екологічного коледжу налагоджує ділові контакти з закладами освіти, підприємствами, організаціями, фірмами на міжнародному, міжгалузевому та регіональному рівнях для підвищення рівня підготовки та перепідготовки фахівців у галузі екології та туризму, проводить культурно-пізнавальні екскурсії.

Окрім того, навчально-практичний центр постійно співпрацює з закладами освіти, школами, туристичними фірмами та туристично-краєзнавчими центрами Львівщини, України та на міжнародному рівні. Саме нині, виходячи зі світових тенденцій, значної уваги набуває формування гармонійно розвиненої, суспільно активної особистості, тому перед адміністрацією як коледжу, так і НППЦ стоїть завдання: підготувати високоосвічених, всебічно розвинених молодших фахових бакалаврів туристичного обслуговування. Зазначимо також, що вишкіл кваліфікованого фахівця передбачає не лише опанування необхідним обсягом теоретичних знань, але й набуття практичних умінь та навичок, які в епоху глобалізації неможливо здобути без міжнародного досвіду. Цей досвід, професійні навички та перспективи – все це можна отримати лише після дієвого стажування, обміну досвіду, під час проведення спільних науково-практичних семінарів й конференцій з актуальних питань охорони довкілля, індустрії гостинності, сільськогосподарського машинобудування та інших галузях, зокрема, в одній із країн світу.

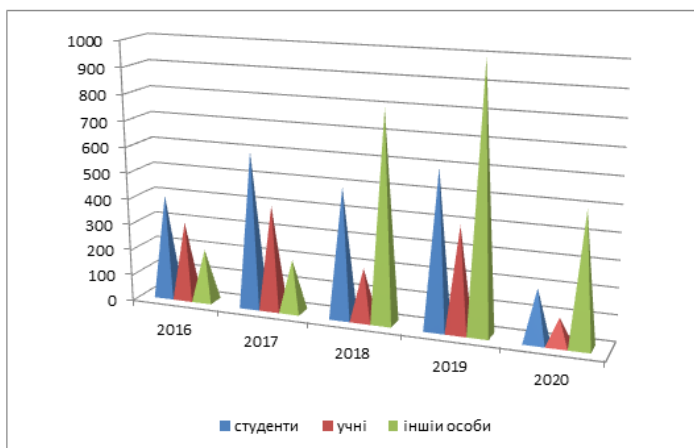
Саме тому Екологічний коледж з 2016 року підтримує дружні зовнішні зв'язки та уклав відповідні угоди про співпрацю з закладами освіти: Агротехнічною школою ім. В. Вітока (м. Ропчиці, Польща); Інженерно-економічною вищою школою (м. Жешув Польща); «Goethe-Institut» (м. Мюнхен, Німеччина); міжнародними компаніями для стажування «INTERNOBMEN» (м. Варна, Болгарія); «Terra Tour Service EOOD», (м. Софія, Болгарія); College of Tourism Blagoevgrad (Болгарія); приватними підприємствами «Plantacja nad Tanwią Sp. z o.o.» (Польща); «ALNRANS» (м. Берунь, Польща).

Спостерігаючи за динамікою, можна стверджувати, що наявна стійка тенденція до зростання зацікавлених у послугах цього НППЦ (однак винятком став 2020 р. – карантинні обмеження у зв'язку з пандемією COVID-19). Так, в НППЦ приїздило все більше груп студентів, учнів та інших зацікавлених осіб для проходження практики у галузі екології,

---

раціонального природокористування сільського і зеленого туризму, а також проводилися культурно-пізнавальні екскурсії Львовом (рис. 1).

Рис. 1. Кількість осіб, що скористалися послугами навчально-практичного центру Екологічного коледжу

Як випливає із результатів проведеного аналізу, особи, які скористалися послугами НПЦ, додатково стимулюють розвиток екологічного, сільського зеленого і культурно-пізнавального туризму в Західній Україні, зокрема, у Львові. Означене формує сприятливий туристичний клімат, наслідком чого стає поступове збільшення кількості зацікавлених слухачів не лише з теренів України, а й інших держав, зокрема Польщі, Болгарії, Білорусі, Нідерландів. Це означає, по-перше, економічну вигоду, а по-друге, продовження розвитку екологічного, сільського зеленого туризму, насамперед, як форми природокористування.

Навчально-практичний центр Екологічного коледжу постійно працює над розробкою і реалізацією сучасних методів роботи з використанням прийомів діджиталізації освіти, високотехнологічного матеріального забезпечення та новітніх технологій у сфері індустрії гостинності. Колектив цього структурного підрозділу намагається йти в ногу з часом, аби

випускники Екологічного коледжу завжди були в авангарді затребуваних фахівців, тому студенти мають дієву можливість вправлятися у реальних умовах, а клієнти отримують повний спектр послуг: від проживання, харчування, конференц-залу до проведення екскурсій. На нашу думку, саме в таких центрах для навчання, тобто, де процес відбувається у формі моделювання ситуацій, педагоги зможуть аналізувати ситуативні помилки, аби не допускати їх у практичній роботі. Окрім того, значну увагу приділено й вивченню іноземних мов, адже сфера гостинності передбачає спілкування з іноземними клієнтами.

Доцільно також підкреслити, що одне із пріоритетних завдань освітнього процесу полягає в тому, щоб здобувачі фахової передвищої освіти отримали можливість проходження практики на сучасних підприємствах та за їх територіальними межами. Саме тому діяльність НПЦ базується на тісній співпраці й партнерстві з зовнішніми стейкхолдерами, формуванні та розвитку цілісної системи новітніх методик професійного навчання, створенні навчальної платформи й професійного майданчика для різноманітних творчих ініціатив формального та неформального навчання.

Використані джерела

1. Положення про Навчально-практичний центр з практичної підготовки та впровадження елементів сільського і зеленого туризму на базі Екологічного коледжу Львівського національного аграрного університету. – Львів : ЕК ЛНАУ, 2020. – 12 с.

УДК 377.36

Баланюк Н.Ю., канд. юрид. наук, викладач

Бурик І.В., заступник директора з навчальної роботи

Державного професійно-технічного навчального закладу

«Шосткинське вище професійне училище»

ОСОБЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВИТИ

Що таке «цифрова освіта»? Яким чином вона здійснює безпосередній вплив на формування рівня якості освітнього процесу в умовах фахової передвищої і професійної освіти; організацію роботи структурних освітніх підрозділів; трансформацію кваліфікаційних вимог педагогічних працівників, розвиток їх цифрових навичок і компетенцій?

Відповідні питання, а тим більше – відповіді на них, набувають актуальності в сучасному освітньому просторі з одночасним «підсилюючим ефектом» нескінченної пандемії COVID-19, де проблема переходу педагогічної діяльності до інноваційної трансформаційно-цифрової визначена потребою в ефективних діях у цій сфері.

Під діджиталізацією розуміють процеси цифрової трансформації, що спрощують доступ до інформаційних джерел. Відповідне поняття науковці тлумачать як способи приведення будь-якого різновиду інформації в цифрову форму з використанням цифрових технологій. Сутнісними характеристиками цифрових технологій виокремлюють: а) мобільність, доступність і безкоштовність; б) зберігання та використання інформації незалежно від місця знаходження; в) відсутність необхідності оновлення та встановлення програмного забезпечення, бо технології «стали хмарними».

Отже, сутність діджиталізації освіти (цифрова освіта) полягає у безперервному процесі розробки із подальшим запровадженням індивідуальної цифрової траєкторії, що безумовно стане новим кроком до побудови сучасного процесу

педагогіки партнерства між здобувачем освіти та викладачем. Командою МОН обрано курс на зміцнення системи освіти і науки України в напрямі діджиталізації та онлайн-послуг.

Так, у рамках співпраці МОН з ТОВ «Майкрософт Україна» досягнуто домовленостей щодо допомоги українським закладам освіти в налагодженні процесу проведення онлайн-занять, безкоштовно застосовуючи центр командної роботи Microsoft Teams for Education. Також МОН України веде перемовини з іншими компаніями щодо забезпечення закладів освіти різними безкоштовними інструментами дистанційного навчання, зокрема ГО «Фонд підтримки інформаційного забезпечення здобувачів освіти», ТОВ «Еволюшн Груп», ТОВ «Інтерактивні системи навчання» тощо [1].

Використання за домовленістю МОН з ТОВ «Майкрософт Україна» центру командної роботи Microsoft Teams for Education, включає такі опції: а) організація віртуальних класів, онлайн-уроків (із можливістю їх запису та перегляду в будь-який час), засідань педагогічних рад тощо; б) можливість створення закритих чатів для спілкування; в) здійснення відеоконференцій (до 300 учасників без обмеження в часі); г) завантаження матеріалів, можливість їх зберігати та ділитися ними; д) створення цифрових зошитів і журналів успішності; е) планування завдань, контроль їх виконання, оцінювання; є) формування електронного розкладу; ж) систематизація навчальних матеріалів; з) можливість додати електронні підручники/освітні ігри; і) можливість організувати дистанційне навчання в асинхронному та синхронному режимах; к) розміщення оголошень, дайджестів для всіх учасників освітнього процесу [2].

Під час розгляду стану та основних тенденцій розвитку діджиталізації фахової передвищої освіти та професійної (професійно-технічної) освіти в Україні, впливу цифрових технологій на рівень освіти та організацію роботи структурних підрозділів закладів освіти відповідної галузі, встановлено, що сучасне програмне і відповідно технічне забезпечення частково перебирають на себе традиційні педагогічні компетентності,

---

розширюють інноваційні викладацькі функціональні можливості та тим самим «підштовхують» до потреби постійного власного вдосконалення педагогічних якостей у обов'язковому тандемі із цифровими навичками, зокрема тут маються на увазі навички управління та «комунікації» з хмарними технологіями. Вже тривалий час несе в собі актуальність питання інноваційних змін, що стосуються викладацької діяльності зі «зворотним зв'язком».

Які ж переваги надає процес діджиталізації у навчально-виховну діяльність професійного закладу освіти?

Використання, а вірніше застосування цифрової трансформації відкриває доступ до нетрадиційних джерел інформації, підвищує ефективність самостійної роботи, надає абсолютно нові можливості для творчості, дозволяє реалізувати принципово нові форми і методи навчання. Це дає змогу здійснити безпосередній вплив на професійну сферу здобувача освіти, мотивувати його, тим самим одночасно сприяти впливу пізнавальної активності, підвищенню інтересу до опановуючої професії.

Висновок. З'ясовано, що процес діджиталізації професійної (професійно-технічної) освіти в Україні вимагає адекватної підтримки держави, веде до перерозподілу завдань між структурними підрозділами освітньої галузі, а також між педагогом та інформаційними технологіями, одночасно вимагає оволодіння цифровими навичками та постійного професійного розвитку.

Використані джерела

1. Офіційний сайт Міністерства освіти України. – URL : <https://mon.gov.ua/ua/news/postup-komandi-mon-na-zmichennya-sistemi-osviti-i-nauki-ukrayini-didzhitalizaciya-ta-onlajn-poslugi>.

2. Цифрова адженда України – 2020 (Цифровий порядок денний – 2020). Концептуальні засади (версія 1.0). Першочергові сфери, ініціативи, проекти цифровізації України до 2020 р., 2016. – 90 с.

УДК 378:004:006

*Косухіна О.С., канд. техн. наук, заступник директора
з навчально-методичної роботи Відокремленого структурного
підрозділу «Технологічний фаховий коледж Дніпровського
державного технічного університету»*

РОЗРОБЛЕННЯ СТАНДАРТУ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОГО СТУПЕНЯ «ФАХОВИЙ МОЛОДШИЙ БАКАЛАВР» ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 122 «КОМП'ЮТЕРНІ НАУКИ»

Стандарт фахової передвищої освіти, згідно з методичними рекомендаціями щодо розроблення стандартів фахової передвищої освіти, – це сукупність вимог до освітньо-професійних програм фахової передвищої освіти, які є спільними для всіх освітньо-професійних програм у межах певної спеціальності. Кожна освітня спеціальність має відмінності у структурі та змісті, зумовлені головними завданнями підготовки фахівців.

Робоча група, до складу якої увійшли представники ВСП «Фаховий коледж транспорту та комп'ютерних технологій» Національного університету «Чернігівська політехніка», ВСП «Технологічний фаховий коледж Дніпровського державного технічного університету», ВСП «Боярський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України», Військового коледжу сержантського складу Військового інституту телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут, розробила стандарт фахової передвищої освіти зі спеціальності 122 «Комп'ютерні науки» освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр». Крім того, були додатково залучені представники ВСП «Одеський технічний фаховий коледж Одеської національної академії харчових технологій», Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» та ВСП «Технічний фаховий коледж Луцького національного технічного університету».

Стандарт фахової передвищої освіти зі спеціальності 122 «Комп'ютерні науки» містить компетентності, що визначають специфіку підготовки фахових молодших бакалаврів та результати навчання. Вони узгоджені між собою та відповідають дескрипторам Національної рамки кваліфікацій.

У процесі створення стандарту було обрано інтегральну компетентність: «Фаховий молодший бакалавр повинен вміти розв'язувати складні спеціалізовані задачі в галузі інформаційних технологій або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів комп'ютерних наук та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях».

Загальні компетентності – універсальні, що не залежать від предметної області, але дуже важливі для успішної подальшої професійної та соціальної діяльності здобувача освіти в різних галузях та для його особистісного розвитку. Під час розробки стандарту було виділено такі загальні компетентності: здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя; здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми; знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, іноземною мовою; здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності – це компетентності, що залежать від предметної області та є важливими для успішної професійної діяльності за певною спеціальністю. Для спеціальності 122 «Комп’ютерні науки» освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» були обрані такі спеціальні компетентності: здатність використовувати основні поняття, ідеї та методи фундаментальних наук під час розв’язання складних спеціалізованих задач у галузі комп’ютерних наук та інформаційних технологій; здатність використовувати теоретичні та фундаментальні знання в галузі комп’ютерних наук та інформаційних технологій для вирішення різноманітних проблем; здатність розробляти, аналізувати та застосовувати ефективні алгоритми для розв’язання конкретних професійних задач залежно від предметного середовища; здатність здійснювати проєктування та розробку програмного забезпечення; здатність застосовувати принципи і методи побудови та використання мережевих технологій; здатність застосовувати методи та засоби захисту програмного забезпечення та даних від несанкціонованого доступу в умовах супроводження та експлуатації програмних систем і комплексів; здатність проєктувати, розробляти та обслуговувати вебзастосунки з динамічним контентом, використовуючи вебтехнології, технології комп’ютерної графіки та анімації; здатність застосовувати сучасні методи, технології та інструментальні засоби проєктування та створення програмних систем та їх супроводження; здатність застосовувати знання сучасних методів та технологій створення та супроводження розподілених систем; здатність адмініструвати системне та прикладне програмне забезпечення під час реалізації процесів життєвого циклу інформаційних систем; здатність здійснювати конфігураційне управління та підтримку працездатності програмних систем і комплексів; здатність застосовувати методи та техніки тестування програмного забезпечення впродовж життєвого циклу розробки програмних систем; здатність розробляти бази даних; здатність приймати обґрунтовані

рішення щодо забезпечення бізнес-планування та економічної ефективності діяльності в галузі інформаційних технологій.

Результати навчання висвітлюють знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити та виміряти та які здобувач освіти здатний продемонструвати після завершення освітньо-професійної програми. Результати навчання включають у себе: вміння аналізувати явища і події соціально-політичного, культурного, духовного середовища для формування світогляду людини та встановлювати зв'язок між ними; володіти державною та іноземною мовами для професійної діяльності; використовувати професійно-профільовані знання та практичні навички методів фундаментальної та прикладної математики під час розв'язання стандартних задач і задач прикладного характеру в царині комп'ютерних наук; застосовувати сучасні методи математичного та комп'ютерного моделювання та будувати ефективні алгоритми для чисельного дослідження та розв'язання прикладних задач; пояснювати основні методи та технології об'єктно орієнтованого та компонентного програмування; пояснювати загальні принципи та моделі побудови комп'ютерних мереж; застосовувати основні механізми та методи безпеки мереж і програмних систем; розробляти застосунки, використовуючи сучасні вебтехнології; застосовувати сучасний інструментарій комп'ютерної графіки та анімації під час розв'язання практичних задач професійної діяльності; знати методології, методи, моделі, процеси та технології життєвого циклу розробки та тестування програмного забезпечення; застосовувати сучасні мови програмування та технології для розробки програмного забезпечення розподілених систем; знати основні принципи функціонування системного та прикладного програмного забезпечення; здійснювати моніторинг роботи програмних систем і комплексів; організувати конфігураційне та програмне налагодження програмних систем у процесі їх супроводження та експлуатації; розробляти супровідну документацію на різних етапах процесу

життєвого циклу розробки програмного забезпечення; розробляти бази даних та виконувати їх адміністрування.

Наведений в стандарті перелік компетентностей і результатів навчання не є вичерпним. Заклади фахової передвищої освіти під час формування освітньо-професійних програм можуть вказувати додаткові компетентності та результати навчання. Завдяки цьому заклади фахової передвищої освіти самостійно будуть визначати перелік навчальних дисциплін, практик та інших видів освітньої діяльності, необхідний для набуття визначених стандартом компетентностей.

Введення в дію стандартів фахової передвищої освіти нового покоління на основі компетентнісного підходу забезпечить якість формування професіоналізму фахового молодшого бакалавра, надасть простір для творчості у проектуванні сучасних освітніх програм, навчальних планів, індивідуальних навчальних планів здобувачів, а також вимог до системи внутрішнього забезпечення якості фахової передвищої освіти.

УДК 378.1:81:61

Чепурна О.В., канд. філол. наук,

викладач Комунального закладу «Криворізький фаховий медичний коледж» Дніпропетровської обласної ради»

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ У ВИКЛАДАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ СТУДЕНТАМ МЕДИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Стрімкі зміни в суспільному житті в умовах пандемії Covid-19 зумовили надзвичайно динамічний рух в освітньому процесі щодо форм викладання та комунікації між здобувачами освіти та викладачами, а також у науково-педагогічному середовищі, коли обмін досвідом перейшов у віртуальний

формат асинхронного та синхронного спілкування. Зміна форм роботи спричинила необхідність якісних зрушень у розумінні змісту викладання матеріалу та переосмислення ролей учасників освітнього процесу, що вимагає більшої самостійності й відповідальності як викладачів, так і здобувачів освіти.

Річний досвід викладання англійської мови студентам-медикам Криворізького медичного коледжу в умовах пандемії засвідчив актуальність змішаних форм роботи, а саме: офлайн-навчання в період адаптивного карантину жовтої зони, а також комбінованого викладання з використанням синхронних та асинхронних форм в умовах помаранчевих та червоних зон.

Викладання в дистанційному режимі передбачає внесення відповідних змін у планування занять, адже необхідно передбачити роботу над реалізацією комунікативної компетенції, що зумовлює відпрацювання всіх видів мовленнєвої діяльності: аудіювання, читання, говоріння, письмо в умовах, коли безпосереднє особистісне спілкування в аудиторії не є можливим. До того ж такі етапи заняття, як пояснення теоретичного граматичного матеріалу, групова робота, контроль знань, вимагали оволодіння додатковими новітніми цифровими компетенціями, а саме: використання навчальних платформ, онлайн-додатків, окрім загальновідомих Google Classroom та Google Disk. Соціальні мережі, такі як Viber та Telegram, виявилися не пристосованими для освітніх цілей, хоча й виконали свою комунікативну функцію на першому етапі переходу від офлайн-навчання до змішаної його форми.

Під час роботи зі студентами доцільно виділити для себе базові та допоміжні інструменти у плануванні занять з англійської мови. У Криворізькому медичному коледжі базовою для всіх викладачів є платформа G-Suite, де створюються віртуальні класи, завантажуються відео- та текстові матеріали, презентації, таблиці для синхронної та асинхронної форми роботи зі студентами. Під час проведення занять у режимі онлайн-конференції Google Meet зручним є використання цих матеріалів студентами, адже вдома вони не завжди мають

підручники та роздавальний матеріал, яким забезпечені в аудиторії.

З початку переходу на дистанційне навчання необхідною була умова спільної роботи над матеріалом, який вимагав пояснень викладача з демонстрацією на екрані, що дало б можливість звернути увагу здобувачів освіти на певних моментах у поясненні. Тому функція Sharing, а пізніше і Jam Board виявилася критично необхідною під час онлайн-навчання з інтерактивним залученням студентів. Для цього виду роботи також зручно використовувати Padlet і Mentimeter.

Jam Board, як і White Board в додатку Zoom, є альтернативою роботи з класною дошкою під час офлайн-навчання та Google-документом під час дистанційного асинхронного навчання. Ці додатки мають зручні інструменти для виконання лексико-граматичних вправ, заповнення таблиць та створення інтелектуальних карт, коли студенти спільно працюють над матеріалом і мають змогу спостерігати роботу на екрані.

Додатковим і надзвичайно цікавим інструментом для інтерактивної роботи є Mentimeter, який дозволяє зробити швидко опитування студентів у режимі презентації, отримавши одразу зворотній зв'язок у зручному форматі, а форма демонстрації на екрані, що також використовується під час talkshow на телебаченні, є привабливою для студентів.

Під час дистанційного навчання викликом для викладачів стала така форма роботи, як контроль знань, коли є неможливим проконтролювати самостійність виконання завдань. У Криворізькому медичному коледжі діє система колоквиум, яка забезпечує незалежний контроль знань під час офлайн-навчання, і яку перетворили на вебколоквиум під час онлайн-навчання. Студенти мають змогу пройти тестування зі встановленим часовим обмеженням на різних етапах занять. Під час онлайн-занять з англійської мови, окрім вебколоквиуму та тестів у Google-формі, використовуємо також додаток Kahoot, який дає можливість не тільки створити тести з обмеженням у часі для кожного питання, коли не можна повернутися до

попередніх питань, чи переглянути наступні, таким чином зменшивши можливість проявів академічної недоброчесності студентів, але й має різні варіанти побудови запитань, цікаве візуальне та звукове оформлення, а також створене у формі гри-змагання, що забезпечує додаткову мотивацію студентів. Зручною є форма презентації результатів тесту, яка дає можливість викладачу побачити динаміку проходження тесту всіма студентами і кожним водночас, а також презентує кількісний та якісний аналіз результату тесту. Вважаю за необхідне зауважити, що без встановлення довіри між студентами й викладачем, усвідомлення необхідності академічної доброчесності в освітньому середовищі, немає стовідсоткової гарантії самостійного виконання контрольних робіт і тестів студентами в дистанційному режимі.

Варто зазначити, що ця форма навчання передбачає вищий рівень самостійності студента та відповідальності. Допомогою здобувачам освіти під час самостійної роботи є навчальні відео, створені з використанням різноманітних безкоштовних додатків, таких як Screencast-O-Matic, який активно використовують викладачі нашого коледжу. Відео дають студентам можливість отримати пояснення з візуалізацією та переглянути матеріал декілька разів для розуміння та запам'ятовування. Свої відео створюю у співпраці зі студентами та з урахуванням їхніх побажань.

Для виконання самостійної роботи складаю спеціальні зошити, які у Криворізькому медичному коледжі є традиційною формою організації самостійної роботи. Як правило, такі зошити презентуємо студентам у друкованому вигляді. Зараз зошити для самостійної роботи трансформуються в текстово-цифровий формат. Приклад такого зошита маю для роботи зі студентами спеціальності «Сестринська справа» бакалаврського рівня. Його склали з використанням матеріалу з британського посібника для медичних сестер «Настільна книга медичної сестри-студентки». У ньому міститься інформація про особливості роботи, обов'язки, спілкування з пацієнтом, менеджмент та лідерство у медсестринстві, різновиди дослідної

роботи, яку може проводити медсестра. Поряд з текстовим матеріалом цей зошит містить різні форми посилання та QR-коди для роботи з додатковими джерелами з Google-диску чи інтернету, а також посилання на різноманітні додатки, наприклад Canva, для виконання проектної роботи, яку студенти розміщують у Google Classroom. У зошиті містяться посилання на тести у Google-формі та матеріали з відповідних платформ для створення Google-презентацій.

Таким чином, діджиталізація освітнього середовища, що стала необхідністю в умовах світової пандемії, призвела до змін у формах академічної комунікації, урізноманітнила методи та засоби викладання, поживила навчальну діяльність студентів. Але важливо також наголосити на необхідності живого спілкування між викладачем і студентом, студентом і студентом, викладачем і викладачем, що є основою соціалізації навчання, виховання, методично-наукової взаємодії та розвитку освіти, суспільства загалом і людини зокрема. Тому вважаю, що цифрові засоби потребують раціонального використання і не є повноцінною заміною аудиторним формам роботи.

УДК 373.3:371.1

Пащенко Т.М., канд. пед. наук, ст. наук. співробіт.

лабораторії науково-методичного супроводу підготовки фахівців у коледжах і технікумах

Інституту професійно-технічної освіти НАПН України

МЕТОДИЧНА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У БУДІВЕЛЬНИХ КОЛЕДЖАХ

Сучасний освітній простір в останні роки характеризується значними змінами. Сьогодні затребуваний фахівець, який володіє не тільки знаннями, а й певними особистісними якостями і здібностями, такими як: самодисципліна, цілеспрямованість, активність і ініціативність, вміння працювати в колективі, гнучкість мислення, сміливість у використанні

інновацій тощо. Всі ці характеристики мають бути притаманні сучасному компетентному фахівцю. В останні роки значна увага приділяється проблемам реалізації контролю в освітньому процесі. У зв'язку з цим контроль, виконуючи комплекс дидактичних функцій в освітньому процесі, потребує корегування і оновлення.

Методична системи оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти є цілісною сукупністю взаємопов'язаних компонентів, яка виконує комплекс функцій в освітньому процесі: корегувальну, попереджувальну, навчальну, узагальнювальну, розвивальну, виховну, оціночно-діагностичну, мотиваційну, зворотного зв'язку, інформаційну, планувальну, диференційовану, емоційно-рефлексивну, прогностичну.

Сутнісними характеристиками розробленої методичної системи контролю професійної підготовки компетентного фахівця є:

- спрямованість на оцінювання сформованості компетентностей студентів;
- розширення функцій системи контролю в освітньому процесі;
- комплексне використання різних форм і методів контролю, орієнтованих на оцінювання різних груп компетентностей, на основі їх взаємодоповнюваності в різних освітніх середовищах;
- поєднання контролю викладача, взаємоконтролю і самоконтролю студентів, спрямованого на розвиток рефлексивної культури майбутнього фахівця;
- перенесення акценту з проміжної атестації на поточну, що забезпечує систематичну навчальну діяльність студента упродовж семестру;
- можливість вибору форм і методів контролю відповідно до особистісних здібностей та інтересів студента;
- використання інформаційних технологій для здійснення контролю рівня сформованості компетентностей студентів у віртуальному освітньому середовищі.

Методологічною основою методичної системи оцінювання якості підготовки фахівців є системний, синергетичний, кваліметричний, діяльнісний, компетентнісний, особистісно орієнтований і контекстний підходи.

Основні принципи реалізації системи контролю професійної підготовки фахівців у будівельних закладах освіти представлені у вигляді двох груп: організаційних і змістовних. До організаційних принципів контролю відносяться: систематичність, комплексність, гуманізація педагогічної взаємодії, відкритість, оптимізація, ергономічність. До змістовних – об'єктивність, диференціація, візуалізація, індивідуалізація вимог, узгодженість.

Технологія реалізації методичної системи оцінювання якості підготовки фахівців у будівельних закладах освіти передбачає поетапну реалізацію і співвідношення видів, функцій, методів, типів контролю. Представлені такі типи контролю: зовнішній (відкритий, прихований), взаємний, самоконтроль. Зовнішній контроль, здійснюваний викладачем, включає відкритий (традиційний) контроль і латентний – це приховане спостереження і фіксація його результатів викладачем для розробки індивідуальної освітньої траєкторії (підбір персональних завдань, що забезпечують особистісне зростання та розкриття потенціалу кожного студента на основі його індивідуальних особливостей). Взаємоконтроль – тип контролю, який здійснюється самими студентами щодо один одного, спрямований на розвиток їх відповідальності, самостійності та рефлексивної культури, має важливе виховне значення. Самоконтролем є процес самоперевірки своєї навчальної роботи і саморегуляції з внесенням необхідних коректив у свою діяльність.

Самоконтроль студентів стимулює їх пізнавальну діяльність і сприяє підвищенню якості освітнього процесу. Видами зовнішнього контролю професійної підготовки майбутнього будівельника у коледжі є вхідний, поточний, тематичний, рубіжний, підсумковий, заключний, які реалізуються в контактному і віртуальному освітніх середовищах.

Кожному виду контролю відповідають певні форми і методи. Формами контролю є як традиційні (усне опитування, диктант, самостійна робота, контрольна робота, тест, матричний контроль, колоквиум, контрольна робота, ділова гра, залік, іспит), так і нетрадиційні (есе, мультимедійна презентація, портфоліо, вебквест та ін.).

Методична система оцінювання якості підготовки фахівців у будівельних закладах фахової передвищої освіти реалізується за допомогою традиційних методів (усного, письмового, програмованого, комбінованого, практичного) та комплексно-інноваційних методів (коучингу, методу контролю в «перевернутому навчанні», методу кейсів та інших методів), кожен з яких орієнтований на оцінювання певної компетентності та одночасно сприяє її формуванню.

Ця методична система оцінювання якості підготовки фахівців у будівельних закладах фахової передвищої освіти орієнтована на оцінювання сформованості компетентностей студентів і їх розвиток.

УДК 007+65.011.56

*Олійник Л.О., канд. фіз.-мат. наук, доцент,
Директор Відокремленого структурного підрозділу
«Технологічний фаховий коледж Дніпровського
державного технічного університету»*

АВТОМАТИЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНЬОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

Заклад освіти – це соціальна система, функціонування якої можна інтерпретувати як взаємодію певної множини технологічних процесів. Управління цими процесами, налагодження їх оптимальної взаємодії постає непростим завданням перед керівним складом кожного закладу освіти. Тому на сучасному етапі розвитку системи освіти України набуває все більшої актуальності використання ІТ-технологій як

ефективного інструменту вирішення завдань управління освітнім процесом та забезпечення належного рівня якості освітніх послуг. Треба зауважити, що у застосуванні ІТ-технологій в освітній галузі має місце відставання від вимог сучасного інформатизованого простору, який щільно увійшов до повсякденного життя кожної людини. Цей фактор має вагомий негативний вплив на конкурентоспроможність української освіти на ринку освітніх послуг. Отже, важливою проблемою сьогодення української освіти, яка потребує невідкладного вирішення, є піднесення рівня інформатизації освітньої діяльності. Необхідно не тільки відповідати сьогоднішнім вимогам інформаційного поля в усіх сферах діяльності людства, а й прогнозувати напрями розвитку інформатизованого суспільства з тим, щоб зосереджувати необхідні ресурси для забезпечення високого рівня освітньої галузі.

Одним з важливих аспектів застосування ІТ-технологій у освітній діяльності є питання управління освітнім процесом, забезпечення якості освітніх послуг на рівні закладу освіти. Не можна казати, що процес упровадження ІТ-технологій у закладах освіти не відбувається, але його темпи та якість застосування залишають бажати кращого.

У цій роботі здійснено спробу системного підходу до моделювання **Автоматизованої Системи Управління Освітньою Діяльністю** (далі – АСУ ОД) із урахуванням взаємодії усіх структурних ланок закладу освіти.

АСУ ОД є результатом восьмирічної роботи під керівництвом автора з проектування, моделювання і впровадження в освітній процес у ВСП «Технологічний фаховий коледж Дніпровського державного технічного університету». АСУ ОД реалізовано як вебресурс (www.ondtk.s-host.net) із мобільним додатком для викладачів та студентів.

АСУ ОД дозволяє реалізувати такі функції:

- автоматичне формування навчальних панів і графіків освітнього процесу ([1]);
- автоматичне формування навантаження викладачів;

- індивідуальне планування і контроль освітньої діяльності викладача;
- формування бази даних щодо стану контингенту закладу освіти;
- облік в онлайн-режимі успішності здобувачів освіти, формування рейтингу для автоматизованого призначення стипендії;
- автоматичне формування і зберігання в електронній базі всієї документації синхронізовано з ЄДЕБО, що супроводжує здобувача освіти впродовж всього періоду навчання;
- тестування в онлайн-режимі з автоматичним урахуванням результатів в електронному журналі.

На рис. 1 представлено загальну схему АСУ Од, яка ілюструє взаємодію модулів системи, які можна умовно розділити на дві інформаційні підсистеми.

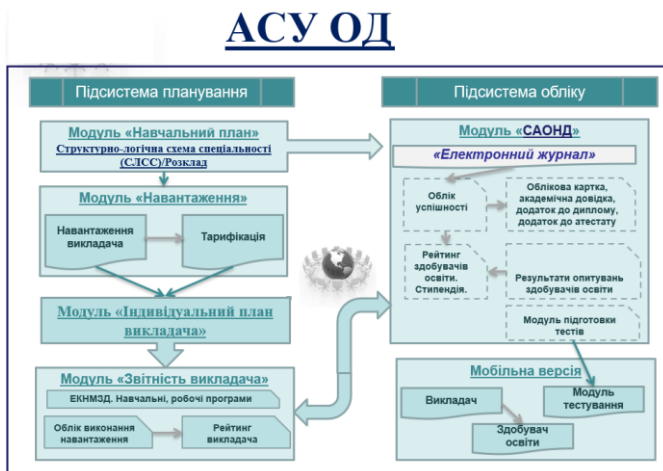

Рис. 1

Кожен користувач АСУ Од системи, викладач або студент має особистий кабінет з паролем доступом, зокрема особистий кабінет викладача дає змогу сформувати робочу і навчальну програми навчальних дисциплін, вести облік

успішності здобувачів освіти в електронному журналі, який є ядром всієї системи.

Забезпечення функціонування електронного журналу відбувається через інформаційні потоки, що формуються у блоці адміністрування (модулі, навчальний план, графік навчання, навантаження, розклад занять, контингент). Підготовка навчальних планів здійснюється у спеціалізованому програмному модулі «Генератор навчальних планів» ([1]).

За підсумками семестрового контролю у електронному журналі автоматично формуються відомості успішності з кожної навчальної дисципліни; зведені відомості та рейтинги у навчальних групах або за відповідними спеціальностями. На основі рейтингів за спеціальностями автоматично виконується призначення стипендії і формуються документи, необхідні для підготовки протоколів стипендіальної комісії і наказів про призначення стипендії. Система формування рейтингового балу студента має досить гнучку схему застосування різних шкал оцінювання. Незалежно від шкали оцінювання, яку використовує викладач, результати семестрової успішності формуються у 100-бальній шкалі (12-бальній шкалі для дисциплін загальноосвітнього циклу). Математичну модель формування рейтингового семестрового балу наведено в роботі ([2]).

Дані успішності здобувача освіти зберігаються у його індивідуальному плані, який по закінченні навчання є обліковою карткою студента. При цьому автоматично формуються додатки до дипломів і академічні довідки здобувачів освіти.

Мобільний додаток забезпечує комунікацію викладач – здобувач освіти. Студент має можливість упродовж семестру відслідковувати свої освітні досягнення. Викладач має змогу у мобільному додатку вести облік відвідування, виставляти оцінки за виконані завдання, проводити тестування. Результати тестування автоматично заносяться у відповідні розділи електронного журналу залежно від призначення тесту. При цьому присутність здобувача освіти в аудиторії не є обов'язковою.

Висновки

АСУ ОД, яку впроваджено у ВСП «Технологічний фаховий коледж Дніпровського державного технічного університету», забезпечує:

- ефективне управління освітнім процесом;
- значне зменшення затрати часу педагогічних працівників на технічну роботу з документацією;
- якісну і ефективну роботу управлінського апарату, зокрема у дистанційному режимі.

Необхідно зауважити, що АСУ ОД може під час розширення ресурсної бази забезпечити управління освітньою діяльністю довільної кількості закладів освіти.

Використані джерела

1. Олійник Л.О., Аксьонов В.С. Автоматизація розробки навчального плану вищого навчального закладу освіти – I міжнародна науково-методична конференція : проблеми інноватизації вищої професійної освіти. Тези доповідей. м. Дніпродзержинськ. ДДТУ, 2013 – С. 125–130.

2. Олійник Л.О. Система автоматизованого обліку навчальної діяльності студента / Інформаційні технології в культурі, мистецтві, освіті, науці, економіці та бізнесі : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. / М-во освіти і науки України; М-во культури України; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. – Київ : Видавничий центр КНУКіМ, 2017. – Ч.1. – С. 80–82.

УДК 378.147+159.99

Олійник Л.О., канд. фіз.-мат. наук, доцент, директор

Олійник Н.П., викладач-методист

Відокремленого структурного підрозділу «Технологічний фаховий коледж Дніпровського державного технічного університету»

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЧИТАННЯ ЯК ЧИННИК СПРОМОЖНОСТІ ДО НАВЧАННЯ

На сучасному етапі розвитку освітньої галузі управління якістю освіти спирається на сучасні електронні засоби організації, контролю, оцінювання результатів освітньої діяльності, що потребує високого рівня формалізації освітньої діяльності. Тому розробка системи кількісних характеристик освітнього процесу є актуальною проблемою, розв'язання якої дає змогу адекватно й об'єктивно оцінити рівень якості освіти. Поряд із тим на якість освіти суттєво впливає готовність здобувачів освіти до навчання, ефективного засвоєння навчальної інформації. Отже, необхідно розв'язувати задачу оптимального розвитку системи управління якістю освіти і знаходити нові методи підвищення спроможності до навчання здобувачів освіти.

Без кількісних критеріїв якості освіти неможливо створити адекватну цифрову модель управління освітньою діяльністю. Сукупність критеріїв, що дають змогу формалізувати управління якістю освіти та її оцінювання, об'єднують узагальненим терміном «спроможність до навчання, що характеризує здібності здобувача освіти, які дозволяють отримувати знання і вміння. Спроможність до навчання – це якість здобувача освіти, яка пов'язана з багатьма параметрами індивідуально-психологічних особливостей. Найчастіше під спроможністю до навчання розуміють специфічні види когнітивної діяльності: узагальненість розумових дій; спрямованість на абстрагування; здатність до класифікації матеріалу; здатність до ефективного засвоєння інформації; вміння самостійно працювати та ін.

У цій роботі досліджують вплив на спроможність до навчання такого фактору як ефективність читання, який характеризує *здатність до ефективного засвоєння навчальної інформації*. Дослідження базуються на даних, отриманих у результаті експериментальних вимірювань ефективності читання у ВСП «Технологічний фаховий коледж Дніпровського державного технічного університету».

З часів створення писемності та друкарства передача культурної спадщини від покоління до покоління здійснюється через написані тексти. Отже, здатність здобувача освіти швидко й ефективно засвоювати певні обсяги текстової інформації є важливим чинником його спроможності до навчання.

Ефективність читання E має дві кількісних складові, а саме: швидкість читання V і коефіцієнт запам'ятовування інформації K , який характеризує якість засвоєння прочитаного.

Швидкість читання визначають за такою формулою: $V = Q/T$, де Q – обсяг тексту в словах (або друківаних знаках); T – час читання у хвилинах.

Коефіцієнт запам'ятовування інформації (якість засвоєння прочитаного) визначається таким співвідношенням: $K = N/M$, де N – кількість правильних відповідей на питання за змістом прочитаного; M – загальна кількість питань за змістом прочитаного тексту ([2]). Ефективність читання E визначається таким чином: $E = VK$.

Необхідно відмітити, що ефективність читання у багатьох країнах світу використовують як один із критеріїв під час прийому фахівців на роботу, зокрема, у США існують норми ефективного читання для здобувачів освіти. Нормативи швидкості читання при коефіцієнті запам'ятовування змісту прочитаного не нижче 70% такі: старша школа 214–250 слів за хвилину; студенти 250–280 слів за хвилину; висококваліфіковані читачі 340–620 слів за хвилину.

Щодо України, то нормативи швидкості читання встановлено тільки для молодшої школи, тому даних для встановлення норм часу щодо кількості та якості засвоєння прочитаного матеріалу здобувачів вищої освіти немає. Однак із

деяких досліджень у сфері скорочитання відомо, що середня швидкість читання українською мовою дорослої людини коливається від 100 до 200 слів за хвилину (приблизно від 1000 до 2000 знаків за хвилину) з коефіцієнтом якості засвоєння контенту близько 50% ([2]).

Метою дослідження було з'ясування впливу ефективності читання на спроможність до навчання здобувачів освіти, що вступали на навчання до закладу фахової передвищої освіти (до 2019 р. ВНЗ І–ІІ р.а.) на базі загальної середньої освіти. Вимірювання ефективності читання проводили серед здобувачів освіти різних спеціальностей другого року навчання. Для цього використовували два варіанти текстової інформації: тексти гуманітарного (культурологічного) та фундаментального (математичного, з певним набором формул) змісту. Для кожної текстової інформації розроблено тестові завдання, які дозволяють оцінити відсоток засвоєння змісту прочитаного матеріалу.

У результаті проведених авторами досліджень розроблено шкали вимірювання швидкості читання та коефіцієнта запам'ятовування інформації, на основі яких розроблено шкалу рівнів ефективності читання (табл. 1).

Таблиця 1

Шкала рівнів ефективності читання

Інтервали ефективності читання		Характеристика рівня ефективності читання
нижня межа	верхня межа	
0	40	Низький
40	70	Нижче середнього
70	100	Середній
100	150	Вище середнього
150	210	Високий

Загалом у вимірюваннях взяли участь 251 особа (у середньому по 35–36 осіб кожного курсу, що дозволяє вважати здобуті результати адекватними).

Результати розподілу результатів вимірювань за рівнями ефективності читання (табл. 2) показали, що близько 67% учасників дослідження мають рівень ефективності читання нижче середнього (гуманітарний текст).

Таблиця 2

Розподіл результатів вимірювання за рівнями ефективності читання

	Рівні ефективності читання				
	<40	40–70	70–100	100–150	150–210
Текст гуманітарного спрямування	32,67%	35,06%	20,32%	10,36%	1,59%
Текст математичного спрямування	47,37%	25,73%	16,37%	3,51%	1,75%

У табл. 3 подано середні значення ефективності читання по роках за період із 2014 до 2021 року. Лінії тренду побудовані за цими даними показують стійку тенденцію зниження ефективності читання, що свідчить про наявність значної проблеми у формуванні здатності до навчання у здобувачів освіти.

Таблиця 3

Зміни середнього значення ефективності читання по роках

Рік	Середнє значення ефективності читання по роках								Загальне середнє значення
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Текст гуманітарного спрямування	71,8	51,1	57,2	57,2	67,2	54,8	45,3	53,3	57,2
Текст математичного спрямування	61,9	58,0	43,1	46,3	57,1	40,9	53,3	41,4	50,3

З наведених даних випливає, що середній рівень ефективності як по роках, так і за весь період знаходиться в межах 41–72 одиниці, що відповідає рівню «нижче середнього» як для гуманітарного, так і для математичного текстів.

Отже, підвищення рівня ефективності читання є актуальним завданням у підготовці сучасного здобувача освіти.

Висновки

За підсумками проведеної роботи автори прийшли до таких висновків:

- наявною є тенденція до зниження ефективності читання, що тягне за собою збільшення часу для ефективного засвоєння інформації;
- сьогодні все частіше застосовують практику дистанційної роботи, ефективність читання набуває все більшого значення як фактор якісного засвоєння здобувачами освіти досить непростой навчальної інформації;
- підвищення ефективності читання потребує підвищеної уваги з боку викладачів;
- актуальним питанням є впровадження в освітній процес постійного моніторингу ефективності читання здобувачів освіти і тренінгів з ефективного читання;
- невисокий рівень ефективності читання є наслідком недостатнього словникового (термінологічного) запасу здобувачів освіти, що свідчить про необхідність постійної роботи над його збагаченням для забезпечення усвідомленого розуміння текстової інформації, особливо навчальної.

Використані джерела

1. Гойхман О.Я., Надеина Т.М. Речевая коммуникация : учебник для вузов / Под ред. О.Я. Гойхмана – Москва : ИНФРА-М, 2001.

2. <http://um.co.ua/12/12-2/12-28943.html>, <https://uk.wikipedia.org/wiki>.

УДК 371.31:004

Герасимчук О.О., канд. тех. наук, доцент, директор

Буснюк С.В., канд. екон. наук, заступник директора

з навчальної роботи

Андрощук І.І., канд. екон. наук, заступник директора

з навчально-виробничої роботи Відокремленого структурного підрозділу «Технічний фаховий коледж Луцького національного технічного університету»

АНАЛІЗ ГОТОВНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Пандемія COVID-19 призвела до глобального зриву системи освіти та спричинила необхідність роботи з дистанційними технологіями [3]. Ситуація, що склалася вимагала підвищення рівня обізнаності педагогічних працівників щодо електронного навчання.

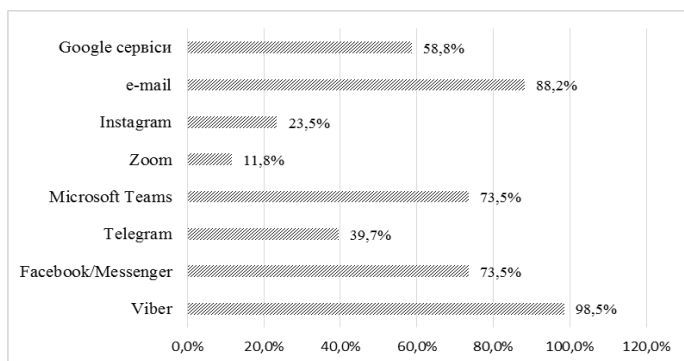
Відокремлений структурний підрозділ «Технічний фаховий коледж Луцького національного технічного університету», що змінив свій статус у 2020 році, прийняв виклики, спричинені пандемією, як орієнтир для формування власної інтерактивної освітньої стратегії. Одразу після початку загальноукраїнського карантину 13 березня 2020 року, ТФК Луцького НТУ вжив комплекс заходів щодо впровадження дистанційного навчання з використанням електронних технологій [2]. Офіційними онлайн-платформами виступили хмарні сервіси Microsoft Office 365 та Google Apps, система онлайн-конференцій Zoom та система управління навчанням Moodle (LMS). Педагогічні працівники використовували їх для проведення навчальних занять, включаючи лекції, практичну підготовку, контрольні заходи, презентації семінарів та атестації здобувачів освіти. З метою забезпечення якісного освітнього процесу для співробітників та здобувачів освіти було розроблено та представлено онлайн-семінари, створено відеоролики про роботу в цих системах [1]. Нині, Microsoft Teams ТФК ЛНТУ

налічує 1787 зареєстрованих користувачів, із них 1019 активних. Система управління навчанням Moodle (LMS) складає 190 розроблених викладачами коледжу курсів, загальна кількість користувачів – 1213.

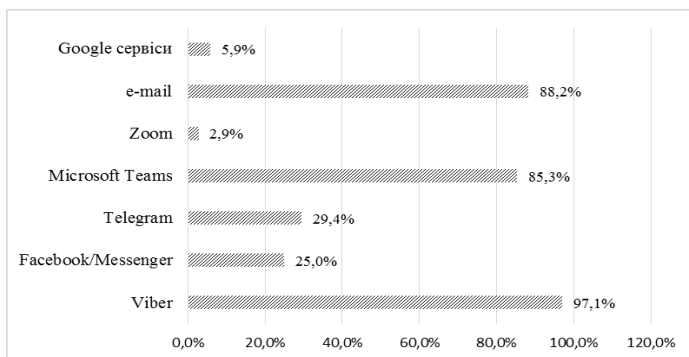
Для оптимізації дистанційної роботи, виявлення слабких та сильних сторін організації освітнього процесу серед педагогічних працівників та здобувачів освіти було проведено онлайн-опитування щодо їхнього прийняття електронного навчання. Результати свідчать про те, що більшість педагогів розуміє важливість розвитку цифрової компетентності, тому постійно займається самонавчанням з опанування IT-інструментів, розвивають власну цифрову компетентність – 60% викладачів проходили онлайн-семінари (курси), які знаходяться у вільному доступі для удосконалення власних умінь і навичок роботи з платформами дистанційного навчання.

Опитування свідчить, що серед сервісів для спілкування та зв'язку, якими вміло користуються педагогічні працівники в роботі і повсякденному житті, основними є Viber – 98,5%, Facebook/Messenger – 73,5% та електронна пошта – 88,2%. Впевненими користувачами Microsoft Teams, Google сервісів вважають себе 73,5% та 58,8% викладачів коледжу (рис. 1).

Рис. 1. Основні сервіси для спілкування та роботи педагогічних працівників ТФК ЛНТУ, %

Що стосується безпосередньо інструментів та сервісів для проведення занять у дистанційній формі, то опитування свідчить про переважаюче використання Microsoft Teams – 85,3%, електронної пошти – 88,2%, а також Viber – 97,1 %.

Рис. 2. Інструменти дистанційного навчання ТФК ЛНТУ, %

Крім цього, дані анкетування показують, що переважна більшість педагогічних працівників вважає, що у них достатньо знань, вмінь та навичок для проведення занять у дистанційній формі – 64%. У 85 % викладачів немає труднощів із наданням електронного навчального матеріалу здобувачам освіти.

Під час використання Microsoft Teams виникали певні труднощі, які стосувалися, переважно, доступності інтернет-зв'язку для здобувачів освіти сільської місцевості, освоєння нового програмного забезпечення викладачами старшого віку, а також необхідності сучасних технічних засобів (персональних комп'ютерів та смартфонів) для дистанційного навчання. Ще одна суттєва проблема – це регулярний зворотній зв'язок зі здобувачами освіти. Опитування свідчить, що лише 50% викладачів мають регулярний зворотний зв'язок із понад 50% студентів та учнів; 49% викладачів мають регулярний зворотний зв'язок лише з 25–50% здобувачів освіти.

Для узагальнення досвіду, виявлення сильних та слабких сторін, можливостей та загроз дистанційного навчання в ТФК ЛНТУ було проведено SWOT-аналіз (табл. 1).

Таблиця 1

SWOT-аналіз дистанційного навчання в ТФК ЛНТУ

	<i>Сильні сторони (Strengths)</i>	<i>Слабкі сторони (Weakness)</i>
<i>Внутрішнє середовище</i>	<ul style="list-style-type: none"> - відкритість, доступність, зручність у роботі з навчальним матеріалом для здобувачів освіти; - розроблено онлайн-семінари, відеоматеріали для роботи з сервісами дистанційного навчання; - організовано та адаптовано під потреби коледжу систему дистанційного навчання; - високий рівень цифрової компетентності та мотивації у використанні технічних засобів для дистанційного навчання у здобувачів освіти 	<ul style="list-style-type: none"> - відсутність регулярного зворотного зв'язку, вербального контакту (викладач-здобувач освіти); - недостатній рівень цифрових компетентностей викладачів коледжу старшого віку; - різний стан матеріально-технічного забезпечення частки здобувачів і викладачів коледжу; - труднощі в процесі самостійного опрацювання навчального матеріалу; - обмеженість контролю та оцінювання; - недостатня мотивація для дистанційного навчання у здобувачів освіти; - недосконала методологія дистанційного навчання
<i>Зовнішнє середовище</i>	<i>Можливості (Opportunities)</i>	<i>Загрози (Threats)</i>
	<ul style="list-style-type: none"> - навчання в будь-якому місці, в будь-який час; - розширення потенціалу освітнього процесу за рахунок доступу до контенту електронних ресурсів (Ed-Era, Prometheus, iLearn та ін.); - удосконалення цифрових компетентностей викладачів та здобувачів освіти; - систематичний моніторинг діяльності учасників освітнього процесу коледжу 	<ul style="list-style-type: none"> - зниження ефективності освітньої діяльності (асинхронна робота викладача і студента); - відсутність якісного 3G зв'язку у сільській місцевості; - недосконала нормативно-правова база організації дистанційного та змішаного навчання; - залежність від хмарних технологій, ризик втрати доступу до навчального матеріалу

На сьогодні, у Технічному фаховому коледжі Луцького НТУ переважна більшість учасників освітнього процесу має достатній рівень цифрової компетентності, що є важливим елементом дистанційного навчання. За допомогою технологій Microsoft Office 365 нам вдалося швидко розгорнути власну

систему дистанційного навчання та отримати гнучкий інструмент формування освітнього середовища для різних організаційних форм. Проте надалі, для удосконалення цифрових компетентностей педагогічних працівників, слід приділяти увагу вивченню нових ІТ-інструментів для створення власних електронних освітніх ресурсів, розробленню та завантаженню на дистанційну онлайн-платформу навчально-методичного забезпечення.

Використані джерела

1. Відеоінструкція з використання Teams. Режим доступу : https://dn.elearning.lutsk.ua/teams_tk/
2. Герасимчук О.О. Е-learning. Технології електронного навчання : навч. посіб. – Луцьк : РВВ ЛДТУ, 2008. – 432 с.
3. Палка О., Станько А., Шимчук, Г., Герасимчук О. (2021). Запобігання поширенню коронавірусної інфекції у «розумних містах» / Комп'ютерно-інтегровані технології : освіта, наука, виробництво (42). – С. 79–88. <http://cit-journal.com.ua/index.php/cit/article/view/228>

УДК 681.3.06

Кравченко С.О., канд. пед. наук, викладач

Відокремленого структурного підрозділу

«Дніпровський фаховий коледж інженерії

та педагогіки Державного вищого навчального закладу

«Український державний хіміко-технологічний університет»

ЗНАЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ВІДЕОКОНТЕНТУ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

У відповідь на запити сьогодення сучасний педагог має розширити арсенал дидактичних засобів, що дозволять йому успішно організувати навчання здобувачів освіти за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних засобів. Поява нових науково обґрунтованих та узгоджених за цілями і змістом

методик та засобів навчання, оснований на застосуванні ІКТ– це закономірний результат на розвиток людства взагалі. Їх дієвість та вплив на формування окремих знань і навичок здобувачів освіти в порівнянні з традиційними, усталеними дидактичними засобами, потребує широких досліджень. Це особливо актуально в умовах всесвітньої пандемії, коли в освітньому процесі стали активно використовувати дистанційне навчання, основане на використанні різноманітних ІТ-технологій.

Психолого-педагогічні аспекти застосування інформаційних технологій в освітньому процесі стали предметами досліджень українських [1, 2, 3, 4] та зарубіжних науковців [5, 6, 7, 9, 10], які довели, що інформаційно-комунікаційні технології здатні підвищити активність пізнавальної діяльності студентів, збільшити кількість самостійних форм навчання. Це підкреслює важливість детального вивчення їх ролі, можливостей та застосування в освітній сфері. У працях зазначається, що використання інформаційно-комунікаційних технологій здатне спричинити суттєві зміни у систему організації освітньої діяльності здобувачів освіти та ефективніше досягнути навчальні цілі шляхом візуалізації, оперативного пошуку інформації на основі вільного доступу до інформаційних джерел, швидко обробити великі обсяги інформації, полегшити контроль, оцінювання та корекцію з боку викладача та здобувачів освіти.

Сьогодення демонструє, що в процесі навчання доцільним є використання навчального відео, оскільки слуховий та зоровий аналізатори є домінуючими каналами сприйняття навчального матеріалу. Використання відеоматеріалів значно поліпшує ефективність освітнього процесу, спонукає до комунікативної діяльності та дозволяє засвоїти значну частину навчального матеріалу. Дослідження з цієї проблематики свідчать, що більшість сучасних здобувачів освіти хотіли б, щоб викладачі створювали та використовували відеоматеріали. Серед різних видів навчальної діяльності вони найбільше очікують використання відео для дистанційного навчання, самостійної роботи та в інструкціях до лабораторних, адже на їх думку, краще сприймається та засвоюється матеріал, поданий у вигляді

відеоматеріалів та динамічних ілюстрацій. Матеріал, поданий у вигляді тексту, має низьку засвоєваність – до 10 % [11].

Нині широко використовують в освітньому процесі мультимедійні презентації, які можуть мати вигляд flash-презентації, презентації PowerPoint, слайд-шоу, презентації-каталогу у форматі PDF, окремого програмного модуля. Найпростішою у виготовленні та користуванні є презентація PowerPoint, яка зазвичай є послідовністю слайдів, що можуть містити текстову інформацію, рисунки, фотографії, графіки, таблиці, відеоматеріали, а також звукове оформлення, ефекти анімації та інтерактивні переходи. Застосування PowerPoint є частиною Microsoft Office, тому вона є досить поширеною, доступною та простою у використанні. Презентацію PowerPoint можливо переглядати як звичайний файл, демонструвати у режимі слайд-шоу на комп'ютері або на екрані з використанням проектора, а також працювати з презентаціями на інтерактивних дошках.

Електронний вигляд навчальної презентації дозволяє її зберігати, неодноразово використовувати, редагувати та передавати іншим. Незважаючи на переваги електронних навчальних презентацій, варто зазначити, що їх ефективність визначається доцільністю використання, професійністю та якістю розробки [12].

Та застосування презентацій в умовах дистанційного навчання виправдане лише тоді, коли вони супроводжуються розповіддю викладача. В свою чергу, їх застосування доцільне лише на звичайних заняттях або у формі онлайн-конференції. Перегляд навчального матеріалу у вигляді презентацій без голосового супроводу в режимі офлайн перешкоджає утворенню нових тимчасових нервових зв'язків, необхідних для засвоєння знань.

Механізми пізнавальної діяльності учня під час використання наочного матеріалу було розкрито І. Павловим, який визначив, що різноманітні форми поєднання слів та засобів наочності, зумовлюють утворення відповідних нервових зв'язків.

Без коментарів викладача наочність майже не несе інформації [13].

Практика показує, що підготовка та проведення занять з використанням презентацій будь-якого типу потребує багато зусиль і прагнень у всіх учасників освітнього процесу. Вона вимагає низки специфічних знань і умінь у педагога, матеріальних можливостей у всіх сторін освітнього процесу (наявність відповідних гаджетів, якісного інтернету тощо), неможливості (наприклад, через хворобу) і бажання здобувачів освіти (через недостатній рівень самоконтролю) відвідувати заняття в онлайн-режимі у визначений час.

З огляду на вищевикладене, ми переконані, що узгодити інтереси і можливості усіх сторін освітнього процесу можливо під час використання наочності у вигляді презентацій, конвертованих у відео, які мають звуковий супровід та вільнодоступні здобувачам у будь-який час. Застосування такого навчального відеоконтенту дозволяє задовольняти освітні цілі у будь-якій формі: онлайн або офлайн.

Досліджено, що використання відеоматеріалів дозволяє також спростити сам процес навчання, вмотивувати здобувачів освіти, активізувати їх навчально-пізнавальну діяльність і, як результат, поліпшити ефективність і результативність навчання. Відео зручне для використання та відтворення в різних життєвих ситуаціях, будь-то навчальна аудиторія, домівка чи парк. І тому освітянам варто навчитися створювати та використовувати якісний та цікавий продукт для забезпечення навчальної діяльності в реаліях сучасності [11].

Сьогодні за дистанційної форми навчання наявні два основних варіанти залучення відеоконтенту. Відео можна взяти з доступних інтернет-ресурсів або створити самому.

Аналізуючи наявний у вільному доступі відеоконтент на відеохостингах, можна зазначити недоліки: пошуки необхідного матеріалу можуть займати багато часу, часто він може не виправдовувати сподівань або взагалі з окремих тем відсутній, багато матеріалу має низьку якість. Також деякий контент може

супроводжуватися рекламними вставками, що також не йде на користь освітньому процесу.

З огляду на вказані причини, виникає необхідність у створенні власного відеоконтенту. А от для створення якісного власного відео будуть необхідні як стаціонарна студія, так і технічні засоби (відеокамери), інтернет-сервіси та відповідні комп'ютерні програми.

Звичайно, сучасні програмні продукти і платформи дають багато можливостей для створення навчального відеоконтенту, який з успіхом може застосовуватися за дистанційної форми навчання. Та, зважаючи на матеріальну складову, технічні можливості, необхідність набуття ми, виникла необхідність віднайти альтернативні прийоми створення необхідного навчального відео. Автори відзначають наступну можливість створювати навчальні відеоматеріали на базі звичайних презентацій PowerPoint, які з успіхом раніше використовувалися на звичайних заняттях і супроводжувалися розповіддю та поясненнями викладача.

Перетворити презентацію у відео, готове для перегляду, досить просто. Для цього необхідно відкрити необхідну презентацію і зберегти її у файлі демонстрації PowerPoint (PPSX) або експортувати в форматі відео (MP4 або WMV).

Описаний спосіб створення авторського навчального відеоконтенту на основі наявних презентацій PowerPoint є досить легким у користуванні, доступним на звичайних персональних комп'ютерах, на який встановлено програмне забезпечення від Microsoft Office і дозволяє швидко створити навчальний відеоматеріал. Надалі створений відеоконтент можливо пересилати для перегляду здобувачам освіти, викладати на різноманітних освітніх платформах або публікувати на власному каналі відеохостингу YouTube.

Підсумовуючи вищевикладене, можемо констатувати, що сучасні студенти мають низку характеристик, які кардинально змінюють традиційний освітній процес. Розуміючи ці особливості, педагоги можуть спростити сам процес здобуття знань, вмотивувати здобувачів освіти, активізувати їх навчально-

---

пізнавальну діяльність і, як результат, поліпшити ефективність і результативність навчання. Педагогічний вплив необхідно спрямовувати на досягнення освітніх цілей, а сучасний педагог має вміти швидко реагувати на виклики сьогодення, буди фахівцем у своїй галузі знань та не боятись упроваджувати інновації в освітній процес.

Відео зручне для використання та відтворення в різних життєвих ситуаціях. Тенденційні зміни в суспільстві демонструють готовність сучасного покоління до активного впровадження навчального матеріалу у вигляді відеоконтенту. Завдання освітян полягає у підтримці інтересів молоді до відео та направленні їх у відповідне русло. Відео має перестати асоціюватися лише із серіалами та розвагами. Освітянам варто навчитися створювати та використовувати якісний та цікавий продукт для забезпечення освітньої діяльності в реаліях сучасності.

Результати цього дослідження можуть бути враховані та використані педагогічною спільнотою під час створення та використання дидактичного забезпечення освітнього процесу в умовах як дистанційного навчання, так і навчання у звичайному режимі.

Використані джерела

1. Shyshkina, M.P., Spirin, O.M., & Zaporozhchenko, Y.G. (2012). Problems of informatization of education in Ukraine in the context of development of research of ICT-based tools quality estimation. *Information Technologies and Learning Tools*, 27(1). <https://doi.org/10.33407/itlt.v27i1.632>.

2. Danylyuk, S. S. (2013). Philosophical basics of formation of future philologists' professional competence by means of internet technologies. *Information Technologies and Learning Tools*, 33(1). <https://doi.org/10.33407/itlt.v33i1.783>

3. Stavytskyi, O, Urazgaliyeva, M. Using google classroom tools in teaching students of economic specialities. *Advanced Education*, [S.l.], p. 76–81, dec. 2018. DOI : <http://dx.doi.org/10.20535/2410-8286.149361>.

---

4. Kulish, A., Radul, V., Haleta, Y., Filonenko, O., Karikh, I. The Newest Digital Technologies in Education and The Prospects of Their Implementation in Ukraine Propósitos y Representaciones, 8 (SPE2), e684. DOI: <http://dx.doi.org/10.20511/pyr2020.v8nSPE2.684>.

5. Wei Li, Ruijin Zhou, Peiqi Deng, Qiang Fang, Pengwei Zhang, «Construction of Case Teaching Model for Management Specialty Supported by Information Technology», *IJEME*, vol.2, no.9, pp.44–48, 2012.

6. Nader Mohamed, Jameela Al-Jaroodi, Imad Jawhar, «Enhancing the Project-Based Learning Experience Through the Use of Live Web Data», *IJMECS*, vol.4, no.11, pp.33–43, 2012.

7. Elizaphan M. Maina, Robert O. Oboko, Peter W. Waiganjo, «Using Machine Learning Techniques to Support Group Formation in an Online Collaborative Learning Environment», *International Journal of Intelligent Systems and Applications (IJISA)*, Vol.9, No.3, pp.26–33, 2017. DOI: 10.5815/ijisa.2017.03.04

8. Zhang Mei, «Computer Technology in Psychological Experiment Teaching», *IJEME*, vol.2, no.2, pp.66–73, 2012.

9. Yixun Shi. Problem Solving, Computer Technology, and Students' Motivation in Learning Mathematics. *IJEME*, vol.1, no.1, pp.1–5, 2011.

10. Oluwole O. Oyetoke. Leveraging Information Technology in Automating School Management and Student Activities by Successfully Integrating a Java-based School Management Application Software. *International Journal of Information Technology and Computer Science (IJITCS)*, Vol.8, No.1, pp.22–32, 2016. DOI: 10.5815/ijitcs.2016.01.03.

11. Бучинська Д.Л. Використання відео в навчальному процесі – потреба сьогодення. *Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету*, 2015. Вип. 1. URL : nbuv.gov.ua/UJRN/oeeetu_2015_1_12.

12. Волков Ю.М., Дудка Т.М. Використання презентацій у навчальному процесі. *Комп'ютер у школі та сім'ї*, 2014. – № 8. – С. 52–53.

13. Павлов І.П. Фізіологія вищої нервової діяльності. – Київ : Держмедвидав УРСР, 1951. – 233 с.

УДК 377.5.016: 772.11

Пахомова Т.М., канд. екон. наук, доцент,

викладач Ніжинського фахового коледжу

культури і мистецтв імені Марії Заньковоцької

Мошко В.В., викладач Відокремленого структурного

підрозділу «Ніжинський фаховий коледж НУБіП України»

ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ФАХОВОГО МОЛОДШОГО БАКАЛАВРА

Глобальний поворот в історії розвитку України, пов'язаний з переходом від командно-адміністративної системи управління до системи ринково-підприємницького типу, від чисто дотаційного бюджетного фінансування структур до фінансування програм, конкуренції за бюджетні кошти, необхідності широкого залучення позабюджетних коштів, господарської самостійності – все це радикально змінює вимоги до професіоналізму фахового молодшого бакалавра.

Реалії сьогодення свідчать про неупинний процес підвищення професійних вимог до молодих фахівців і їх кваліфікації.

Суспільство ХХІ століття потребує висококваліфікованих фахівців, які повинні мати поглиблені теоретичні знання, вміти їх використовувати у своїй практичній діяльності, робити змістовні та ґрунтовні висновки під час дослідження проблеми, знаходити оптимальні шляхи їх вирішення.

У зв'язку з цим, для вирішення поставлених завдань, важливе значення приділяється управлінській еліті – фаховим молодшим бакалаврам – як найважливішій і обов'язковій умові реалізації змін та їх ефективного втілення.

Сьогодні більшість проблем, з якими працює фаховий молодший бакалавр, не схожі на ті, які виникали перед фахівцями раніше. Відрізняються вони й від тих питань, які постануть перед ними завтра. Можна чітко зазначити, що керівники закладів освіти, які думають про їх вирішення вже

зараз, мають створити умови для прийняття змін в організаціях, якими керують. Сучасні тенденції розвитку галузі вимагають нових компетенцій і вимог до фахового молодшого бакалавра щодо можливостей співпраці зі сферами ділової активності.

Ринок праці покладає на заклади освіти надію, що саме система освіти здатна підготувати необхідну управлінську еліту на основі компетентнісного підходу та висуває певні вимоги до закладів освіти, які впливають на формування якостей особистостей майбутніх фахівців, пов'язаних з їх підготовкою до впровадження та управління вже в професійному житті.

Реалії часу диктують нові умови підготовки фахівця, запровадження нових методів і підходів до освітнього процесу. Але зміни в освітньому процесі мають бути вираженими й обґрунтованими. Відповідність до сучасних умов розвитку й існування не має втрачати традиції, які дозволяли довгий час готувати достатньо професійних фахівців галузі.

Сучасні освітні програми мають враховувати специфіку галузі і, відповідно, бути орієнтовані на її підтримку.

Розвиток компетентностей є метою освітніх програм.

На сьогоднішній день в Україні створено нормативно-правове забезпечення освіти у вигляді ієрархічно підпорядкованої системи документів:

1. Національна рамка кваліфікацій (враховує вимоги ринку праці до компетентності працівників);
2. Державний стандарт освіти (зведення норм і положень, вимог та результатів освітньої діяльності за кожним рівнем освіти);
3. Базові навчальні програми (освітня програма – комплекс освітніх компонентів для досягнення результатів навчання).

У редакції Державного стандарту освіти розведено два суміжні поняття – компетенція (коло повноважень будь-якої установи або особи, в яких ця особа має знання та досвід) та компетентність (динамічне поєднання знань, розуміння, навичок, умінь і здібностей. Мобільні знання, які постійно

оновлюються; гнучкі, дієві методи, які дають можливість використовувати ці знання у конкретній ситуації.

Компетентності формуються під час вивчення різних навчальних дисциплін й оцінюють їх на різних етапах. Можуть відноситися до окремого модуля курсу, або також до періоду навчання (програми першого, другого чи третього циклів).

Проголошено, що компетентнісний підхід – це спрямованість освітньо-виховного процесу на досягнення компетентностей.

Розрізняють вимоги до фахівця на різних рівнях освіти – від дошкільного до найвищого рівня освіти – постдокторського.

Кожен кваліфікаційний рівень описується в термінах результатів навчання, які визначаються через знання, уміння і компетентності. Результати навчання – формування того, що має знати, розуміти, бути здатним продемонструвати студент після завершення навчання кожного кваліфікаційного рівня. Результати навчання визначають вимоги до присудження кредиту.

Незважаючи на очевидну близькість критеріїв оцінювання результатів навчання та компетентності, методологія проекту «Компетентності у визнанні та навчанні» чітко їх розуміє і визначає відмінність між результатами навчання та компетентностями.

Результати навчання формують викладачі на рівні освітньої програми, окремої навчальної дисципліни та формують загальні компетентності. Їх набувають особи, що навчаються на певному рівні освіти.

Програмні результати навчальних дисциплін забезпечують програмні компетентності, що формують фахові компетентності.

Отже, компетентності класифікуються на загальні та фахові (спеціальні).

Загальні компетентності – це знання, розуміння, навички та здатності, якими студент оволодіває у рамках виконання певної програми навчання, але які мають універсальний характер (здатність до аналізу та синтезу; базові загальні знання

сфери навчання; навички роботи з персональним комп'ютером; самонавчання; робота в команді; дотримання етики; ініціативність).

Фахові компетентності є специфічними для цієї предметної області (галузі/напрямку/дисципліни); безпосередньо пов'язані зі спеціальними знаннями у предметній області; визначають профіль програми, тобто роблять її індивідуальною, істотно відмінною від інших програм.

Характеристика компетентностей підготовки майбутніх фахових молодших бакалаврів засвідчує масштабність цієї підготовки, перспективність розвитку галузі й можливості працевлаштування з урахуванням інтегративних процесів, які передбачають упровадження європейських норм і стандартів в освітню галузь для визнання на світовому ринку праці українських фахівців та підвищення їхньої конкурентоспроможності.

Використані джерела

1. Закон України «Про освіту». Офіц. текст. Чинне законодавство станом на 05 черв. 2018 р. – Київ : Алерта, 2018. – 120 с.
2. Драч І.І. Формування ключових компетентностей як основа професійної підготовки майбутніх викладачів вищої школи // Імідж сучасного педагога. – 2013. – № 2 (131). – С. 7–11.
3. Коберник О.М. Креативні технології навчання : навч. посіб. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2016. – 272 с.
4. Ліцензійна справа напряму підготовки 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності» / Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г.Шевченка, 2017.

УДК 378.018

Белікова В.В., канд.пед.наук, викладач

Іванова І.В., завідувач методичного кабінету

*Белікова С.О., завідувач відділення комп'ютерної інженерії,
радіомовлення та телебачення Відокремленого структурного
підрозділу «Харківський фаховий коледж інформаційних
технологій Державного університету телекомунікацій»*

ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХОВИХ МОЛОДШИХ БАКАЛАВРІВ В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

Швидкий розвиток комп'ютерних мереж і цифрових технологій викликав глобальний дефіцит у фахівцях, компетентних у технічному обслуговуванні та організації цих мереж. Водночас, для того, щоб успішно влитися у світові тенденції підготовки фахівців цього напрямку, закладам фахової передвищої освіти України необхідно створювати різноманітне, цікаве й орієнтоване на комунікацію інформаційно-освітнє середовище (ІОС) як визначальну умову для формування у студентів ключових та спеціальних компетентностей. Тому сьогодні, за зміни освітньої парадигми, яка передбачає перехід зі знанневої в компетентнісну модель підготовки молодшого бакалавра, актуалізується проблема впровадження змішаного навчання студентів ІТ-спеціальностей у фахових коледжах.

Аналіз наукової літератури засвідчує, що більшість дослідників притримуються думки, що змішане навчання – це процес здобування знань, умінь і навичок, що супроводжується поєднанням різних технологій навчання (українські учені К.Л Бугайчук [2], В.М. Кухаренко [3], О.В. Коротун, Г.В. Ткачук [4], М.А. Умрик [5] та зарубіжні – С. Бонк, С. Грем [7] та ін.). За таких умов у студента формуються навички самонавчання, організації та планування власного навчального часу, визначення індивідуальної траєкторії навчання відповідно до рекомендацій викладача і часових меж у вивченні навчальної дисципліни. Отже, змішане навчання є якісно новим підходом, що

трансформує структуру і зміст професійної підготовки у коледжах, дає змогу поєднати класичне очне навчання з електронним, та змінити традиційні ролі викладача і студентів на їх активну співпрацю.

На підставі критичного огляду вітчизняних наукових напрацювань [1–3; 5] та існуючого зарубіжного досвіду впровадження змішаного навчання [4; 6–9] встановлено, що ця освітня модель є:

- наслідком розвитку інформаційно-комунікаційних засобів навчання і пов'язана з процесами інформатизації та комп'ютеризації сучасного суспільства;

- перспективною формою організації навчальної діяльності, яка дає змогу інтенсифікувати роботу студентів, активізувати їх розумову діяльність, сприяти розвитку творчого мислення, сформувати навички роботи в команді;

- поєднанням (комбінацією) різних освітніх технологій: традиційного навчання (face to face) в аудиторії; самостійного навчання (self-study learning) студентів щодо опанування змісту дисциплін із використанням хмарних середовищ та онлайн-сервісів; спільного онлайн-навчання (online collaborative learning) студентів і викладачів у режимі синхронної взаємодії.

У Харківському фаховому коледжі розпочато реалізацію цієї концептуально нової освітньої моделі, яка забезпечує випусникам теоретичну та практичну підготовку згідно з вимогами потенційних роботодавців, незаперечні конкурентні переваги на ринку праці, привабливість їх для компаній та пріоритетність серед випускників інших закладів освіти за спорідненими спеціальностями.

Особливості впровадження змішаного навчання в нашому коледжі полягають у такому:

- під час традиційного навчання (face to face) – лекційні заняття в аудиторії проводяться під керівництвом викладачів, а практична підготовка студентів, вже з першого курсу, реалізована фахівцями провідних компаній: Huawei, Triolan, Воля, MAXNET, Lifecell, що є партнерами коледжу. Вони проводять майстер-класи, тренінги, залучають студентів до

участі в конференціях та вебінарах, сприяють працевлаштуванню випускників. Завдяки такій співпраці лабораторії коледжу поповнюються новітнім обладнанням;

– самостійне навчання (self-study learning) є пошуковою роботою студентів з відпрацювання практичних і лабораторних завдань; є самостійним оволодінням лекційного матеріалу із використанням онлайн-сервісів, ресурсів та платформ, серед яких Moodle, GoogleКлас, НА УРОК. Саме цьому напряму відповідає плідна співпраця коледжу з міжнародною мережевою академією CISCO, яка відкрила нові можливості доступу студентів до новітніх мультимедійних онлайн-навчальних курсів та засобів онлайн-тестування; до проведення віртуальних лабораторних робіт на обладнанні CISCO, під час яких вони набувають практичних навичок побудови локальних і глобальних мереж. Так, на першому курсі під час вивчення дисципліни «Інформатика» студенти засвоюють теми: «Основи безпеки інформаційних технологій. Забезпечення безпеки комп'ютерних систем і мереж» та «Інформаційні технології в суспільстві» більш вмотивовано та зацікавлено, коли опрацьовують цей матеріал за допомогою курсів CISCO: «Introduction to Cybersecurity (Кібербезпека). Introduction to IoT (Знайомство з інтернетом речей). Для забезпечення якісного навчання та оволодіння спеціальними компетенціями студенти коледжу вивчають програмні курси академії CISCO на всіх етапах своєї професійної підготовки;

– спільне онлайн-навчання (online collaborative learning) студентів і викладачів у режимі синхронної взаємодії; є поширеною моделлю партнерства в навчанні. Співпраця вимагає розподілу завдань між учасниками робочої групи, де кожен відповідає за окрему частину висвітлення проблеми за подальшого їх результативного поєднання для досягнення поставленої мети. Спостерігається акцентуалізація не на індивідуальному завершенні завдання, а на динаміці розвитку співпраці у рамках колаборативної групи [1; 9]. В коледжі для проведення вебінарів, конференцій, форумів та інших форм онлайн-занять використовувались такі середовища співпраці:

– Moodle, GoogleКлас та НА УРОК як основні засоби постановки проблеми та фактичного оцінювання, а також як персоніфіковані системи доступу;

– Zoom і GoogleКлас, Cisco Webex Meeting як засоби представлення роботи кожного студента та узагальнення результатів роботи всієї групи, а також колективне обговорення й оцінювання;

– група Viber і Telegram (або інший менеджер онлайн-повідомлень) як засоби швидкого консультування в ході виконання завдань і вирішення проблем технічного характеру.

Для експериментальної перевірки ефективності запровадженої у 2019–2021 р.р. моделі змішаного навчання в процес професійної підготовки фахових молодших бакалаврів у галузі ІТ-технологій було проведено педагогічний експеримент, в якому брало участь 100 осіб. Аналіз результатів дослідження та оцінювання рівнів сформованості показників ключових і спеціальних компетентностей студентів до та після проведення експерименту виявили, що частка студентів, які належать до експериментальної групи за рівнями сформованості спеціальних компетентностей, більша, ніж у контрольній групі. Це дає підстави стверджувати, що запропонована модель ефективна та сприяє підвищенню якості професійної підготовки.

Висновки. Результати впровадження змішаного навчання свідчать, що воно є більш ефективним, ніж традиційне, оскільки дає змогу не тільки краще засвоїти необхідні знання, виробити вміння і навички, а й розвивати у студентів творчі здібності, комунікативні навички, самостійність, цілеспрямованість тощо.

Використані джерела

1. Байда М.В. Кооперативне навчання в структурі гуманістичної парадигми освіти // Формування професійної компетентності майбутнього вчителя засобами інноваційних технологій. Вип. 7 : зб. наук. праць. / За заг. ред.

Л.В. Калініної, О.Є. Антонової. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. – С. 53–54.

2. Бугайчук К.Л. Змішане навчання : теоретичний аналіз та стратегія впровадження в освітній процес вищих навчальних закладів. Інформаційні технології і засоби навчання. – 2016. – Том 54. № 4. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1434/1070>.

3. Кухаренко В.М. та ін. Теорія та практика змішаного навчання : монографія / За заг. ред. В.М. Кухаренка. – Харків : Міськдрук, НТУ «ХПІ», 2016. – 284 с.

4. Ткачук Г.В. Зарубіжний досвід реалізації змішаного навчання // Фізико-математична освіта : науковий журнал. – 2018. – Вип. 1 (15). – С. 98–102.

5. Умрик М.А. Організація змішаного дистанційного та традиційного навчання для студентів стаціонарної форми навчання. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія : Педагогіка. – 2008. – № 7. – URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/organizatsiya-zmishanogo-dstantsiynogo-ta-traditsiynogo-navchannya-dlya-studentiv-statsionarnoyi-forminavchannya>

6. Burden K., Hopkins P. Barriers and challenges facing preservice teachers use of mobile technologies for teaching and learning. International Journal of Mobile and Blended Learning, 2016. 8 (2), pp. 1–20.

7. Bonk C. J., Graham C. R. The handbook of blended learning environments: Global perspectives, local designs. San Francisco: Jossey-Bass/Pfeiffer, 2006. – 624 p.

8. Cisco-Україна [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.cisco.com/c/uk_ua/index.html

9. Gilles R.M., Adrian F. Collaborative Learning: The social and intellectual Outcomes of Learning in Groups. London: Farmer Press. – 2003.

УДК 619:611

*Тарасюк І.В., канд. пед. наук, заступник директора
з навчальної роботи Відокремленого структурного підрозділу
«Львівський фаховий коледж харчової і переробної промисловості
Національного університету харчових технологій»*

ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНОГО ПІДХОДУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Зростання вимог до сучасного випускника закладу вищої освіти, якості та рівня сформованості в нього ключових навичок і компетентностей, вимагає від національної освіти нових підходів і суттєвих змін у її наданні. Саме про це зазначається у стандартах і рекомендаціях щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG), що був оприлюднений в 2015 році й став основним документом, що визначає політику ЄС у сфері стандартів дотримання якості освітнього процесу, визначення його складових та принципів побудови сучасного та ефективного навчального середовища [4].

Важливу роль у трансформації організації освітнього процесу в закладах фахової передвищої освіти України посідає й студентоцентризований підхід до навчання та викладання, який, за визначенням авторів вищенаведеного документу, «відіграє важливу роль у стимулюванні мотивації студентів, їх самоаналізі та залученні до освітнього процесу».

Студентоцентризоване навчання та викладання останнім часом стало предметом активного дослідження українських вчених. Так, за визначенням Т. Купрій, студентоцентризований підхід є «ключовим методологічним інструментом реалізації цілей Болонського процесу та за своєю сутністю є компетентнісним» [2].

Студентоцентризований підхід до навчання, як наголошує В. Кіпень, – це такий «тип освітнього процесу, в якому особистість студента й особистість викладача виступають як його суб'єкти». Вчений наголошує, що метою підходу є розвиток

особистості здобувача освітніх послуг різного рівня з урахуванням його ціннісних орієнтацій [1].

В узагальненому вигляді головні характеристики упровадження студентоцентрованого навчання та викладання знайшли відображення на сторінках роботи «Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG)». За визначенням авторів документу студентоцентрований підхід є таким, що:

- поважає і враховує різноманітність студентів та їх потреби, уможливаючи гнучкі навчальні траєкторії;
- враховує та використовує різні способи надання освітніх послуг, якщо це доцільно;
- гнучко використовує різноманітні педагогічні методи;
- регулярно оцінює та коригує способи надання освітніх послуг і педагогічних методів;
- підтримує відчуття автономності здобувача освіти, водночас забезпечуючи йому відповідний супровід і підтримку з боку викладача;
- сприяє взаємній повазі у стосунках «студент–викладач»;
- має належні процедури для розгляду скарг студентів [4].

Отже, упровадження студентоцентрованого підходу в освітній процес закладу вищої освіти змінює позицію сучасного здобувача з об'єкта в свідомого й активного суб'єкта освітнього процесу, переміщує його в центр процесу розроблення та реалізації освітніх програм; забезпечує систематичне залучення до процедур оцінювання результатів навчання [1].

Система внутрішнього забезпечення якості освіти у ВСП «Львівський фаховий коледж харчової і переробної промисловості Національного університету харчових технологій» функціонує відповідно до законів України «Про освіту», «Про фахову передвищу освіту, «Про вищу освіту» та ґрунтується на принципах, викладених у стандартах і рекомендаціях щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти Європейської асоціації із забезпечення якості вищої освіти і національному стандарті України «Системи управління якістю» ДСТУ ISO 9001:2009 згідно з такими принципами:

- урахування вимог та інтересів усіх учасників процесів із забезпечення якості освіти: держави, роботодавців, адміністрації, студентів, викладачів;

- компетентнісного підходу до формування мети, змісту та результатів навчання;

- провадження продуктивного навчання;

- практичної спрямованості освітнього процесу;

- сприяння системи внутрішнього моніторингу підвищення рівня якості освіти в коледжі;

- активної участі усіх працівників коледжу у реалізації стандартів із забезпечення якості освіти.

Система передбачає здійснення таких процедур і життя заходів:

- планування освітньої діяльності: розробка, затвердження, моніторинг і періодичний перегляд освітніх програм;

- підвищення якості підготовки контингенту здобувачів фахової передвищої освіти;

- забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних працівників, наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу та підтримки самостійної роботи здобувачів фахової передвищої освіти;

- розвиток інформаційних систем для підвищення ефективності управління освітнім процесом;

- забезпечення публічності інформації про діяльність коледжу;

- створення ефективної системи та механізмів академічної доброчесності працівників коледжу та здобувачів вищої освіти.

Студентоцентрикований підхід до навчання й викладання посів належне місце серед пріоритетів й цінностей у Львівському фаховому коледжі харчової і переробної промисловості НУХТ. До процесу розробки та перегляду освітньо-професійних програм залучаються здобувачі освіти, є забезпечення зворотних зв'язків між учасниками освітнього процесу, прозорості та відкритості під час доступу до фахової передвищої освіти, оцінювання результатів навчання та атестації здобувачів освіти, зокрема, через запровадження студентського моніторингу якості освіти. У коледжі організовано й системну цілеспрямовану

роботу із залучення студентської молоді до підвищення ефективності організації освітнього процесу. Серед накопичених форм участі студентської аудиторії в забезпеченні якості освітнього процесу, передусім, варто назвати анкетування, яке дозволяє з'ясувати думки щодо проблемних питань організації освітнього процесу.

Використані джерела

1. Кіпень В.П. Нова філософія освіти та моделі діяльності викладачів вишів. Наука. Релігія. Суспільство. – 2002. – № 3. – URL : <http://megapredmet.ru/1-45906.html>
2. Купрій Т.Г. Філософія студентоцентрованого навчання приватної вищої освіти України // Грані. – 2015. – № 4. – С. 107–111.
3. Офіційний сайт Львівського фахового коледжу харчової і переробної промисловості НУХТ. – URL: <http://www.lfkhp.com.ua>
4. Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG), 2015. – URL: <http://www.equipproject.eu/esg-2015>.

УДК 378.147.091.33

Луцак І.В. канд. фарм. наук, заступник директора
з навчально-виробничої роботи Житомирського
базового фармацевтичного фахового коледжу
Житомирської обласної ради

ПРАКТИКО ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ФАРМАЦЕВТІВ ЯК ЗАПОРУКА ЯКІСНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

Здатність випускників до практичної реалізації набутих компетентностей під час навчання в закладі освіти з кожним роком набуває пріоритетності в організації освітнього процесу. В контексті реалізації цієї стратегії важливим постає активне впровадження практико орієнтованого навчання педагогічним

колективом із перших днів у стінах закладу, налагодження механізму системної взаємодії закладу освіти та роботодавців упродовж всього періоду навчання здобувачів. Саме такий підхід у професійному навчанні дозволить наблизити освітній процес до потреб практики й життя.

На сьогоднішній день, на нашу думку, найбільш успішним і ширшим є підхід, який передбачає спрямованість навчання на здобуття не лише знань, а й умінь і навичок, тобто досвіду практичної діяльності для досягнення фахових і соціально значимих компетентностей. Вивчення теоретичного матеріалу при цьому має ґрунтуватися на актуалізації потреби у вирішенні у майбутньому цілої низки практичних завдань. Це дозволить активно залучати студентів у роботу і підвищує їх мотивацію.

Практико орієнтований підхід – це інноваційний спосіб реалізації компетентнісної моделі навчання, який вимагає спеціальної форми організації пізнавальної діяльності студента й інтерактивних методів навчання. В основі такого виду навчання має бути оптимальне поєднання фундаментальної загальної освіти і професійно-прикладної підготовки. До недавнього часу професійне навчання було орієнтоване на передачу знань здобувачам, завдяки яким вони могли бути успішними в науці, бізнесі та на виробництві. Однак з шаленим темпом оновлення самої інформації та модифікацією способів її передачі вкрай важливо змінювати технологію навчання і переходити від технологій передачі знань до технології навчання з набуттям досвіду. Нову технологію необхідно розробляти на основі практико орієнтованого навчання, яке має сприяти підвищенню вмотивованості студента на набуття професійної компетентності, значення якої важко переоцінити.

Відтворення реальних професійних ситуацій в академічній та практичній фазі підготовки майбутніх фармацевтів є основною характеристикою впровадження практико орієнтованого підходу за умови перерозподілу для студентів співвідношення теоретичної, практичної та методичної інформації. При цьому не виключається можливість вивчення традиційних фундаментальних наук у поєднанні з прикладними і

практичними дисциплінами на основі реалізації низки принципів. Серед основних варто виділити такі: 1) побудова цілісного освітнього середовища у трьох вимірах – навчальному, освітньо-рефлексивному і соціально-практичному; 2) реалізація академічної мобільності та академічних свобод; 3) забезпечення гнучкості й динамічності оновлення освітньо-професійних програм загалом й окремими блоками; 4) використання різних форм і методів професійної підготовки.

Зміст практико орієнтованого навчання включає теоретичну частину (лекції, семінари, самостійну роботу, курсове проектування, роботу з масивами інформації); прикладну або практичну частину (практичні та лабораторні роботи, ігрові форми підготовки, навчальну і виробничу практики, виконання проєктів спільно з викладачами коледжу та фахівцями-практиками).

Під час впровадження цього підходу формування змісту освітніх компонент освітньо-професійних програм потребує принципового використання практичних відомостей як пріоритетних, які перетворюють цілі та завдання кожної навчальної дисципліни в конкретизований кінцевий продукт навчання. Вибір методів навчання буде підпорядкований дидактичним закономірностям практико орієнтованого підходу, що мають вибудовуватися відповідно до етапів досягнення кінцевого продукту професійного навчання.

Основним засобом реалізації практико орієнтованого підходу є практико орієнтовані завдання, а важливою умовою їх застосування є складання коректних умов цих завдань, що дозволить студентам без ускладнень самостійно формулювати проблеми професійного характеру, ставити мету їх вирішення, виділяти шляхи досягнення поставленої мети і аналізувати досягнуті результати залежно від специфіки умов кожного конкретного завдання. Рішення практико орієнтованих завдань має бути поетапним, що забезпечить осмисленість дій студентів.

Викладене вище дозволяє виокремити чотири риси практико орієнтованої професійної підготовки майбутніх фармацевтичних працівників.

Так, у Житомирському базовому фармацевтичному фаховому коледжі з перших днів навчання здобувачів створюються необхідні умови, що стимулюють формування у студентів мотивованої усвідомленої потреби в набутті професійних компетенцій. Реалізується це завдяки активізації виховної роботи (посвята у студенти, урочисте одягання медичної форми) та проведення аудиторних занять у спеціалізованих навчальних лабораторіях та кабінетах, екскурсій (зокрема віртуальних) у провідні аптеки-музеї, вивчення питань історії медицини та фармації. У процесі подальшого навчання відбувається ближче ознайомлення з майбутньою професією та формується необхідність усвідомленого вивчення навчальних дисциплін, які дозволяють набути компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою. Студентів залучають до формування індивідуальної освітньої траєкторії шляхом обрання дисциплін вільного вибору, проходження пропедевтичної практики на базі аптечних закладів.

Упровадження практико орієнтованої технології професійної підготовки у формі проведення чотиригодинних практичних занять дозволяє достатньою мірою забезпечити формування у студентів значущих для майбутньої фахової діяльності якостей особистості, а також набуття досвіду виконання професійних обов'язків за профілем підготовки. Цей підхід у плануванні робочого часу викладачів і студентів є традиційним для коледжу і підтверджує свою важливість упродовж тривалого часу підготовки фармацевтів. Особливо актуально це під час вивчення таких дисциплін професійного спрямування: хімія (неорганічна, органічна, фармацевтична), технологія ліків, фармакогнозія, фармакологія, організація та економіка фармації.

Практична підготовка студентів-фармацевтів здійснюється відповідно до чинних законодавчих вимог і положень. Реалізується шляхом проходження різних практик. На реалізацію цього виду навчання відведено 15% від всього обсягу освітньо-професійної програми «Фармація» освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр».

Започаткована в коледжі робота навчально-тренінгового центру Phytotehek Training Room у співпраці з фармацевтичною компанією «Біонорика» та аптечною мережею «Первоцвіт-Фарм» дозволяє вирішувати зі студентами реальні професійні та науково-практичні роботи відповідно до профілю навчання та впроваджувати інноваційні технології навчання, зокрема і під час дистанційної форми навчання.

Варто пам'ятати, що сьогоdnішній студент-фармацевт у своїй професійній діяльності буде виконувати безліч соціальних ролей та інтегруватися в різні сфери життя. Тому вкрай важливо сформувати необхідні світоглядні, громадянські основи особистості, враховуючи традиційно активну роль фармацевтів у суспільному житті.

Таким чином, практико орієнтованість дозволяє майбутнім фармацевтам досягти необхідних компетентностей, що відповідає профілю освітньо-професійної програми, на високому рівні продемонструвати програмні результати навчання, професійну мобільність, досвід організаторської роботи, що зробить випускників конкурентоспроможними на ринку праці.

УДК 37.046.14:373.5:37.031

*Пилипишин С.І., канд. філол. наук, доцент,
в.о. директора Відокремленого структурного
підрозділу «Бережанський фаховий коледж Національного
університету біоресурсів і природокористування України»*

ЗМІСТ І ОСНОВНІ НАПРЯМИ РЕФОРМИ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ І ЇЇ ВПЛИВ НА ЗДІЙСНЕННЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ПІДГОТОВКИ У ФАХОВИХ КОЛЕДЖАХ

Державна політика у сфері освіти і науки відіграє вирішальну роль у забезпеченні розвитку людського капіталу та отриманні економічної вигоди у вигляді сталого зростання й

конкурентної економіки, а значить суспільного та індивідуального добробуту, майбутнього процвітання та якості життя. Очевидно, що сьогодні українська освіта не відповідає ані сучасним запитам з боку особистості та суспільства, ані потребам економіки, ані світовим тенденціям. Саме тому здійснюється системна трансформація сфери для забезпечення нової якості освіти на всіх рівнях: від дошкільної освіти до вищої освіти та освіти дорослих.

Сьогодні суть освітніх реформ зводиться до таких пріоритетних напрямів:

- доступна та якісна дошкільна освіта;
- нова українська школа;
- сучасна професійна освіта;
- якісна вища освіта та розвиток освіти дорослих;
- розвиток науки та інновацій.

Кожен із них має на меті перетворити українську освіту на інноваційне середовище, в якому здобувачі набувають ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності.

Реформу повної загальної середньої освіти впроваджують згідно із нормами законів «Про освіту» 2017 року і «Про повну загальну середню освіту» 2020 року. Замість звичних середніх шкіл в Україні з'являться три окремі ланки: початкова школа, гімназія та ліцей. За фаховими коледжами залишиться право забезпечувати здобуття повної загальної середньої освіти за умови наявності в них ліцензії на провадження освітньої діяльності у сфері загальної середньої освіти.

Кабмін України ухвалив Державний стандарт базової середньої освіти, що надважливо для впровадження реформи. За цим документом розроблять нові навчальні програми для учнів 5–9 класів, тобто реформа пошириться з молодшої школи на середню. Є чіткий план реформи НУШ. За ним діти, які у 2022 році підуть до 5 класу, вчитимуться уже за новим Держстандартом. До цього, у 2021 році пілотні 5-ті класи мають випробувати новий стандарт.

«Ми заходимо в складну фазу вчителів-предметників. Одна з ознак нових підходів – формування цілісного світогляду у дітей. Якщо у вчителів початкової школи це легше, бо один вчитель – різні предмети, то предметники мають свою сферу і їм часом важко побудувати зв'язки між різними предметами. Навіть програми між предметами несинхронізовані всюди», – пояснює Лілія Гриневич.

За новим стандартом навчання на рівні базової середньої освіти складатиметься з двох циклів – адаптаційного (5–6 класи) та базового предметного навчання (7–9 класи), це передбачає закон про середню освіту.

Також будуть інтегровані курси. Якщо зараз до кожного предмета є лише одна навчальна програма, то за новим стандартом їх може бути кілька та вчительські спільноти зможуть обрати їх із каталогу.

Концепція освітньої програми буде складною для вчителів, бо буде велике розмаїття у виборі навчальних планів та програм.

Розробники створили матрицю, де є п'ять варіантів навчальних планів.

1. Стандартний перелік предметів.

2. Часткова інтеграція. Наприклад, у мовно-літературній галузі може бути поєднання зарубіжної й української літератури з відокремленим предметом української мови, або можна поєднати українську мову і літературу та відокремити зарубіжну літературу.

3. Можна, наприклад, зарубіжну й українську літературу та українську мову об'єднати в один предмет.

4. Додати сценічне мистецтво та створити міжгалузеву інтеграцію, щоб діти самі творили, а не лише вивчати культуру.

5. Власне бачення потенційних авторів навчальних програм.

МОН дає такі дати впровадження стандарту:

- до березня 2021 р. розроблятимуть типову освітню та модельну навчальні програми;

-
-
- з листопада 2020 року до вересня 2021 року розроблятимуть систему оцінювання;
  - у вересні 2021 року почнеться пілотування у пілотних 5-х класах НУШ;
  - з березня 2021 року до серпня 2022 року – підвищення кваліфікації педагогів.

Та чого ж очікувати фаховим коледжам від реформи загальної середньої освіти:

- 1) що обере випускник гімназії: профільний ліцей чи фаховий коледж?
- 2) розробку нових освітніх програм, навчальних планів для здійснення загальноосвітньої підготовки у фахових коледжах;
- 3) брак спеціально підготовлених педагогічних кадрів, які зможуть викладати інтегровані курси для дітей з НУШ;
- 4) проблему нових підручників.

Використані джерела

1. Освітня реформа: результати та перспективи. <https://mon.gov.ua/Presentacii/Institut-zbirnik>
2. Реформування загальної середньої освіти в Україні у XXI столітті крізь призму джерелознавства <https://dnrb.gov.ua/wp-content/uploads/2019/07>
3. Закон України «Про освіту» від 5 вересня 2017 р. – Законодавство України <https://zakon.rada.gov.ua>
4. Закон України «Про повну загальну середню освіту» – Законодавство України <https://zakon.rada.gov.ua>

УДК 373.3:006.72

Павлюк Л.В., канд. пед. наук, методист

*Державної установи «Науково-методичний центр
вищої та фахової передвищої освіти»*

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА

Всебічний розвиток особистості забезпечується шляхом формування ключових компетентностей, необхідних кожному здобувачу освіти для успішної життєдіяльності, зокрема вільного володіння державною (іноземною) мовою; формування інформаційно-комунікаційних компетентностей.

Ключовими цілями, що стоять сьогодні перед системою освіти є створення нового навчального змісту, який відповідає вимогам ринку праці, що динамічно змінюється, та потребам людини. Серед найактуальніших тенденцій в освіті є такі: всенавчання (навчання з використанням усіх можливих комунікаційних каналів), адаптивне навчання, дистанційне навчання, онлайн-наставництво, змішане навчання, заклади «самонавчання», стартапи EdTech тощо [1].

Впровадження онлайн-навчання призвело до змін методики викладання дисциплін. Так, викладач перестає сприйматись як відтворювач інформації, а стає більше наставником, модератором, фасилітатором. Все це призводить до нагальної необхідності зміни підходів до навчання та трансформації освітніх моделей. Н. Побірченко розглядає трансформації освіти як творчий процес перенесення сутнісних ознак інноваційних досягнень певного профілю освіти на інший профіль освіти з метою їх об'єднання [2].

Електронні освітні ресурси – засоби навчання у цифровому вигляді або розміщені в інформаційно-телекомунікаційних системах, які відтворюються за допомогою електронних технічних засобів і застосовуються в освітньому процесі. Метою таких ресурсів є забезпечення модернізації освітнього процесу, змістове наповнення освітнього простору,

---

надання рівного доступу учасникам освітнього процесу незалежно від місця їх проживання та форми навчання відповідно до якісних навчальних і методичних матеріалів, створених на основі інформаційно-комунікаційних технологій [3].

Безмежні можливості всесвітньої мережі дозволяють сучасному викладачеві вільно користуватися широким колом електронних освітніх ресурсів.

Міжнародний досвід використання електронних освітніх ресурсів визначає пріоритетним перехід від паперових версій підручників до цифрових, але акцентується увага на тому, що розуміння друкованих матеріалів залишається незмінним для студентів незалежно від способу їх подачі чи то в друкованому, чи то в цифровому форматі [4], а pdf-версія підручників – це заміна форми, яка не впливає на зміну технології навчання [5].

Виникає потреба в зміні методики навчання та викладання в умовах цифровізації. На думку відомих українських учених, сьогодення потребує розвитку цифрової гуманістичної педагогіки, яка б «зумовила виникнення нової освітньої парадигми, а також становлення наукової сфери, що швидко розвивається і мотивує виникнення дискусій і нового педагогічного мислення» [6].

Упровадження дистанційних електронних освітніх ресурсів дозволяє забезпечити індивідуалізацію професійного розвитку педагога відповідно до його потреб та рівня компетентності.

Завдання викладача в інтерактивному навчанні не передача знань, а активне стимулювання та мотивація студентів до самостійної творчої роботи, виконуючи роль консультанта та менеджера. Крім того, інтерактивна діяльність передбачає організацію і розвиток такого спілкування, що веде до взаєморозуміння, взаємодії, до спільного вирішення загальних для всіх учасників завдань. На зміну прийшли функціональні взаємозв'язки трьох учасників освітнього процесу – викладача, студента та спеціалізованого електронного освітнього ресурсу. Перевагою електронних освітніх ресурсів є те, що викладач

самостійно може сформувати банк методичних матеріалів на основі диференціації навчання, індивідуального підходу та принципів дидактики.

Цифрові навчальні ресурси нового покоління мають суттєві переваги: заняття з їхнім використанням створюється як мультимедійно наповнене та інтерактивне. Крім того, студенти отримують можливість глибше проникнути в структуру складних процесів і об'єктів, які вивчають, досягти практично будь-якого рівня деталізації, включаючи внутрішню структуру процесу, що вивчають. Це дозволить підвищити рівень навчальних досягнень.

Викладачі курсів підвищення кваліфікації надали відповіді щодо власного рівня цифрової компетентності та використання електронних освітніх ресурсів. Більшість викладачів повідомили, що використовують електронні освітні ресурси – 96,8%, і лише 3,2% зазначили, що не мають потреби і можливостей скористатись освітніми ресурсами. Перевагами використання освітніх ресурсів вказали: можливість миттєвого оцінювання, рівний доступ до освіти, цікаве й ефективне навчання, можливість опрацювати інформацію повторно, підвищення рівня теоретичної, методичної, практичної й інформаційної культури викладача. Серед недоліків зазначили: негативний вплив Wi-Fi, не дотримання санітарно-гігієнічних норм, порушення зору, якість інтернет-зв'язку.

Серед основних недоліків досліджений ще один стосовно необхідності навчання самих педагогів: не володіння інформацією про електронний посібник та підручник.

У Положенні про електронний підручник, яке затверджено Міністерством освіти і науки України в 2018 році, проголошено, що «е-підручник – електронне навчальне видання із систематизованим викладанням навчального матеріалу, що відповідає освітній програмі, містить цифрові об'єкти різних форматів та забезпечує інтерактивну взаємодію» [7].

Цифровізація суспільства, освіти, зміна освітньо-професійних програм вимагають зміни підходів до створення, методики використання е-підручників та е-посібників, сприяють

розвитку інформаційно-освітніх середовищ, у яких і автори, і користувачі співпрацюють та формують якісний освітній контент. Розвиток інформаційно-комп'ютерних технологій сприяє поширенню мультимедійних платформ, які дозволяють викладачам створювати власні електронні освітні ресурси та використовувати всі можливості відкритих освітніх електронних систем. Започаткування єдиної освітньої української платформи, на якій можна буде не тільки працювати з е-підручником, а й написати на нього рецензію, зможе забезпечити постійне оновлення версій е-підручників та забезпечить якість освіти.

Отже, виходячи з вищезазначеного, можна зробити висновок, що в сучасних соціально-економічних умовах розвитку системи вищої та фахової передвищої освіти запровадження електронних освітніх ресурсів у рамках концепції освіти впродовж життя є необхідним і очевидним. Виходячи з цієї концепції, фахівці будь-якої професії потребують постійного вдосконалення знань, навичок, професійних компетентностей, що можливо реалізувати навіть за допомогою електронних освітніх ресурсів. Крім того, слід передбачити відкритість і доступність освітнього середовища, що забезпечує студенту самостійність у виборі власного шляху розвитку.

Використані джерела

1. Національний звіт за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA, 2018. – [Електронний ресурс] : Режим доступу : https://testportal.gov.ua/wpcontent/uploads/2019/12/PISA_2018_Report_UKR.pdf
2. Побірченко Н. Трансформація психологічних процесів в освітології. Неперервна професійна освіта : теорія і практика, 2012, С. 118–123.
3. Наказ України «Про затвердження Положення про електронні освітні ресурси» від 02.05.2018 р. № 440 : Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1695-12>

---

4. Wright S., Fugett A., Caputa F. Using E-readers and Internet Resources to Support Comprehension. *Educational Technology & Society*, 2013. – Vol. 16 (1). – P. 367–379.

5. Lee H. J., Messom C., Kok-Lim A. Y. Can an electronic textbooks be part of K-12 education? Challenges, technological solutions and open issues *Turkish Online Journal of Educational Technology*, 2013. – Vol. 12 (1). – P. 32–44.

6. Биков В., Лещенко М., Тимчук Л. Цифрова гуманістична педагогіка : посібник. – Київ : ІТЗН НАПН України, 2017.

УДК 62:316.344.32

Бондарчук І.М., викладач

Корнієнко Н.П., голова циклової комісії, викладач

Відокремленого структурного підрозділу «Київський коледж міського господарства Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського»

ЯКІСТЬ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ЛІФТОВІЙ ГАЛУЗІ

Головним завданням циклової комісії (далі – ЦК) Електро-технічного обладнання будівель і споруд фахового коледжу є підготовка висококваліфікованих молодших спеціалістів, які забезпечують якісну та надійну роботу ліфтових і ескалаторних установок, траволаторів тощо як в житлових будинках, так і спорудах громадського призначення. Безперербійне електропостачання будівель та споруд усіх служб міського господарства є упродовж усієї історії коледжу справою честі педагогічного колективу.

Робота ЦК ґрунтується на удосконаленні професійної педагогічної майстерності викладачів, які спроможні працювати з сучасною технічною та науково-методичною документацією, вивчати і впроваджувати інноваційні освітні технології ліфтової галузі, що призводить до формування якісних показників електромеханіка, який володіє як традиційними, так і новітніми технологіями, впровадженими в будівельну індустрію.

Саме таких фахівців, серед інших спеціальностей, випускає ВСП «Київський фаховий коледж міського господарства Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського».

Випускники закладу освіти є фахівцями в галузі електропостачання житлових масивів і промислових підприємств; будівництва підприємств енергетики та промисловості, монтажу і встановлення збірних конструкцій; обслуговування освітлювальних та силових електроустановок; монтажу та експлуатації трансформаторних підстанцій, ліфтів, ескалаторів, тролейних ліній та інших вантажопідійомних механізмів.

Якість підготовки фахівців у ліфтовій галузі полягає в пошуку сучасних освітніх технологій професійної підготовки електромеханіка через теоретичний і практичний вимір, пошуку стратегічних напрямів проходження виробничих практик на базових підприємствах, що обумовлює професійний розвиток культури майбутніх фахівців за спеціальністю 192 «Будівництво та цивільна інженерія».

Сучасний ліфт – це складна інженерна споруда, в якій задіяні механічні та електричні пристрої, електронна апаратура, дистанційне керування та інше, тому робітники, що зв'язані з ліфтовим господарством, мають бути широкого профілю та не тільки добре знати конструкції, але й вміти технічно та економічно грамотно організувати експлуатацію, забезпечувати надійну та безпечну роботу ліфтів, повсякденно вживати заходів щодо впровадження новинок ліфтової техніки та зниження експлуатаційних витрат.

Підготовка фахівців у ліфтовій галузі базується на сучасних освітніх технологіях сфери будівництва та цивільної інженерії, адже студенти виконують курсові та дипломні проекти, де впроваджують інноваційні засоби програмного забезпечення MagiCad Electrical та AutoCAD Electrical, які є надійним інструментом для швидкого та ефективного проектування електричних мереж, систем електропостачання, ліфтового чи ескалаторного виробництва, технології яких успішно використовують на базових підприємствах, де студенти

проходять виробничу практику, що має відображення у звітах-щоденниках.

Якість підготовки фахівців у ліфтовій галузі забезпечують такі показники:

- теоретична підготовка фахівців до практичної фахової діяльності;

- вивчення Правил будови та безпечної експлуатації ліфтів;

- упровадження технологій розумних енергосистем;

- дослідження під час виробничих практик на базових підприємствах робототехнічної системи установки ліфтів, що пришвидшує роботу; відсутність можливості нещасних випадків через падіння персоналу на висоті; безоплатна робоча сила та точність монтажу;

- вивчення та удосконалення універсальних інструментів проєктування і редагування електричних мереж за електричними принциповими схемами ліфтів;

- вивчення якісно нових вантажопідійомних машин і механізмів для поліпшення умов праці обслуговуючого персоналу;

- модернізація існуючих конструкцій обладнання для забезпечення механізації та автоматизації навантажувально-розвантажувальних, транспортувальних і складських робіт у всіх галузях господарства;

- вивчення нових раціональних кінематичних схем, матеріалів і легких сплавів для прогресивних технологій машинобудування;

- вивчення та аналіз теоретико-методологічних проблем професійної підготовки електромеханіка через індустріалізацію та суттєве скорочення ручної праці, досконалість та продуктивність засобів і обладнання, комплексну механізацію та автоматизацію важких і трудомістких процесів з поліпшенням умов праці;

- постійне вдосконалення організації освітнього процесу за підсумками аналізу проходження технологічної та переддипломної практик студентами спеціальності 192 «Будівництво та цивільна інженерія».

Таким чином, інженерно-технічні працівники у сфері підйомно-транспортного машинобудування мають володіти знаннями принципів дії та конструкцій підйомних машин різного призначення та обладнання, факторів, що впливають на їх продуктивність і якість робіт, які виконують, а також основ раціонального вибору та правил експлуатації і ремонту.

УДК 619:611

*Бровко Л.В., завідувач навчально-методичного кабінету
Чижко Н.П., методист Відокремленого структурного
підрозділу «Хорольський агропромисловий фаховий коледж
Полтавської державної аграрної академії»*

САМООСВІТА – УМОВА ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ПЕДАГОГА ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЦЦОЇ ОСВІТИ

*«Ти лише до тих пір здатний сприяти освіті
інших, поки продовжуєш працювати над
власною освітою»*

Дістерверг

Викладач – основна дійова особа у реформуванні сучасної освіти. Змінюються орієнтири освіти – сам викладач, мета і завдання його освітянської діяльності. Сучасний педагог має бути готовим до змін, а тому доволі актуальною є проблема неперервної освіти, спрямованої на професійне становлення, вдосконалення педагогічної майстерності й підвищення кваліфікації.

Сучасні вимоги до педагога на перше місце ставлять систематичну самостійну роботу з розвитку професійної компетентності, поглиблення його теоретичних знань і практичних умінь. Отже, проблема самоосвіти стає все більш актуальною. Тому викладач має постійно оновлювати свої знання, розвиватися індивідуально.

Удосконалення рівня професійної компетентності – один з основних напрямів реформування системи освіти. Головні нормативно-правові документи Міністерства освіти і науки України свідчать:

- «педагогічні та науково-педагогічні працівники зобов'язані постійно підвищувати професійний рівень, педагогічну майстерність, загальну культуру» (*Закон України «Про освіту»*);

- «підготовка педагогічних і науково-педагогічних працівників, їх професійне самовдосконалення – важлива умова модернізації освіти» (*Національна доктрина розвитку освіти*).

Отже, для того щоб навчати викладачу необхідно постійно навчатись. Прагнення до знань, психологічна готовність педагога до об'єктивної потреби навчатись упродовж своєї педагогічної кар'єри є безперечним гарантом його професійного становлення.

Самоосвіта – це безперервний процес саморозвитку та самовдосконалення педагогів. Систему самоосвіти викладача можна розглядати як сукупність складових:

- *самооцінка* – вміння оцінювати свої можливості;
- *самооблік* – вміння брати до уваги наявність своїх якостей;
- *самовизначення* – вміння обрати своє місце в житті, суспільстві, вміння усвідомлювати свої інтереси;
- *самоорганізація* – вміння знайти джерело пізнання, форми самоосвіти, планувати, організувати робоче місце та діяльність;
- *самореалізація* – реалізація особистістю своїх можливостей;
- *самокритичність* – вміння критично оцінювати переваги та недоліки власної роботи;
- *саморозвиток* – результат самоосвіти.

Основними завданнями самоосвітньої діяльності педагога є:

- вдосконалення теоретичних знань, професійної компетентності викладача;
- оволодіння новими формами, прийомами навчання й виховання;

➤ вивчення та впровадження в практику перспективного педагогічного досвіду, новітніх досягнень педагогіки та психології, нових педагогічних технологій;

➤ розвиток особистісних здібностей, професійних компетентностей.

У сучасному суспільстві постійна самоосвіта стає умовою успіху в професійній діяльності, крім того, і це особливо важливо, – вона захищає педагога від інтелектуального зубожіння.

Специфіка педагогічної діяльності така, що для ефективної її організації кожен викладач чи майстер виробничого навчання має володіти ґрунтовними знаннями з дисципліни чи професії, педагогіки та психології, методикою викладання, мати загальний високий рівень культури, ерудиції. Цей перелік далеко не повний, але без цих знань і навичок педагог не зможе ефективно навчати та виховувати.

Варто звернути увагу на **основні напрями самоосвіти педагогічних працівників:**

- професійний (дисципліна викладання або професія);
- психолого-педагогічний;
- методичний;
- правовий;
- етичний, естетичний;
- інформаційно-комп'ютерні технології;
- охорона здоров'я;
- інтереси та хобі.

Ці напрями є обов'язковим переліком, складеним на основі посадових обов'язків педагогічних працівників. Кожен креативний викладач здатен доповнити його власними напрямками.

З позиції креативного підходу до самоосвітнього процесу його можна розглядати таким чином: **С** – самовдосконалення; **А** – аналіз; **М** – можливості; **О** – організованість; **О** – оптимізм; **С** – самореалізація; **В** – впевненість; **І** – інтерес; **Т** – творчість; **А** – активність.

Якщо уявити діяльність викладача в галузі самоосвіти списком дієслів, то вийде: **читати, вивчати, спостерігати, апробувати, аналізувати, узагальнювати, писати і т.д., одним словом – ДІЯТИ.**

Види діяльності, що сприяють самоосвіті викладача:

➤ читання художньої, методичної, педагогічної літератури; фахових періодичних видань;

➤ перегляд пізнавальних телепередач, документальних та наукових фільмів;

➤ спілкування з колегами;

➤ відвідування занять у колег і участь в їх обговоренні;

➤ проведення відкритих занять і позааудиторних заходів;

➤ участь у вебінарах, семінарах, круглих столах, нарадах, тренінгах, конференціях тощо;

➤ робота з інтернет-ресурсами (освітні сайти, портали, блоги, соціальні мережі), спілкування з колегами в онлайн-режимі;

➤ організація гурткової та позааудиторної роботи;

➤ участь у фахових конкурсах, фестивалях, виставках тощо;

➤ презентація власних методичних напрацювань (друк у періодичних виданнях, публічні виступи, висвітлення на освітніх сайтах та порталах);

➤ проходження курсів підвищення кваліфікації, стажування;

➤ відвідування музеїв, театрів, виставок, подорожі.

Кожна діяльність безглузда, якщо в результаті не створюється певний продукт, чи немає будь-яких досягнень. І в особистому плані самоосвіти викладача обов'язково має бути список результатів, які мають бути досягнуті за певний термін.

Які можуть бути результати самоосвіти педагога на певному етапі (самоосвіта безперервно, але планувати її потрібно поетапно, найкраще – на навчальний рік)? Результатами самоосвітньої діяльності можуть бути:

- підвищення якості викладання дисципліни;

- розроблені або видані методичні посібники, статті, підручники, програми, сценарії, дослідження;

-
-
- розробка нових форм, методів і прийомів навчання;
  - оформлення дидактичних матеріалів, тестів, наочності;
  - вироблення методичних рекомендацій використання нових технологій;
  - розробка та проведення відкритих занять з власними новаторськими технологіями;
  - проведення тренінгів, семінарів, конференцій, майстер-класів, узагальнення досвіду з досліджуваної проблеми (теми) тощо.

Лише за умови наявності результатів роботи ми можемо говорити про її ефективність. Найбільш ефективною формою зарекомендувала себе система самоосвіти, яка дозволяє педагогу проявити творчість, креативність, майстерність. Варто зауважити також, що самоосвіта сприяє підтримці та розвитку найважливіших психічних процесів – уваги, пам'яті, розвиває критичне та аналітичне мислення.

Однак, якою б високою не була здатність викладача до самоосвіти, не завжди цей процес реалізується на практиці. Причини, які найчастіше називають викладачі, це – відсутність часу, брак джерел інформації, відсутність стимулів та інші. Насправді ж, це лише прояв інертності мислення та лінощів розуму, оскільки **самовдосконалення має бути потребою кожного педагога.**

УДК 377.091.3

Кисла В.Г., викладач Комунального закладу охорони здоров'я «Харківський обласний медичний фаховий коледж»

РОЛЬ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ДИСЦИПЛІН У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Система професійної передвищої освіти (далі – ППО) є невід'ємною частиною системи безперервної освіти і виконує завдання підготовки конкурентоспроможних фахівців у професійній діяльності. Вступ до фахових коледжів на основі

дев'ятирічної шкільної освіти дає можливість створення гнучкого альтернативного освітнього середовища на основі професійної спрямованості циклу загальноосвітніх дисциплін. Загальноосвітня підготовка в закладах ППО – це фундамент для засвоєння професійних освітніх програм і зростання зацікавленості студентів до знань і рівень їх загальноосвітньої підготовки. Таким чином, факт необхідності інтеграції є незаперечним. У Харківському обласному медичному коледжі завдання інтеграції загальноосвітніх і професійних дисциплін реалізуються на основі:

- розглядання загальноосвітньої підготовки поряд зі спеціальною як єдиної системи професійної освіти;
- спрямування загальноосвітньої підготовки на формування базових знань і компетенцій, необхідних майбутньому фахівців для професійної діяльності;
- орієнтації загальноосвітньої підготовки на формування професійного світогляду та професійної культури;
- включення тем, що враховують профіль майбутньої діяльності студента, у зміст робочих програм загальноосвітніх дисциплін.

Прикладом професійного спрямування фізики у коледжах медичного та фармацевтичного напрямів може бути включення питань щодо фізичних процесів в організмі людини.

Спектр цих питань дуже широкий. Ось декілька рекомендацій викладання розділу «Молекулярна фізика і термодинаміка»:

<i>Тема</i>	<i>Медичне, біологічне спрямування</i>
Властивості газів	Механізм легеневого дихання Атмосферний тиск, його вплив на здоров'я Фізичні основи вимірювання тиску крові Кріомедицина

Властивості рідин	Капіляри у кровоносній системі Газова емболія Діагностичне значення в'язкості крові Медичний шприц і закони гідродинаміки
Властивості твердих тіл	Деформація кісток, м'язів, межа та запас міцності твердих тканин організму Еластичність і крихкість тканин
Термодинаміка	Фізична терморегуляція організму Фізичні основи теплолікування Визначення калорійності їжі Сучасні методи вимірювання температури

Питання процесів в організмі людини та фізичних основ створення і дії широковідомих приладів будуть цікавими для студентів тому, що стосуються знайомих понять життєдіяльності особистості.

Окрім професійного напрямку виховання молоді, треба приділити значну увагу організації волонтерської діяльності студентів, яка є важливою складовою процесу виховання. Організація допомоги сиротам, дитячим будинкам, людям похилого віку, інвалідам, на думку автора, має бути додатковим критерієм для призначення стипендії, і взагалі, для оцінювання роботи закладу освіти.

УДК 37.018.43:001.895

Лендрик Н.М., викладач-методист

Відокремленого структурного підрозділу

«Технологічно-економічний фаховий коледж

Білоцерківського національного аграрного університету»

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ

Інноваційна діяльність викладача у підготовці сучасних фахівців – необхідна складова освітнього процесу. Пандемія COVID-19 призвела до найбільшого за всю історію збою у

функціонуванні систем освіти, який торкнувся майже 1,6 мільярда студентів у більш ніж 190 країнах і на всіх континентах. У той же час не можна не відзначити, що криза стала стимулом для інновацій у сфері освіти. Для забезпечення безперервності навчання і професійної підготовки застосовують новаторські підходи, завдяки чому навчання здійснюється дистанційно та на цифрових платформах. А це, в свою чергу, вимагає від викладача нових знань і вмінь. Тому вивчення інноваційних педагогічних технологій є актуальним напрямом дослідження.

У педагогіці поняття «інноваційна діяльність» має широкий смисловий діапазон. Це цілеспрямована педагогічна діяльність, заснована на осмисленні власного педагогічного досвіду за допомогою порівняння і вивчення освітньо-виховного процесу для досягнення кращих результатів, отримання нового знання, впровадження нової педагогічної практики. Це творчий процес з планування та реалізації педагогічних нововведень, спрямованих на підвищення якості освіти. Це соціально-педагогічний феномен, що відображає творчий потенціал педагога.

Питання інновацій в освіті досліджують і розробляють українські педагоги та дослідники, серед яких Л.М. Ващенко, Л.І. Даниленко, О.Г. Козлова, В.Е. Лунячек, О.І. Пошетун та ін. Вони співвідносять його з такими характеристиками, як корисне, прогресивне, позитивне, сучасне, передове.

Сучасний словник з педагогіки так трактує цей термін: «Педагогічна інновація – нововведення в педагогічну діяльність, зміна в змісті й технології навчання і виховання, що мають на меті підвищення їх ефективності».

Наразі дуже гостро стоїть питання дистанційного навчання як інноваційної технології, адже відмінною рисою нинішнього етапу розвитку суспільства є надання інформації та знань не тільки в традиційному друкованому, але і в цифровому форматі, що дозволяє більш ефективно створювати, зберігати, організовувати доступ і використовувати інформацію для

вирішення прикладних завдань. Бурхливий розвиток і поширення інформаційно-комунікаційних технологій призводить до того, що все більше сучасних інформаційних ресурсів відразу створюють у цифровому вигляді. Тому завдання сучасного викладача – навчитись ефективно їх використовувати у своїй педагогічній діяльності.

Упродовж останніх років дистанційне навчання стало глобальним явищем освітньої та інформаційної культури, змінивши вигляд освіти у багатьох країнах світу. Розвиток дистанційної освіти визнано одним з ключових напрямів основних освітніх програм.

За концепцією розвитку дистанційна освіта в Україні – це форма навчання, рівноцінна з денною, вечірньою, заочною та екстернатом, що реалізується, в основному, за технологіями дистанційного навчання.

У закладах фахової передвищої освіти прогресивно розробляють концепцію дистанційної освіти, що передбачає впровадження різноманітних технологій, зокрема змішаного навчання (blended learning), тобто поєднання традиційного навчання з дистанційним. Використовуючи технології дистанційного навчання, викладач має володіти активними методами навчання (метод проєктів, моделювання професійних ситуацій, ділові ігри, проведення круглих столів тощо), орієнтованими на особистість студента, його активну участь у саморозвитку, отримання якісних знань, професійних умінь, творче вирішення конкретних проблем; мати навички роботи з необхідним програмним забезпеченням, долати труднощі та перешкоди електронного спілкування.

Дистанційне навчання є ефективним способом роботи зі студентами на заняттях і в позааудиторний час, під час якого відкривається додатковий простір для організації процесу навчання, а також розвитку готовності студентів до самостійної освітньої діяльності. Так, не виходячи з дому, можна підтримувати регулярний контакт з викладачем за допомогою телекомунікаційних технологій, зокрема відеозв'язку, та одержу-

---

вати структурований навчальний матеріал, представлений в електронному вигляді. Незначну за часом та обсягом частину освітнього процесу дистанційної освіти можна здійснювати за денною формою (складання іспитів, практичні, лабораторні роботи тощо).

Хоча одні вважають, що незапланований і швидкий перехід до навчання в інтернеті призведе до зниження якості освіти, інші впевнені, що з'явиться нова гібридна модель освіти зі значними перевагами.

Розглянемо переваги дистанційного навчання для студентів:

1. Інноваційність – використання найсучасніших інформаційних технологій, що дозволяє слухачам їх освоювати і застосовувати;

2. Доступність – можна навчатися в будь-якому місці, де є комп'ютер з доступом в інтернет, і не залежати від місця розташування закладу освіти;

3. Якість – дозволяє навчатися та отримувати консультації у кваліфікованих викладачів; постійний моніторинг засвоєння знань; здійснювати постійний контакт з іншими студентами, а значить, можуть бути реалізовані групові види роботи, що формує у студентів таку необхідну нині навичку командної роботи;

4. Мобільність – інформацію коригує викладач кожного дня, а значить студент вивчає актуальний матеріал;

5. Економічність – значна економія затрат на приміщення та їх оренду, транспортних витрат і часу; всі необхідні навчальні матеріали студент отримує в електронному вигляді, не доведеться витратити час на переписування конспектів, можна слухати і дивитися відеолекції стільки разів, скільки необхідно.

Отже, можна зробити висновок, що впровадження дистанційного навчання надає нові унікальні можливості для розвитку умінь і навичок студентів, поліпшення якості освіти. Технології дистанційного навчання постійно вдосконалюються, оскільки немає меж розвитку творчості, інноваційності,

---

майстерності викладачів у створенні нових електронних платформ, різноплановій побудові дистанційних освітніх процесів, розробленні дистанційних курсів тощо.

Використані джерела

1. OECD (2016), *Innovating Education and Educating for Innovation : The Power of Digital Technologies and Skills*, OECD Publishing, Paris.

2. Воротникова І.П., Чайковська Н.В. Дистанційне навчання : виклики, результати та перспективи. *Порадник. З досвіду роботи освітян міста Києва : навч.-метод. посіб. – Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. – 456 с.*

3. Базелюк О.В., Каленський А.А., Кравець С.Г. та ін. Підготовка педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів до дистанційного навчання кваліфікованих робітників. – Київ : Ін-т проф.-тех. освіти НАПН України, 2017. – 76 с.

УДК 619:611

Супрун С.О., викладач Відокремленого структурного підрозділу «Чигиринський економіко-правовий фаховий коледж Уманського національного університету садівництва»

ІННОВАЦІЙНА ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАЧА В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

У сучасній Україні впроваджується стратегія прискореного інноваційного розвитку освіти і науки: забезпечуються умови для розвитку, самоствердження й самореалізації особистості впродовж життя. Зміни, пов'язані з її входженням до світового освітнього простору, зумовлюють інноваційний тип розвитку, характерними ознаками якого є забезпечення якісної освіти майбутніх поколінь шляхом проведення освітньої політики щодо системного впровадження інноваційних освітніх проєктів;

розроблення і використання принципово нових прогресивних педагогічних технологій; сприяння переходу до нових форм організації освітньо-виховного процесу та управління інноваційними закладами освіти; організація інноваційної діяльності педагогічних працівників, їх підготовка до професійної діяльності в умовах інноваційних змін.

Розвиток інноваційних процесів в освіті на сучасному етапі зумовлюється:

- інтенсивним розвитком інформаційних технологій у всіх сферах людського буття;
- оновленням змісту філософії сучасної освіти, центром якої став загальнолюдський ціннісний вимір професійної діяльності;
- гуманістично зорієнтованим характером взаємодії учасників освітньо-виховного процесу;
- необхідністю підвищення рівня активності та відповідальності педагога за власну професійну діяльність.

Усе це може здійснювати тільки педагог з високою професійною компетентністю, розвиненими творчими здібностями, високим рівнем інтелігентності, ерудованості, здібностей до безперервної освіти. Традиційний формат побудови освітнього процесу ускладнює формування високого рівня фахової компетентності та професійних якостей майбутнього фахівця.

Спрямованість сучасної освіти передають основні напрями розвитку, а саме: інноваційний характер освіти, демократизація освітнього процесу, інформатизація та прагматизація освіти [4].

В останні роки в педагогічній практиці помітний напрям розробки й апробації методів і засобів, основою яких є інноваційні технології, які забезпечують нові шляхи подання інформації, надають можливість організувати освітній процес на високому рівні, створюють умови для гуманізації навчання, використовуючи при цьому індивідуалізаційний, диференційний, індивідуально-творчий і діяльнісний підходи, орієнтують на розвиток особистості, формуючи при цьому позитивну мотивацію до навчання [8].

Інноваційні процеси, які охопили майже всі ланки системи освіти, ставлять щоразу вищі вимоги до професіоналізму педагогічних працівників. Сьогодні педагог-професіонал – це фахівець, який має високий рівень професійної компетентності, здатний удосконалюватися і самовдосконалюватися в процесі педагогічної праці, роблячи свій індивідуальний творчий внесок у професію і стимулюючи в суспільстві інтерес до результатів своєї діяльності.

Інноваційна освіта стосується не лише розробки і впровадження нововведень – нового змісту, нових педагогічних технологій, а й процесу всебічного реформування освіти, якісних змін у способі діяльності особи, стилі її життя [6].

Основу інноваційних процесів в освіті складають дві важливі проблеми педагогіки – вивчення, узагальнення і поширення кращого педагогічного досвіду та впровадження досягнень психолого-педагогічної науки в практику. Тому через інноваційний характер часто пояснюють зміну мети, вимог до освіти, навіть парадигми освіти. Оскільки сьогодні головна мета навчання вже не набуття нових знань, умінь і навичок, а вироблення здатності орієнтуватися в нових умовах життя, детермінованих всезростаючою складністю світу, приймати розумні рішення і нести за них відповідальність. Отже, тепер не людину вчать, а людина вчиться, причому в цьому навчанні ключовим стає принцип «створи», замість принципу «повтори». Тому заняття в закладі освіти стають заняттями співтворчості, спільного мислення, партнерства, де кожен має висловити власну думку. Результатом інноваційних процесів є використання теоретичних і практичних нововведень [5].

Проблема відповідності особистості сучасного педагога вимогам освітньої системи на етапі інноваційного розвитку стає у суспільстві все актуальнішою. Це значною мірою пов'язано з тим, що виховувати творчу, ініціативну, неординарну особистість, відповідального фахівця, громадянина, патріота, якого потребує сьогодні держава і суспільство, в змозі тільки творчий, неординарний вчитель з інноваційним мисленням, підготовлений до постійного вдосконалення особистісних і

професійних якостей та здійснення педагогічної діяльності в інноваційному середовищі.

Особлива роль у перебудові освіти належить викладацькому складу. Авторитарними наказами запроваджувати інновації, як довготривалу перспективу, практично неможливо. Цей процес залежить від професійної майстерності, творчого потенціалу, інноваційності самого викладача, від його психолого-педагогічної та комунікаційної компетенції, мотиваційної готовності та оволодіння інтерактивними технологіями. Під час впровадження тих чи інших інновацій в освітній процес кожен викладач має дотримуватись основного принципу педагогічної діяльності – не нашкодити. Ухвалюючи таке рішення, потрібно не копіювати західні зразки, враховувати реалії країни, традиції закладу освіти; не допускати насильницького їх впровадження; враховувати, що нововведення може стати реальним тільки тоді, коли дійові особи мають мотивацію до перетворення.

Головним змістом у підготовці викладача до нового виду діяльності в умовах інновації є, насамперед, вміння «подолати самого себе», поступовий «відхід від стереотипів» у своїй педагогічній діяльності.

Для вирішення проблеми підготовки до інноваційної діяльності продуктивними є системний, індивідуально-творчий, інноваційний, особистісно зорієнтований, комунікативний та типодіяльнісний підходи.

Отже, інноваційність має характеризувати професійну діяльність кожного викладача, адже нововведення (інновації) не виникають самі собою, а є результатом наукових пошуків, аналізу, узагальнення педагогічного досвіду. Інноваційну спрямованість педагогічної діяльності зумовлюють соціально-економічні перетворення, які вимагають відповідного оновлення освітньої політики, прагнення до освоєння та застосування педагогічних новинок; конкуренція освітніх закладів, котра стимулює пошук нових форм і методів організації освітнього виховного процесу [7].

Підсумовуючи вищевикладене, можна зробити висновок про те, що тенденції розвитку освіти в Україні з огляду на євроінтеграцію зумовили необхідність розгортання інноваційних процесів в освітній системі. Освіта є пріоритетною сферою в соціально-економічному, духовному та культурному зростанні української державності. Тільки ґрунтуючись на фундаментальному вивченні педагогічних теорій і технологій, осмисленні механізму їх упровадження, буде можливим підвищення рівня підготовки педагогічних працівників до здійснення інноваційної діяльності.

Інноваційні технології навчання слід впроваджувати досить відповідально, їх слід розглядати як довготривалі інвестиції у майбутнє. Інноваційний характер сучасної освіти вимагає створення інноваційних освітніх структур, утворення активного освітнього середовища, яке веде до гнучкого управління та підтримки відкритого стилю взаємозв'язку. Кінцевою метою інноваційної освіти є виведення закладів освіти на режим самоуправління, самоорганізації та самовдосконалення.

Використані джерела

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 р., № 2175-VIII.
2. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р., № 1556- VII.
3. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р.
4. Указ Президента України «Про національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» від 25.06.2013 р. № 344/2013.
5. Химинець В.В. Інновації в сучасній школі /В.В.Химинець. – Ужгород, 2004. – 168 с.
6. Організаційно-педагогічні засади інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу /За наук. ред. Г.Д. Щекатунової. – Київ : Педагогічна думка, 2013. – 264 с.

---

7. Темченко О.В. Розвиток професіоналізму вчителя за умови інноваційної діяльності загальноосвітнього навчального закладу. – 2013. – Вип. 29. – С. 487–491.

8. Гораш К. Інноваційні складові особистості сучасного педагога / Проблеми підготовки сучасного вчителя. – № 10 (ч.1). – 2014.

УДК 378:005.6(0432)

Фролова Н.Є., Фролов Р.С., викладачі

*Балаклійського педагогічного фахового коледжу
Комунального закладу «Харківська гуманітарно-
педагогічна академія» Харківської обласної ради*

ПРОБЛЕМИ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

Основними джерелами (причинами) проблем у забезпеченні якості вищої освіти (якості підготовки фахівців) у закладах вищої освіти є такі:

- систематичне недофінансування української системи вищої освіти впродовж 10 років;
- значне зростання невизначеності стану і динаміки змін соціального та економічного середовища українського суспільства (пошук нових цільових орієнтирів і моделей розвитку), економічні та ринкові збої;
- відставання української вищої школи від низки світових і загальноєвропейських тенденцій у розвитку вищої освіти і вдосконаленні її якості;
- неадекватність сформованих механізмів розвитку та оновлення вищої освіти новим соціально-економічним умовам функціонування української вищої школи;
- слабка оновлюваність й інтенсивне старіння професорсько-викладацького складу української вищої школи;

• скорочення обсягів науково-дослідних робіт і зниження науково-дослідного потенціалу колективів закладів за останні 10 років тощо.

Основні групи проблем забезпечення якості вищої освіти (підготовки фахівців):

1. Стан законодавчої та нормативної бази, її орієнтування на вирішення проблем якості підготовки фахівців (якості вищої освіти) в закладах вищої освіти України;

2. Адекватне визначення мети у вітчизняній системі вищої освіти (за всіма рівнями організації і управління вищої освіти: включаючи рівень «викладач–студент»);

3. Джерела формування та оновлення змісту вищої освіти як найважливіші чинники забезпечення якості підготовки фахівців з вищою освітою;

4. Оцінювання та моніторинг якості вищої освіти (якість підготовки фахівців);

5. Відповідність професорсько-викладацького складу закладів вищої освіти сучасним вимогам щодо якості підготовки фахівців і викладацької діяльності;

6. Відповідність рівня підготовки абітурієнтів закладів вищої освіти вимогам до вихідної підготовки студентів – майбутніх фахівців;

7. Організація освітньої діяльності студентів у закладах вищої освіти, згідно з сучасними вимогами до якості підготовки фахівців;

8. Впровадження адекватних освітніх (зокрема інформаційних) технологій у закладах вищої освіти, що забезпечують досягнення встановлених вимог до якості підготовки фахівців;

9. Взаємодія закладів вищої освіти зі своїми випускниками і сферою їх трудової діяльності, їх участі у розробці та реалізації програм вдосконалення якості підготовки фахівців;

10. Формування та розвиток у закладах вищої освіти академічного освітнього середовища, адекватного сучасним вимогам до якості підготовки фахівців з вищою освітою;

---

11. Відповідність управлінської культури в закладах вищої освіти вимогам міжнародних стандартів.

Рекомендації щодо основних напрямів вдосконалення систем забезпечення якості вищої освіти (підготовки фахівців) у закладах вищої освіти:

- посилити законодавчо-нормативну орієнтацію на вирішення проблем забезпечення якості підготовки фахівців;

- здійснити перехід до формування постійно діючого механізму розвитку державних освітніх стандартів вищої професійної освіти (на всіх рівнях організації управління вищою освітою), включаючи облік вимог сфери і ринку праці;

- посилити контроль за оновленням змісту освіти;

- підтримати реалізацію проекту створення зразкових фондів оціночних засобів і технологій в усіх галузях та спеціальностях вищої школи для підсумкової атестації здобувачів вищої освіти;

- організувати поетапне розгортання постійно діючого системного моніторингу якості вищої освіти (що охоплює всі рівні управління);

- запропонувати Міністерству освіти і науки України реалізацію державної програми підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації та оновлення професорсько-викладацького складу;

- під час проведення зовнішнього незалежного оцінювання передбачити створення багаторівневих оціночних засобів, які враховують весь спектр основних вимог, що пред'являються до рівня підготовки випускників загальноосвітніх навчальних закладів і абітурієнтів закладів вищої освіти різного профілю;

- вжити заходів, що стимулюють заклади вищої освіти до зниження аудиторного лекційної навантаження викладачів і студентів та збільшення часу на самостійну роботу студентів під керівництвом викладачів;

- організувати масове підвищення кваліфікації викладачів у галузі системного проектування освітнього процесу для поліпшення якості підготовки фахівців;

- організувати масове підвищення кваліфікації управлінського персоналу закладів вищої освіти в галузі сучасних систем якості у вищій освіті.

УДК 378.147:373

Чумак Н.Ю., керівник гуртка, методист

Відокремленого структурного підрозділу

«Конотопський індустріально-педагогічний

фаховий коледж Сумського державного університету»

ДІЯЛЬНІСТЬ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА В ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЦЦОЇ ОСВІТИ

Однією зі складових частин громадського самоврядування у закладах фахової передвищої освіти є організація студентських об'єднань під керівництвом педагогічних, науково-педагогічних працівників.

Інноваційний світогляд та створення модернізованих форм педагогічних технологій в умовах сьогодення забезпечує особистісне зростання як студентів, так і наставників.

У роботі пропонується розглянути роль наукового товариства в закладах освіти як дієву форму комунікації науково-педагогічного складу та студентів закладу освіти.

Тематика цієї роботи сприяє реалізації завдань закладу освіти щодо ефективної підготовки інтелектуальної верхівки суспільства, основною місією якої буде впровадження інноваційних знань і технологій, розвитку мислення студентів у напрямі освоєння стартап руху та грантової політики.

Наукові товариства у закладах фахової передвищої освіти – одна із форм організації наукової діяльності осіб, що працюють або навчаються у закладі освіти. За своєю структурою наукові товариства або об'єднання можуть бути розділені на різнопрофільні структурно-організаційні рівні (науково-

---

дослідні, науково-культурні, науково-краєзнавчі тощо). У своїй діяльності наукові товариства базуються на нормативній базі загальнодержавного рівня, Конституції України, законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Про наукову та науково-технічну діяльність» та керуються внутрішніми документами, розробленими закладом освіти.

Основним завданням створення та функціонування різнопрофільних наукових товариств є створення комфортних умов для реалізації учасників освітньо-виховного процесу, прав на науковий розвиток залежно від здібностей, потреб та компетенцій в науковій діяльності.

Ключові засади діяльності наукових об'єднань у закладах фахової передвищої освіти, що покликані модернізувати підготовку конкурентоспроможних фахівців, полягають у такому:

- пошук та залучення обдарованих осіб до наукової діяльності;
- популяризація наукової діяльності в закладах освіти, проведення наукової конференції, випуск збірок тез, читань, авторських публікацій учасників освітньо-виховного процесу;
- залучення учасників наукових товариств та об'єднань до стартапів та грантових фондів;
- участь у навчальних курсах, навчаннях, де готують учасників освітньо-виховного процесу до грантової політики;
- створення фондів наукових праць та стимулювання наукових досліджень;
- сприяння підвищенню рівню професійної майстерності учасників товариства;
- запорука успішного представлення закладу освіти на конкурсах, змаганнях, олімпіадах тощо;
- підготовка навчально-наочних посібників, методичних рекомендацій, створення власних слайдів для показу навчального матеріалу, пізнавальних фільмів;
- виконання інших дослідних завдань.

Формування в учасників освітньо-виховного процесу прагнення до інтелектуального розвитку, проведення моніторингу та аналізу науково-творчого резерву особи покладено на керівництво наукових об'єднань або закладу освіти шляхом реалізації системного підходу, використовуючи діагностичні інструменти та створивши алгоритм дій створення подібних товариств.

Основною концепцією створення наукових об'єднань у закладах освіти є реалізація та запровадження нових форм і підходів комунікативного аспекту відносин «викладач–студент». Запровадження такої форми роботи забезпечує безперервне професійне зростання учасників освітнього процесу, комфорт, розвиток та інноваційні методики у навчанні та підвищення рівня підготовленості фахівців різного рівня.

У форматі наукового товариства члени об'єднання умовно класифікують свою роботу за такими напрямками:

- наукова;
- інформаційна;
- організаційна.

Проводячи роботу з активізації науково-дослідної роботи, вищезгадані напрями роботи об'єднують такі форми діяльності наукового об'єднання:

- науково-практичні конференції;
- круглі столи та дискусії;
- конкурси та олімпіади;
- семінари;
- наукові публікації та збірники;
- зустрічі з ученими та видатними діячами.

Пріоритетність кожної з функцій наукових товариств залежить від професіоналізму науково-педагогічного складу закладу освіти та визначення концептуальних засад створення подібних об'єднань.

Підсумовуючи, зазначимо, що вплив наукових об'єднань на стан виховання сучасної молоді безумовно має місце, але зміст, методи і форми організації таких об'єднань недостатньо

розвинені, а його дефіцит негативно впливає на потребу в створенні інноваційних методів проведення наукових зустрічей, конференцій, засідань тощо.

Запорукою успішного старту наукового об'єднання в закладі освіти є створення умов для здобуття якісної освіти, умов сталого розвитку суспільства, формування інноваційних підходів до науково-освітнього простору. Отже, освіта сьогодення вимагає зламати стереотипи радянського часу, встановлених шаблонів і всебічно сприяти процесу ідентифікації перспектив молодих вчених задля подальшого інноваційного розвитку ерудованої молоді в умовах встановлення відносин між закладом освіти і суспільством, обміну досвідом, наукового іміджу закладу освіти тощо.

Зауважимо, що потреба і актуальність різнопрофільних наукових рад та товариств є важливим питанням у житті кожного закладу освіти, адже сфера науково-освітнього простору студентів і викладачів гарантує сприяння міжвузівській інтеграції науковців та винахідників і позитивно впливає на діловий імідж та репутацію закладу освіти.

Використані джерела

1. Бех І.Д. Виховання особистості : особистісно-орієнтований підхід : науково-практичні засади /І.Д. Бех. – Київ : Либідь, 2014. – Кн. 2. – 344 с.

2. Закон України «Про фахову передвищу освіту» від 06 червня 2019 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2745-19>

3. Положення про діяльність молодіжних творчих об'єднань у Сумському державному університеті URL: <https://normative.sumdu.edu.ua/?task=getfile&tmpl=component&id=94ad65a7-0807-e611-a9c4-001a4be6d04a&kind=1>

4. Положення про наукове товариство студентів (слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених Сумського державного університету URL : <https://normative.sumdu.edu.ua/?task=getfile&tmpl=component&id=4c7c14ca-f4aa-e411-9a30-01a4be6d04a&kind=1>

---

5. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 26.11.2015 р. № 848-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>

6. Якуба Е.А. Молодіжні рухи та їх базова типологізація / Е.А. Якуба. Культурологічний часопис, 2002. –№ 24.

7. Студентське наукове товариство URL : <https://mixmd.edu.ua/2020/06/19/studentske-naukove-tovarystvo/>

УДК 619:611

Швидко Ю.В., викладач Комунального закладу

«Дубенський фаховий медичний коледж»

Рівненської обласної ради

АКТУАЛЬНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ У ВИВЧЕННІ ПРИРОДНИЧО- НАУКОВИХ ДИСЦИПЛІН

Модель сучасного педагога передбачає готовність до використання електронних освітніх ресурсів, здатність постійно навчатися, бути у постійному пошуку нового. Перехід до комп'ютерних технологій навчання потребує від викладачів практичного застосування у своїй професійній діяльності електронних освітніх ресурсів, уміння визначати найдоцільніші шляхи добору електронних ресурсів, їх систематизації.

Важливе значення має відповідна підготовка педагога щодо оволодіння певними умінями та навичками використання комп'ютера, володіння інформаційною грамотністю та доцільність фронтального застосування освітніх ресурсів.

Дуже важливо організувати процес навчання так, щоб студенти активно, з цікавістю і захопленням працювали на занятті, змогли оцінити та бачити успіхи своєї праці. На заняттях з анатомії людини значну увагу приділяю не тільки теоретичному викладу матеріалу, але й практичному застосуванню цих знань, які пов'язані з використанням електронних ресурсів. Адже для підвищення якості навчання

необхідно активно використовувати в освітньому процесі інформаційні технології, що дозволять розширити межі самостійної роботи студентів і забезпечать високу активність їх взаємодії з навчальним матеріалом.

Використовую на заняттях з анатомії людини мультимедійні презентації, відеоролики, електронні посібники, тести тощо. На етапі пояснення нового матеріалу здебільшого застосовую словесні та наочні методи. Поєднання цих методів і залучення інформаційних технологій сприяє підвищенню ілюстративності викладу навчального матеріалу, його візуальній насиченості, кращому засвоєнню нового матеріалу, зосереджую увагу студентів на найсуттєвіших моментах опанування навчального матеріалу. Це підвищує мотивацію та зацікавленість до навчання, забезпечує процес активного засвоєння матеріалу. Електронні освітні ресурси полегшують процес запам'ятовування, дозволяють зробити заняття цікавими і динамічними, вийти за рамки традиційних підручників, доповнити та поглибити їх зміст.

Сьогодні розвиток суспільства характеризується впливом на нього інформаційних технологій, які поширилися в усі сфери людської діяльності. Завдяки застосуванню інформаційно-комунікаційних, комп'ютерних технологій в закладах фахової передвищої освіти звичайний процес спілкування між викладачем та студентом змінився. Студент став інтерпретатором знань, а функції координатора навчальної інформації почав виконувати викладач.

Для студентів-медиків важливе значення має вивчення анатомії людини. Під час вивчення цієї дисципліни вони ознайомлюються з великим обсягом дуже складних об'єктів. Для того, щоб зрозуміти людське тіло, його необхідно бачити. Але досить часто виникають великі труднощі з роботою на біологічному матеріалі і тому викладачі змушені застосовувати комп'ютерну анімацію, яка хоча б частково може замінити роботу з біологічним матеріалом.

Застосування комп'ютерних технологій дає можливість студентам в інтернеті розв'язати тестові завдання та самостійно оцінити свої знання і отримати результат, не потребуючи при цьому участі викладача.

Завдяки використанню комп'ютера під час підготовки студентів-медиків до занять є доступними лекції у вигляді презентацій, доступ до великої кількості цифрових методичних посібників, що підвищує ефективність сприйняття навчального матеріалу студентами.

Електронні технології в закладах медичної освіти – це поєднання різних методів засвоєння фундаментальних природничих знань і способів професійно-практичної діяльності на основі взаємодії викладача, студента та засобів навчання, які спрямовані на досягнення результатів навчання. Використання інформаційно-комунікаційних технологій забезпечує поєднання різноманітних методик для диференційованого підходу до студентів, що включає виконання завдань різних рівнів складності та темпи їх виконання, посиленню мотивації і пізнавального інтересу студентів за допомогою інноваційних методів.

Застосування комп'ютерної технології дає можливість студенту отримати набагато більше навчального матеріалу, ніж у процесі спілкування з викладачем. У них формується вміння працювати з різною інформацією, ухвалювати самостійно оптимальні рішення. Завдяки цьому студент готується стати особистістю в інформаційному суспільстві.

Навчання в закладі медичної освіти спрямоване на підготовку висококваліфікованого та конкурентспроможного фахівця, який був би здатний до якісної діяльності за обраним фахом. Сьогодні діяльність лікаря неможлива без використання сучасних інформаційних технологій. Саме тому в процесі підготовки медичних працівників всім необхідно впроваджувати нові технології навчання. Адже їх використання дозволяє легко вести облік всіх наданих послуг, виписаних рецептів, ведення медичної статистики.

На мою думку, залучення сучасних методів навчання у закладах фахової передвищої освіти є суттєвим кроком до якісних змін, які призведуть до отримання кращих результатів освітнього процесу. Використання електронних освітніх ресурсів є особливо актуальним у період пандемії, а саме під час дистанційної форми роботи зі студентами. Завдяки інноваційним технологіям відбувається безперервність навчання незалежно від епідеміологічної ситуації. Інтернет-ресурси дозволяють підвищити мотивацію студентів до обраного фаху і сприяють розвитку професійного мислення та творчого підходу в практичній діяльності лікаря. Я вважаю, що всім педагогічним працівникам потрібно постійно підвищувати свій рівень використання електронних освітніх ресурсів. Створення і використання суттєво підвищує якість освітнього процесу, забезпечує доступ всіх його учасників до якісних навчальних та методичних матеріалів незалежно від місця проживання та форми навчання.

Використані джерела

1. Бойчук Т.М., Геруш І.В, Ходоровський В.М. Застосування інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі // Медична освіта. – 2014. – № 2.
2. Дем'яненко В.М., Шишкіна М.П. Методичні рекомендації з оцінювання якості електронних засобів та ресурсів у навчально-виховному процесі // Інформаційні технології і засоби навчання, 2011.
3. Вихристюк М.О. Використання комп'ютерних технологій у виховній роботі як важлива складова підвищення якості освіти //Якість технологій та освіти, 2013. – № 3.
4. Величко Т.Г. Комп'ютерні технології навчання. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців : методологія, теорії, досвід, проблеми : збірник наук. праць. – Київ–Вінниця : ДОВ «Вінниця», 2002.

УДК 378.937

*Фижделюк В.Ю., заступник директора
з навчальної роботи Вижницького коледжу
прикладного мистецтва ім. В. Ю. Шкрібляка*

СТВОРЕННЯ НЕОБХІДНИХ УМОВ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗДІБНОСТЕЙ ТА ТАЛАНТІВ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Процеси глобалізації, швидке впровадження нових технологій, динаміка розвитку суспільства ставлять перед мистецькою освітою якісно нові завдання. Серед них проблема: «Чому і як вчити»? Адже потрібно навчаючи, гарантувати студенту можливість вільно і конструктивно само вдосконалюватись, при цьому враховувати його інтелектуальний склад розуму, формувати систему глибоких і міцних знань, уміння вирішувати завдання, наукові поняття тощо.

Компетентнісний підхід у підготовці майбутнього фахівця передбачає високий рівень організації освітньо-виховного процесу в закладі фахової передвищої освіти задля формування у студента теоретичної і практичної готовності до здійснення діяльності, що є основним якісним показником освітнього процесу в рамках системи освіти закладу освіти.

Мета статті полягає у висвітленні особливостей організації роботи у Вижницькому коледжі прикладного мистецтва для реалізації фахового та творчого зростання студентів.

Одним із важливих завдань освітньої діяльності цієї мистецької спеціальності є відродження народного мистецтва через залучення студентів до науково-експериментальної та пошуково-дослідної роботи, яка скеровується на наукове і всебічне пізнання культури та традицій рідного краю. Саме краєзнавство розглядається як один із важливих факторів впливу на формування творчої, національно-свідомої особистості майбутнього викладача образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва.

У мистецькій освіті – заняття образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва, художні виставки, конкурси, пленери доповнюють навчальні курси рисунка, живопису, композиції, професійної майстерності, що містять відносно невеликий об'єм теоретичного матеріалу, але потребують чималої практичної роботи. У коледжі розроблені та адаптовані в освітній процес різноманітні форми художнього навчання студентів – майстер-класи, пленери, конкурси, виставки та інші, які відзначаються специфікою, мають свої методи організації та проведення.

Практичним спрямуванням відзначаються **майстер-класи**, які зазвичай проводять у майстерні художника, де студенти наочно ознайомлюються з художніми прийомами, а також опановують різні техніки під керівництвом майстра.

Пленер – це форма навчання, яка може дати майбутньому фахівцю не тільки професійну грамоту, а й максимально розвинути творчі здібності, розширити світогляд, виховати як творчу особистість.

У результаті спілкування з природою з'являється натхнення на створення творчої інтерпретації пейзажного мотиву: чи то графічна, чи живописна, чи декоративна композиція. Студент має змогу створити власну композицію на основі елементів і форм пейзажу з оригінальним композиційним рішенням і технічним обігриванням зображальної поверхні відносно своєї спеціалізації. Такий підхід до поєднання навчальних і навчально-творчих завдань сприяє формуванню усвідомлення свободи творчості, що має стати природним станом душі кожної творчої особистості.

Конкурси фахової майстерності організовують для збереження і розвитку кращих традицій мистецтва; виявлення, підтримки талановитої, творчо обдарованої молоді, сприяння її самореалізації, фаховому та творчому зростанню.

Виставки. Сьогодні виставкова діяльність є однією з найбільш актуальних сфер сучасної світової економіки, культури та розвитку суспільства, а художні виставки, крім своєї

естетичної, культурної та, в індивідуальних випадках, філософської місії несуть ще й важливий фактор визнання робіт того чи іншого автора.

Молоді студенти-художники – новатори, сміливі та відкриті і в цьому їхня основна перевага, що приваблює глядачів. Виставки створюють для них здорове конкурентне середовище, тобто підштовхують до розвитку.

Різкий перехід до онлайн-навчання також посприяв пошуку нових можливостей: студенти вчать застосовувати нові інструменти дистанційної освіти, краще опановувати прийоми самоосвіти. Цікавим є досвід створення студентами власного цифрового продукту: відеоролики послідовності виконання практичних завдань з рисунка, живопису, професійної майстерності чи впорядкованого електронного портфоліо-презентації творчих напрацювань, участь у віртуальних виставках, конкурсах, фестивалях.

Висновки. Важливе завдання кожного сучасного освітнього закладу – створення умов та можливостей для реалізації здібностей та розвитку гармонійної, компетентної, конкурентоздатної особистості.

Процес формування творчо мислячої особистості проходить успішніше, якщо активніша і різноманітніша творча діяльність. Він розвиває творче мислення, збагачує уяву. Саме пошук, поєднання різних форм роботи сприяють поєднанню освіти, виховання та інтелектуального розвитку фахівця – якостей, що співіснують, з погляду сучасної психології, у взаємозв'язку і взаємозалежності.

УДК 378.091.212:005.963

Вовк Т.М., викладач

Вугледарського фахового коледжу

Донецького державного університету управління

ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПЕДАГОГА – ЗАПОРУКА ЯКІСНОЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ОСВІТИ

В останнє десятиліття розвиток цифрової економіки належить до пріоритетних завдань, які Україна поступово вирішує. Стрімкий розвиток цифрових технологій у межах чергової хвилі науково-технічної революції перетворило їх в органічну складову практично всіх сфер життя людини і суспільства. Таке перетворення було позначено терміном «діджиталізація», тобто перехід «на цифру» або до цифрової економіки. Діджиталізація освіти є сукупністю процесів, що включає переклад змісту освітніх програм у цифрову форму і створення онлайн-курсів, які дозволяють здобувачам освіти самостійно отримувати знання; оснащення закладів освіти необхідною інфраструктурою, що дозволяє здобувачам освіти, науковим, науково-педагогічним і педагогічним працівникам, співпрацівникам використовувати цифровий інформаційно орієнтований контент; підвищення кваліфікації/перепідготовку педагогів для ефективного його застосування в освітньому процесі.

У зв'язку з цим формування та розвиток цифрової компетентності дорослих загалом і досвідчених педагогів із великим стажем роботи зокрема в умовах розбудови української державності та посилення цифровізації є актуальною проблемою сьогодення. Незалежна Україна потребує підготовки громадян нової генерації – висококваліфікованих, компетентних, конкурентоспроможних на ринку праці фахівців, які вільно володіють своєю професією та орієнтуються в суміжних галузях знань, застосовують відповідні сучасні цифрові технології; готових до постійного професійного зростання, соціальної та

професійної мобільності, пристосованих до швидкозмінюваних реалій навколишньої дійсності, здатних не тільки сприймати, зберігати та відтворювати інформацію, а й продукувати нову; управляти інформаційними потоками й ефективно їх обробляти. Це стосується й педагогічних кадрів.

Формування та розвиток цифрової компетентності педагогів у системі безперервної освіти – це тривалий процес поступового переходу від незнання до знання, від вдосконалення одних умінь до появи нових. Цей процес відбувається в умовах трансформації цифрової поведінки дорослої людини в сферу її життєдіяльності, інтеграції цифрової та професійної сфер діяльності.

Основа концепції навчання впродовж життя полягає в тому, що безперервне навчання є способом життєдіяльності людини, процесом набуття нею необхідних знань, умінь, навичок, особистісних якостей і ціннісних орієнтирів у міру виникнення потреби в них, а також передбачає створення умов, що забезпечують постійне навчання людини. У реалізації такої концепції ключову роль відіграє освіта дорослих людей. Відповідно до статті 18 Закону України «Про освіту», «освіта дорослих, що є складовою освіти впродовж життя, спрямована на реалізацію права кожної повнолітньої особи на безперервне навчання з урахуванням її особистісних потреб, пріоритетів суспільного розвитку та потреб економіки».

Отже, цифрова компетентність має стати і, на нашу думку, вже стає однією з ключових компетентностей особистості педагога. Цифрова компетентність особистості є складним, інтегрованим утворенням у цілісній структурі особистості фахівця, складовою його професійної культури та професійної компетентності.

Цифрова компетентність припускає досить високий рівень володіння цифровими засобами (уміти вибудовувати професійні контакти в інтернет-просторі, здійснювати інформаційний пошук, відбирати та критично оцінювати професійно важливу інформацію, вибудовувати індивідуальну траєкторію навчання впродовж життя у відкритому цифровому просторі).

Одними із принципів формування та розвитку цифрової компетентності педагогів є системність, безперервність, діяльність і саморозвиток. Принцип системності полягає в такому: формування та розвиток всіх складових цифрової компетентності має носити цілісний характер, необхідно одночасно приділяти увагу кожному та всім компонентам цифрової компетентності педагога. Водночас цей процес повинен мати міждисциплінарний характер. Принцип безперервності – у зв'язку з постійним вдосконаленням цифрових технологій сформована навіть на найвищому рівні цифрова компетентність вимагає безперервного вдосконалення. Принцип діяльності – формування та розвиток цифрової компетентності відбувається безпосередньо в досвіді власної перетворювальної діяльності педагога. Принцип саморозвитку – у процесі формування цифрової компетентності педагога необхідне створення умов, що сприяють підтриманню прагнення до осмислення особистісної значущості набуття зазначеної компетентності, потреби в реалізації свого потенціалу, прагненню в безперервному професійному саморозвитку.

Формування та розвиток цифрової компетентності передбачає засвоєння дорослими не розрізнених, відокремлених один від одного елементів знань, умінь, навичок, а системним оволодінням комплексом складових, в яких присутня відповідна сукупність освітніх складових, що мають особистісно-діяльнісний характер. Цей комплекс містить цифрові знання, уміння та навички. До цифрових можна віднести знання як цифрові технології можуть підтримувати спілкування зі здобувачами освіти, їх батьками, колегами, творчість та інновації і бути використаними в професійній діяльності; обізнаність щодо їхніх можливостей, обмежень, впливів та ризиків; розуміння загальних принципів, механізмів та логіки цифрових технологій; знання базових функцій і використання різних пристроїв, програмного забезпечення та цифрових мереж; знання правових і етичних принципів, пов'язаних із використанням цифрових технологій.

Цифрова компетентність передбачає вміння використовувати цифрові технології для підтримки творчості, співпраці зі здобувачами освіти, їх батьками, колегами, адміністрацією закладу для досягнення професійних або особистих цілей; аналізувати, класифікувати та систематизувати програмні й апаратні засоби; вміння захищати інформацію, зміст, особисті дані, а також ефективно взаємодіяти з програмним забезпеченням, пристроями, штучним інтелектом або роботами тощо.

Отже, під час формування та розвитку цифрової компетентності педагог має освоїти знання й уміння у сфері застосування цифрових технологій; розвивати свої комунікативні здібності, які базуються на цифрових технологіях; уміти орієнтуватися в професійному цифровому середовищі; сприймати та аналізувати нову інформацію, здійснювати самоаналіз діяльності; активно використовувати та змінювати зовнішній цифровий простір; створювати та корегувати власний цифровий осередок як частину глобальної освітньої мережі. Формувати та розвивати власну цифрову компетентність педагога можуть під час підвищення кваліфікації. Здатність до безперервного підвищення кваліфікації – одна з найважливіших особистісних якостей, яка має бути притаманна сучасному фахівцю, а для педагога – це, на наш погляд, є обов'язковою.

Висновки та перспективи подальших досліджень

Отже, швидке «старіння» професійних знань робить процес освіти педагогічних кадрів постійним і безперервним. В умовах сьогодення система навчання впродовж життя педагога орієнтована на підготовку фахівця, який використовує в своїй професійно-педагогічній діяльності цифрові технології. Одна з компетентностей, яка має бути сформована та розвинена у педагогічних працівників нової генерації, є цифрова компетентність, що трактується як готовність і здатність орієнтуватися в цифровому просторі, використовувати цифрові технології для доступу до інформації, її пошуку, обробки, професійно-критичного оцінювання, продукування, використання й поширення у власній професійній діяльності. У контексті подальшого вирішення проблеми формування та розвитку

цифрової компетентності педагога в системі навчання впродовж життя актуальними є питання розробки та запровадження механізмів забезпечення високого рівня цифрової компетентності педагогів.

Використані джерела

1. Гринько В. Професійна компетентність учителя в сучасному інформаційному суспільстві // Педагогічні науки : теорія, історія, інноваційні технології. – 2017. – № 8 (72). – С. 246–258.

2. Іванюк І.В. Використання онлайн-інструментів для оцінювання цифрової компетентності вчителів і керівників навчальних закладів у Норвегії // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2015. – Т. 47. – Вип. 3. – С. 11–24.

3. Цифрові компетенції як умова формування якості людського капіталу : аналіт. зап. / В.С. Куйбіда, О.М. Петроє, Л.І. Федулова та ін. – Київ : НАДУ, 2019. – 28 с.

УДК 004.7:51+378.147:621

*Беззапонна В.М., Гаврилюк М.Г.,
викладачі Криворізького коледжу
Національної металургійної академії України*

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ІНТЕГРАЦІЇ ЗНАЇЬ З ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ, ТЕОРЕТИЧНИХ ОСНОВ ЕЛЕКТРОТЕХНІКИ ТА ІНФОРМАТИКИ

Високотехнологічні досягнення впроваджують у наше життя безперервно. В основу інформатизації освітнього процесу на сучасному етапі розвитку суспільства покладено створення і широке впровадження у повсякденну педагогічну практику нових комп'ютерно орієнтованих методичних систем навчання [1, с.6]. Діджиталізація на заняттях з вищої математики та

електротехніки значною мірою спрощує процес обчислення електричних кіл, полегшує сприйняття та засвоєння інформації, підвищує ефективність самостійної роботи студентів, дозволяє реалізовувати принципово нові форми і методи навчання. Використання інформаційних комп'ютерних технологій в освітній діяльності – тренд сучасного світу. Впровадження у практику цифрових інструментів має за мету допомогти, підсилити діючі методичні системи, проте жодним чином не руйнувати наукові здобутки.

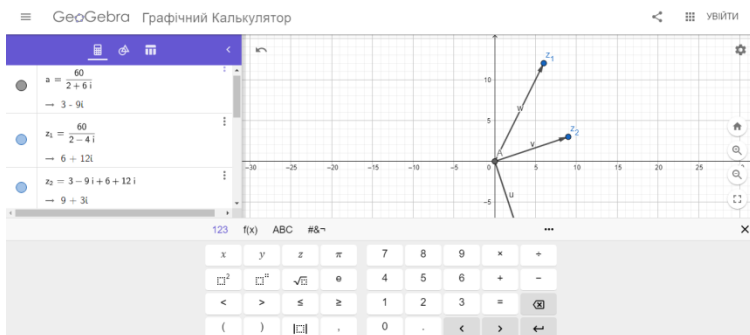
Сьогодні є нагальна потреба в інтегруванні компетенцій з вищої математики, спеціальних дисциплін та використання комп'ютерних технологій, оскільки це сприяє підвищенню професійності майстерності студентів, розвитку вміння орієнтуватися у змінених ситуаціях, готовності приймати нестандартні рішення, і як наслідок – підготовці висококваліфікованого фахівця.

Оскільки комплексне число представляють векторами на площині, то всі ці фізичні величини, які мають довжину та напрям, можуть бути охарактеризовані за допомогою комплексних чисел. Особливо широко їх застосовують в електротехніці під час розрахунків електричних ланцюгів. Такі величини, як струм і напруга, опір і провідність, потужність – виражаються комплексними числами. Отримавши компетенції на заняттях з вищої математики – виконувати дії над комплексними числами, переходити з однієї форми представлення комплексного числа в іншу, виконувати геометричну інтерпретацію – необхідно перенести вміння обчислювати задачі з електротехніки.

Для спрощення процесу обчислень і побудови векторних діаграм можна використовувати математичний додаток GeoGebra. Він має зручний та зрозумілий інтерфейс, є доступним для використання студентами. Додаток можна використовувати як онлайн, так і встановити на мобільний телефон, планшет чи комп'ютер. GeoGebra дає можливість робити швидкі обчислення, при цьому вносити корегування показників у будь-який момент часу. Для роботи онлайн необ-

хідно відкрити середовище GeoGebra <https://www.geogebra.org/> або завантажити на мобільний телефон з PlayMarket. Обрати «Графічний калькулятор» та виконувати обчислення як на звичайному калькуляторі. При цьому комплексне число синхронно відображається в системі координат. Відтак, можна легко будувати і векторні діаграми.

Рис. 1. Виконання дій над комплексними числами та їх побудова в додатку GeoGebra

Також під час розв'язання практичних задач з курсу «Теоретичні основи електротехніки» використовуємо такі інтерактивні додатки та програми, як Visio та симулятор PhET.

Visio – це програма, яка дозволяє легко створювати візуальні елементи (у цьому випадку електричні схеми, згідно з якими і проводять розрахунки).

PhET – інтерактивні симуляції, які дозволяють студентам відчувати практичний досвід з фундаментальних наук незалежно від форми навчання.

Симулятор – це імітатор, характерною особливістю якого є якомога точніше відтворення фізичних законів реального світу, властивостей реальних предметів, процесів та подій у віртуальному просторі. Використання симуляторів переводить процес звичайного навчання в ігровий простір, що підвищує зацікавленість студентів.

Приклад. Розрахунки електричних кіл з використанням теорії комплексних чисел (частина розрахунку).

Складемо невеликий алгоритм комплексного методу, а саме:

- комплексну схему, замінюючи миттєві значення ЕРС, напруг і струмів комплексним видом;

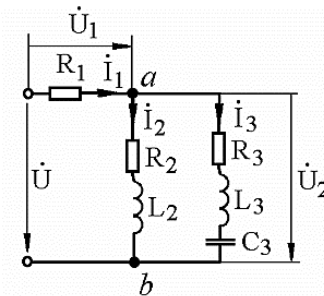

Рис. 2. Розрахункова схема

- в отриманій схемі довільно обираємо напрямки струмів у гілках і позначаємо їх на схемі;
- вирішуємо рівняння щодо комплексного значення величини, що шукають.

Дано: $R = 2 \text{ Ом}$; $XL = 6 \text{ Ом}$; $XC = 10 \text{ Ом}$; $U_2 = 60 \text{ В}$

Знайти: $I_1, I_2, I_3, P, Q, S, \cos\varphi$.

Визначаємо комплексні струми другої і третьої гілок за законом Ома:

$$i_2 = \frac{\dot{U}_{ab}}{\dot{Z}_2}; \quad (1)$$

$$i_2 = \frac{60}{(2 + j6)} = \frac{60(2 - j6)}{(2 + j6)(2 - j6)} = \frac{120 - j360}{40} = 3 - j9 \text{ А}; \quad (2)$$

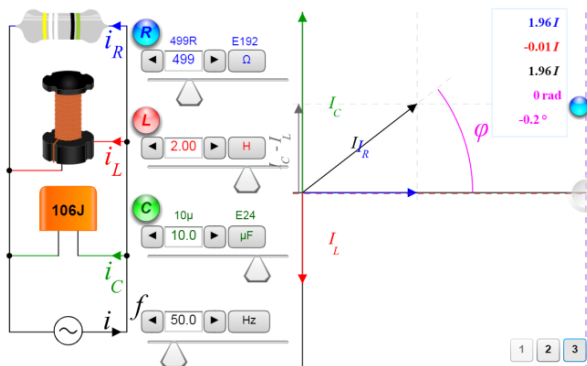
$$i_3 = \frac{60}{(2 - j4)} = \frac{60(2 + j4)}{(2 - j4)(2 + j4)} = \frac{120 + j240}{20} = 6 + j12 \text{ А}.$$

На підставі виразу, записаного за першим законом Кирхгофа для вузла *a* (рис. 1), визначаємо комплексний струм першої гілки

$$\dot{I}_1 = 3 - j9 + 6 + j12 = 9 + j3 \text{ A.} \quad (3)$$

Будуємо сполучену векторну діаграму струмів і напруг на комплексній площині в середовищі GeoGebra.

Для наочності використовуємо симулятор PhET

Рис. 3 Приклад використання PhET (інтерактивної симуляції) для побудови векторних діаграм паралельного електричного контура R,L,C

Таким чином, міждисциплінарний контент, доступність цифрових інструментів в освітній діяльності фахової передвищої освіти дозволяє сформувати інформаційно-цифрову компетентність студентів, робить процес розв'язування задач з електротехніки більш інтенсивним та сприяє посиленню навчальної мотивації та усвідомлення студентами теоретичного матеріалу.

Використані джерела

1. Інноваційні інформаційно-комунікаційні технології навчання математики : навч. посіб. / В.В. Корольський, Т.Г. Крамаренко, С.О. Семеріков, С.В. Шокалюк; наук. ред. акад

АПН України, д-р пед. наук, проф. М.І. Жалдак. – Кривий Ріг : Книжкове видавництво Киреєвського, 2009. – 324 с.

2. Литвин І.І., Конопчук О.М., Желізняк Г.О. Вища математика : навч. посіб. – Київ : Центр навчальної літератури. – 2004. – 368 с.

3. Шмидт Н.М. Приложение комплексных чисел в электротехнике // Молодой учёный. – 2012. – № 2. – С. 320–323.

УДК 377.112.4

Барабаш Є.М., викладач

Харківського машинобудівного коледжу

ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ПРОФЕСІЇ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Підготовка кваліфікованих фахівців для подальшої професійної діяльності передбачає реалізацію цілого комплексу заходів. Освіта в коледжі виступає провідним фактором формування професійної компетентності студента, засобом організації та забезпечення його виховання й розумового розвитку. Однак навчання у коледжі не стає автоматично цікавим та необхідним для молодшої людини. За умов безперервності пізнавальної діяльності коледж виступає провідним фундаментальним фактором формування позитивного ставлення до навчання як загального процесу, саме в коледжі формується потреба у постійному вдосконаленні професійної майстерності, інтелекту та особистості загалом, самостійному накопиченні знань і вмій. Здійснюючи освітній процес, необхідно чітко виділяти ту частину педагогічного впливу, яка домінує на поточний момент. Під час освітнього процесу педагогу потрібно чітко усвідомлювати, що набуте в процесі навчання матиме безпосередній вплив на виховання, а

особливо на здатність до самоосвіти людини впродовж всього життя.

Практика засвідчує, що формування мотивації до навчання у студентів – процес складний та багатofакторний. Формування позитивного ставлення до професії є вагомим фактором, що визначає результативність самого навчання і успішність формування професійної кваліфікації майбутнього фахівця. Для того, щоб робота з формування адекватної мотивації до майбутньої професійної діяльності студентів мала послідовний та систематичний характер, необхідно працювати над проблемою за різними напрямками. Один з них – це залучення здобувачів освіти до науково-дослідницької діяльності. При цьому необхідно спланувати цю роботу таким чином, щоб студенту було цікаво працювати над запропонованою темою, а це можливо тільки за умови, що завдання реальне і націлене на розв'язання виробничих проблем.

Освітній процес має бути цікавим, контрольованим та керованим. На кожному етапі і по кожному напрямку контроль й управління здійснюються за допомогою відповідних методів, що мають свою специфіку. Кожен з процесів переслідує одну загальну глобальну мету – формування особистості, позитивного ставлення студентів до майбутньої професії з використанням різних методів, способів та спеціально підготовлених матеріалів, особливо за рахунок залучення студентів до науково-дослідницької діяльності.

Елементи науково-дослідної роботи упроваджують на різних етапах професійної підготовки: в аудиторії – під час лабораторних і практичних робіт, у процесі самостійної роботи – дослідницькі обов'язкові домашні завдання (ОДЗ), реальні курсові та дипломні проекти, під час позанавчальної роботи зі студентами, зокрема під час творчих цільових відвідувань підприємств, роботи в СНТ, участі в конференціях, семінарах, круглих столах, конкурсах, олімпіадах тощо.

Для реалізації вимог нормативних документів і задля формування у студентів позитивного ставлення до майбутньої

професії передбачено організацію освітнього процесу (заняття, роботу СНТ, іншу позааудиторну роботу) таким чином, щоб студент зрозумів важливість свого дослідження чи розробки та їх практичну значимість. Саме тому завдання формуються максимально наближено до виробництва, а іноді студенти виконують дослідження за питаннями, які виникають у працівників метрологічних служб Харкова та України. Тематика дослідницьких та реальних проектів формується з урахуванням реальних потреб виробництва або освітнього процесу. Зазвичай, представники підприємств свої побажання висувають під час проходження курсів підвищення кваліфікації (практичної частини) на базі Харківського машинобудівного коледжу, на замовлення Державного підприємства «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості». Завдання, які виконують студенти, цікаві та їх відповіді не «лежать на поверхні», за змістом вони корелюються з компетенціями ОПП, а за характером є креативними та дослідницькими.

Під час науково-дослідницької роботи використовують як теоретичні, так й емпіричні дослідження, візуальні (графічні) методи та експериментальні (безпосередньо стосуються реальних засобів вимірювання і використовуються для метрологічних робіт). Науково-дослідна робота побудована таким чином, щоб здобувачі освіти вчилися співпрацювати, дискутувати, ініціювати, розв'язувати нестандартні задачі, опрацьовувати результати, знаходити оптимальні рішення, брати відповідальність за отримані результати та інше.

У результаті організації форм і методів науково-дослідницької діяльності студенти виконали проекти дослідницького характеру (виготовлення пристроїв для виконання метрологічних робіт), багато студентів взяли участь у роботі секції СНТ при лабораторії. Вони підготували виступи та повідомлення за прогресивними технічними й технологічними тематиками.

Очевидним є зростання успішності студентів та сформованість професійних компетенцій, що підтверджується

їх успішним навчанням в університетах та творчою роботою на підприємствах. Як результат спільної творчої роботи викладачів зі студентами коледж має сучасну матеріально-технічну базу з лабораторією, оснащеною на рівні вимог до організації метрологічних служб та метрологічної діяльності. Завдяки кращим методикам та програмам, в основі яких лежить науково-дослідна робота студентів, встановлено творчі зв'язки з університетами Харкова. Випускники коледжу за спеціальністю 152 «Метрологія та інформаційно-вимірювальна техніка» продовжують навчання в цих університетах та успішно перебувають у студентських творчих об'єднаннях.

Ефективність роботи доводять випускники Харківського машинобудівного коледжу. Студенти, які залучені до науково-дослідної роботи, досягають високого рівня професіоналізму у майбутній професії. Майже на кожному машинобудівному підприємстві Харкова працюють випускники Харківського машинобудівного коледжу за спеціальністю 152 «Метрологія та інформаційно-вимірювальна техніка».

УДК 37.013:37.03

Мордвінова Н.О., Рисований І.М., викладачі

Харківського державного автомобільно-дорожнього коледжу

ІНТЕЛЕКТУАЛІЗАЦІЯ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЦЬОЇ ОСВІТИ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

В умовах глобальних соціокультурних перетворень і розвитку інформаційного суспільства актуальності набуває орієнтація на нову генерацію креативних інтелектуалів, що відповідають сучасним потребам ринку праці й спроможні витримати жорстку конкуренцію. Це зумовлює нові принципи та підходи до якості освіти.

Метою освіти відповідно до Закону України «Про освіту» є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності

суспільства, її талантів, інтелектуальних та творчих здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної реалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству. Це стосується і фахової передвищої освіти, що орієнтована на підготовку компетентного, конкурентоспроможного фахівця, здатного займатися професійною діяльністю в мінливих та нестійких умовах сучасного світу. Тому сьогодні однією з пріоритетних стратегій удосконалення навчання та реалізації освітньої мети є інтелектуалізація освіти загалом та фахової передвищої освіти зокрема.

Під інтелектуалізацією освіти розуміємо філософсько-освітній принцип, що передбачає перехід від формування «часткової людини», яка отримує освітні послуги, до розвитку творчої, всебічно розвиненої, універсальної особистості, становлення «цілісної людини». Цей принцип спрямований не так на зовнішній вплив – передачу необхідної інформації й забезпечення освітнього процесу комп'ютерно-технічними засобами, а скільки продукує якісну реорганізацію освітньої системи, що спрямована на розвиток інтелектуальних здібностей здобувачів освіти.

Інтелектуалізація освіти спирається на креативну освіту, яка відповідає сучасним викликам інформаційного суспільства, або, як іменують його деякі дослідники, «суспільства знань». Креативна освіта передбачає розвиток творчих здібностей учасників педагогічного процесу, поєднання освіти та науки, сприяє формуванню інноваційних знань, інноваційної культури та інноваційного мислення.

Вузька спеціалізація більшості найманих працівників більше не відповідає запитам суспільства, а на зміну професіоналам приходять транспрофесіонали, здатні опановувати нові або суміжні професії, працювати в різних професійних середовищах та організаційних структурах, приймати рішення в умовах змін, постійно вчитися та перенавчатися. Стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій і швидкий

доступ до нових знань забезпечує інтелектуалізацію праці, значна частина суспільства стає спроможною творчо застосовувати знання і займатися виготовленням інтелектуального продукту.

Як наголошує В.Г. Кремень: «Людина ХХІ століття – це людина, яка постійно вчиться, для якої отримання знань стає сутнісною рисою способу життя» [2, с. 7]. Зокрема, це передбачає безперервну освіту, яка здійснюється упродовж усього життя і розповсюджується на всі соціальні інститути та організаційні системи суспільства. Постійна можливість перенавчання прискорює розвиток виробництва. Рухійною силою такого процесу в «суспільстві знань» постає самоосвіта, під час якої формується відповідальність особистості за власний розвиток, людина сама визначає зміст своєї освіти. Тому освіта має забезпечити навички самоосвіти, самовизначення та самовиховання в умовах реалізації навчання упродовж життя.

Ключовими проявами інтелектуалізації освіти є:

1. Універсалізація знань, що полягає в засвоєнні загальних (універсальних) компетентностей, що забезпечують успішну професійну та соціальну діяльність у різних галузях. Студенти мають сформувані аналітичні, критичні, комунікативні та інші інтелектуальні уміння; навчитися аналізувати та вирішувати ситуації й проблеми, що виникають у галузі; моделювати явища, які вивчають. Набуття цих компетентностей є ключовим фактором формування інтелектуальної культури та особистісного розвитку студента, що сприяє подальшій реалізації його як конкурентоспроможного фахівця й повноцінного члена суспільства.

2. Фундаменталізація освіти, що ґрунтується на інтеграції освіти на науки, орієнтації на інноваційну наукову та технічну діяльність. Вона охоплює математизацію знань, формування єдиної наукової картини світу, освоєння нових парадигм систематизації знань.

3. Гуманізація освіти – утвердження людини як найвищої цінності, орієнтація на розвиток її індивідуальних здібностей і

можливостей, створення умов для творчості й самореалізації. Сучасні соціокультурні зміни визначають необхідність формування у студента не тільки потреби в освіті, але й потреби в цілісному світогляді, виробленні моральних, гуманістичних цінностей, становленні соціальної та культурної ідентичності. Гуманізація освіти реалізується в результаті вивчення соціально-гуманітарних дисциплін; опануванні соціологічних, політичних, філософських та історичних знань.

4. Інформатизація освіти, яку спрямовано на формування інформаційної культури майбутнього фахівця, підготовку менеджерів інформаційних систем підприємств та організацій. Інформаційно-комунікаційні технології створюють виняткові перспективи для становлення особистості нового креативного типу, технологічно-обізнаного фахівця.

5. Інноватизація освіти – це застосовування вдосконалених конкурентоспроможних технологій, продукції або послуг, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно підвищують якість, ефективність і результативність освітнього процесу. Сучасна освіта стає інноваційною, якщо пропонує її здобувачам: інновації в освітньому процесі – нові знання та навчальні продукти, нові освітні технології навчання, інновації в науково-технологічній, економічній та управлінській сфері.

6. Дуальна освіта, що характеризується взаємодією освітньої й виробничої сфери. Основне завдання упровадження дуальної освіти – усунути основні недоліки традиційних форм і методів навчання майбутніх фахівців, подолати розрив між теорією і практикою, освітою й виробництвом та підвищити якість підготовки кваліфікованих кадрів з урахуванням вимог роботодавців у рамках нових організаційно-відмінних форм навчання.

Упровадження всіх вищезазначених принципів у фахову передвищу освіту дозволить сформувати інтелектуальну особистість з інноваційним мисленням, інноваційною культурою, готовою до інноваційної діяльності, що стане адекватною

відповіддю на перехід суспільства до інноваційного рівня розвитку. Сучасна освіта має орієнтувати майбутнього фахівця на усвідомлення сутності змін сучасності, на їх послідовне й динамічне сприйняття. Безумовно, інтелектуалізація освіти має сформулювати конкурентоспроможного фахівця, підготовленого до життя і діяльності в нових соціокультурних умовах.

Використані джерела

1. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс] – 2017. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. Кремень В.Г. Проект сучасної освіти : інноваційна людина // Рідна школа. – 2013. – № 8–9. – С. 4–8
3. Шевченко Л.С. Інтелектуалізація освіти : сучасні виклики для України // Матеріали Дев'ятої міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Сучасна наука ХХІ століття», 17–19 червня 2013 року : збірник тез доп. – Київ, 2013. – Ч. 1. – С. 59–66.

УДК 378.147:811.111

*Волошина О.С., викладач Комунального закладу
Львівської обласної ради «Бродівський фаховий
педагогічний коледж імені Маркіяна Шашкевича»*

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ОСВІТНИХ РЕСУРСІВ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В КОЛЕДЖІ

Однією з глобальних проблем сучасного світу, важливим фактором зміни якості життя є стрімкий інформаційний розвиток та процес інформатизації суспільства, який охопив майже всі сфери діяльності людини. Особливо значну роль інформатизація відіграє в галузі освіти.

Сьогодні висуваються нові вимоги до якості освіти, підготовки фахівців з високим рівнем компетенцій, вмінням

учитися впродовж життя, готовими до творчої, інноваційної діяльності, здатних орієнтуватися в сучасному інформаційному суспільстві. Вирішення цього завдання можливе за умови підвищення рівня інформаційної культури, ІКТ-компетенції викладачів і студентів, активного стимулювання творчої та інноваційної діяльності педагогів, самостійного навчання студентів шляхом створенням інноваційного середовища у закладі освіти. Важливу роль у цьому процесі відіграє цілеспрямоване системне використання електронних освітніх ресурсів (далі – ЕОР).

Аналіз останніх досліджень і публікацій щодо створення та використання ЕОР у процесі навчання іноземної мови засвідчив, що ця проблема й надалі залишається актуальною і вагомою на сучасному етапі розвитку освітнього простору.

ЕОР є одним з найважливіших аспектів вдосконалення процесу іншомовної освіти, оскільки забезпечують модернізацію освітнього процесу, його змістове наповнення, рівний доступ учасників освітнього процесу до якісних навчальних і методичних матеріалів [3]. Під ЕОР розуміють засоби навчання у цифровому вигляді будь-якого типу або розміщені в інформаційно-телекомунікаційних системах, які відтворюються за допомогою електронних технічних засобів і застосовуються в освітньому процесі [3].

Використання ЕОР на заняттях іноземної мови дозволяє зробити процес навчання мови більш особистісно орієнтованим, інтерактивним, різноманітним, комунікативним, заснованим на використанні автентичного мовного матеріалу, менш орієнтованим на викладача і більш автономним з точки зору студента. ЕОР допомагають підвищити інформаційну насиченість заняття, доповнити і поглибити зміст традиційних підручників, стимулюють пізнавальний інтерес студентів та сприяють розвитку їх самостійної діяльності.

Специфіка навчальної дисципліни «Іноземна мова» забезпечує можливість використовувати ЕОР під час викладання теоретичного матеріалу, мовної та мовленнєвої практики, для контролю знань і самостійної роботи студентів.

Особливої ваги використання ЕОР набуло під час проведення занять за технологіями дистанційного та змішаного навчання. Завдяки своїй функціональності, безпечності, надійності, зручності використання, крос-платформності ЕОР забезпечили якісне навчання іноземної мови в умовах сьогодення.

Основними видами ЕОР, які використовують на заняттях з іноземної мови в коледжі, є методичні рекомендації і посібники, електронні довідники, словники, електронні версії підручників і робочих зошитів з інтегрованими аудіо- і відеоматеріалами, iTools (програме забезпечення для роботи на інтерактивній дошці), електронні тести, дидактичні демонстраційні матеріали тощо.

*Найпоширенішим видом ЕОР на заняттях іноземної мови є електронні демонстраційні матеріали, які призначені для супроводу освітнього процесу та дають можливість наочно демонструвати навчальний матеріал. Мультимедійні презентації, інтелект-карти, інтерактивні плакати, комікси створюються за допомогою сервісів *SimpleMind*, *Thinglink.com*, *WittyComics.com*, *Prezi* і програми *Microsoft Power Point*.*

Тренування у вживанні мовного матеріалу, формування навичок та розвиток мовленнєвих умінь здійснюється через виконання інтерактивних завдань, згенерованих за допомогою онлайн-ресурсів *Kahoot!*, *WordWall*, *Quizizz*, *Liveworksheets*, *LearningApps.org*, *Quizlet*. Багатофункціональні інструменти цих сервісів дозволяють створювати і використовувати власні або готові навчальні ресурси безпосередньо на занятті, для роботи з інтерактивною дошкою, а також організації самостійної роботи студентів.

Швидко і якісно отримати об'єктивну інформацію про рівень засвоєння студентами навчального матеріалу та сформованості навичок і вмінь дозволяє поточне оцінювання, яке можна здійснювати за допомогою онлайн-тестування. Використання онлайн-тестів, для яких характерна висока швидкість, універсальність, об'єктивність, точність, прозорість, автоматизація, полегшує перевірку знань великої групи студентів, дозволяє охопити значний обсяг навчального

матеріалу, виключити суб'єктивність та упередженість оцінювання, отримати точний результат, а також звільняє викладача від рутинної роботи. Створювати тести і завдання для опитування у різних форматах допомагають такі сервіси, як *Google Форми*, *Classtime*, *Майстер-Тест*, *На Урок* тощо.

Вивчення іноземної мови неможливе без роботи зі словником, у процесі якої відбувається формування лексичної, граматичної, соціокультурної компетенцій. З розвитком комп'ютерних технологій зросла популярність електронних словників, перевагою яких є багатфункціональність, мультимедійність, актуальність, динамічність, універсальність. За допомогою електронних словників студенти мають змогу швидко знайти необхідне слово, його пояснення, синоніми та антоніми, ідіоми, приклади використання слова в реченні, прослухати слово та речення з ним, створити власний словник. Використання електронних словників відкриває великі можливості для творчості викладача та студентів. Форми роботи з електронними словниками та завдання можуть бути досить різноманітними: читання та переклад текстів, підготовка різноманітних видів усних і письмових робіт, виконання лексичних завдань різного ступеня складності. До найбільш уживаних електронних словників належать *Oxford Learner's Dictionary*, *Macmillan Dictionary*, *Cambridge Dictionary*, *Longman Dictionary of Contemporary English*.

Отже, підсумовуючи вищевикладене, можна дійти висновку, що використання електронних освітніх ресурсів у процесі викладання іноземної мови в коледжі є необхідним. Завдяки ЕОР забезпечується доступ до різних інформаційних джерел, формується позитивна мотивація студентів до вивчення іноземної мови, раціонально організовується освітній процес, досягається високий рівень диференціації та індивідуалізації навчання, вдосконалюється контроль знань. У свою чергу, використання ЕОР сприяє зростанню професійної компетентності викладачів та підвищенню якості освіти загалом.

Використані джерела

1. Костікова І. Упровадження електронних словників у процесі навчання англійської мови //Педагогічні науки : теорія, історія, інноваційні технології. – 2018. – № 2 (76). – С. 3–12.
2. Овчаренко З.П. Інформаційні технології як засіб інтенсифікації вивчення англійської мови //Молодий вчений. – 2018. – № 3(2). – С. 578–581.
3. Положення про електронні освітні ресурси : наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 01.10.2012 № 1060 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 29 травня 2019 року № 749). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0666-19#n2>
4. Філюк Л.М. Підвищення якості освіти при навчанні іноземної мови на основі використання відкритих електронних ресурсів //Сучасні дослідження з іноземної філології. – 2017. – Вип. 15. – С. 276–285.

УДК 378.147+004

Головка І.М., Правдівцева Л.В., викладачі

Комунального закладу «Харківський фаховий вищий коледж мистецтв» Харківської обласної ради

ДЕЯКІ ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ МОБІЛЬНОГО (ЕЛЕКТРОННОГО) НАВЧАННЯ

Стрімкий розвиток інформаційних технологій в ХХІ сторіччі, у своєму незвичному поєднанні з необхідністю закладів освіти існувати та діяти за умов складної епідеміологічної ситуації, ще більше оголили актуальні проблеми модернізації системи освіти.

В Україні суть такої модернізації найбільше відобразилася в Концепції розвитку мобільного навчання, яке, з одного боку, є різновидом дистанційного навчання, а з іншого – електронного.

Під час карантину, введеного в усіх освітніх закладах України, технології мобільного навчання доводять, що мобільне (електронне) навчання може бути навіть ефективнішим, ніж аудиторне навчання, бо надає здобувачеві освіти ще більшу кількість «ступенів вільності» – простір для освітнього і творчого розвитку, вищу інтерактивність, більшу кількість технічних засобів та прикладних програмних додатків; відбувається актуалізація формування когнітивних навичок – здатність розуміти, пізнавати, вивчати, усвідомлювати, сприймати і переробляти зовнішню інформацію.

Із цієї позиції мобільне навчання може бути визначеним як підхід до навчання, при якому на основі мобільних електронних пристроїв (смартфонів, планшетів) створюється мобільне освітнє середовище для набуття здобувачами освіти професійних знань та практичних компетенцій, для «...виконання широкого спектру когнітивних та практичних умінь/навичок, необхідних для розв'язання складних задач у спеціалізованих сферах професійної діяльності...» (Національна рамка кваліфікацій, дата редакції: 25.06.2020).

Отже, сучасний мобільний пристрій із встановленими мобільними додатками, спроможний обробити/перетворити/опрацювати текстовий, графічний, ілюстративний, відео-матеріал.

«MoJo» – це якісний додаток для створення повноцінного медійного продукту (відеоролик); комбінація навичок та інструментів цифрового сторітелінгу для перетворення сирого контенту користувача в готові історії для споживача контенту (*потрібна реєстрація*).

До програмних особливостей додатку MoJo можна віднести:

- наявність конструкційних шаблонів відеокадрів у різних стилях;
- можливість застосування анімованих текстових стилів, які добре адаптуються до будь-якого контенту;
- налаштування розмірів шрифту, його положення, вибір колірних рішень.

Під час підготовки інформативно-культурологічного заходу з елементами бібліотечного туризму «Мандри країною кохання Снігової королеви» (за біографічними матеріалами творчої біографії Г.Х.Андерсена) студенти створили рекламний відеоролик цього заходу саме в цій програмі; просто на телефоні.

Для утримання зацікавленості здобувачів освіти спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» першого року навчання, формування професійної свідомості, забезпечення діджиталізації навчання та підвищення ефективності освітнього процесу, в рамках навчальної дисципліни «Історія книги» було введено нову тему практичного заняття «Створення хронологічної стрічки (таймлайн) розвитку книжкової справи в Україні». Ця тема є доволі теоретичною, а використання програмного додатка TimeToast (*потрібна реєстрація*) ідеально підходить для її вивчення та практичного опанування. Студент індивідуально чи у груповій роботі самостійно або за орієнтовним планом знаходить інформацію про розвиток книжкової справи в Україні у різні історичні епохи та часи і розміщує її на шкалі часу з поясненням.

Синтезом формування інформаційно-технологічних та комунікативних професійних компетенцій став творчий студентський проєкт (практична робота) «Описовий аналіз конструкційних та художньо-стильових особливостей артбуків». Проєкт є інтегрованим, бо його реалізація охоплює професійні компетентності з таких навчальних дисциплін, як «Документознавство та спеціальні системи документування» (модуль «Документознавство»), «Історія книги» та «Комп'ютерні технології пошуку та обробки інформації».

Основу пізнавального контенту проєктної роботи складають короткі відомості про автора видання; конструктивні або семантичні особливості артбуку; ілюстровані приклади. Технологічно студенти не були обмежені у виборі програмних засобів щодо реалізації проєкту: мистецький дайджест у текстовому редакторі, презентація Power Point, хронологічна

стрічка TimeToast, відеоролик у редакторі Movie Maker чи мобільному додатку Mojo.

Творчий підхід, технічна і технологічна модернізація освітнього контенту сприяє:

- формуванню професійної свідомості, утриманню зацікавленості здобувачів освіти, підвищенню ефективності освітнього процесу;

- формуванню та розвитку здобувачами освіти інформаційно-пошукових та бібліографічних навичок, «азів» комп'ютерного артдизайну, інформаційно-технологічних та комунікативних компетентностей;

- реалізації творчого потенціалу (креативності) студента в процесі навчання.

Використані джерела

1. Головка І.М. Модернізація освітнього контенту // Науково-педагогічні основи та шляхи розвитку і удосконалення освітнього процесу в умовах дистанційного навчання студентів : матеріали ХХ обл. наук.-практ. конф. (15–19 лютого 2021 р.). – Харків, 2021. – С. 93–95.

УДК: 378.091.322.7:37.091.275:94(477)

Мільчева А.О., викладач Відокремленого структурного підрозділу «Економіко-правничий фаховий коледж Запорізького національного університету»

ВИКОРИСТАННЯ МНЕМОТЕХНІК У ПІДГОТОВЦІ ДО ЗНО З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

Під час підготовки до складання ЗНО з історії України студенти стикаються з величезними обсягами різноманітної інформації. До цього треба додати, що випробування відбувається з кількох дисциплін. Використання особливих психологічних прийомів запам'ятовування на практиці дозволяє

підвищити якість кінцевого результату. Пам'ять – унікальна здатність головного мозку структурувати та відтворювати інформацію. Від цього уміння залежить успішність складання будь-якого випробування. Саме тому під час підготовки до ЗНО з історії України важливо використовувати найефективніші мнемометодики для запам'ятовування великих об'ємів різноманітної інформації – дат, персоналій, візуальних пам'яток культурної спадщини України.

Для активізації відтворення інформації студентам необхідно спочатку визначитись, яка з видів пам'яті спрацює найкраще. Загальновідомо, що серед існуючих видів пам'яті, які допомагають під час підготовки до дисциплін гуманітарного спрямування, є зорова, слухова, словесно-логічна, а також емоційна види пам'яті [1, 136]. Обираємо з існуючих найприйнятніші за одночасного використання комплексного підходу.

Зорова пам'ять: активізуємо під час запам'ятовування візуальних об'єктів, персоналій, аналізу плакатів та карикатур. Основна умова за індивідуального вивчення – уникнення впливу зайвих зовнішніх подразнень у вигляді телефонів та телевізорів. Головний акцент під час використання цього варіанту треба робити на створення студентами власних стійких яскравих моделей у вигляді комбінованих схем (використання логічних таблиць як нагадування на послідовний ланцюжок історичних подій). Комбінований підхід полягає у створенні комплексного образу відтворення інформації. Ефективне запам'ятовування візуальних об'єктів та персоналій відбувається під час презентаційних демонстрацій з правильними варіантами відповідей (метод тренажерів). Для активізації зорової пам'яті можна також запропонувати яскраві маркери або клейкі стікери з інформацією.

Слухова модель запам'ятовування спрацює разом з використанням мнемотехніки сторітелінг – створення логічно-послідовної тематичної моделі з використанням обов'язкової інформації, необхідної для запам'ятовування у вигляді

емоційної розповіді [4]. Розпочати таку історію може викладач для того, щоб допомогти запам'ятати складну інформацію. Продовжити самостійно мають студенти, щоб закріпити набуті знання. Наприклад, тема: «Виникнення козацтва». Обов'язкова умова: використання конкретних історичних дат, подій та персоналій.

Практичний приклад:

Викладач: «У XIV ст. українські землі опинилися під владою сусідніх держав (пригадуємо події попереднього періоду). Королівство Польське найактивніше змінювало традиційний український уклад господарювання. Окатоличення – утиски православ'я, навіть його заборона. Незадоволені перебирались на території Дикого поля. Чому територія має таку назву? Свою назву воно отримало через те, що там майже ніхто не жив, бо на ті землі були постійні набіги кочівників, тому жити там було просто небезпечно. Втікачі почали гуртуватися для захисту нових земель. Їх назвали «козаками»; це слово в перекладі з тюркської означає «вільна людина», «воїн-вершник». У 1489 р. слово «козак» вперше згадується у писемних джерелах...»

Викладач надає завдання закінчити конспект за планом із використанням обов'язкових дат і характеристик видатних персоналій. Також можна запропонувати уявити себе на місці відомих історичних діячів та подумати над варіантами важливих рішень, які вплинули на хід української та світової історії. Ця мнемотехніка дозволяє створювати словесно-логічні послідовності, емоційно переживати та переосмислювати значення подій, розуміти причинно-наслідкові зв'язки, створює творчі асоціації: епоха – події, людина – епоха. Найкращий ефект дасть читання та негайне повторення матеріалу вголос [3].

Значні труднощі виникають у студентів під час відтворення дат історичних подій. Безумовно, що найкращим прийомом є прив'язування конкретних подій та історичних персоналій до відповідної теми під час систематичного повторення обов'язкових дат для запам'ятовування згідно з програмою ЗНО з історії України. Для найкращого результату

викладачу потрібно використати активну роботу в групах, яка передбачає попереднє створення карток для роботи біля дошки. Перша частина картки містить назву дат – студент має визначити її хронологічно. Наступний студент отримує завдання «навпаки» – визначає назву історичної події. Під час перевірки результатів інший студент встановлює правильну відповідність між назвами та подіями. Ця мнемотехніка дозволяє залучити всю аудиторію студентів.

На допомогу здобувачам фахової передвищої освіти під час відтворення великих об'ємів інформації викладач може запропонувати метод Цицерона – розстановку фактів або понять усередині певного комфортного приміщення, розташування їх у просторі (як на полицках) і зв'язок із розставленими в приміщенні предметами. Згадаємо обстановку разом із вивченим матеріалом [2].

Висновки: використання мнемотехнік дозволяє активізувати відтворення інформації, підвищує якість та результативність показників під час підготовки здобувачів фахової передвищої освіти до ЗНО з історії України.

Використані джерела

1. Максименко С.Д., Соловієнко В.О. Загальна психологія : навч. посіб. – Київ : МАУП, 2000. – 265 с.
2. Пасічна А. Мнемоніка і мнемотехніки. Як навчитися запам'ятовувати, граючись // <https://www.schoolife.org.ua/>
3. Способи запам'ятовування матеріалу // https://www.eduget.com/news/sposobi_zapamyatovuvannya_materialu-35
4. Як використати сторітелінг на уроках?// <http://teach-hub.com/storitelinh/>

УДК 378.018.43

Сухотін В.М., директор

Якушкіна К.А., заступник директора з навчальної роботи

Власова Н.Д., завідувач навчально-методичного кабінету

Свиридова С.Ю., методист Криворізького коледжу

Національної металургійної академії України

ОРГАНІЗАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА ПЛАТФОРМІ G SUITE FOR EDUCATION (З ДОСВІДУ)

Складні умови, які спричинила пандемія COVID-19, призвели до того, що виникла гостра необхідність ефективної організації дистанційного навчання. Запровадження карантину особливо вплинуло на заклади освіти, змусивши пристосовуватися до нових умов надання освітніх послуг. Питання дистанційного навчання в умовах пандемії коронавірусу залишається, як ніколи, актуальним.

У Криворізькому коледжі Національної металургійної академії України за порівняно короткий проміжок часу традиційний освітній процес був змінений. Прийняті інноваційні рішення щодо впровадження дистанційної форми навчання з використанням різних вебсерверів, платформ, ресурсів та соціальних мереж. Здобувачі освіти в коледжі стали найбільш вразливою зацікавленою стороною, тому саме їх інтереси стали першими в центрі уваги під час вжиття відповідних заходів. Використання всіх інструментів і ресурсів дистанційних технологій має спрямовуватись на максимально ефективне засвоєння матеріалу студентами відповідно до навчальних планів.

Для ефективного забезпечення дистанційної форми навчання здобувачів освіти та створення єдиного інформаційного середовища закладу освіти було обрано лідера у наданні безкоштовних хмарних сервісів для освіти, а саме Google з пакетом хмарних послуг G Suite for Education.

Система сервісів G Suite for Education є дієвим засобом

формування цифрової компетентності здобувачів освіти і викладачів як основних суб'єктів освітнього процесу. Практичний досвід засвідчує, що така система сервісів стрімко набуває популярності з огляду на доступність, зручність використання, інтерактивність та інтегративність. Такий інструмент зацікавив своїми можливостями викладачів, адже є перспективним напрямом у підвищенні якості освіти студентів коледжу та форм їх самоосвіти.

G Suite for Education має низку переваг порівняно з будь-яким іншим хмарним сервісом [1]: безкоштовність, висока якість розробки, регулярне оновлення, відсутність реклами, безпечність, постійна доступність, довговічність, адаптивний дизайн, простота та зручність користування.

Перші кроки з організації і адміністрування та наповнення платформи було зроблено завдяки навчальному курсу освітнього омбудсмена України «Розгортання та використання середовища G Suite в діяльності освітньої установи». Для успішного використання освітньої платформи адміністрація, системний адміністратор та викладачі коледжу долучилися до курсу «Ефективні рішення Google for Education для хмарної взаємодії», розробленого та проведеного Академією цифрового розвитку.

У рамках застосування освітньої платформи створено корпоративні акаунти викладачів коледжу та здобувачів освіти денної та заочної форм здобуття освіти у G Suite for Education. Корпоративний акаунт надає значно більше переваг під час використання хмарних сервісів, а саме:

S Google Drive – необмежене хмарне файлове сховище для зберігання та одночасного доступу до файлів;

S Google Docs, Sheets, Slides, Forms – для створення та редагування файлів у хмарному сховищі під час співпраці з іншими користувачами в режимі реального часу;

S Gmail – для листування;

S Google Calendar – для розкладу;

S Google Meet – для проведення відеоконференцій;

S Google Чат – для онлайн-спілкування.

До віртуального курсу дисциплін викладач має можливість прикріпити навчальні матеріали у вигляді різних типів файлів (відео на YouTube, файли на Google Drive).

Доступ до сервісу Google Classroom здійснюється через браузер або мобільні додатки на Android чи iOS за допомогою корпоративного акаунту.

Google Classroom – хмаро орієнтована платформа, організована спеціально для навчання, доступна для всіх власників особистого облікового запису Google. У цьому сервісі можна створювати навчальні курси, завдання; ділитися освітніми матеріалами; перевіряти рівень засвоєння знань і відслідковувати прогрес успішності кожного здобувача освіти; сервіс цікавий широким набором інструментів для роботи – відео, зображення, симулятори.

Викладачі ґрунтовно підійшли до здійснення якісного освітнього процесу в дистанційному форматі; склали навчальний матеріал, беручи за основу відеозаняття, вправи, тестові завдання; проводять онлайн-консультації, а також надають індивідуальні рекомендації щодо виконання завдань дистанційно.

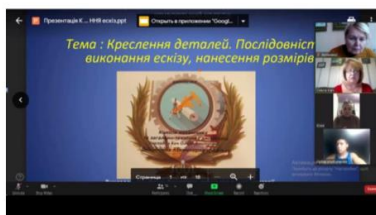
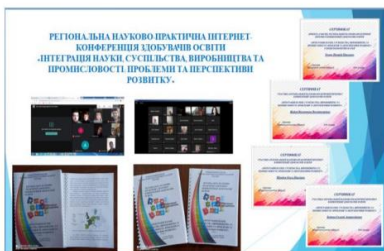
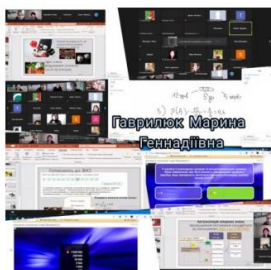
У коледжі у I півріччі 2020/2021 навчального року були проведені такі регіональні заходи:

1. Регіональна науково-практична інтернет-конференція здобувачів освіти «Інтеграція науки, суспільства, виробництва та промисловості: проблеми та перспективи розвитку» (1–3 грудня 2020 року).

2. Відкрите онлайн-заняття з навчальної дисципліни «Математика» на тему: «Класичне означення теорії ймовірності» (викладач Гаврилюк М.Г.).

3. Відкрите онлайн-заняття з навчальної дисципліни «Інженерна та комп'ютерна графіка» на тему: «Креслення деталей. Послідовність виконання ескізу, нанесення розмірів» (викладач Коч О.Д.).

В умовах карантинних обмежень освітній процес здійснюється на платформі G Suite for Education. Проведення педагогічної та методичної ради, школи педагогічної майстерності, засідань атестаційної комісії, циклових комісій, виховних заходів, батьківських зборів та днів відкритих дверей відбувається в онлайн-режимі.

Дистанційне та змішане навчання стали невід'ємними формами організації освітнього процесу та повсякденної роботи зі студентами в нових умовах. З власного досвіду необхідно зазначити, що для належної організації освітнього процесу необхідні якісне інтернет-підключення і технічне забезпечення. Для того щоб повноцінно й уміло використовувати можливості цифрових платформ та інструментів для роботи зі студентами педагогам потрібно опанувати та вдосконалювати власні цифрові компетентності.

Використані джерела

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : підручник. – 2-ге вид., допов. – Київ : Академвидав, 2012. – 349 с.

---

2. Методичні рекомендації щодо впровадження змішаного навчання у закладах фахової передвищої та вищої освіти. – Київ, 2020. – 58 с.

3. Хмарні технології в освіті. – URL : <https://sites.google.com/view/cloudinedu/%D0%B3%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B0?authuser=0>

4. Як створити масовий відкритий онлайн-курс. – URL : <https://edx.prometheus.org.ua/courses/Prometheus/МООС101/2016 T1/course/>

УДК 377.014.5

Чалий В.І., завідувач відділення Глухівського агротехнічного інституту імені С.А. Ковпака Сумського національного аграрного університету

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ФАХОВУ ПЕРЕДВИЦЬУ ОСВІТУ»

Державна стратегія в галузі науки та освіти має вирішальне значення для розвитку людського капіталу та економічних переваг, таких як стале зростання та конкурентоспроможна економіка, які є ключовими для соціального та індивідуального добробуту, майбутнього процвітання та високої якості життя. Ці цілі вимагають добре скоординованих політичних ініціатив, життєздатних управлінських рішень та довгострокових інвестицій.

Очевидно, що нинішня українська система освіти не відповідає індивідуальним (соціальним) потребам, і вона не готова відповідати економічним викликам чи світовим тенденціям. З цієї причини здійснюється системна трансформація для забезпечення нової якості освіти на кожному рівні: від дошкільної до вищої та освіти дорослих.

Реформа наукового сектору покликана зупинити ізоляцію та стагнацію досліджень, створити попит на якісну підготовку

дослідників і винаходи у фундаментальних та прикладних науках, зменшити розрив між дослідженнями та практикою, інтегрувати українську вищу освіту та науку до європейського дослідницького простору.

Нині реформу проводять у таких пріоритетних сферах:
доступна та якісна дошкільна освіта;
нова українська школа;
сучасна професійна освіта;
якісна вища освіта та розвиток освіти дорослих;
розвиток науки та інновацій [1].

Завдання виконують у кожному із цих напрямів для досягнення спільної мети: перетворити українську освіту в інноваційне середовище, де студенти набувають ключових навичок, необхідних кожній сучасній людині для досягнення успіху в житті, а вчені матимуть можливості та ресурси для прямого дослідження сприяння соціально-економічному та інноваційному розвитку країни.

Потужної держави та конкурентоспроможної економіки можна досягти згуртованою спільнотою творчих мислителів, відповідальних, активних та ініціативних людей. Заклади освіти – це місця, де слід виховувати ці якості. Зміст професійної, фахової передвищої та вищої освіти має регулярно оновлюватися з урахуванням потреб ринку праці. Питання мобільності, конкурентоспроможності та рівня кваліфікації працівників стають особливо важливими[1].

Освіта та наука мають стати здатними пропонувати інструменти для досягнення та підтримання соціальної рівності та згуртованості, економічного розвитку та конкурентоспроможності України.

Відповідно до вимог чинного законодавства, професійна фахова передвища освіта характеризується як здатність особи до здобуття вищої освіти самостійно виконувати складні виробничі або навчальні завдання спеціального призначення в окремій галузі професійної діяльності чи в процесі навчання, нести відповідальність за свої результати та контролювати інших осіб у певних ситуаціях.

Положеннями Закону України «Про фахову передвищу освіту» визначається, що «щорічне підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів фахової передвищої освіти здійснюється відповідно до Закону України «Про освіту». Загальна кількість академічних годин для підвищення кваліфікації педагогічного, науково-педагогічного працівника закладу фахової передвищої освіти впродовж п'яти років не може бути меншою за 120 годин, з яких певна кількість годин обов'язково має бути спрямована на вдосконалення знань, умінь і практичних навичок у роботі зі студентами з особливими освітніми потребами та дорослими. Обсяг щорічного підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників закладів фахової передвищої освіти встановлюється засновником (або уповноваженим ним органом)» [2, 3].

На думку дослідника Гордієнко В.П., особливої важливості у сфері імплементації належних вимог до фахової передвищої освіти набувають професійні якості та рівень емоційного й культурного інтелекту викладача, зокрема «високий рівень громадянської відповідальності, соціальна активність, духовна культура, інноваційний стиль науково-педагогічного мислення, готовність до створення нових цінностей і прийняття творчих рішень, потреба в постійній системній самоосвіті й готовність до професійного розвитку».

Використані джерела

1. Ministry of Education and Science of Ukraine (2020). Education and Science Reform. Official website. URL : <https://www.kmu.gov.ua/en/reformi/rozwitok-lyudskogo-kapitalu/reforma-osviti>
2. Про фахову передвищу освіту : Закон України від 06.06.2019 № 2745-VIII. – URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text>
3. Гордієнко В.П. Системність професійного розвитку викладачів закладів фахової передвищої освіти. URL :

УДК 619:611

Шаригіна О.С., викладач Одеського обласного базового медичного фахового коледжу

МІЖДИСЦИПЛІНАРНА ІНТЕГРАЦІЯ У ПІДВИЩЕННІ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ (З ДОСВІДУ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ДОГЛЯД ЗА ХВОРИМИ ТА МЕДИЧНА МАНІПУЛЯЦІЙНА ТЕХНІКА»)

Підготовка висококваліфікованого, компетентного та конкурентоспроможного фахівця, який має володіти адекватними уміньми і навичками в умовах викликів сучасного суспільства, потребує нових підходів у педагогічному процесі закладів фахової передвищої і професійної освіти. Розвитку такого фахівця сприяє впровадження міждисциплінарної інтеграції, яка, на відміну від традиційної системи освіти, сприяє формуванню цілісної системи знань та вмінь особистості, розвитку її творчих здібностей та потенційних можливостей. Застосування міждисциплінарної інтеграції має свої особливості, адже саме від неї залежить результативність і ефективність освітньо-виховного процесу.

На лекціях і практичних заняттях з профільних дисциплін у медичному фаховому коледжі надзвичайно важливою є міждисциплінарна інтеграція, оскільки наш випускник на майбутньому робочому місці повинен вміти комплексно використовувати свої теоретичні знання і практичні навички, отримані під час навчання. Матеріали кожної профільної дисципліни студент може знати на високому рівні, але поєднати в єдину систему знань, самостійно зможе не кожен випускник. Тому доцільним було би проведення міждисциплінарних лекцій на випускному курсі для формування у свідомості студента цілісного сприйняття майбутньої професії.

Міждисциплінарна інтеграція останнім часом набула широкого розповсюдження, адже інтегровані заняття характеризуються глибиною, високою інформативністю, фундаментальністю, різноплановістю, що сприяє мотивації студентів, розширенню світогляду, формуванню логічного мислення та мовлення, і як наслідок – підвищенню рівня їхніх знань. Метою узагальнення досвіду є обґрунтування та характеристика особливостей використання міждисциплінарної інтеграції для формування майбутніх медиків.

Традиційний варіант побудови міждисциплінарної інтеграції у вищих та передвищих закладах є загальновідомим: послідовно вивчають медико-біологічні, фундаментальні, а пізніше профільні дисципліни і кожна наступна спирається на попередні шляхом актуалізації необхідних знань, навичок, умінь з попередніх дисциплін. Це, так зване, предметно орієнтоване навчання в межах вертикальної інтеграції.

Основним завданням міждисциплінарного інтегрування є активізація раніше засвоєних знань, навичок та вмінь, необхідних для повноцінного вивчення певної теми. Міждисциплінарна інтеграція дає можливість органічно поєднати нову тему з попередніми та наступними знаннями, визначити логічні зв'язки між дисциплінами, темами, з'ясувати призначення різних дисциплін у формуванні майбутніх фахівців, ширше використати потенційні можливості змісту навчального матеріалу та сприяти розвитку здібностей студентів, загалом забезпечити високу якість освіти, адже застосування інтегрованих форм сприяє налагодженню взаєморозуміння і поліпшенню співпраці викладача та студента у процесі навчання. Але потрібно пам'ятати, що поки існує проблема ізольованого вивчення окремих дисциплін, так само існує протилежна їй тенденція інтегрувати все підряд, що призводить до повної відміни предметного навчання.

З одного боку, навчальна дисципліна «Догляд за хворими та медична маніпуляційна техніка» ґрунтується на вивченні студентами біології і мікробіології, анатомії, латинської мови, фармакології та інтегрується із цими дисциплінами, з іншого –

закладає основи вивчення студентами клінічних дисциплін, що передбачає інтеграцію з ними та формує систему професійних умінь, знань та навичок.

Згідно з навчальним планом, вивчають дисципліну «Догляд за хворими та медична маніпуляційна техніка» студенти, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Лікувальна справа».

Фельдшер має знати на високому рівні навчальну дисципліну «Догляд за хворими та медична маніпуляційна техніка», адже вона є базовою для формування майбутнього фахівця, дає необхідний алгоритм застосування засвоєних теоретичних знань, практичних навичок, умінь у подальшому вивченні клінічних дисциплін та у майбутній клінічній діяльності.

Планування міждисциплінарної інтеграції висвітлено до кожної теми в методичних розробках для самостійної роботи студента під час підготовки до практичних занять з цієї навчальної дисципліни.

Наприклад, під час вивчення теми «Виписування, зберігання, застосування лікарських засобів № 1» пропоную відповідний зміст міждисциплінарної інтеграції (див. табл.):

ДИСЦИПЛІНА	ЗНАТИ	ВМІТИ
1. Попередні (забезпечуючі)		
Хімія	Можливу взаємодію ліків з довкіллям	Правильно підготувати лікарські засоби до вживання
Анатомія людини	Особливості будови та функцій органів та систем	Пояснити особливості будови та функцій органів і систем
Основи психології	Основи психології. Аспекти міжособового спілкування	Надати психологічну допомогу пацієнтам
Основи латинської мови з медичною термінологією	Основи латинської мови Латинську медичну термінологію	Володіти медичною термінологією

Фармакологія	Назви, класифікацію, дози основних лікарських препаратів; рецептуру основних лікарських засобів	Написати їх у рецептах
2. Наступні (забезпечувані)		
Внутрішня медицина Педіатрія Акушерство Інфектологія Сімейна медицина Основи реаніматології	Деонтологія спілкування із пацієнтами, родичами	Здійснювати догляд за пацієнтами. Дотримуватись деонтологічних аспектів спілкування з пацієнтами, родичами
3. Внутрішньодисциплінарна інтеграція		
Догляд за хворими та медична маніпуляційна техніка	Спостереження і догляд за пацієнтом у разі захворювання органів дихання, кровообігу, травлення, вирішення можливих проблем пацієнта	Виписувати, зберігати та застосовувати лікарські засоби

Міждисциплінарну інтеграцію можна здійснювати шляхом читання міждисциплінарних лекцій, проведення інтегрованих практичних занять, бесід, ділових ігор.

Висновки. Під час практичних занять з навчальної дисципліни «Догляд за хворими та медична маніпуляційна техніка» особливо важливим є використання фахових завдань, оскільки саме це формує професійне мислення майбутнього медика.

Ефективність запровадження міждисциплінарної інтеграції буде залежати від таких умов: визначення міждисциплінарної інтеграції як одного з пріоритетних напрямів підготовки майбутніх фахівців; інтенсифікація, оптимізація навчальної та педагогічної діяльності; використання різних форм навчальної діяльності й забезпечення послідовності між ними; забезпечення глибокої мотивації навчальної діяльності, активізації розумової діяльності, розвиток креативності в процесі професійної підготовки тощо.

Отже, міждисциплінарна інтеграція – це необхідна складова для підготовки майбутнього фахівця-медика.

Використані джерела

1. Беланов Р.А. Гуманізація та гуманітаризація освіти в класичних університетах (Україна–США). – Київ : Центр практичної філософії, 2001. – 248 с.

2. Буяльська Т.Б. Гуманістичні виміри вищої освіти // Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. «Гуманізм та освіта» (Вінниця, 6–7 червня 2004 р.). – Вінниця : Універсум, 2004. – С. 6–10.

3. Гончаренко С.У., Кміт Я.М. Загальнотеоретичні аспекти інтеграції природничо-наукових і медичних знань студентів // Шлях освіти. – 1997. – № 1. – С. 17–19.

4. Гончаренко С.У., Мальований Ю.І. Інтегроване навчання : за і проти // Освіта. – 1994. – № 15–16. – С. 5.

5. Гуз К.Ж. Державний стандарт природної-наукової освіти з огляду на її цілісність // Педагогіка і психологія. – 2000. – № 3(28). – С. 29–36.

6. Козловська І.М., Собко Я.М. Принципи дидактики в контексті інтегрованого навчання // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 4.

7. Мілерян В.Є. Методичні основи підготовки і проведення навчальних занять в медичних вузах : методичний посібник. – Київ : Хрещатик, 2004. – 80 с.

8. Нижник Г.П. та ін. Бінарна модель навчання як важливий засіб реалізації міжпредметних зв'язків // Нові технології навчання : наук.-метод. збірник. – Київ : Науково-методичний центр вищої освіти, 2000. – № 25. – С. 174–177.

9. Падун Н.О., Андріїв Н.Й. Особливості форм інтегрованого навчання у сучасній школі // Наукові записки НДУ ім. Гоголя. Психолого-педагогічні науки. – 2011. – № 1. – С. 82.

10. Якименко С.І. та ін. / Інтегрована система – система розвитку, навчання і виховання // Нові технології навчання : наук.-метод. збірник. – Київ : Науково-методичний центр вищої освіти, 2000. – № 28. – С. 119–130.

УДК 399.34

*Замкова Г.П., завідувач навчально-методичного
кабінету Рогатинського фахового коледжу*

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТА (РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ, СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ)

*«Потребує зміни сам зміст навчання. Треба чіткіше та
однозначніше визначити фундаментальні знання в різних сферах
вивчення людини і світу. Необхідно також відпрацювати механізм
систематичного оновлення змісту навчання відповідно до розвитку
науки та набуття людством нових знань»*

Василь Кремень

Вирішення важливих завдань, що постають на сучасному етапі соціально-економічного розвитку України, потребує якісного вдосконалення системи професійної підготовки фахівців у ЗФПО. Це вимагає від викладачів цих закладів оновлення змістового компонента навчальної діяльності до постійного самовдосконалення, підвищення рівня фахової культури, освоєння нових методів і прийомів навчально-виховної діяльності.

Сучасна доба ставить нові вимоги до викладача. Проблема творчої діяльності викладача є вкрай важливою. Суспільству потрібен викладач-професіонал з високою науково-теоретичною, методичною, психолого-педагогічною, теоретичною і практичною підготовкою, здатний до безперервного навчання, творчості й постійного самовдосконалення.

Тому в сучасних умовах реформаційних змін в освітньому просторі всіх рівнів важливого значення набуває підвищення ефективності методичної роботи, яка має ґрунтуватися на досягненнях психолого-педагогічної науки, перспективного педагогічного досвіду і бути спрямованою на підвищення фахової майстерності педагогічних працівників, розвиток творчого потенціалу кожного викладача.

Такою об'єднуючою силою у педагогічному колективі, яка допомогла б переорієнтуватися на новий підхід в організації освітньо-виховного процесу (суть якого зводиться до створення умов для розвитку, саморозвитку та самореалізації особистості із відповідними компетентностями), є організація роботи над єдиною методичною проблемою.

Педагогічний колектив коледжу працює над такою проблемою:

«Вдосконалення змісту, форм і методів навчання з метою формування професійних компетентностей студента, розвитку його творчих здібностей, соціальної адаптації».

Чому ми обрали цю проблему? По-перше, процес удосконалення змісту освіти, зокрема професійної, потребує чималих зусиль. Тут потрібно враховувати перспективу, тому що випускники коледжу в основному працюватимуть в аграрній галузі після здобуття професійної освіти. Справа ускладнюється ще й тим, що обсяг нових знань (інформації) з усіх наук у середньому подвоюється через 3–6 років. Ось чому так важливо під час формування змісту освіти для підготовки фахівців певної спеціальності обрати з великого масиву інформацію, яка є результатом найновіших наукових досягнень і стане базовою для становлення фахівця з погляду перспективи його професійної діяльності.

Тому постає завдання, по-перше, пошуку таких форм навчання, методів та дидактичних засобів, які сприяють ефективному формуванню інформаційної компетентності сучасного фахівця, інтенсифікують процес навчання, підвищують його ефективність. По-друге, необхідні фахівці, які володіють творчим та професійним мисленням, оперують термінами і поняттями, здатні успішно вирішувати проблеми аграрної галузі, соціально адаптуватися.

Особливість студентів аграрного закладу освіти полягає не лише у різноманітті молоді з різним загальним рівнем культури, характером, звичками, досвідом, але й у тому, що сільська молодь здебільшого складає студентський контингент, і це, в

свою чергу, зумовлює особливості їх мислення, поведінки, соціальних норм та цінностей.

Місто для сільських студентів є новим соціокультурним середовищем, до якого їм потрібно адаптуватися. Від позитивної адаптації сільського студента в умовах ЗФПО залежить формування його особистості. Найважливішу роль у подоланні культурного бар'єру сільської молоді відіграє взаємодія із соціальним середовищем, ступінь входження суб'єкта в соціум.

З-поміж професійно-особистісних якостей, необхідних для успішної діяльності та розвитку особистості аграрія, можна виокремити спільні ознаки: мобільність, здатність приймати адекватні рішення, витривалість, спостережливість, толерантність, здатність пристосовуватись до нових умов.

Завдання ми усвідомили, які наші дії.....

Розробивши перспективний план поетапного його впровадження педагогічним колективом, визначили пріоритетні напрями в навчально-виховній роботі, а саме:

- демократизація та індивідуалізація освітнього процесу;
- забезпечення незалежності студентів у навчанні;
- зміна ролі викладача;
- індивідуалізація освітнього процесу;
- впровадження кооперативного навчання;
- інтенсифікація освітнього процесу та максимальна активізація студентів у ньому.

У коледжі ефективно впроваджують такі освітні технології:

- особистісно орієнтовані;
- проєктні;
- інформаційно-комунікативні;
- групової навчальної діяльності;
- формування творчої особистості;
- колективного творчого виховання.

Реалізація поставлених завдань здійснюється в таких напрямках:

1. Організація та проведення внутрішньоколеджних колективних форм методичної роботи;

---

2. Організація та проведення наукових, навчально-методичних заходів на рівні коледжу, міста, області, регіону, країни;

3. Участь у конкурсах і олімпіадах;

4. Організація методичного супроводу викладачів коледжу для реалізації індивідуальної траєкторії професійного зростання;

5. Видавнича діяльність викладачів;

6. Розробка навчальних програм;

7. Статті в освітянській пресі.

Одним із провідних напрямів науково-методичної роботи є підвищення кваліфікації викладачів, тобто створення гнучкої системи динамічного задоволення професійних потреб педагогічних працівників. Ми взяли за основу висловлювання Г. Сковороди: *«Хто хоче вчити інших, сам має багато вчитись»* до дії.

У коледжі проводять рейтингове оцінювання діяльності викладачів. Результати контролю розглядають на засіданнях циклових комісій, адміністративної та педагогічної рад.

Важливою формою управління розвитком професійної компетентності викладачів є атестація як важливий засіб підтримки академічних і професійних стандартів, основна форма контролю діяльності викладачів. Для оцінювання стану організації та реалізації освітньо-виховного процесу перед атестаційною комісією викладачі презентують власне портфоліо.

Такими є результати методичної роботи педагогічного колективу коледжу, метою діяльності якого є підготовка кваліфікованих, конкурентоспроможних працівників з високим рівнем професійних знань, умінь, навичок, виховання соціально активних членів суспільства, формування в них творчого мислення, високих людських якостей, національної свідомості.

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ХІМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ЯК ОДНА З УМОВ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ МОЛОДШОГО БАКАЛАВРА

Подальший розвиток і формування нової моделі освіти ставлять принципово нові вимоги до підготовки фахівців фармацевтичної галузі. У Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки зазначається: «Метою національної стратегії розвитку освіти на наступне десятиріччя є забезпечення особистісного розвитку людини згідно з її індивідуальними задатками, здібностями, потребами на основі навчання впродовж життя» [3, с. 3].

Хімія посідає місце важливої і невід'ємної складової в системі становлення майбутнього фармацевта. Серед визначених функцій моделі професійної підготовки фармацевтів у закладах фахової передвищої освіти, що відображають професійну діяльність фармацевта – контрольна (проведення досліджень із контролю якості лікарських засобів) та технічна (забезпечення аналізу лікарських засобів) базуються на знаннях хімічних сполук, методів їх дослідження. Тому науково-дослідницька діяльність під час вивчення хімії є важливою ланкою формування фахових компетенцій [1], забезпечення якісної підготовки конкурентоспроможних фахівців в умовах викликів сучасного суспільства і спрямована на створення якісно нових цінностей, важливих для розвитку особистості. Теорії і практиці організації науково-дослідної роботи студентів присвячене дослідження Н. Пузирьової (на матеріалах університетів України XIX ст.) [6, с.10].

Наукова робота – це самостійно виконане наукове дослідження тієї чи іншої проблеми, яке відповідає науковим принципам, має певну структуру, містить результат власного дослідження і власні висновки [2]. До критеріїв якості роботи

відносять актуальність, науковість, повноту розкриття теми, аргументованість висновків, елемент творчості, стиль, грамотність.

Під час вибору теми дослідження необхідно обов'язково враховувати сили й здібності студента, рівень здобутих знань з дисципліни, відповідність рівню навчання – залежність від курсу навчання. Формулювання теми передбачає і з'ясування шляхів, методів її вирішення.

З перших кроків навчання в технікумі залучаємо наших студентів-фармацевтів до науково-дослідної роботи. Так, на першому курсі студентка Рижих А.С. з роботою «Роль хімічних елементів в життєдіяльності організму людини» посіла друге місце серед робіт Донецького територіального відділу МАН України, відділення – хімія та біологія, секція хімія. Матеріали цієї роботи використали у статті, яку надрукували в журналі «Молодий вчений» [5].

Мета роботи визначення біологічної ролі хімічних елементів в організмі людини, якісне визначення біогенних елементів (C, N, Na⁺, Cl⁻, S, Fe²⁺) у продуктах харчування та з'ясування забезпеченості організму людини цими елементами.

Для виявлення впливу спожитих продуктів харчування на забезпеченість організму людини деякими макро-, мікро- та ультрамікроелементами провели опитування студентів Слов'янського хіміко-механічного технікуму для з'ясування їх добового раціону харчування; тестування на визначення забезпеченості організму макроелементами: магнієм, калієм і кальцієм; надані рекомендації щодо збалансованого харчування, а також джерел надходження хімічних елементів до організму людини із продуктів харчування.

На третьому курсі, на базі вивчення органічної та аналітичної хімії, темою науково-дослідної роботи А. Рижих було обрано визначення вмісту вітаміну С (аскорбінової кислоти) у продуктах харчування та лікарських засобах. Основні результати дослідження викладені в статті «Маркер загального стану здоров'я людини – вітамін С». У статті також узагальнено теоретичні питання щодо значення вітаміну С у життєдіяльності людини, його фармакологічній дії, вмісту у продуктах рослинного та тваринного походження; практично досліджено

властивості аскорбінової кислоти [8].

Дослідження вмісту вітаміну С проводили у лимоні (цедра/ сік), драже «Аскорбінова кислота» – виробник ПАТ Київський вітамінний завод, «Вітамін С плюс» – дієтичний добавці «Nutrilite», таблетках «Аскорбінова кислота (вітамін С) з цукром», виробник ПАТ «Київський вітамінний завод». У літературних даних вказують на той факт, що аскорбінова кислота легко окислюється киснем. У зв'язку з цим було досліджено драже аскорбінової кислоти з різним терміном придатності: до 09. 2017 р. та до 03. 2019 року. Кількісне визначення проводили методом йодометрії.

За результатами проведеного дослідження – найбільший вміст аскорбінової кислоти дійсно має дієтична добавка «Вітамін С плюс», «Аскорбінова кислота» драже терміном придатності до 09.2017 р. містить у 2,8 рази менше аскорбінової кислоти, терміном придатності до 03.2019 р. – у 1,7 рази і «Аскорбінова кислота (вітамін С) з цукром» таблетки – у 1,3 рази.

Для порівняння були проведені такі якісні реакції: а) з чистою аскорбіновою кислотою; б) із соком лимону; в) з цедрою лимону.

Однією з основних умов якості підготовки молодшого бакалавра – професіонала є розвиток творчого потенціалу студентів. Тому під час виконання науково-дослідної роботи необхідно звернути увагу на формування різноманітної, глибокої та міцної системи знань студентів, на максимальну стимуляцію їх самостійної оперативності та дієвості, розвиток стійких творчих інтересів, цілеспрямованості творчих пошуків, наполегливості.

На основі знань про хімічні сполуки, закономірності їх перетворень розкриваються процеси розвитку в матеріальному світі від найпростіших молекулярних форм до функцій, які вони відіграють у живому організмі. Хімічні сполуки є ланкою, що пов'язує уявлення людини про живу і неживу природу в єдине ціле. Отже, в системі становлення майбутнього фармацевта хімія посідає місце важливої і невід'ємної складової. Залучення до науково-дослідної роботи під час вивчення хімії є однією з умов якості підготовки та одним із важливих напрямів формування фахової компетентності молодшого бакалавра.

Науково-дослідна робота є діяльністю, де найповніше виявляються творчі можливості студентів, а також знаходять вияв самостійність, активність, ініціативність особистості.

Використані джерела

1. Бойчук І. Д. Педагогічні умови професійної підготовки майбутніх фармацевтів у коледжі / Автореф. дис. канд. пед. наук. – Житомир, 2010. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://otherreferats.allbest.ru/pedagog_iks/00573827_0.html

2. Науково-дослідна робота учнів. – Режим доступу: – <http://klasnaocinka.com.ua/ru/article/naukovo-doslidnitska-robota-uchniv.html>

3. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки. – Режим доступу : <http://www.meduniv.lviv.ua/files/info/natsstrategia.pdf>. – С. 3–29.

4. Організація науково-дослідницької роботи з обдарованою молоддю. – Режим доступу : <http://188.190.33.56:7980/jspui/bitstream/123456789/548/1/PPD-2-17.pdf>

5. Петухова Т.А., Рижих А.С. Роль хімічних елементів в життєдіяльності організму людини // Молодий вчений. – 2016. – № 4 (31) – С. 294–297.

6. Петухова Т.А. Науково-дослідницька робота при вивченні хімії як чинник формування конкурентоспроможності фармацевтів. Шляхи удосконалення підготовки фармацевтів : матер. всеукр. дистанційної наук.-метод. конференції педагогічних працівників закладів вищої освіти, 22 квітня 2019 р. / ред. кол.: Т.С. Прокопенко та ін. – Харків : Коледж НФаУ, 2019. – 191 с.

7. Пузирьова Н.В. Теорія і практика науково-дослідної роботи студентів (на матеріалі університетів України XIX ст.) / Автореф. дис. канд. пед. наук / Харків. Нац.ун-т ім. В. Каразіна. – Харків, 2002. – 19 с.

8. Шульга О.К., Петухова Т.А., Моїсєєва Г.М., Рижих А.С. Маркер загального стану здоров'я людини – вітамін «С» // Молодий вчений. – 2018. – № 2 (54) – С. 56–61.

УДК : 37.018.43:004]:[37.091.31:51]

Фоменко Г.М., викладач Відокремленого структурного підрозділу «Економіко-правничий фаховий коледж Запорізького національного університету»

ФОРМИ І МЕТОДИ ВИВЧЕННЯ МАТЕМАТИКИ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Дистанційна освіта не є новим явищем. До розгляду цього питання звертались як зарубіжні, так і українські науковці впродовж останніх десяти років. Так, Марта Олів'є у статті «Міркування про дистанційне навчання. Історичні, економічні та естетичні цінності нового елітизму», Н. Кентнор у роботі «Дистанційна освіта та еволюція онлайн-навчання в США», Пилаєва Т.В. у праці «Історія розвитку дистанційної освіти в світі» [2].

На законодавчому рівні в Україні дистанційне навчання як «індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини» затвердилось у 2013 році [4].

Запровадження карантинних заходів протидії поширенню COVID-19 з березня 2020 року особливо гостро для усіх закладів освіти України поставило завдання організації дистанційної освіти. З'явилася потреба освоювати нові технології навчання, які б забезпечили якісний розвиток ключових та предметних компетентностей студентів.

«Перевернуте навчання» – це форма активного навчання, яка дозволяє «перевернути» звичний процес навчання, таким чином, що домашнім завданням для здобувачів освіти є перегляд відповідних відеофрагментів із матеріалом наступного заняття, під час якого відбувається обговорення теми, розв'язання практичних задач [1]. Для реалізації цієї форми використовуються як частини онлайн-курсів на навчальних платформах Prometeus, EddEra, так і короткі відеоролики з YouTube, разом із теоретичними викладками, оформленими у вигляді інтерактивних плакату чи книги. Після вивчення теми

«Алгебра та початки аналізу» студентам пропонують створити колективний проєкт «Поясни іншому», метою якого є формування бібліотеки власних відеозанять.

Слід зауважити, що виявлено як переваги, так і недоліки «перевернутого навчання». До переваг варто віднести зростання активності студентів, підвищення відповідальності за власне навчання, можливість вирішення більшої кількості практичних завдань та закріплення вивченого матеріалу під контролем викладача. Недоліками ж є те, що не всі студенти відповідально і якісно виконують домашнє завдання, і на парі лишаються поза обговоренням; в окремих студентів виникають труднощі у самостійному засвоєнні матеріалу.

Інша форма заняття з математики – онлайн-квест – надає можливість швидко і послідовно виконувати завдань з використанням ігрових сервісів Learningapps та Purposegames, сприяє закріпленню знань матеріалу з теми, практичному їх застосуванню і розвитку вмінь. Ігрова форма та ефект суперництва підвищують зацікавленість студентів, залучають усіх без винятку в освітній процес, дають можливість проявити креативність мислення та нестандартний підхід до розв'язку завдань. По завершенні квесту краще використовувати формувальне оцінювання, стимулювати до вивчення матеріалу та виконання завдань на наступних заняттях. У квесті немає тих, хто пройшов його неправильно: допустивши помилку, студент отримує коментар від викладача, або одногрупника, або від системи (якщо це онлайн-гра), аналізує та виправляє її. У квесті є ті, хто пройшов його швидше або знайшов оптимальніший шлях розв'язку задачі.

Третя форма організації дистанційного заняття – робота в групах із використанням онлайн-дошки. Під час відео-конференції студентів поділяють на мікрогрупи по 4–5 осіб. Кожна група отримує кілька завдань, на виконання яких дається обмежений час. Спікер від кожної групи коментує виконані завдання. Робота у групах завжди була однією з провідних форм

навчання, а поділ на сесії дає можливість реалізувати цей підхід у дистанційному форматі.

Отже, дистанційне навчання змінило погляди на викладання та вивчення математики. У роботі наведено кілька окремих форм роботи, реалізованих на власному досвіді роботи зі студентами коледжу. Їх використання в освітньому процесі сприяє підвищенню інтересу у здобувачів освіти до математики та активізації їх навчальної діяльності. За допомогою дистанційного навчання можна зробити навчання більш інтенсивним та індивідуалізованим і, крім того, сприяти формуванню ключових компетентностей студентів [3].

Використані джерела

1. Білоусова Н.В., Гордієнко Т.В. Застосування технології «перевернутого навчання» в роботі загальноосвітнього навчального закладу // Молодий вчений. – травень 2019. – № 5.2(69.2). – С. 102–105. <http://molodyvchenu.in.ua/files/journal/2019/5.2/23.pdf>
2. Васильєва Д.В. Дистанційне навчання : вчора, сьогодні, завтра // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2019. – № 1. – С. 21–26.
3. Васильєва Д.В. Як продуктивно організувати навчання математики під час вимушеного карантину. – 2020 – Режим доступу : <https://nus.org.ua/view/yak-produktyvno-organizuvaty-navchannya-matematyky-pid-chas-vymushenogo-karantynu/>
4. Про затвердження Положення про дистанційне навчання : наказ від 25.04.2013 р. № 466 / Міністерство освіти і науки України. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#n18>

УДК 619:611

Зуб К.В., Гавриленко К.А., викладачі

Липковатівського аграрного коледжу

ЯКІСТЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ У НАВЧАЛЬНО-ПРАКТИЧНОМУ ЦЕНТРІ

Наявність грамотного, освіченого, творчого, готового до інновацій менеджера є запорукою успіху не тільки будь-якого підприємства, а й аграрної сфери загалом. Успішність процесу формування таких умінь у студента напряду залежить від використання інноваційних методів практичної підготовки студентів.

Зростання обсягів інформації та вимог до знань молодших спеціалістів впливають і на сучасну освіту також. Необхідно акцентувати увагу на тому, що розвиток системи професійної освіти в сучасних умовах передбачає поєднання теоретичної підготовки з практичним навчанням на підприємстві. Таке поєднання теорії з практикою визначається як дуальне навчання.

Дуальна форма навчання розглядається як інноваційний ефективний механізм удосконалення змісту освіти та підвищення рівня конкурентоздатності випускників на ринку праці. За дуальної системи підготовки практична частина становить приблизно дві третини навчального часу, а теоретична – приблизно одну.

Переваги дуального навчання перед традиційною формою фахової передвищої освіти такі:

- студенти отримують і використовують теоретичні знання в конкретному виді діяльності під час навчання на підприємстві;
- підприємства-учасники надають можливість студентам набути та вдосконалити практичні навички і після закінчення закладу отримати робоче місце;
- використання системи договорів між студентами та підприємствами сприяє становленню молодих фахівців, враховує їх матеріальну зацікавленість, а також надає

можливість професійного зростання за спеціальним навчальним планом у межах безперервного освітнього процесу.

Відповідно до Закону України «Про фахову передвищу освіту», основними завданнями закладу фахової передвищої освіти є забезпечення органічного поєднання в освітньому процесі теоретичного та практичного навчання, дослідницької та інноваційної діяльності.

Увесь шлях розвитку освітніх послуг у навчально-практичному центрі Липковатівського аграрного коледжу – це свідчення про бажання наблизити теоретичну підготовку до практичної.

Однією з головних особливостей підготовки студентів зі спеціальності «Менеджмент» є набуття професійних умінь і навичок з управління, передбачених програмою, підготовка до роботи в умовах ринкової економіки.

Необхідно зазначити, що в господарстві впродовж багатьох років впроваджено і ефективно діє система органічного ведення виробництва, тому у студентів є унікальна нагода безпосередньо на практиці ознайомитися з особливостями вирощування органічної продукції, брати безпосередню участь у цьому процесі.

Працюючи дублером технолога галузі рослинництва студенти вивчають і аналізують структуру управління галузі, посівні площі підприємства, динаміку урожайності сільськогосподарських культур на органічних землях, здійснюють контроль за якістю виконання робіт, оформлюють відповідні документи з обліку виконаних робіт і одержаної продукції, беруть участь у відправленні продукції на реалізацію.

Перебуваючи на посаді дублера технолога галузі тваринництва, майбутні менеджери складають статистичну звітність руху поголів'я, аналізують продуктивність і валовий вихід органічної продукції, контролюють якість кормів, визначають структуру і динаміку собівартості тваринницької продукції та аналізують фактори, що впливають на витрати та отримання прибутку в умовах органічного виробництва.

Вивчаючи роботу дублера технолога переробних (промислових) підприємств, студенти мають можливість ознайомитися з роботою наявних у господарстві переробних (промислових) пунктів, а саме: зернохосовища, олійниці, пекарні, крупорушки, проводити контроль якості отриманої продукції і вивчати економічну ефективність їх діяльності.

Робота в якості дублера бухгалтера-економіста виробничого підрозділу передбачає безпосередню участь у складанні виробничих програм підприємства, нарахуванні заробітної плати працівникам, оформленні касових документів, визначенні економічної ефективності господарства та окресленні основних шляхів поліпшення фінансового стану підприємства.

Набуваючи досвіду на посаді дублера організатора виробництва, майбутні фахівці удосконалюють навички з проектування структури управління, відповідно до нормативно-правової бази та сучасного розвитку аграрних відносин, аналізують і вживають заходів щодо вдосконалення цієї структури; вивчають роботу управлінського персоналу, складають баланси робочого часу, здійснюють спостереження та хронометраж робочого часу управлінців; беруть участь у проведенні нарад, зборів, комерційних переговорів, засідань.

Випускники, які завершили навчання за системою дуальної освіти мають достатній досвід роботи, якого так не вистачає молодим фахівцям у сучасних умовах працевлаштування.

Отже, організація практичного навчання в навчально-практичному центрі Липковатівського аграрного коледжу відповідає сучасним вимогам і сприяє підготовці фахових молодших бакалаврів, які володіють системою інтегрованих умінь і здатні вирішувати складні виробничі завдання в умовах ринку.

УДК 37.064.2:373.5.091.2

Голобородько М.В., в.о. директора

Вугледарського фахового коледжу

Донецького державного університету управління

ФАСИЛІТАЦІЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ СУЧАСНИХ ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Вибір Україною європейської інтеграції як шляху модернізації освіти, економіки, соціальної та інших сфер потребує їх якісного реформування. В освіті довготривалий процес реформування вже розпочато.

На сьогодні понад семисот українських закладів фахової передвищої освіти навчають понад триста п'ятдесят тисяч студентів, у них працює близько сорока п'яти тисяч педагогів. Потужна система щороку готує понад сто тисяч фахівців середньої ланки. Прийнятий у червні 2019 року Закон України «Про фахову передвищу освіту» відкриває нові можливості для розвитку в Україні системи фахової передвищої освіти як окремої ланки, врегулювання невизначеності ситуації, в якій довготривало перебували технікуми і коледжі, визначає правові умови щодо забезпечення вільного доступу до фахової передвищої освіти.

Освітня реформа передбачає, що головною метою навчання стане не отримання суми знань, а оволодіння студентами певним набором компетентностей та наскрізних умінь. Найважливішою ж особливістю підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти є орієнтація на практичну діяльність, потреби ринку праці.

У сучасному світі ставки зроблені на випускників, які мають цілий спектр нових компетентностей та навичок. Успішні й затребувані випускники сьогодні ті, які навчились адаптуватись та змінюватись, які усвідомили що успіх тримається не на самих знаннях, а на вмінні їх знаходити і використовувати, тобто на високому особистому потенціалі.

Саме тому викладачі все частіше використовують у процесі підготовки студентів фасилітований підхід до викладання.

Головне завдання викладача-фасилітатора – донести до студента думку про те, що основний результат навчання у закладі освіти – здатність до інтенсивного і грамотного пошуку знань. Особистісні зміни, а не статичне знання є єдиним, що має сенс під час вибору мети освіти в сучасному світі.

Теоретичним підґрунтям для дослідження явища фасилітації в освітньому процесі є праці американського психолога, одного із засновників гуманістичної психології К. Роджерса, який у 50-х рр. XX ст. створив власну концепцію навчання та виокремив два типи навчання: традиційне й людиноцентроване.

Реалізація гуманістичного підходу в освітньому процесі, зокрема популяризація особистісно орієнтованого навчання, також пов'язані з іменами таких зарубіжних науковців, як Е. Берн, А. Маслоу, Р. Мей, Дж. Олпорт, В. Сатір, В. Франкл та ін.

Ні численні інновації, ні проведені реформи, на жаль, поки не вирішили головних проблем сучасної освіти. Є класно-урочна предметна система навчання, є програми, обов'язкові для проходження, є обов'язкові результати навчання і виховання, приписані ззовні. І є ще у багатьох педагогів переконання, що студенти в більшості своїй ліниві і не допитливі, що вони не хочуть вчитися і «слухатися дорослих». І, що найстрашніше, є викладачі, для яких позиція «бути на п'єдесталі» – норма, в яких немає ні потреби в рефлексії своїх почуттів стосовно студента, ні бажання прислухатися до почуттів студента. У закладі освіти мають працювати педагоги, які здатні створити умови для гармонійних внутрішньогрупових взаємодій, для співтворчості й співробітництва суб'єктів освітнього процесу, для стимуляції та ініціювання продуктивної діяльності на занятті, які можуть вибудувати індивідуальну програму для реалізації освітніх переваг і можливостей кожного здобувача освіти [1].

Фахова передвища освіта має розвивати не тільки когнітивну сферу студентів і формувати знання, уміння і навички, а сприяти розвитку його особистості, реалізації

інтелектуального, творчого та лідерського потенціалів. Такий підхід в освіті давно вже дістав назву особистісно орієнтованого. У його витоків стояли психологи гуманістичного спрямування: А. Маслоу, К. Роджерс, Е. Берн, В. Сатир та ін. К. Роджерс основну ідею цієї парадигми назвав «клієнтцентрований підхід». Педагога, який допомагає самій дитині в процесі розвитку, полегшує «важку роботу зростання», К. Роджерс назвав «фасилітатором» (тим, хто підтримує).

Педагог-фасилітатор стосовно учня виступає в одній з особливих і найважливіших педагогічних позицій: контактує з особистістю учня, створює умови для його особистісного зростання. При цьому, на відміну від позицій учня і вчителя в традиційній системі освіти (де позиції учня і вчителя схематичні та формальні), у клієнтцентрованій педагогіці – учень і вчитель відкриті один до одного аж до глибоких особистісних рівнів [2; 3; 4]. К. Роджерс акцентує увагу на трьох установках учителя-фасилітатора, необхідних для розвитку особистості учня, та умов, які сприяють створенню позитивного психологічного клімату в колективі.

Перша установка – це справжність, щирість, або конгруентність. Це насамперед здатність людини контактувати з власними почуттями і здатність їх щиро виявляти. К. Роджерс говорить про конгруентність між тим, що людина відчуває, тим, як вона це сприймає, і тим, як вона це висловлює [5]. Дуже важливий наступний аспект: викладач має прийняти свої почуття як цілком природні й нормальні, вміти їх виражати у формі, що не ображає і не кривдить.

Друга установка – безумовне прийняття вихованця, позитивне ставлення до нього. Ця установка викладача-фасилітатора, описана термінами «прийняття», «довіра», є внутрішньою впевненістю викладача в можливостях і здібностях кожного слухача. Багато в чому (але не в усьому) ця установка збігається з тим, що у вітчизняній психолого-педагогічній науці прийнято називати «педагогічним оптимізмом, опертям на позитивні якості вихованця» [6].

Третя умова (установка педагога) – емпатія, емпатичне розуміння. У вітчизняній психології існує досить багато оглядів

літератури з проблеми емпатії, розглядаються філософські та наукові контексти цієї проблеми [1; 7; 8; 9; 10]. «Установка, описана терміном «емпатичне розуміння», – це бачення викладачем внутрішнього світу і поведінки кожного студента з його внутрішньої позиції, як би його очима» [6]. Широко відомі розроблені К. Роджерсом та його колегами методи емпатичного (активного) слухання.

Поступ у розвитку дитини неможливий, якщо вона не відчуває себе прийнятою і зрозумілою вчителем, а безумовно прийняти і емпатично зрозуміти може лише вчитель, який є конгруентним, справжнім, щирим. Як визначає А. Орлов, «вчитель розуміє і приймає внутрішній світ своїх учнів у безоціночній манері, веде себе природно і в згоді зі своїми внутрішніми переживаннями і, нарешті, доброзичливо ставиться до учнів, тим самим створює всі необхідні умови для забезпечення та підтримки (фасилітації) їх осмисленого вчення і особистісного розвитку в цілому» [11].

Студент є вільною особистістю, тому його позиція може не збігатися з позицією викладача, а викладач є учасником групового процесу. Однією з помітних властивостей особистості викладача-фасилітатора є толерантність до невизначеності – здатність використовувати непрогнозовану, непередбачувану ситуацію як можливість розвитку. Для викладачів, які сповідують гуманістичні принципи у педагогіці, в традиційній освіті складно здійснювати освітню діяльність, тому що освітнє середовище висуває свої вимоги. Такі педагоги намагаються змінити параметри і характеристики середовища зсередини, вони пропагують гуманістичні принципи, стурбовані своїм професійним розвитком, мають прекрасні комунікативні навички, володіють психолого-педагогічними знаннями та технологіями навчання, особистісно готові до інновацій, працюють натхненно і творчо, для них характерна гуманістична центрація, вони позитивно сприймають студента, емпатичні та конгруентні. Необхідно перебудувати систему підвищення кваліфікації педагога, додаткової професійної освіти таким чином, щоб першочерговим складником такої системи стала психологічна підготовка з розвитку та прищеплення

гуманістичних установок і цінностей, з формування позиції викладача-фасилітатора. Необхідно формувати навички створення атмосфери позитивного сприйняття, активного слухання, управління груповою динамікою. Причому навчитися фасилітації найлегше спостерігаючи за фасилітатором, коли він показує, як це треба робити. Недостатньо ходити на курси підвищення кваліфікації і опрацьовувати наукову літературу – необхідно побути у фасилітативному середовищі і, нарешті, спробувати створити його самостійно.

Тому в глибинному сенсі фасилітація, і особливо в педагогіці, яка спрямована на посилення ефективності навчання і виховання, сьогодні означає розкриття справжніх людських якостей у присутніх учасників групи. Йдеться про ресурси людини, його якісні резерви як особистості. Подібний рівень завдання потребує від викладача певної міри «еталонних» особистісних характеристик. Причому не за формою, а по суті, тому що студент, як і будь-який партнер у спілкуванні, «зчитує всю інформацію» з «тіла» викладача. Говорити можна все що завгодно, які завгодно «правильні слова», але якщо вони не будуть підкріплені «правдою тіла, емоцій» викладача, то дійсно зацікавити студента предметом, собою як носієм і провідником знання, не вдасться. Тому проявом таких особистісних характеристик можуть бути справжність, щирість викладача (його конгруентність); прийняття, піклування чи визнання (безумовне позитивне ставлення до студента, визнання цінності його почуттів, думок, власної правоти); здатність до емпатичного розуміння, яке сприяє розвитку бажання студента повноцінно жити і вчитися.

Висновки. Сучасні вимоги до конкурентоспроможного фахівця фахового коледжу включають творчий підхід до справи, ініціативність, самостійність, організованість, відповідальність, дисциплінованість, виконавчі здібності, які є необхідними для сучасного фахівця. Тому механізми педагогічної фасилітації, позитивно впливаючи на студента, сприяють розвитку власного потенціалу у студентів в умовах фахових коледжів.

У фахових закладах освіти в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців викладачі мають впроваджувати

механізм педагогічної фасилітації, що має позитивний вплив на студентів, сприяє розвитку особистості, здатної до самозмінення та саморозвитку. Тому механізм педагогічної фасилітації є не тільки одним із домінуючих чинників гуманітаризації освітньо-виховного процесу в коледжах, але й сприяє розвитку лідерського потенціалу у студентів.

Особистісно орієнтований підхід викладання у фаховій передвищій освіті розвиває не тільки когнітивну сферу студентів і формує професійні знання, вміння та навички, але й сприяє розвитку його особистості, реалізації інтелектуального, творчого та лідерського потенціалів.

Необхідною умовою розвитку лідерського потенціалу майбутніх фахівців є не тільки особистість викладача-фасилітатора, але й методи і прийоми, які він використовує у своїй педагогічній практиці для розвитку у студентів креативності, нестандартного мислення, емпатії, умінь швидко приймати рішення та впливати на психологічний клімат у групі.

Використані джерела

1. Козлова Е.Н. К вопросу о фасилитации процесса обучения // *Личность и общество : актуальные проблемы педагогики и психологии. Материалы междунар. заоч. науч.-практ. конф. (27 ноября 2012 года)*. – Новосибирск, 2012. – С. 127–132.
2. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности (основные положения, исследования и применение) / Л. Хьелл, Д. Зиглер. – СПб: Питер, 1999. – С. 528–563.
3. Gordon T. *Teacher effectiveness training.*: N. Y.: Peter H. Wyden, 1974.
4. Rogers C. *Freedom to learn for the 80's*; Columbus, Ohio, 1983.
5. Роджерс К. *Свобода учиться* / К. Роджерс, Д. Фрейберг. – Москва : Смысл, 2002. – 527 с.
6. Лушин П.В. *Учимся фасилитировать: метод. пособ. для уч. школ, студ. пед. спец., препод.* / П. В. Лушин, З. А. Ржевская,

---

Е. Г. Данникова, Н. А. Колтко, О. А. Миненко. – Кировоград : Изд. Кировогр. педуниверситета. – 2003. – 52 с.

7. Гаврилова Т.П. Понятие эмпатии в зарубежной психологии // Вопросы психологи. – 1975. – № 2. – С. 147–158.

8. Гусинский Э. Н. Введение в философию образования / Э. Н. Гусинский, Ю. И. Турчанинова. – Москва : Логос. – 2000. – 224 с.

9. Карягина Т.Д. Философские и научные контексты проблемы эмпатии // Московский психотерапевтический журнал. – 2009. – № 4. – С. 50–74.

10. Карягина Т.Д. Некоторые аспекты развития представлений об эмпатии // Психология общения–2006 : на пути к энциклопедическому знанию. Материалы междунар. конф. – Москва : Академия имиджологии, 2005. – С. 373–380.

11. Орлов А.Б. Человекоцентрированный подход в психологии, психотерапии, образовании и политике (к 100-летию со дня рождения К. Роджерса) // Вопросы психологии. – 2002. – № 2.

УДК 378.147

*Демциун О.В., завідувач відділення ветеринарної медицини
Відокремленого структурного підрозділу «Путивльський
фаховий коледж Сумського національного аграрного університету»*

ІННОВАЦІЙНА ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ОСВІТИ

Інноваційне навчання – це зорієнтована на динамічні зміни в навколишньому світі навчальна та освітня діяльність, яка ґрунтується на розвитку різноманітних форм мислення, творчих здібностей, високих соціально-адаптаційних можливостях особистості. Готовність до самоосвіти – інтегральна якість особистості, що характеризується наявністю прагнення постійно розширювати діапазон сприймання життя для більш глибокого його розуміння і здатності до систематичної освітньої діяльності

(уміння вільно орієнтуватися в різних джерелах інформації, критично аналізувати їх, самостійно знаходити відповіді на всі актуальні питання життя).

Створення інноваційного середовища в закладі освіти вимагає загального розуміння необхідності введення інновацій в освітньо-виховний процес (від директора до студента); відповідального ставлення до професійного фахового рівня викладачів закладу (їх фахова освіта, стан з підвищенням кваліфікації, діяльність методичних рад тощо); створення відповідної матеріально-технічної бази; залучення викладачів вищих закладів освіти та ін.

Інноваційна стратегія в політичному плані розглядається як вагомий важіль, здатний не лише зупинити деструктивні процеси, але й сприяти підвищенню інноваційного потенціалу суспільства.

Інноваційний розвиток освіти – це комплекс створених та запроваджених організаційних та змістових нововведень, розвиток низки факторів та умов, необхідних для нарощування інноваційного потенціалу освітньої системи. Такий складний психолого-педагогічний процес вимагає чітко спланованих системних дій з боку всіх освітянських структур, які в своїй сукупності складають основу інноваційної політики.

Особливістю сучасної освіти є взаємодія різних педагогічних систем і технологій навчання, апробування на практиці як нових форм, так і цілісних педагогічних систем – інтеграції наукової та народної педагогіки. Однак сучасний стан системи освіти не задовольняє багатьох педагогів, які в ній працюють. Прагнення до змін, зняття певних обмежень на інноваційну діяльність сприяли зародженню широкого інноваційного руху в системі освіти. Неабиякі можливості для якісних змін в освіті пов'язані з інтенсивним розвитком засобів комунікації, інформаційних та мультимедійних технологій. Професіоналізація педагога і входження його в інноваційний режим роботи неможливі без творчого самовизначення, в якому провідну роль відіграє його налаштованість на самовдоскона-

---

лення, самоосвіту, саморозвиток, без чого неможливе забезпечення нової якості освіти.

В епоху цифрового розвитку суспільства реформування системи освіти, її цілі, організація та компоненти мають бути відповідними цьому процесу. Суспільно зумовлений процес вимагає упровадження інноваційних підходів організації освітнього процесу, які в майбутньому забезпечать конкурентоспроможність фахівців. Звідси – важливим, системотвірним компонентом інформатизації суспільства є інформатизація освіти, що спрямована на задоволення освітніх потреб.

Саме недостатність цифрової компетентності педагогів проявляється як в процесі підготовки до професійної діяльності (наприклад, розроблення навчально-методичних матеріалів), так і в процесі самоосвіти, а також у готовності використовувати ЕОР (електронні інформаційні ресурси) безпосередньо в освітньому процесі.

Відсутність інноваційних підходів неперервного розвитку цифрової компетентності, як якості, яка не може бути сталою одиницею – явище «цифровізація суспільства» незаперечно вказує на її динамічну сутність. Цифрова компетентність педагога передбачає його здатність та вміння систематичного, логічного та системного використання ЕОР, що розкриває доступ до застосування та розроблення сучасних креативних цифровоорієнтованих педагогічних технологій.

Формування цифрових компетентностей передбачає «впевнене, а водночас, критичне застосування ЕОР для створення, пошуку, опрацювання, обміну інформацією». Принципи організації системи доступної освіти є єдиними і вони спричинені умовами глобалізації, інформатизації та потребами розвинутого цифрового суспільства. А саме: зорієнтованість на особистість – гнучкість; доступність та відкритість для всіх і кожного; особистісні потреби, якості характеру тощо; різноманітність надання освітніх послуг; інтеграція формальних та неформальних видів освіти; створення єдиного цифрового освітнього простору; неперервне використання ЕОР.

Отже, сучасне суспільство потребує педагогічних фахівців нового типу, здатних системно і конструктивно мислити, швидко знаходити потрібну інформацію, приймати правильні рішення, продукувати принципово нові ідеї в різних педагогічних напрямках.

Для вирішення цього завдання потрібні нові підходи, нове педагогічне мислення, нове ставлення педагога до своєї діяльності. Гуманістична парадигма освіти орієнтується на пріоритет особистості, яка розвивається, вміє вчитися, самостійно здобувати інформацію, набувати необхідні знання. Дотримання цих умов є запорукою реалізації ідеї навчання «впродовж усього життя».

УДК 75.046

Коханова О.Ф., викладач

Харківського автомобільно-дорожнього фахового коледжу

ПІДГОТОВКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНИХ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

На сьогоднішній день інформаційні технології та технічні пристрої є невід'ємною частиною життя. Неможливо уявити день сучасної людини без мобільного телефону та інших гаджетів. Цифрова трансформація захопила світ, зокрема, тісно проникла і в освітній процес. Комп'ютерні технології та інтернет надають безмежні можливості для навчання. Студенти мають змогу навчатися в закордонних вишах, займатися дистанційно у зручний для себе час, обирати курси, тренінги з будь-яких тем, обмежень майже немає. Отже, діджиталізація освітньої діяльності відіграє нині надважливу роль у підвищенні якості вищої та фахової передвищої освіти.

Діджиталізація – це процес перетворення потрібної інформації у цифрову форму, забезпечує доступність інформаційних ресурсів [1].

Основними перевагами цифрових технологій є безкоштовність, доступність інформації; мобільність і швидкість (навчання йде в ногу з часом); хмарні технології, що дають змогу зберігати і структурувати великі обсяги потрібної інформації; ентузіазм і мотивація (викладачі стають координаторами); контент, що стирає межі між навчанням, виробництвом і бізнесом, об'єднує знання з різних сфер життя [2].

Розвивається новий рівень міжособистісної взаємодії між викладачами і студентами, викладачами і батьками. Месенджери (WhatsApp, Viber, Telegram та ін.), електронна пошта (gmail, ukr.net) дозволяють здійснювати обмін інформацією у режимі онлайн, проводити консультації, дають можливість брати участь у обговоренні всім учасникам. Цифрові додатки та платформи, штучний інтелект дають можливість студентам розвивати ключові компетентності. В Україні розвиваються цифрові стартапи Preply, Prometheus, EdEra, освітній HUB (м. Київ), G Suite for Education (від Google) [3].

Тому першочергово змінюються ролі самих викладачів, набуває актуальності гнучкість педагогів, їх готовність до адаптації в сучасних реаліях, оцифрування процесу освіти, впровадження нових форм організації роботи як зі студентами, так і з батьками.

Викладачу мало бути асом у своїх дисциплінах, знати свій предмет від «а» до «я», мало висвітлювати на лекціях і практичних заняттях сухі факти, терміни. Якщо викладач надає студенту готову інформацію, відповідь на запитання, то це не викладач, а маніпулятор. В умовах діджиталізації освіти особливої значущості набувають такі ролі викладача: мотиватор, ментор, тренер, коуч. Студент, наприклад, хоче скласти сопрогат, але не знає алгебри. Сучасний викладач йому відповідь: «Йди та вчи алгебру, не можеш – значить, спочатку вивчи математику, не знаєш математики – вчи арифметику, а потім подумай, чи потрібен тобі той сопрогат. Але ж! Завдяки цим знанням можна проектувати супер конструкції і вироби». Тобто викладач направляє, надихає на навчання, вказує напрям і траєкторію до обраної цілі, але не дає чітких установок,

---

формуючи таким чином можливість вибору і самостійність у вирішенні завдань.

На сьогоднішній день для підвищення якості вищої та фахової передвищої освіти найактуальнішими є такі способи і методи: 1) освіта впродовж життя (Life Long Learning), що формує особисту впевненість у сучасному динамічному світі; 2) метод змішаного навчання (Blended Learning) – поєднання онлайн-навчання та тестування на освітніх порталах й практичного відпрацювання навичок із тренером (коучем, тьютором); 3) акцент на розвитку м'яких навичок (Soft Skills) – навичок майбутнього, що формують конкурентоспроможного фахівця у будь-якій сфері діяльності, надають нові можливості для успішної кар'єри та життя; 4) нетворкінг – знайомство та співпраця, тренінги з успішними і відомими професіоналами.

Важливе місце в цій системі займає саме баланс Hard і Soft Skills. У нас чомусь прийнято обов'язково навчати історії, географії, біології та іншим дисциплінам, але чомусь не прийнято навчати особистісним і міжособистісним навичкам, умінню якісно комунікувати. За даними міжнародних експертів Всесвітнього економічного форуму в Давосі навичками найнеобхіднішими у XXI столітті є:

1. Аналітичне мислення та інноваційність.
2. Активне навчання та стратегії навчання.
3. Вирішування складних проблем, самостійність.
4. Критичне мислення та аналіз.
5. Креативність, оригінальність та ініціативність.
6. Лідерство та соціальний вплив.
7. Використання технологій, моніторинг і контроль.
8. Створення технологій та програмування.
9. Витривалість, стресостійкість та гнучкість.
10. Логічна аргументація, вирішення проблем та формування ідей.
11. Здатність швидко навчатись.
12. Вільне володіння іноземними мовами [4].

All Stars Education Group (м.Харків) реалізують у закладах освіти міста проект «Щасливі вчителі – щасливі учні». В основі

цього проєкту серія тренінгів на розвиток особистісних та міжособистісних якостей у педагогів, розвиток особистісних навичок студентів та учнів, що допоможуть їм стати успішними у житті. В All Stars Education Group застосовують принципи гуманної педагогіки, формують теплий емоційний клімат і застосовують ігрові прийоми роботи на заняттях. Також проєкт лобіює лояльність і повагу до педагогів з боку дирекції закладу освіти, значну увагу приділяє безконфліктній комунікації, рефлексії. У рамках цього проєкту розроблено інноваційну систему навчання «7 step», що дозволяє зробити процес навчання захоплюючим та емоційно забарвленим. Вона допомагає розвинути такі м'які навички, як довіра, вдячність, прийняття себе, вміння поставити себе на місце інших, емпатія, комунікація, креативне мислення, безконфліктне спілкування [5].

Отже, формування м'яких навичок – це своєрідний challenge для освітян, що впроваджують цифрові технології і дистанційне навчання, використовують здобутки цифрової трансформації. Ці навички дають змогу самореалізуватися в житті, генерують конкурентні переваги фахівця на ринку праці.

Для якісної підготовки конкурентоспроможних фахівців у сучасних реаліях основні акценти необхідно робити на зміні ролей викладача, балансі Hard і Soft Skills, розвитку особистісних і міжособистісних навичок у студентів та активно впроваджувати цифрову трансформацію освітнього процесу.

Використані джерела

1. Куприна К.А. Диджитализация: понятие, предпосылки возникновения и сферы применения //Вестник научных конференций. – № 5–5 (9). – С. 259–262. – 2016.

2. 6 мегатрендов – будущее цифровой экономики. – Режим доступу: <http://softline.ru/blog/6-megatrendov-budushee-tsifrovoy-ekonomiki>

3. <https://m.dt.ua/EDUCATION/cifrova-shkola-314536>

4. <https://eduhub.in.ua>

УДК 378.016

Кошляк О.М., викладач Відокремленого структурного підрозділу «Житлово-комунальний фаховий коледж Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова»

ЦИФРОВІЗАЦІЯ У ФАХОВІЙ ПЕРЕДВИЩІЙ ОСВІТІ

Найважливіша трансформація нашого часу – діджиталізація. Це загальний термін для позначення цифрової трансформації суспільства та економіки. Він описує перехід від індустріальної епохи й аналогових технологій до епохи знань і творчості, що характеризується цифровими технологіями та інноваціями в цифровому бізнесі. Крім того, слід звернути увагу на те, що рушійною силою просування бізнесу сьогодні є також діджиталізація. Саме завдяки їй здійснюється:

- економія часу і підвищення продуктивності;
- внутрішні та зовнішні комунікації;
- можливості крос-продажів/upsell;
- зростання конкурентних можливостей за рахунок поліпшення клієнтського досвіду і загальної оптимізації робочого процесу.

Світ сьогодні є цифровим. Щоб мати необхідні ключові компетенції XXI століття, фахові молодші бакалаври мусять здобувати їх. Фахова передвища освіта неможлива без цього елемента.

Однак цифровізація жодним чином не має сприйматися виключно як самоціль. Вона лише інструмент, що створює переваги та надає до них простий доступ, це зміна парадигми того, як саме ми міркуємо, які інструменти обираємо для дій, яким стратегіям надаємо перевагу у спілкуванні один з одним та із зовнішнім середовищем.

Тотальна діджиталізація освіти передбачає цілу низку дій, насамперед, це розбудова сучасної інфраструктури, модернізація законодавчої площини, а також підготовка кваліфікованих

фахівців, котрі володіють цифровою компетентністю. Ще у 2016 р. у представленому ЄС оновленому фреймворку Digital Competence (DigComp 2.0) визначено п'ять блоків компетенцій. Поміж ними – інформаційна грамотність, уміння оцінювати, використовувати й управляти даними, взаємодіяти завдяки використанню цифрових технологій, створювати, змінювати й поліпшувати цифровий етикет, вирішувати проблеми з комп'ютерною технікою та програмним забезпеченням, а також визначати потребу в отриманні нових цифрових навичок. Такі технології не виключають роботи педагога, адже не є покликаними його замінити. Їхній потенціал спрямований на інше – доповнення, удосконалення, урізноманітнення, оптимізацію. Проте їх функції змінюються. Уміння працювати з великою кількістю інформації, вирішувати проблемні ситуації, відстоювати власну позицію та бути готовим до конструктивних діалогів – те, що в пріоритеті. Для досягнення цифровізації системи освіти не потрібно обмежуватися аудиторією (використанням цифрової техніки, технологій із використанням комп'ютера), вони мають пронизувати всі сфери та напрями діяльності закладу освіти, забезпечуючи перехід навчання на принципово новий, вищий рівень. Цифрові технології відрізняються потенціалом, що забезпечує свободу пошуку інформації, її персоналізацію (орієнтацію на потреби студента – різний рівень складності, темп, подача матеріалу), інтерактивність, мультимедійність, субкультурність. Саме такі інновації створюють ситуацію комфорту.

Дослідження, які проводять у царині використання новітніх інноваційних технологій, показали, що, на жаль, незважаючи на переваги, цифровізація, її впровадження все ще має фрагментарний характер. Це пов'язано з тим, що майже у 100% викладачів виникає потреба у вдосконаленні рівня оволодіння цифровими технологіями, частина вказує на брак необхідної наукової та методичної літератури та підготовки – підвищення рівня кваліфікації у вигляді тренінгів, недостатня кількість комп'ютерних класів, відсутність високошвидкісного

інтернету, онлайн-бібліотеки, енергомодернізація закладів освіти, фінансування тощо.

Згідно з прогнозами, світові інвестиції в діджитал-технології та послуги до 2023 року мали скласти 2,3 трильйона доларів. Криза змінила все, але питання підготовки фахівців, що володіють навичками цифрових технологій, залишається актуальним. Тому 3 лютого 2021 року на засіданні Комітету Верховної Ради з питань освіти, науки та інновацій Міністр освіти і науки Сергій Шкарлет розповів про ключові завдання, які ставить перед собою МОН України на 2021 рік. Зокрема, упровадження цифрової трансформації освіти і науки є одним з пріоритетних напрямів роботи.

Міністр зазначив, що під час упровадження цифрової трансформації планується реалізувати наступні кроки:

- затвердити Концепцію цифрової трансформації освіти і науки України;

- забезпечити учасників освітнього процесу електронними освітніми ресурсами;

- створити умови для підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів освіти з інформаційно-цифрової компетентності;

- забезпечити функціонування програмно-апаратного комплексу «Автоматизований інформаційний комплекс освітнього менеджменту» (ПАК «АІКОМ»);

- запустити інформаційну систему управління професійною (професійно-технічною) освітою (EMIS);

- модернізувати Єдину державну електронну базу з питань освіти (ЄДЕБО);

- створити онлайн-платформу для комунікації між учасниками інноваційного процесу («Наука та бізнес»);

- запустити проєкт SELFIE у пілотних школах і закладах професійної освіти – платформа для самооцінки закладами освіти стану своєї цифрової готовності;

- приєднатися до процесів створення та розбудови Європейської хмари відкритої науки (EOSC);

– удосконалити та наповнювати контентом платформу «Всеукраїнська школа онлайн».

Підсумовуючи, слід вважати, що відображенням сучасної парадигми розвитку суспільства, коли конкурентоспроможність та ефективність постають як життєво необхідні якості, є цифровізація. Цифровізація сприяє спрощенню освітнього процесу, роблячи його гнучким, пристосованим до реалій сучасного дня, що забезпечує формування конкурентоспроможних професіоналів.

УДК 373.01

Лук'янова Л.К., директор Відокремленого структурного підрозділу Приватного вищого навчального закладу «Донецький університет економіки та права» «Фінансово-правовий фаховий коледж»

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Поступ до суспільства знань, глобалізація сучасного світу, інтеграція в європейський і світовий освітній простір окреслюють нові вимоги до учасників освітньо-виховного процесу в умовах змін. Розбудова системи освіти України неможлива без ґрунтовної підготовки керівника закладу фахової передвищої освіти як професіонала, який здатен створити комфортні умови та високу результативність життєдіяльності навчальної установи.

Сьогодні система освіти зазнає значних змін, пов'язаних із внесенням коректив у цілі, завдання та зміст освітнього процесу. Але зміни у закладах фахової передвищої освіти, в першу чергу, залежать від розвитку фахівців, які б могли втілювати в практичну діяльність сучасні освітні технології, найкращі результати педагогічних досліджень. За цих умов перед національною системою освіти постала необхідність значного підвищення професійної компетентності педагогічних працівників закладів фахової передвищої освіти.

Питання формування професійної компетентності

керівника закладу фахової передвищої освіти у системі післядипломної освіти сьогодні є надзвичайно актуальним, адже розвиток освіти в умовах децентралізації, посилення тенденцій демократизації вимагає технологізації управлінської діяльності, приведення її у відповідність до міжнародних стандартів.

Аналіз наукової літератури з проблеми свідчить, що сучасні тенденції управління освітою досліджують різні вчені у напрямі децентралізації, гнучкості, підвищення управлінської культури керівників закладу фахової передвищої освіти. Значної уваги набула тенденція щодо розвитку принципу доцільності та критеріальності управління; посилення природних процесів самоорганізації та саморегуляції управління закладами освіти.

Проблематику управління людськими ресурсами організації на засадах компетентнісного підходу висвітлено в наукових працях закордонних вчених – М. Армстронга, В. Вертера, А. Віланда, Д. Гоулмана, Р. Мілса, Л. Спенсера, С. Холліфорда, В. Байденка, І. Зимньої, Г. Селевка, А. Субетто, А. Хуторського.

Серед наукових здобутків вітчизняних науковців, присвячених формуванню професійної компетентності, виділимо праці Л. Калініної, Л. Карамушки, В. Маслова, Н. Ничкало, І. Підласого та ін.

Аналіз наукових праць із проблеми дослідження дає підстави стверджувати, що ефективність формування професійної компетентності керівника закладу фахової передвищої освіти залежить від рівня відповідної підготовки фахівців в умовах інноваційного середовища.

Мета полягає в обґрунтуванні аспектів формування професійної компетентності керівника закладу фахової передвищої освіти в умовах освітнього середовища.

Забезпечення якості освіти неможливе без якісних людських ресурсів, зокрема управлінських працівників – керівників закладів фахової передвищої освіти, які безпосередньо здійснюють управління процесом формування майбутньої особистості громадянина України. Інтуїтивне управління сучасним закладом освіти може призвести до хибного і неефективного шляху розвитку освітньої установи, і питання забезпечення якості освіти матиме декларативний характер.

Високий рівень інтелекту, ерудованість, наукова і політична поінформованість не дають сучасному керівникові можливості повною мірою здійснювати управлінські функції. Не завжди і самоосвіта забезпечує набуття спеціальних знань і вмінь із проблем управління.

Професійна компетентність керівника закладу фахової передвищої освіти в сучасній освіті є зумовлюючим фактором забезпечення якості освіти в Україні. Зміна змісту, принципів, напрямів, завдань і засобів освіти визначають зміну напрямів професійної діяльності і структури змісту управлінської професійної компетентності керівника закладу фахової передвищої освіти. Професійна компетентність визначається як якісна характеристика ступеня оволодіння особистістю своєю професійною діяльністю та передбачає усвідомлення потреб, інтересів і ціннісних орієнтацій щодо цієї діяльності; мотивів діяльності; оцінювання професійно важливих якостей; регулювання на цій основі власного професійного становлення. За своєю сутністю і структурою професійна компетентність керівника закладу фахової передвищої освіти включає складові компоненти, тісно пов'язані з основними структурними елементами управлінського процесу (мотиви, знання, уміння, звички й особистісні якості) [1; 2; 4].

Сьогодні виділяється і методологічна компетентність керівника, що орієнтує його у виборі підходів до пізнання, управління, діяльності освітнього закладу. Об'єктами методологічного аналізу керівника закладу фахової передвищої освіти є проблема влади в системі освіти; цілепокладання; стратегічний розвиток закладу освіти; створення цілісної демократичної системи; взаємозв'язок із державними і регіональними програмами; розвиток інтелектуального, духовного, професійного потенціалу педагогічних кадрів; індивідуалізація освітніх маршрутів педагогів; утілення педагогічної майстерності і професійної компетентності педагогів у методично осмисленій моделі.

Професійна компетентність фахівця, підкреслює Т.Г. Браже, визначається не тільки професійними базовими (науковими) знаннями й уміннями, але й ціннісними

орієнтаціями, мотивами його діяльності, розумінням себе і навколишнього світу, стилем взаємин із людьми, з якими він працює, його загальною культурою, здатністю до розвитку свого творчого потенціалу [1].

Виходячи з цього, у структурі професійної компетентності керівника закладу фахової передвищої освіти в кожному з основних компонентів представлені дві групи утворень: а) пов'язані з власне «реальним» управлінським процесом; б) пов'язані із самовдосконаленням керівника і, відповідно, з можливим удосконаленням управлінського процесу в майбутньому [5]. Відповідно, професійна компетентність керівника закладу фахової передвищої освіти розглядається як цілісна структура у єдності всіх її елементів.

Таким чином, професійна компетентність передбачає, що керівник закладу фахової передвищої освіти має визначений набір управлінських рішень, алгоритмів вирішення типових завдань, які може використовувати за необхідності. Компетентність, будучи інтегральною професійною якістю керівника закладу фахової передвищої освіти, поєднанням його досвіду, знань, умінь і навичок, може служити показником як готовності до керівної роботи, так і здатності приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Використані джерела

1. Сальнікова Г. В. Управлінська компетентність. – Київ : Ред. загальнопед. газ., 2005. – 128 с.
2. Олійник В. Відкрита післядипломна педагогічна освіта : стан та перспективи розвитку // Післядипломна освіта в Україні. – 2017. – № 1. – С. 3–11.
3. Сорочан Т. Післядипломна педагогічна освіта: можливі відповіді на виклики модернізації // Післядипломна освіта в Україні. – 2015. – № 2. – С. 9–12.
4. Закон України «Про фахову передвищу освіту» від 06.06.2019 № 2745-VIII.

---

5. Кириленко К.М. Філософія : наука і культура : мультидисципл. навч. посіб. – Київ : ООО «Агенство «Україна», 2014. – 216 с.

6. Співак В.О. Організаційна поведінка і управління персоналом : навч. посіб. URL : <http://bibliograph.com.ua/upravlenie-personalom-2/60.htm>.

УДК 372.881

Пасічник О.М., голова регіонального методичного об'єднання викладачів іноземної мови закладів фахової передвищої освіти Кам'янського регіону Дніпропетровської області, викладач Відокремленого структурного підрозділу «Фаховий коледж харчових технологій та підприємництва Дніпровського державного технічного університету»

ДОСВІД РОБОТИ РЕГІОНАЛЬНОГО МЕТОДИЧНОГО ОБ'ЄДНАННЯ ВИКЛАДАЧІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ З ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

В умовах інформатизації та глобалізації світу особливого значення в підготовці майбутніх фахівців набуває формування й розвиток інформаційно-комунікаційної компетентності та здатності ефективно спілкуватися іноземною мовою, які є важливими складовими успішної професійної діяльності.

Низький рівень вмотивованості студентів та невелика кількість аудиторних годин, що відводяться на вивчення іноземної мови, особливо на перших курсах, спонукає викладачів до пошуку нових форм і методів роботи, впровадження інноваційних технологій навчання.

Важливу роль у вирішенні зазначених завдань відіграє методичне об'єднання викладачів іноземної мови, пріоритетними напрямками роботи якого є вдосконалення іншомовної

підготовки майбутніх фахівців, упровадження новітніх ефективних інформаційно-комунікаційних технологій навчання та підвищення професійної компетентності викладачів.

Так, у рамках функціонування регіонального методичного об'єднання викладачів іноземної мови закладів фахової передвищої освіти Кам'янського регіону Дніпропетровської області щорічно проводяться конференції з іноземної мови серед студентів коледжів. Упродовж останніх років викладачі методоб'єднання організували регіональні студентські конференції з іноземної мови на такі теми: «Культурна спадщина країн Європи», «Пісенний вернісаж», «Свята в країнах світу», «Парад професій», «Дивовижний світ мистецтва» та інші.

У процесі підготовки до конференції викладачі проводять опитування студентів, визначають тему, розробляють положення про конференцію, остаточний варіант якого розглядають і схвалюють на черговому засіданні методоб'єднання.

Потім творчим командам студентів пропонують створити інформаційний, дослідницький або творчий проєкт за обраною темою. Під час роботи над проєктом студенти самостійно опрацьовують автентичні текстові та аудіовізуальні матеріали, готують тематичні фото- та відеопрезентації, творчі виступи тощо. В свою чергу, викладачі надають консультації студентам та здійснюють координуючі функції.

Така спільна діяльність сприяє формуванню й розвитку у здобувачів освіти мовної, мовленнєвої, соціокультурної, інформаційної та загальнонавчальної компетентності, їх творчого та інтелектуального потенціалу.

Головною метою проведення цього річного регіонального онлайн-конкурсу з іноземної мови «Студент-ерудит», в якому взяли участь студенти з 10 закладів фахової передвищої освіти регіону, було узагальнення набутих теоретичних знань і практичних навичок з навчальної дисципліни «Іноземна мова», а також розвиток інформаційно-комунікаційної компетентності здобувачів освіти.

Під час змішаної та дистанційної форм навчання найпопулярнішими серед студентів та дієвими в якості контролю знань виявились тестові завдання. Саме тому викладачі методичного об'єднання вирішили провести конкурс з використанням тестових технологій. Завдання були складені відповідно до навчальної програми з дисципліни «Іноземна мова» й охоплювали такі теми: «Great Britain», «Communication Technologies», «Art», «Youth and Youth Culture», «Education in Great Britain and Ukraine», «Environmental Problems», «Sport», «Food», «Hobby». Студенти із задоволенням взяли участь у конкурсі. Більшість здобувачів освіти швидко виконали всі завдання й продемонстрували достатньо високий рівень знань з навчальної дисципліни.

Таким чином, діяльність методичного об'єднання викладачів іноземної мови сприяє підвищенню інтересу студентів до вивчення іноземної мови, активізації пізнавальної діяльності та навчальної мотивації, розвитку іншомовної та цифрової компетентності здобувачів освіти. Учасники освітнього процесу отримують додаткову можливість реалізувати свої здібності й таланти, а викладачі – вдосконалити систему роботи з обдарованими дітьми й методику навчання студентів іноземної мови.

УДК 377.127.6

Байбара О.А., завідувач відділення Відокремленого структурного підрозділу «Донбаський аграрний фаховий коледж Луганського національного аграрного університету»

ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО ПРОХОДЖЕННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

Сучасний світ змінився – і перед викладачами постали нові проблеми: як викладати на відстані, як допомогти студентам здобути якісні знання. Кожен викладач має своє розуміння тієї чи іншої проблеми, можливих шляхів її

вирішення. Але кожен має звернути особливу увагу на важливість проблеми використання ІТ-технологій в освітньому процесі, необхідність проведення стаціонарного та дистанційного навчання з урахуванням новітніх вимог до його організації.

Сучасний підхід до організації дистанційного навчання дав можливість викладачам дисциплін не тільки ознайомитись із новими комп'ютеризованими формами роботи, а й реалізувати їх практично для покращення якості й ефективності навчання. Вимушене дистанційне навчання стало викликом для всіх учасників освітнього процесу: і викладачів, і студентів. Організувати його якісно, з використанням цифрових технологій, мотивувати майбутніх фахових молодших бакалаврів, вирішувати не тільки методичні, а й технічні проблеми виявилось зовсім непросто.

Наразі, у зв'язку з поширенням коронавірусної інфекції в Україні, виникла вимушена і негайна потреба дистанційного навчання.

Практичне навчання є складовою частиною освітнього процесу і ефективною формою підготовки фахівців до їх професійної діяльності. Мета практичного навчання – закріплення і поглиблення знань отриманих студентами в процесі теоретичного навчання, набуття необхідних умінь, навичок і досвіду практичної роботи із майбутньої професії для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних ринкових і виробничих умовах.

Практичне навчання студентів є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми для здобуття кваліфікаційного рівня і набуття студентом професійних навичок і вмінь. Практика є невід'ємною складовою частиною процесу підготовки фахівців.

Сучасні інформаційні технології дають змогу підвищити та вдосконалити ефективність освітнього процесу. Під час реформування освіти прогресивно розробляється концепція дистанційної освіти, що передбачає розробку різноманітних технологій.

Процес підготовки кваліфікованих агрономів з кожним роком істотно підвищує рівень вимог до майбутніх фахівців, змінюються зміст і структура завдань, які студент має вирішувати самостійно.

У період дистанційного проходження переддипломної практики студенти набувають досвіду поєднання методів управління, професійних якостей, навичок творчого ставлення до підприємництва.

Дистанційне проходження практики реалізується через сукупність наступних заходів: засоби надання методичного матеріалу студенту; засоби контролю успішності студента; засоби консультації студента викладачем; засоби інтерактивної співпраці викладача і студента; можливість швидкого доповнення курсу новою інформацією, коригування помилок.

Зусилля адміністрації коледжу спрямовані на те, щоб забезпечити освітній процес сучасними технічними засобами навчання: комп'ютерами, відеопроєкторами, телевізорами, DVD-програвачем, фотоапаратом, відеокамерою, відеотекою навчальних фільмів, підручниками. Для студентів створено всі умови для професійної самореалізації особистості.

Відділ практичного навчання приділяє значну увагу питанням щодо організації виробничої переддипломної практики, ефективного застосування інноваційних технологій, активних методів навчання, тренінгу практичних навичок, створенню для студентів умов для індивідуального навчання і удосконалення навичок.

Значну увагу викладачі приділяють організації та методиці проведення виробничої переддипломної практики дистанційно. Створено систему заходів щодо досягнення якісно нового рівня у підготовці фахівців для задоволення потреб сільськогосподарського виробництва.

У період переддипломної практики студентам надається можливість поєднати навчальну діяльність з виробничою працею. Набуті знання допомагають студентам удосконалити

професійні уміння і навички, а також навички професійного спілкування і самостійного прийняття рішення.

Викладачі проводять заняття на високому професійному і методичному рівні, постійно удосконалюють форми і методи самостійної роботи студентів, методичне забезпечення практичних занять, створюють посібники, впроваджують в освітній процес новітні технології, системний підхід до інтегрованого навчання. Самостійно і під контролем безпосередніх керівників практики студенти виконують обов'язкові практичні навички, працюють з документацією.

Викладачі створили методичні рекомендації щодо проведення виробничої переддипломної практики дистанційно. Перелік методичного забезпечення включає план ознайомлення з програмою виробничої переддипломної практики, звітнощоденник з практики. Також заплановані вказівки щодо роботи студентів під час проходження практики на кожен день для виконання завдання програми практики. При цьому використовуються як текстовий варіант вказівок, так і відеоматеріал, а саме відеофільми на кожний розділ програми практики. Всі вказівки студент може знайти на сайті закладу освіти.

Найкращими у плані ефективності та за простотою підключення є такі програми як Moodle, Google Classroom і Microsoft Teams. Ці програми уже допомагають планувати освітній процес, створювати курси та паралельно спілкуватися з кількома студентами. Якщо немає можливості швидко впровадити систему управління навчанням, завжди прийдуть на допомогу такі комунікаційні платформи, як Zoom, Skype. Це спростить передачу завдань та допоможе підтримати зв'язок зі студентами, а студентам допоможе підтримати зв'язок як з керівником практики від відділення, так і з керівником практики від підприємства.

Практична діяльність викладачів і студентів розвиває ініціативу та творчу діяльність, підвищує ефективність освітнього процесу, удосконалює навички самостійної роботи,

---

виховує відповідальність під час роботи в реальних ринкових та виробничих умовах.

За підсумками дистанційного проходження переддипломної практики, студенти мають виконати всі завдання, оформити та дистанційно здати звіт про проходження переддипломної практики. Звіт є результативною формою практики.

Отже, дистанційне проходження переддипломної практики покликане охопити весь спектр питань. Практична підготовка здобувачів фахової передвищої освіти має бути спрямована на формування та розвиток професійного вміння ухвалювати самостійні рішення в умовах виробництва, оволодіння сучасними методами, формами організації та інструментами роботи в галузі майбутньої спеціальності.

УДК 130.2:37.018

*Божор Д.Ю., майстер виробничого навчання
Кропивницького вищого професійного училища*

ІНТЕГРАЦІЯ ЕЛЕМЕНТІВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Ситуація в світі вимагає адаптації функціонування всіх сфер життєдіяльності під умови пандемії. Особливо сферу освіти. Актуальність змішаного та дистанційного навчання має особливо пріоритетне місце, хоча Постановою КМУ № 104 від 17 лютого 2021 року вже знімається обмеження щодо максимальної кількості до 20 здобувачів освіти в аудиторіях, але це рішення тимчасове для задоволення певної частини суспільства, яка виступає категорично проти впровадження елементів дистанційного навчання, мотивуючи це низьким рівнем викладання, постійним перебуванням студентів за гаджетами, відсутністю процесів соціалізації. Проте, наприклад, що саме вкладається цими людьми в поняття «соціалізація учня» – вони по суті відповіді надати не можуть. Стосовно постійного перебування перед гаджетами: головне завдання

сучасної освіти – навчити використовувати ці ж самі гаджети для здобування знань та іншої корисної інформації.

Коли в минулому році було введено дистанційне навчання, частина педагогів почала корегувати свою роботу, відповідно до вимог не тільки часу, а і життя в умовах пандемії.

Основне, завдяки чому можливо організувати дистанційне або змішане навчання – це обладнання, як один із титанів.

В основі змішаного навчання лежить використання елементів дистанційного, а саме: синхронізація викладення матеріалу, використання онлайн-сервісів, електронних посібників, онлайн-ресурсів. Для синхронізації проведення освітнього процесу, безпосередньо професійно-теоретичного навчання, було введено онлайн-трансляцію уроків.

Так як існують обмеження (на той час так було) у кількості здобувачів освіти в аудиторії, то для тих, які знаходяться у цей час на «дистанційці», необхідно також організувати освітній процес і за результатом він має бути максимально наближеним до очної форми. На початкових етапах це реалізовувалось через ZOOM, а вже потім через Google MEET і цей варіант кращий, тому що є можливість перемикання між камерами. В подальшому в планах створити власну платформу.

У середньому на уроках присутніми є 17–20 здобувачів освіти та 18–25 переглядають урок в онлайні. Але в групі всього 27. Це пов'язано з тим, що доступ до цих трансляцій мають і інші курси. У процесі відео задіяно 2 вебкамери: загального виду та окремо вид на дошку.

Слід відзначити, що під час використання онлайн-трансляцій, рівень зацікавленості в навчанні зріс. Це пов'язано з тим, що здобувачі освіти, які схильні до прогулів, повернулись до вивчення матеріалу в такий спосіб. У розрізі груп: до синхронізації проведення уроків відсоток присутності в середньому складав 75–80%, а під час синхронізації – 90–95%. Також на ріст цього показника вплинула можливість навчання для тих здобувачів освіти, які знаходились на лікарняних або з інших поважних причин не змогли бути присутніми. Показник

виконання завдань також зазнав позитивної динаміки: 65–70% – за виключно очної форми навчання та 75–80% – під час застосування елементів дистанційного навчання. У свою чергу показник знань особливих змін не зазнав.

Недоліком дистанційного та змішаного навчання є обмеження у комунікації студентів із викладачем. Тому кожен суботу проводяться онлайн-консультації. Показники зацікавленості в консультаціях з предметів зросли суттєво: з 25–30% до 70–75%.

Для додаткового подання інформації застосовуються також електронні посібники та інші ресурси, наприклад YouTube. Посібники містять в собі повний перелік тем, теорії та не складний функціонал для виконання лабораторних і практичних робіт.

Також активно використовуються можливості Google – такі як Classroom, Google Forms тощо. Під кожний предмет створено відповідний курс, який містить теоретичну та практичну складову. Рівень знань визначається за допомогою тестування та питань, відповіді на які необхідно прописувати власноруч.

Також додатково створено групи для перевірки рівня знань у сервісі LEARNING APPS.

Елементи дистанційного навчання та змішане навчання в цілому з кожним роком будуть інтегруватись, укорінюватись та прогресувати в освітньому процесі. Сучасний світ вимагає сучасних підходів. Але, все пов'язано на технічних можливостях, як здобувачів освіти, так і педагогів.

Охопленість учнів навчанням з використанням інтернет-ресурсів, %

Онлайн-спілкування	Робота під час уроків	Виконання д/з
86,2%	81,6%	78,9%

Організація дистанційного навчання

№ з/п	Основні інтернет-ресурси	Охопленість учнів, %	Проблеми
1	Електронні посібники	81	В учнів виникають проблеми з вибором основної інформації. Конвент не візуалізований повністю
2	Сервіси визначення рівня знань	95	Відсутність технічних можливостей в учнів
3	Курси предметів	82	Відсутність технічних можливостей в учнів
4	Платформи для спілкування	96	Відсутність технічних можливостей в учнів

УДК 37.01

*Гапон С.І., заступник директора з навчальної роботи
Відокремленого структурного підрозділу «Фаховий коледж
інформаційних технологій та землевпорядкування
Національного авіаційного університету»*

СПЕЦИФІКА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ У ФАХОВОМУ КОЛЕДЖІ

Наше сьогодні ставить перед сучасними викладачами закладів фахової передвищої освіти нові завдання. Випускник фахового коледжу повинен мати глибокі, сучасні знання з обраної професії, критично мислити, бути креативним та комунікабельним, вміти грамотно працювати з інформацією, самостійно збагачувати власний інтелект, культурний рівень, тобто бути конкурентоспроможним фахівцем. У коледж приходять випускники 9 класів загальноосвітніх шкіл і перед викладачами постає завдання підготовки компетентних фахівців, які мають володіти сучасними уміннями і навичками для задоволення потреб ринку праці.

Аналіз наукової літератури засвідчує, що дослідженню окремих питань з проблем формування професійної компетентності приділяли значну увагу такі науковці, як А. Маркова, Н. Козлова, А. Шаховська, В. Олійник, М. Лобанов, В. Маслов, С. Козак та ін. Вони визначають професійну компетентність як складний багатовимірний феномен, розкривають у своїх роботах її зміст, визначають ключові компетентності, розкривають проблеми формування компетентностей у майбутніх фахівців.

Компетентність – динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність [1].

Професійна компетентність – це базова характеристика діяльності фахівця; вона включає як змістові (знання), так і процесуальні (уміння) компоненти і має головні суттєві ознаки, а саме: мобільність знань, гнучкість методів професійної діяльності та критичність мислення.

Наш коледж готує фахівців – економістів, програмістів, фінансистів, землевпорядників, геодезистів. І основними структурними компонентами формування професійних компетентностей у студентів всіх цих напрямів є теоретичні знання, практичні вміння і особисті якості майбутнього фахівця.

Формування й розвиток компетентностей є метою освітньо-професійної програми підготовки. Компетентності формуються в різних розділах курсу навчання, під час вивчення різних дисциплін освітньо-професійної програми підготовки. Є загальні та професійні (фахові) компетентності, які безпосередньо визначають специфіку спеціальності (освітньо-професійної програми) та кваліфікацію випускника. І тому, перш за все, основним завданням, яке стоїть перед викладачами фахових коледжів – це дати студенту ґрунтовні знання з дисциплін, що входять у цикл підготовки фахівців, а також

навчити студентів застосовувати здобуті знання, тобто сформувати у студентів практичні вміння та навички.

Освітній процес у фахових коледжах має бути сформований таким чином, щоб за короткий час (термін підготовки здобувачів освіти в коледжах становить два–три роки) випустити компетентних фахівців, які мають ґрунтовні знання з обраного фаху, розуміють практичну значимість здобутих ними знань, набутих умінь і навичок, та вміють застосовувати їх у своїй професійній діяльності.

Для того, щоб бути готовим вирішувати сучасні завдання, які ставить перед випускником сьогодення, йому необхідно мати:

1) великі й одночасно фундаментальні знання, причому в поєднанні з уміньми їх застосовувати в різних умовах професійної діяльності;

2) вміння працювати колективно;

3) здатність швидко освоювати нові технології;

4) навички самоосвіти;

5) здатність здійснювати творчу і дослідницьку діяльність.

А це досягається тільки інноваційними методами, які викладач має застосовувати у власній професійній діяльності, а саме:

1. Контекстне навчання, що ґрунтується на інтеграції різних видів діяльності студентів: навчальної, наукової, практичної. Наші студенти беруть участь у різних конференціях, зокрема міжнародних, вебінарах, семінарах, «круглих столах», різних дискусіях, пишуть статті, тези у наукових виданнях, беруть участь у різних конкурсах, олімпіадах. Також важливим у формуванні професійних компетентностей є екскурсії на різні підприємства, виробництва, зустрічі з майбутніми роботодавцями, випускниками коледжу минулих років.

2. Імітаційне навчання, в основі якого лежить імітаційно-ігрове моделювання в умовах навчання процесів, що відбуваються в реальній системі. До одного з видів імітаційного навчання можна віднести практику студентів. Практична

підготовка студентів фахового коледжу – це 60–70% всієї освітньої діяльності.

3. Проблемне навчання, яке здійснюється на основі ініціювання самостійного пошуку студентом знань через проблематизацію (викладачем) навчального матеріалу. Одним з методів проблемно орієнтованого навчання є метод проєктів. Саме спільна творча робота викладача і студента, де викладач виступає наставником, консультантом у вирішенні поставленої перед студентом проблеми, і сприятиме розвитку того всебічно розвинутого, конкурентноспроможного фахівця в умовах сучасного світу.

4. Дистанційне навчання – навчання з опорою на використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій і засобів, особливо актуальним стало в нинішніх умовах. Сприяє розвитку у студентів здатності до самостійного пошуку інформації, творчості, активного використання інформаційних технологій, без чого неможлива робота успішного фахівця.

Успішним буде освітній процес, під час якого використовують не одну модель, а різні освітні технології – на основі знання їх потенційних можливостей і переваг – «сильних сторін».

Загалом освітній процес передбачає формування компетентностей студентів у декілька етапів:

I етап – засвоєння, розширення та закріплення теоретичних знань;

II етап – осмислення та систематизація набутих знань шляхом вирішення проблемних ситуацій;

III етап – удосконалення професійних умінь та навичок;

IV етап – доведення сформованих умінь і навичок професійної діяльності до автоматичного виконання;

V етап – систематичне закріплення практичних умінь і навичок шляхом їх реалізації під час вирішення професійних ситуацій.

У своїй діяльності викладач може обирати будь-які форми та методи навчання, головне – сформувати у майбутнього

випускника ті професійні компетентності, які знадобляться йому в подальшій професійній діяльності, які будуть свідчити про його професіоналізм.

Висновки. Узагальнюючи досвід науковців у формуванні професійних компетентностей студентів фахового коледжу, можна стверджувати, що формування професійних компетентностей залежить від різних факторів, сформованості світогляду та спрямованості особистості майбутнього фахівця, а також від його прагненням до постійного процесу самоосвіти.

На формування професійних компетентності майбутніх фахівців впливатиме ґрунтовна та якісна підготовка викладацького складу коледжу, що використовуватимуть у своїй діяльності інноваційні технології та засоби навчання. Активна участь студентів у науково-практичних конференціях та семінарах також сприятимуть формуванню професійних компетентностей. Сучасна освіта має забезпечувати постійне зростання удосконалення професійної компетентності, давати можливість розвиватись, опановувати нові можливості.

Використані джерела

1. Закон України «Про освіту» 2017р. / Ел. Носії : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Шестопалюк О.В. Інноваційні моделі навчання в діяльності вищих навчальних закладів // Теорія і практика управління соціальними системами. – 2013. – № 3.
3. Дегтярьова Г.С., Козяр М.М., Матійків І.М., Руденко Л.А., Шиделко А.В. Психологічні аспекти професійної підготовки конкурентоздатних фахівців : монографія / За ред. Л.А. Руденко. – Київ, 2012. – 170 с.
4. Антонова О.Є., Маслак Л.П. Професійна педагогічна освіта : компетентнісний підхід : монографія / За ред. О.А. Дубасенюк. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011.

УДК 37:004

*Зелененко І.В., завідувач навчально-методичного кабінету,
викладач Вугледарського фахового коледжу
Донецького державного університету управління*

СИСТЕМНЕ ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

В умовах пандемії світова освітня спільнота разом із науковцями об'єднала зусилля щодо створення і впровадження ефективних електронних освітніх ресурсів для ефективного навчання здобувачів фахової передвищої освіти та вирішення дидактичних завдань усіх навчальних дисциплін. Вищезначене актуалізувало фахову підготовку (підвищення кваліфікації) викладачів закладів фахової передвищої освіти до використання електронних освітніх ресурсів.

Електронні освітні ресурси (ЕОР) є високим потенціалом для формування пізнавального інтересу здобувачів освіти. Адже активність мислительних процесів пов'язана з цікавістю до дисципліни, а засоби сучасних інформаційних технологій підвищують зацікавленість та мотивацію до навчання, активізують пізнавальну діяльність, забезпечують процес активного засвоєння. Образне, яскраве та динамічне представлення інформації підвищує швидкість і якість процесів мислення.

Надзвичайно важливою у використанні електронних освітніх ресурсів на заняттях є необхідність розуміння того, що комп'ютер в освітньому процесі – не «механічний педагог», а засіб навчання, що підсилює і розширює можливості його навчальної діяльності.

Те, що викладач бажає одержати в результаті використання ЕОР, необхідно запрограмувати. Попри це, існує гострий дефіцит методичної підтримки вже створених продуктів. Тому викладач має бути інформаційним й інформативно компетентним. Викладач має стати агентом змін навчального середовища.

Електронні освітні ресурси дають можливість створити у здобувачів освіти уявлення про об'єкт, що вивчається, в сучасній трактовці, пред'явити модель, яка дозволяє найчіткіше розкрити істотні зв'язки та прототипувати її.

Сучасні освітні ресурси, створені на основі ІКТ (Інформаційно-комунікаційні технології – технології, пов'язані зі створенням, збереженням, передаванням, обробленням і управлінням інформацією), реалізують інтерактивність, як здатність взаємодіяти зі студентами та вміщують систему гіперпосилань, що дозволяє вчитися самостійно, вибрати свій вектор процесу пізнання.

Пріоритет дослідницьких і проектних технологій у викладанні дисциплін дозволяє використовувати значну кількість джерел, які не завжди є в бібліотеках.

Можливості електронних освітніх ресурсів щодо збереження і передачі інформації допомагають підвищити інформаційну насиченість заняття, вийти за рамки традиційних підручників, доповнити і поглибити їх зміст.

Таким чином, електронний освітній ресурс дозволяє:

- стимулювати пізнавальний інтерес до дисципліни;
- додати навчальній роботі проблемний, творчий, дослідницький характер;
- сприяти оновленню змістової сторони дисципліни;
- індивідуалізувати процес навчання і сприяти розвитку самостійної діяльності здобувачів освіти.

Випускник закладу фахової передвищої освіти повинен мати високий рівень компетенцій, вміти самостійно вчитися все життя, працювати з інформацією, бути підготовленим до творчої, інноваційної діяльності.

Вирішувати ці питання можливо лише шляхом якісного управління процесами, які реалізуються в закладах освіти, створенням інноваційного середовища у закладі освіти – системи стосунків, підкріплених комплексом заходів організаційного, методичного, психологічного характеру, які забезпечують активне введення інновацій в освітній процес.

Стратегічна мета закладів фахової передвищої освіти очевидна: підвищення якості і результативності освіти, забезпечення всебічного розвитку особистості молоді. Цього можна домогтися через інноваційний розвиток закладу, насамперед через системне використання інформаційно-комунікаційних технологій.

Одним із способів цільового використання глобальної мережі на заняттях є вебквест, який можна віднести як до методу проблемного навчання, так і до методу проектного навчання одночасно.

Вебквест дає можливість здобувачам освіти ефективно використовувати інформацію, яку вони знаходять у мережі.

Вебквест – це технологія орієнтована на молодь, занурену у процес навчання, яка розвиває їх критичне мислення.

Особливістю вебквестів є те, що частина інформації або вся інформація розміщена на сайті для індивідуального та групового ознайомлення, знаходиться насправді на різних вебсайтах. Завдяки гіперпосиланням користувачі цього не відчують, а працюють у єдиному інформаційному просторі. Підсумком роботи над вебквестом може бути як створення нових вебсторінок з даної теми, так і інші творчі роботи в електронній, усній чи друкованій формах.

Завдяки конструктивному підходу до навчання, здобувачі освіти не лише добирають і упорядковують інформацію, отриману з інтернету, а також скеровують свою діяльність на поставлене перед ними завдання. Це технологія, яка дозволяє працювати в групах (від трьох до п'яти осіб), розвиває конкурентність і лідерські якості. Вебквест містить такі основні елементи: вступ, посилання на ресурси мережі, поетапний опис процесу виконання завдання та висновки.

Той викладач, який спробує створити хоча б один вебквест зі студентами, одразу побачить у своїх студентів позитивні зміни (їх активність, колективізм, рівень і якість спілкування «наживо», без інтернету...), адже робота ця і корисна, і цікава, і така, що дійсно активізує навчальну діяльність молоді.

Вперше модель вебквесту було представлено викладачем університету Сан-Дієго Берні Доджем у 1995 р. Сьогодні ця технологія використовується як найвдаліший спосіб використання інтернету на заняттях.

Здобувачі освіти під час підготовки до семінарських занять із дисциплін, застосовують програми і сервіси:

- інтерактивні вправи у SmartNotebook «Збірник»;
- створення презентацій у Power Point;
- створення схематичної наочності з VideoScribe;
- створення низки інтерактивних вправ, завдань, відповідно до теми, що вивчається (використання дошки оголошень Padlet);
- створення відео в Movie Maker.

Інтеграція сучасних освітніх й інформаційних технологій стає важливою умовою для вдосконалення процесу навчання різних дисциплін. Як показує практика, електронні освітні ресурси, позитивно впливають на формування пізнавального інтересу студентів і дозволяють викладачу зробити заняття цікавим і динамічним.

Використання електронних ресурсів в освітньо-виховному процесі дозволяє перейти від навчання, в основі якого – інформація, почута з вуст викладача або прочитана в підручнику, до навчання через сприйняття інформації з електронних ресурсів, інтернету, довідки тощо.

На будь-якому занятті викладач, оперуючи різноманітними цифровими навчальними ресурсами, може організувати дослідницьку діяльність студентів, зорієнтувати в індивідуальному пошуку інформації, навчити оцінювати надійність різних інформаційних джерел, створювати власні електронні продукти (малюнки, мультимедійні презентації, електронні моделі).

Переваги використання електронних освітніх ресурсів у процесі навчання:

- взаємозв'язок фактів, подій та інтерпретацій;
- знання постають у певному контексті. Контекстом слугують не тільки коментарі, а й багато інших матеріалів

(малюнки, звукові вставки, анімація, портрети тощо), які подають інформацію про певні явища з різних боків.

Електронні ресурси мають такі основні можливості:

- візуалізація навчальної інформації про об'єкти або закономірності явищ як таких, що реально відбуваються, так і «віртуальних»;
- здійснення інтерактивного діалогу;
- управління реальними та віртуальними об'єктами, явищами, процесами.

Провідною метою застосування електронних ресурсів на заняттях є досягнення більш глибокого осмислення навчального матеріалу, образне сприйняття, посилення емоційного впливу на особистість здобувача освіти. Це відбувається за рахунок використання карт, схем, навчальних картин, відео- та аудіокоментарів, представлених в електронному варіанті.

Але, комп'ютер ніколи не зможе повністю замінити викладача:

по-перше, тільки викладач може зацікавити студентів, викликати допитливість, сприяти вихованню інтересу до навчання;

по-друге, він може спрямувати їх увагу на ті або інші важливі моменти дисципліни, які вивчаються;

по-третє, тільки педагог зможе відзначити активність студента та знайти шляхи спонукання до навчання.

Таким чином, можемо зробити висновок, що електронні освітні ресурси – це цілеспрямоване системне застосування засобів організації навчальної діяльності, що охоплює весь процес навчання від визначення мети до одержання результатів. Використання цих ресурсів вносить істотні зміни у діяльність педагога та розвиток студента як особистості, ставить нові вимоги до професійної майстерності викладання дисципліни.

Для цього викладач повинен мати випереджувальний характер, тобто бути націлений на майбутнє, на вирішення нових проблем та викликів, розвиток творчих здібностей здобувачів освіти, формування у них нових способів мислення та дій.

Використані джерела

1. Науково-методичний супровід функціонування інформаційно-освітнього простору регіону : Науково-методичний вісник № 51. – Кіровоград : КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2015. – С. 140–141.

2. Положення про електронні освітні ресурси : затверджене наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України № 1060 від 01.10.2012 р. – Режим доступу <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z1695-12>.

3. Елементарні інструменти створення дистанційних курсів. – Режим доступу: https://www.pedrada.com.ua/rtitle/1176-qqq-17-m1-12-01-2017-elementarn-nstrumenti-stvorenyu-a-distantsynihkursv?from=PW_F5_%20article&ustp=W.

5. Скрипка Г.В. Використання електронних засобів навчального та загального призначення в Кіровоградській області // Науково-методичний посібник. Технологія фахової майстерності : ІКТ-компетентність в освітніх процесах : матеріали обласної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті О. Хмури / Наук. ред. Т. Гришина. – Кіровоград : Видавництво обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського, 2007. – 116 с.

УДК 619:611

Костюк О.В., викладач

Сторожинецького лісового коледжу

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ І ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВИТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Реформування освіти, зокрема вищої, нові виклики європейського суспільства, прийняття Закону України «Про фахову передвищу освіту» та запровадження нових освітніх програм спонукає до визначення та аналізу ролі й місця технікумів, коледжів у системі освіти.

Законом України «Про фахову передвищу освіту» передбачено можливість здобуття фахової передвищої освіти на основі раніше здобутої базової (9 класів), профільної (11 класів) середньої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня кваліфікованого робітника, молодшого спеціаліста, фахової передвищої або вищої освіти. Загалом, це повністю відповідає теперішній практиці і дозволяє зберегти кращі здобутки останніх десятиліть, а також враховує нові виклики часу та потреби громадян у здобутті освіти. Законом передбачається створення освітнього середовища, орієнтованого на задоволення потреб та інтересів здобувачів фахової передвищої освіти, включаючи надання можливостей для формування індивідуальної освітньої траєкторії.

Впровадження ЗНО на базі коледжів вплинуло на контингент студентів та поставило нові завдання перед учасниками освітнього процесу. Заочна форма навчання стала менш доступною для тих, хто працює та має бажання здобувати освіту. Оскільки, особливістю такої освіти є потреба у коротких освітніх програмах, які дозволять швидко, а часто і «без відриву від виробництва», набути нових компетенцій, підвищити кваліфікацію та виконувати професійні завдання більш якісно.

Сьогодні фахових молодших бакалаврів, за даними порталу osvita.ua, готують 56 закладів освіти України.

Фахова передвища освіта спрямована на формування та розвиток освітньої кваліфікації, що підтверджує здатність особи до виконання типових спеціалізованих завдань у певній галузі професійної діяльності, пов'язаних з виконанням виробничих завдань підвищеної складності та здійсненням обмежених управлінських функцій, що характеризуються певною невизначеністю умов та потребують застосування положень і методів відповідної науки, і завершується здобуттям відповідної освітньої та професійної кваліфікації.

Освітньо-професійна програма у сфері фахової передвищої освіти – єдиний комплекс освітніх, спрямованих на досягнення, визначених результатів навчання, що дає право на

отримання освітньої та професійної кваліфікації. Обсяг освітньо-професійної програми фахового молодшого бакалавра на основі професійної освіти, фахової передвищої освіти або вищої освіти визначається закладом фахової передвищої освіти з урахуванням визнання раніше здобутих результатів навчання.

Перехід на дистанційне навчання, зумовлений пандемією, став неочікуваним та доволі серйозним випробуванням для всіх учасників освітнього процесу – освітян, вчителів, студентів та їхніх батьків.

Після тимчасової розгубленості всім довелось прийняти цей виклик і швидко адаптуватись до нових реалій, а питання розвитку дистанційної освіти набуло неабиякої актуальності.

Оскільки відповіді на питання: «Як найближчим часом буде змінюватись епідеміологічна ситуація в Україні?», – поки немає, освітяни мають бути готовими до повної адаптації та тривалого дистанційного навчання.

Дистанційне навчання – це форма навчання з використанням комп'ютерних і телекомунікаційних технологій, які забезпечують інтерактивну взаємодію викладачів та студентів на різних етапах навчання і самостійну роботу з матеріалами інформаційної мережі.

У наш час інтернет-технологій багато аспектів нашого життя переноситься в мережу, прискорюючи тим самим темпи розвитку інформаційного суспільства і долаючи географічні бар'єри. Не стає виключенням і освіта. Зараз вже не обов'язково знаходитись поруч з викладачем. Досить давно існує заочна форма навчання студентів, яка набула ще більшої актуальності, стала доступною для працюючих студентів. Інтернет дав змогу розширити можливості, зробити заочне навчання справді повноцінним та всеохоплюючим.

Дистанційне навчання – це надання навчального матеріалу студенту; контроль успішності студента; надання консультації студентам програмою-викладачем; інтерактивна співпраця викладача і студента; можливість швидкого доповнення курсу новою інформацією, коригування помилок.

Для забезпечення повноцінного освітнього навчального процесу на відстані, окрім технічного інструментарію, викладачу необхідно володіти низкою професійних та особистих компетентностей, які дозволять зацікавити, організувати студентів на початковому етапі та втримати їхню увагу аж до завершального.

Сьогоднішній день ставить якісно нові вимоги до освітнього рівня бухгалтера, серед яких варто виокремити: знання законодавчої бази для прийняття правильних рішень; володіння автоматизованими обліковими системами для більш ефективної роботи; володіння елементами аналізу для оцінки фінансового стану організації.

Використання новітніх інформаційних технологій під час підготовки фахівців-обліковців забезпечить виконання одночасно декілька функцій: візуалізацію навчального матеріалу, економію навчального часу, забезпечення доступності і якості знань, сприяння виробленню умінь і навичок, які дозволяють швидко і своєчасно контролювати процес навчання, тим самим зростає конкурентоспроможність випускників на ринку праці. При цьому інформаційно-технічні засоби навчання виступають невід'ємною складовою частиною освітнього процесу і дозволяють чітко та оперативно вирішувати завдання підготовки висококваліфікованих фахівців.

Переваги дистанційних курсів:

- гнучкість – можливість викладення матеріалу курсу з урахуванням підготовки, здібностей студентів. Це досягається створенням альтернативних сайтів для одержання більш детальної або додаткової інформації з незрозумілих тем, а також низки питань-підказок тощо;

- актуальність – можливість упровадження новітніх педагогічних, психологічних, методичних розробок;

- зручність – можливість навчання у зручний час, у певному місці, здобуття освіти без відриву від основної роботи, відсутність обмежень у часі для засвоєння матеріалу;

- модульність – розбиття матеріалу на окремі функціонально завершені теми, які вивчаються у міру засвоєння і відповідають здібностям окремого студента або групи загалом;

- можливість одночасного використання великого обсягу навчальної інформації будь-якою кількістю студентів;

- інтерактивність – активне спілкування між студентами групи і викладачем, що значно посилює мотивацію до навчання, поліпшує засвоєння матеріалу;

- більші можливості контролю якості навчання, які передбачають проведення дискусій, чатів, використання самоконтролю, відсутність психологічних бар'єрів;

- відсутність географічних кордонів для здобуття освіти.

Деякі заклади освіти здійснюють системну організацію дистанційного навчання за допомогою тих же Google-сервісів та інших апробованих систем дистанційної освіти.

У організації дистанційного навчання в системі загальної та фахової освіти є три проблеми.

Перша – це готовність, уміння та бажання педагога здійснювати дистанційне навчання.

Друга – це готовність, уміння та бажання студентів оволодівати знаннями дистанційно.

Третя – контент навчального матеріалу для дистанційного навчання.

І хоча дистанційне навчання не є заміною очного та живого спілкування, ніколи не планувалось на довгострокову перспективу, воно може стати ефективним інструментом не тільки під час карантину.

УДК: 37.015.31:821

*Марценюк А.В., викладач Технологічно-економічного коледжу
Миколаївського національного аграрного університету*

ЗАСТОСУВАННЯ ФЛЕШКАРТОК НА ЗАНЯТТЯХ ФІЛОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Освіта сьогодні – це один із найважливіших чинників розвитку цивілізації взагалі і людства зокрема. Освітня програма закладів освіти спрямована на реалізацію політики стосовно навчання і виховання підростаючого покоління, забезпечуючи наступність і неперервність навчання, а світова телекомунікаційна інфраструктура надає можливість створення систем масового безперервного самонавчання, загального обміну інформацією незалежно від тимчасових і просторових поясів, що є головним в умовах карантинних заходів під час дистанційного навчання. Саме процес діджиталізації разом з процесом конвергенції та глобалізації визначають життя сучасної особистості та суспільства ХХІ століття. Створення цифрової трансформації спрощує доступ до інформації.

Застосування інноваційних технологій у навчанні та сучасних підходів до освітнього процесу, використання цифрової інформації та телекомунікаційно-комп'ютерних засобів, введення у навчання нових нестандартних методів та форм подання навчальної інформації відкривають перед нами широкі можливості надання та отримання знань.

На заняттях дисциплін філологічного циклу важливо організувати навчальну діяльність, яка ґрунтується на оригінальних методиках розвитку різноманітних форм мислення, творчих здібностей, високих соціально-адаптаційних можливостей особистості, готуючи людину, що не лише пізнає, а й людину, яка діє. Навіть в умовах карантину необхідно забезпечувати неперервність навчання і дистанційно, використовуючи інформаційні технології, залучати студентську молодь до дослідницько-пошукових проєктів, участі у вебквесті, практику-

---

вати таку форму взаємодії зі студентами, як коучинг, створювати онлайн-конференції з використанням різних інформаційних платформ.

Саме використовуючи можливості платформи Zoom, поєднуємо пояснення матеріалу демонструючи наочність або організуємо процес пошуку студентами кращих відповідей на питання, що їх цікавлять, використовуючи флешкартки. Флешкартки – це набір карток невеликого розміру, на яких розміщена інформація у вигляді слів, чисел, зображень. На одній стороні картки розміщене питання, а на зворотному боці – відповідь, а головний принцип їх полягає в тому, що вони формують умови для активного запам'ятовування. Флешкартки можна використовувати паперові або електронні. Електронні флешкартки своєю незвичайною структурою привертають увагу здобувачів вищої освіти, що дає можливість по-новому опрацювати навчальний матеріал, перевіряючи свої знання, отримувати правильну відповідь з метою корекції знань, а також сприяють набуттю досвіду пошукової діяльності, розширення кругозору, розвиток креативного потенціалу, опрацювання великих обсягів інформації, її аналіз, систематизацію і подальшу презентацію, що допомагає студентам розвиватися, закріплювати нові навички і досягати високих результатів у навчанні.

Створювати флешкартки можна за допомогою стандартних текстових чи графічних редакторів (наприклад, Power Point чи MS Word) і використовувати на електронних носіях або роздрукувати на папері, а також за допомогою спеціальних онлайн-сервісів та застосунків. Цікавими є картки, що перевіряються QR-кодом або доповнюють інформацію закодовану і отримати її можна маючи доступ до інтернету за допомогою смартфонів. Інформація флешкартки може мати посилання на відео YouTube, певної геолокації на Google-картах, e-mail, посилання на сторінку профілю у соціальних мережах, сайту чи блогу, аудіофайл, книгу тощо.

Щоб флешкартки були ефективними у навчанні, потрібно пам'ятати, що будь-який матеріал має бути представлено

лаконічно, тому необхідно добирати ключові елементи або факти, при цьому уникати складної термінології, використання іншомовних слів чи складних мовних конструкцій. Для того, щоб викликати цікавість і емоцію, необхідно використовувати кольори, схеми, змістовні малюнки, ілюстрації, таблиці, портрети. Робота з такими картками спрямована на візуальне сприйняття інформації та побудову асоціативних рядів. Крім того, використання флешкарток базується на ігровому принципі, що дозволяє зацікавити кожного учасника освітнього процесу, додати навчання змагального запалу.

Картки-помічники з української літератури є поліфункціональними, адже робота за запитаннями карток є допоміжною на фінальному етапі підготовки до контролю знань і надає можливість об'єктивно оцінити власний рівень знань, узагальнити та систематизувати увесь навчальний матеріал, а також виявити прогалини, які необхідно терміново заповнити. Здобувач освіти має можливість у цікавій формі повторити ідейно-тематичні, стильові, жанрові, композиційні особливості кожного художнього твору.

На різних етапах вивчення або повторення вивченого матеріалу можна застосовувати різні блоки карток: інтерактивні картки-помічники, завдання яких пов'язане з малюнком, потрібно простежити його зв'язок із певним твором чи письменником. Цей блок карток розвиває вміння знаходити взаємозв'язок між світливою та художнім твором. Так у роботі розвиваються спостережливність, уважність, творча уява здобувачів. Також поставлені питання вимагають відповіді, які допоможуть пригадати важливий теоретичний матеріал (автор, рід, жанр, композиція, час і місце дії, художні засоби та ін.).

Картки-помічники можна використовувати для групової роботи дистанційно, у мінігрупах, під час індивідуальної роботи із здобувачами. Вони слугують чудовою базою (завданнями) для брейн-рингів, батлів, інтелектуальних конкурсів між групами.

Для практичного застосування карток Power Point чи MS Word користувачеві необхідно встановити Microsoft Office Power

---

Point і завантажити файл з матеріалами карток. Для цього немає потреби мати навіть зв'язок інтернету.

Кожна картка передбачає роботу з ілюстрацією і низкою запитань щодо твору, який здобувач має розпізнати за зображенням. Максимально відповівши на поставлені запитання, здобувач має можливість перевірити правильність відповідей і, можливо, доповнити знання інформацією, для цього є контрольний слайд.

Картки-помічники можна створювати самостійно, але такий вид діяльності можна запропонувати здобувачу і це сприятиме запам'ятовуванню навчального матеріалу в невимушеному творчому форматі ще на етапі підготовки власних матеріалів. На флешкартках можна виконати вправи з відповіддю «Так/ні», «Опиши і згадайся», «Знайди спільне».

Звісно, перелік видів вправ та завдань для флешкарток можна продовжувати. Всі вони покликані надавати допомогу, найефективніше та якісніше реалізовувати завдання освіти. Використання флешкарток дозволяє викладачу проводити заняття у формі самостійної роботи за комп'ютерами, залишаючи за собою роль керівника і консультанта; дозволяє використовувати комп'ютерну підтримку для рішення більшої кількості завдань, звільняє час для аналізу отриманих рішень і їхньої графічної інтерпретації; дозволяє виносити на лекції і практичні заняття матеріал, можливо, менший за обсягом але найістотніший за змістом, залишаючи для самостійної роботи з електронними джерелами те, що виявилось поза рамками аудиторних занять; дозволяє індивідуалізувати роботу зі студентами, особливо дистанційно. Розвиток цифрового світу веде до нових форм спілкування і творчості на занятті, а сам процес навчання з будь-яких видів роботи є більш привабливим, демократичним, комфортним і стимулює кожного студента до самоосвіти та навчання упродовж життя.

УДК 377.1

*Менщикова Л.М., викладач Харківського державного
автотранспортного коледжу*

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Сукупність компетентностей, які визначені стандартом освіти та відповідають певному рівню Національної рамки кваліфікацій, характеризується рівнем складності освітньої програми та визначають рівень освіти. Система вищої та передвищої освіти в Україні на сучасному етапі переживає значні зміни у зв'язку з впливом комплексу економічних, соціальних і науково-технічних факторів. Це обумовило необхідність активізації сучасних інформаційно-комунікаційних технологій освітнього процесу в закладах освіти [3]. Впровадження дистанційної складової в освітній процес віддалених від викладача здобувачів освіти обумовила необхідність дослідження ефективності системного підходу до змісту навчального матеріалу з метою підготовки фахівців на рівні сучасних вимог.

Системний підхід – це напрям методології наукового пізнання і соціальної практики, в основі якого є розглядання об'єктів як систем. Він дозволяє пояснити взаємовідносини між частиною та цілим, з'єднати в загальну систему понять множини вже відомих і знов отриманих наукових фактів, встановити загальні закономірності для різноманітних за якістю класів явищ. Він спрямований на відкриття цілісності об'єктів, виявлення в них різноманітних типів зв'язку і зведення об'єктів в єдину теоретичну картину [2].

Зміст навчання дидактичної системи будь-якого рівня можна розглядати як систему, що має зовнішні зв'язки і внутрішню структуру. Внутрішня структура характеризується набором навчальних дисциплін, матеріал яких поєднаний інтеграційними змістовними, логічними зв'язками з іншими

дисциплінами освітньої програми підготовки фахівців. Ці зв'язки є міждисциплінарними, основою їх є об'єктивні зв'язки між галузями науки і єдність процесу навчання, розвитку і виховання під час вивчення різних дисциплін.

Міждисциплінарні зв'язки мають багатоступінчасту структуру, яка визначається об'єктивними умовами змісту освіти. До елементів структури дисциплінарних зв'язків відносяться зв'язки: між циклами дисциплін; між навчальними дисциплінами різних циклів; між навчальними дисциплінами одного циклу; між розділами і темами різних дисциплін; між знаннями, уміннями, що становлять зміст різних дисциплін; між ідеями, поняттями, законами, теоріями і фактами різних навчальних дисциплін; між видами діяльності (навчальна, лабораторна, практична, виробнича та ін.); між способами і методами освітньої діяльності, які сформовані і використовуються в різних навчальних дисциплінах. Врахування міждисциплінарних зв'язків виконує низку функцій: логічну, психологічну, дидактичну, інформаційну [5].

Зміст навчального матеріалу будь-якого дидактичного циклу підготовки фахівця характеризується не тільки зовнішніми міждисциплінарними зв'язками, але і внутрішньою структурою. Під час проектування змісту на рівні навчальних дисциплін у цій структурі виділяють окремі розділи, теми, модулі і проводять аналіз їх логічного зв'язку. Для аналізу внутрішньої будови тем у них виділяють окремі фрагменти, навчальні питання, під час опису внутрішньої структури яких використовують виділення окремих дидактичних одиниць.

Методика аналізу структури навчального матеріалу будь-якого рівня включає розділення його на складові частини, встановлення й оптимізацію змістовних логічних зв'язків між ними, і вибір на цій основі послідовності вивчення змісту.

Ця операція проводиться з використанням текстових матеріалів, що включають перелік дидактичних одиниць змісту, які має засвоїти той, хто вчиться.

Зміст навчальної інформації може бути наданий різними методами. Але в основі цих методів лежить структурування інформації.

Структурування інформації виступає не тільки як принцип побудови навчального курсу, але і як засіб педагогічного впливу, що підвищує рівень і якість засвоєння студентами знань з навчальної дисципліни. Логічна структура будь-якої навчальної дисципліни визначається цілями навчання, станом розвитку науки, значимістю дисципліни для майбутньої професії, рівнем вихідної підготовки студентів і самих викладачів. До цього списку факторів детермінації логічної структури навчальної дисципліни можна додати рівень доступності навчального матеріалу, загальний обсяг навчального курсу, форми навчальних занять, методи навчання, ступінь і можливості алгоритмізації та ін. Зміст навчальної інформації може аналізуватися та структуруватися за різними підставами. В.Л. Борзенков [5] указує на три можливих принципи: структурно-логічний, дидактичний та компонентний. Для структурно-логічного способу організації інформації важливим є визначення логічного зв'язку між поняттями та судженнями. За дидактичного принципу конструювання навчального змісту (тексту, підручника, курсу, лекцій та ін.) враховують склад і співвідношення старого та нового, простого та складного, словесного і наочного, абстрактного і конкретного та ін. Компонентний принцип структурування навчального матеріалу припускає побудову його, виходячи з основних елементів наукового знання, до яких можуть бути віднесені факти, поняття, категорії, принципи, закони, теорії, проблеми, гіпотези, методи та ін.

Під час розгляду проблеми конструювання навчальної інформації, важливо відзначити, що не тільки добір і структурування, але і форму представлення можна розглядати як спосіб керування навчально-пізнавальною діяльністю студентів, оскільки форма представлення навчальної інформації є істотним чинником, що забезпечує її сприйняття, розуміння і засвоєння [4]. У забезпеченні розуміння будь-якої інформації, зокрема і навчальної, важлива роль належить наочно-образній формі її презентації. Однією з форм наочно-образного представлення навчального матеріалу є застосування графічних

систематизаторів – блок-схем, понятійних або структурно-логічних схем, конспектів-схем та ін. [1] .

Графічні систематизатори – це просторові побудування, побудова яких вимагає ретельного виявлення глибинної структури матеріалу, що вивчається.

З переходом до змішаного навчання, коли вже не обійтись без дистанційної онлайн-складової передачі освітньої інформації студентам, використання системного підходу до створення змісту та наочної форми представлення нової інформації в дистанційних курсах дисциплін дає свої результати. Проведений системний аналіз зовнішніх та внутрішніх логічних зв'язків дисципліни «Організація та планування роботи підприємства» визначив місце цієї дисципліни в підготовці майбутнього фахівця. Міждисциплінарні зв'язки забезпечують можливість розкрити одні й ті ж поняття більш повно, використовувати в різних дисциплінах одні й ті ж дидактичні одиниці змісту, поглиблюючи уявлення про них, закріплюючи знання та уміння їх використовувати.

Розробка та використання структурно-логічних схем змісту освітньої інформації і таблиць міждисциплінарних зв'язків є складовими частинами системного підходу до організації викладання професійно-орієнтованих дисциплін в умовах розширення дистанційного надання освітніх послуг здобувачам передвищої фахової освіти. Детальні схеми міждисциплінарних зв'язків допомагають викладачу в актуалізації опорних знань і вмінь перед наданням нової інформації з кожної теми дисципліни та підсилити мотивацію до її засвоєння. В умовах дистанційного навчання студентам доступні онлайн-лекції з кожної теми всіх навчальних дисциплін. Їх освідомленість про міждисциплінарні зв'язки дозволить не заучувати розрізнену інформацію, а зуміти її краще засвоїти з урахуванням розглядання однакових питань в суміжних дисциплінах з позицій специфічних аспектів їх застосування на виробництві. Все це дає можливість майбутнім фахівцям узагальнити та вміти використовувати свої систематизовані знання як професійну компетентність під час вирішення виробничих ситуацій та практичних завдань.

Використані джерела

1. Белова Е.К. Металловедение в логических конспектах-схемах : учебное пособие. – Киев : УМК ВО, 1990.
2. Борзенков В. Л. Анализ учебной информации как основа выбора методов и форм организации процесса обучения : автореферат дис. на соиск. учен. степ. канд. пед. наук. – Л., 1987.
3. Кухаренко В.М., Рибалко О.В., Сиротенко Н.Г. Дистанційне навчання : Умови застосування. Дистанційний курс : навч. посіб. – Харків : НТУ«ХПШ», «Торсінг», 2001. – 320 с.
4. Лазарев М.І. Полісистемне моделювання змісту технологій навчання загальноінженерних дисциплін : Монографія. – Харків : Вид-во НфаУ, 2003.
5. Рейнгард И.А. Психолого-педагогические основы структурирования содержания, форм и методов обучения в ВУЗе : автореферат дис. на соиск. учен. степ. д-ра пед. наук. – Киев : Гос. пединститут им. А.М. Горького, 1984.

УДК 374.08

Михайлишин М.С., завідувач відділення

Відокремленого структурного підрозділу

«Бережанський фаховий коледж НУБіП України»

АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОБЛЕМИ САМООСВІТИ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА

*«Далеко не кожен стане вченим, письменником,
артистом, далеко не кожному судилося винайти
порох або велосипед, але майстром своєї справи має
стати кожен»*

В. Сухомлинський

Основна місія сучасного педагога полягає в тому, щоб не відставати, рухатися вперед, і не зупинятися, досягнувши вершини, а підійматися вище.

Одним з найефективніших засобів підвищення професійної компетентності педагогічного працівника є самоосвіта. Самоосвіта педагога – свідома діяльність з удосконалення своєї особистості як фахівця: адаптування своїх індивідуально неповторних якостей до вимог педагогічної діяльності, постійне підвищення професійної компетентності та неперервне вдосконалення якостей своєї особистості.

Навчити самого себе значно складніше, тому підхід до потреби професійного самовдосконалення має бути багаторівневий і обов'язково поступовий [1].

На підготовчому етапі важливу роль відіграє готовність до постійного зросту, до творчості. І хоча кожен педагог змушений віддавати значну частину часу родині, веденню домашнього господарства та іншому, позитивна оцінка діяльності обов'язково призведе до усвідомлення необхідності постійної самоосвіти.

Головним етапом підготовки освітянина до самоосвітньої діяльності вважається діагностичний. Сучасна педагогіка дає широкий спектр форм і методів діагностики рівня педагогічної майстерності (анкети, опитування, тести, програми), які допоможуть визначити рівень методичної підготовки педагога, педагогічної майстерності.

Результативною самоосвітньою діяльністю стає тоді, коли є правильно спланованою. Правильно розроблені програми, плани дадуть змогу педагогу відчувати свої можливості, а, значить, зробити ще один крок далі.

Структура процесу самовдосконалення складається з 4-ох етапів:

- самоусвідомлення та прийняття рішення здійснювати процес самовдосконалення;
- планування та вироблення програми самовдосконалення;
- безпосередня практична діяльність з реалізації поставлених завдань, пов'язаних із роботою над самим собою;
- самоконтроль та самокорекція цієї діяльності.[4]

Самоосвіта педагога не має зводитися до відновлення знань, які він здобув у закладі освіти, а вимагає ознайомлення з новітніми педагогічними та психологічними дослідженнями, пошук нових напрямів у методиці та організації освітнього процесу, розгляд на високому науковому рівні педагогічних проблем, що викликають ускладнення в практичній роботі [3].

Найбільшої потреби до самоосвіти зазнають викладачі дисциплін, пов'язаних з інформаційною діяльністю.

Бурхливий розвиток інформаційних технологій та швидка цифровізація суспільства потребують ґрунтовної підготовки фахівців з комп'ютерних мереж та телекомунікаційних технологій. Разом з тим безпека такого переходу суспільного життя в кіберпростір, поява та розвиток інтернету стає ще більш актуальною [2].

Корпорація Cisco Systems, Inc. активно створює і розвиває Мережеві академії Cisco (Cisco Systems Networking Academy). Академії створюються при закладах вищої та фахової передвищої освіти для поглиблення класичних освітніх курсів із обчислювальної техніки та телекомунікацій на основі вивчення технологій, устаткування, програмного забезпечення і проектних рішень корпорації Cisco Systems, Inc. Викладачі-інструктори здобувають потрібну фахову освіту, складають сертифікаційний іспит, організують курси та долучають студентів.

Також підготовку та сертифікацію педагогів від компанії Google здійснює Академія цифрового розвитку у вигляді спеціальних курсів, вебінарів, онлайн-уроків, марафонів, флешмобів... Сертифіковані інструктори мають змогу надавати знання про додатки Google, способи їх використання під час вивчення загальноосвітніх дисциплін не тільки здобувачам освіти, а й самим педагогам.

З упровадженням дистанційної чи змішаної форм навчання, а також із щорічною потребою у підвищенні кваліфікації педагогічних працівників потреба самоосвіти тільки зростає і поєднується із педагогічним зростанням.

Використані джерела

1. Жорова І.Я., Кузьмич Т.О., Назаренко Л.М. Самоосвіта педагога як умова підвищення його професійної компетентності : метод. реком. – Херсон : РІПО, 2012. – 48 с.
2. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій. – Харків : Видавнича група «Основа», 2014.
3. Степчина Л. Наукові підходи до самоосвітньої діяльності педагога // Завучу все для роботи. – 2015. – № 21. – С. 23–31.
4. Пищик О.В. Самоосвіта – складова професійного навчання // Педагогічна майстерня. – 2011. – № 9. – С. 10–14.

УДК: 377.091.313:004.357]:33

Мордвінова І.О., викладач Відокремленого структурного підрозділу «Економіко-правничий фаховий коледж Запорізького національного університету»

ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ЛЕКЦІЙ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

У час стрімкого і постійного розвитку інформаційних технологій, коли викладачам доводиться мати справу з так званим поколінням Z, кардинально змінюються вимоги до підготовки висококваліфікованого конкурентоспроможного фахівця, який має поєднувати високоякісну фахову підготовку з умінням самостійно, творчо мислити. У сучасному освітньому процесі зменшується частка прямого інформування здобувача освіти і розширюється застосування інтерактивних форм роботи студента під керівництвом викладача. Інформаційні технології, зокрема мультимедійні, сьогодні є необхідним елементом освітнього процесу.

«Мультимедійна технологія – це технологія, яка дозволяє за допомогою комп'ютера інтегрувати, обробляти і водночас відтворювати різноманітні типи сигналів, різні середовища,

---

засоби і способи обміну даними, відомостями» [1]. Основними її перевагами є розширення можливостей викладача, більша наочність опановуваного матеріалу. Потужним і досить поширеним сучасним технічним засобом навчання є інтерактивний навчальний комплекс на основі SMART Board (інтерактивної дошки), що працює в комплексі з комп'ютером і проектором, які вдало використовуються в закладі освіти під час викладання економічних дисциплін.

Як засоби створення мультимедійних продуктів для вирішення завдань, що висуваються до сучасних занять, використовуються програми SMART Notebook, Easy interactive tools, Power Point тощо. До їх очевидних переваг варто віднести, зокрема підтримку різноманітних форматів графічних, аудіо і відеофайлів, а також доступний інтерфейс. Ці якості дають можливість включати до складу мультимедійних варіантів занять практично необмежений за об'ємом і складом ілюстративний матеріал [2].

Лекції належить особливе місце в системі викладання економічних дисциплін. У процесі її читання лектор має у своєму розпорядженні обмежений обсяг часу, доводиться викладати основні поняття курсу і давати вказівки і пояснення студентам змісту матеріалу. У цих умовах мультимедійні засоби дають можливість сучасним здобувачам освіти бути не просто слухачами, чого вони не вміють і не хочуть робити, а працювати з викладачем в тандемі, під час якого студенти поступово набувають необхідних знань. Така лекція найчастіше має проблемний і пошуковий характер. Використання мультимедійних технологій на лекціях, демонстрація на дошці рішень, запропонованих студентами в процесі обговорення проблеми і раніше створених (сконструйованих) викладачем, викликає невідомий інтерес здобувачів до теми лекції, актуалізує знання з теми, що вже є у студентів.

Слід зазначити, що під час підготовки мультимедійних лекцій з використанням вищезазначених технологій, можна керуватися такими правилами:

- підпорядкування технологій SMART педагогічній задачі, а не навпаки;

- оптимальне дозування використання зазначеної технології SMART Board у сполученні з іншими методами навчання;

- вибір такого варіанта застосування технології SMART Board, завдяки якому пізнавальна активність студентів підвищується;

- використання мультимедійних можливостей на різних етапах заняття;

- постійне вдосконалення технологій проектування освітнього процесу [3].

Мультимедійні засоби на таких лекціях виступають сучасним напрямом удосконалення освітнього процесу. Під час викладання, зокрема «Економічної теорії», вони дозволяють задіяти майже всі органи чуття студентів, поєднуючи на дошці друкований текст, графічне і табличне зображення, рухоме відео, статичні фотографії і рисунки, аудіозапис. Засоби інтерактивної дошки дозволяють накопичувати значний обсяг інформації та оперативно користуватися нею. Технологія лекції з використанням інтерактивної дошки залучає всі канали сприйняття інформації здобувача, а найголовніше – візуальний, який для сучасного молодого покоління є найефективнішим. На дошці послідовно висвітлюється ситуація та її розвиток. Найголовніші моменти виділяються кольором, підкреслюванням, пояснювальним текстом, звуковими ефектами. Протікання процесів пояснюються засобами анімації. Вона є потужним інструментом пояснення взаємозв'язків у складних системах, де слова викладача паралельно супроводжуються на екрані рухом потіків інформації, переносом окремих компонентів, їх перетворенням. Складні схеми наводяться у розвитку з поступовим ускладненням ілюстрацій. Такий підхід дозволяє наблизити схему до фактичної реальності, що є суттєвим для кращого розуміння навчального матеріалу студентами [3].

Використання мультимедійних технологій на лекціях сприяє покращенню концентрації уваги студентів, процесів розуміння і запам'ятовування, формуванню чітких уявлень, засвоєнню теоретичних знань (понять, категорій, законів, процесів тощо). Мультимедійна лекція є більш гнучкою, тому що смарттехнології дозволяють підвищити її інформативність, стимулювати мотивацію і наочність навчання за рахунок використання різних форм подачі навчального матеріалу, а також здійснити повтор найскладніших і значущих моментів лекції. Але найголовнішим ми вважаємо інтерактивну взаємодію викладача зі студентською аудиторією – можливість отримувати зворотний зв'язок і управляти ним.

Досвід показує, що використання мультимедійного супроводу лекцій з економічних дисциплін суттєво покращує сприйняття і усвідомлення матеріалу студентами, створює комфортніші умови для аудиторної роботи викладачів та студентів, а також сприяє їх особистісному розвитку та формуванню у здобувачів освіти гнучкого, аналітичного і критичного мислення.

Використані джерела

1. Словник з інформатики. – Режим доступу: <http://xn--r1a3b.xn--b1amgblet.xn--j1amh/index.php>.
2. Кожухар О.А. Інноваційні методи проведення занять : метод. посіб. – Чернігів, 2017. – 24 с.
3. Носенко Т.І. Інформаційні технології навчання : навч. посіб. – Київ : Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, 2011. – 184 с.

УДК 37.07.

*Ніколаєвська Г.Ю., заступник директора
з навчально-виробничої роботи Харківського
державного професійно-педагогічного коледжу
імені В.І. Вернадського*

СТВОРЕННЯ СТАНДАРТІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Другий рік поспіль триває імплементація Закону України «Про фахову передвищу освіту». За цей час фахові коледжі, працюючи у рамках правового поля цього закону, а також Закону України «Про вищу освіту», Закону України «Про освіту», намагаються вибудувати власну траєкторію розвитку, що допоможе фаховій передвищій освіті випускати якісно підготовлених, конкурентоспроможних фахівців. Враховуючи надання законом широких можливостей щодо академічної автономії та самоврядування, педагогічні ради фахових закладів освіти у цей перехідний період самостійно визначалися із змістом освіти, затверджували освітньо-професійні програми та навчальні плани підготовки фахових молодших бакалаврів (молодших спеціалістів) на базі існуючих стандартів підготовки, або навіть створювали їх «з нуля». Відтепер усі права та повна відповідальність за розроблення та реалізацію освітньо-професійної програми лежать на закладі фахової передвищої освіти, педагогічна рада якого і затверджує в остаточному варіанті освітньо-професійну програму.

Певний час наші заклади були залишені сам на сам із проблемою формування нових освітньо-професійних програм підготовки фахових молодших бакалаврів, причому в умовах відсутності навіть концептуальних відповідей щодо майбутніх стандартів (як фахової передвищої освіти, так і освітнянської діяльності) та методики побудови на їх основі освітньо-професійних програм. У цій ситуації фахові коледжі уважно вивчали та враховували власний досвід, досвід колег, зокрема з

вищої школи, міжнародні практики. На сьогодні напрацьовано достатньо багато методик, рекомендацій та матеріалів, які знаходяться у відкритому доступі. Окрім того, навесні 2020 року Науково-методичним центром вищої та фахової передвищої освіти було ініційовано створення у вайбері всеукраїнських спільнот, що об'єднали представників фахових коледжів з різних напрямів освітньої діяльності. Таке спілкування дозволило консолідувати зусилля керівництва закладів щодо формування основних нормативних документів закладів.

У той же період Міністерство освіти і науки України оголосило конкурсний відбір членів науково-методичних комісій (підкомісій) сектору фахової передвищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України, основною метою яких є розробка освітніх стандартів. Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України № 907 від 09.07.2020 р. було затверджено персональний склад різних підкомісій, зокрема підкомісії 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) НМК 1 із загальної, професійної освіти та спорту сектору фахової передвищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України. Підкомісія об'єднала фахівців різних ланок освіти та регіонів України. Передувала цікава, але напружена робота щодо розробки проекту Стандарту.

Членами підкомісії перед початком роботи було опрацьовано багато нормативних документів, що стосуються стандартизації підготовки фахових молодших бакалаврів, зокрема Порядок розгляду та затвердження стандартів фахової передвищої освіти, наказ Міністерства освіти і науки України № 918 від 13.07.2020 р. «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів фахової передвищої освіти», Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій», наказ Міністерства освіти і науки України від 21.11.2019 р. № 1460 «Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти».

Специфікою реформування освіти в Україні є те, що сьогодні освітянська спільнота змушена розробляти усі освітні стандарти одночасно. А разом з ними розробляти й концепції реформування освіти взагалі та педагогічної освіти зокрема, і нові законодавчі акти, що регулюватимуть фахову передвищу освіту. За загальною методологією це мало б відбуватися у певній послідовності та передбачати проведення експериментів, реалізацію пілотних проєктів, моделювання та інші види попередніх досліджень. На жаль, часу на це Україна сьогодні не має. Проте, в умовах обмеженості часу та жорсткої необхідності просування вперед, зачасту народжуються продуктивні ідеї та гарні думки. Спільна ефективна робота дозволила підкомісії надати попередній проєкт Стандарту для розміщення на офіційному сайті міністерства для громадського обговорення вже у грудні 2020 року.

На сьогодні проєкт Стандарту фахової передвищої освіти вже пройшов громадське обговорення, схвалений сектором фахової передвищої освіти, пройшов зовнішнє рецензування фаховою та методичною експертизою та знаходиться на доопрацюванні у зв'язку з отриманими у процесі рецензування рекомендаціями. Маємо надію, що найближчим часом проєкт буде затверджено міністерством, що дозволить багатьом закладам фахової передвищої освіти вчасно розробити власні освітньо-професійні програми за різними спеціалізаціями, за якими готуються фахові молодші бакалаври з професійної освіти, і зустріти новий 2021/22 навчальний рік у повній готовності.

УДК: 373.2.091.64

Новожилова Т.С., здобувач освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший бакалавр»

*Духан Г.М., викладач методик дошкільної освіти
Комунального закладу Київської обласної ради
«Богуславський гуманітарний фаховий коледж
імені І.С. Нечуя-Левицького»*

СУЧАСНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Сьогодні виграє той вихователь, який не лише може дати базові знання дитині, а й спрямувати її на самостійне оволодіння ними. Для розвитку у малюків стійкого пізнавального інтересу педагог має докладати неабияких зусиль. Перед ним стоїть завдання: зробити заняття цікавим і насиченим інформацією, яка спонукала б дітей до активної пізнавальної діяльності. Тобто пропонуваній вихователем матеріал для пізнання має містити елементи надзвичайної, дивовижної, несподіваної інформації, такої, що викликає у дошкільників інтерес до освітнього процесу і допомагає створити позитивну емоційну атмосферу навчання [3].

Однією із технічних новинок та актуальних проблем на сьогоднішній день є використання в освітньому процесі ЗДО інтерактивної дошки (ІД).

Робота з таким обладнанням допомагає педагогам-дошкільникам полегшити засвоєння матеріалу дітьми, зробити більш цікавим освітній процес. Інтерактивне обладнання можна використовувати у поєднанні з перевіреними методами і прийомами роботи [2].

Інтерактивна дошка (від англ. *Interactive WhiteBoard* – «інтерактивна біла дошка») – пристрій, що поєднує в собі можливості звичайної маркерної дошки з можливостями комп'ютера. Інтерактивна дошка – це сенсорний екран, приєднаний до комп'ютера, зображення з якого передає на дошку проєктор.

Дуже часто в закладах дошкільної освіти інтерактивна дошка сприймається як цікава іграшка, за допомогою якої можна доторкнутися до зображень, роблячи вибір і відповідаючи на питання або вирішити нескладне завдання. Управляти дошкою на відстані дозволяє бездротова миша. На відміну від звичайного мультимедійного проєктора інтерактивна дошка дозволяє не тільки демонструвати слайди та відео, але і малювати, креслити, наносити на проєктоване зображення позначки, вносити будь-які зміни, і зберігати їх у вигляді комп'ютерних файлів. А крім цього, зробити безпосередньо освітню діяльність яскравою, наочною, динамічною [3].

По екрану інтерактивної дошки можна легко пересувати об'єкти і написи, додавати коментарі до текстів, малюнків і діаграм, виділяти ключові області і додавати кольору. Заздалегідь підготовлені тексти, таблиці, картинки, музика, а також гіперпосилання до мультимедійних файлів, надають безпосередньо освітній діяльності бадьорий темп: не потрібно витрачати час на те, щоб написати текст на звичайній дошці або перейти від екрана до клавіатури. Всі ресурси можна коментувати прямо на екрані, використовуючи інструмент «Перо», і зберігати створені записи для майбутнього. Файли попередньої діяльності можна завжди відкрити, щоб повторити пройдене. Все, що діти роблять на дошці, можна зберегти і використовувати в подальшому. Вихователь завжди може повернутися до попереднього етапу і повторити його ключові моменти [4].

Для застосування інтерактивної дошки необхідні такі навички:

- початкові знання пристрою комп'ютера;
- робота в програмах: Word, PowerPoint;
- практика роботи в інтернеті (для пошуку зображень, готових презентацій і навчальних програм) [1].

Інтерактивна дошка дозволяє зберегти замітки у вигляді файлів на персональному комп'ютері для подальшої роздачі віддрукованих копій кожному із педагогів або розсилки. Всі

малюнки, зроблені маркером на дошці, можна також роздрукувати за допомогою принтера. Інтерактивне обладнання дозволяє малювати електронними маркерами, в ній застосовані ультразвукова та інфрачервона технології для точного визначення місця розташування відмітки маркера на дошці [4].

Використання підготовлених вихователем матеріалів для інтерактивної дошки економить час на занятті. Важливо розуміти, що інтерактивна дошка сама нічому навчити не може. Це інструмент в руках педагога, і те, як цей інструмент «запрацює», залежить від творчості педагога, його готовності зробити заняття цікавим, зрозумілим і таким, що запам'ятовується.

Отже, використання засобів інформаційних технологій дозволить зробити освітній процес і розвиток студентів досить простим і ефективним, звільнить від рутинної ручної роботи, відкриє нові можливості ранньої освіти. Інформатизація освіти відкриває педагогам нові можливості для широкого впровадження в педагогічну практику нових методичних розробок, спрямованих на інтенсифікацію та реалізацію інноваційних ідей виховного, освітнього і корекційних процесів. Останнім часом інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) – надійний помічник педагогам в організації освітньо-виховної та корекційної роботи.

Використані джерела

1. Антонченко М.О. Сутність поняття «інформаційна компетентність педагога» // Особистісно-професійна компетентність педагога : теорія і практика : матеріали I Всеукраїнської науково-методичної практичної конференції (28 лютого 2017 р.) – Суми : НІКО, 2017. – С. 21–24.

2. Лабудько С.П. Теорія та методика застосування інтерактивних засобів навчання : методичні вказівки. – Суми : Редакційно-видавничий відділ СОІППО, 2014. – 48 с.

3. Гуменюк О.М. Оновлення змісту дошкільної освіти шляхом використання. – Режим доступу : <https://vseosvita.ua/>

---

library/onovlenna-zmistu-doskilnoi-osviti-slahom-vikoristanna-ikt-u-roboti-z-doskilnikami-205493.html

4. Використання інтерактивної дошки в роботі ДНЗ. Консультація для вихователі. – Режим доступу : <https://rozrobka.in.ua/vikoristannya-interaktivnoyi-doshki-v-roboti-dnz-konsuletaciya.html>

УДК 378.041:69-051

Переведенцева А.Л., Гоцуляк О.Г., викладачі

Державного вищого навчального закладу

«Могилів-Подільський монтажно-економічний коледж»

ЯКІСТЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ В КОНТЕКСТІ ВИМОГ СУЧАСНОГО РИНКУ ПРАЦІ

Розвиток міст та оновлення технологій сприяє інтенсивному перетворенню будівельної галузі, а це, у свою чергу, зумовлює гостру потребу у кваліфікованих фахівцях.

Сучасна вища будівельна школа має бути ще більш гнучкою, ніж раніше, відповідно до змін, які відбуваються в економіці України. Випускники мають знаходити теоретичне і практичне застосування своїм знанням і умінням, а отримана освіта забезпечувати для фахівця можливість самореалізації у професійній сфері.

Будівництво сьогодні «перестрибнуло» теорію і технологію суто спорудження будівель, межі галузі значно розширились, що зумовлює нові вимоги до професійної відповідальності і компетентності. Зокрема, напрям «Будівництво» включає ресурсну й енергетичну безпеку, екологію, розвиток територій, проекти «розумне місто». Інакше кажучи, слід по-новому бачити будівельну освіту відповідно до тієї концепції будівельної галузі, яка сформувалася в Україні і в світі. Адже виконання фахівцем будь-якого виду робіт будівельної галузі потребує обізнаності, що у свою чергу, неможливе без здобуття ним необхідного рівня професійної підготовки.

Завдання професійної підготовки полягає не лише в набутті конкретних предметних знань, умінь і навичок, а в озброєнні студентів системними науковими знаннями, які у подальшій професійній діяльності забезпечать оволодіння способами вирішення проблем, пов'язаних із виробництвом.

Враховуючи специфіку будівельної галузі, можна стверджувати, що, студент будівельного коледжу навіть у більшій мірі, ніж представники інших галузей, має бути мотивований на одержання освіти, а не диплома. Відповідно, й освітні завдання, які стоять перед будівельними закладами освіти, є більш складними, оскільки саме будівельна галузь здатна задовольнити потреби економіки за відповідного відношення до підготовки фахівців. Тому на вищій будівельній школі лежить особлива відповідальність за якість галузевої підготовки, а, отже, за рівень професійної компетентності. Головне – встигнути за прогресом, побудувати освітній процес з урахуванням тих специфічних вимог, які зумовлені часом і станом будівельної галузі.

Володіючи у достатній мірі теоретичним навчальним матеріалом, студенти зможуть на високому професійному рівні використовувати знання для вивчення та пояснення явищ, які можуть виникати у подальшій діяльності фахівця будівельної галузі. Для досягнення найбільшого ефекту професійно орієнтовані знання необхідно узагальнювати, систематизовувати та узгоджувати з конкретними ситуаціями під час використання тих чи інших будівельних технологій, адже це сприяє пізнавально-пошуковій діяльності студентів, а також передбачає поглиблення знань та розвиток певних умінь фахівця.

Таким чином, з урахуванням особливостей будівельної галузі, організація освітнього процесу у будівельних закладах вищої освіти сьогодні має ґрунтуватися на засадах компетентнісного підходу і спрямовуватися на формування у майбутніх фахівців-будівельників професійно орієнтованих знань, які створюють основу професійної компетентності.

Сучасна система освіти не повністю справляється з виконанням поставлених завдань, а саме: надання якісної

теоретичної освіти, формування світогляду та інтелектуального розвитку випускників. Однак причина недостатньо високої конкурентоспроможності молодих фахівців на ринку праці криється не лише в недосконалості системи підготовки кадрів, а й у соціально-адаптивному сприйнятті молоддю свого майбутнього та майбутнього своєї країни, відсутністю мотивації до отримання освіти та працевлаштування.

Пропонується впровадження таких заходів: налагодження соціально-партнерських відносин між сферою освіти, державою та роботодавцями з приводу підготовки, оцінки і майбутнього працевлаштування молодих фахівців; внесення змін до навчальних програм для наближення їх до практики; створення незалежної системи оцінювання якості вищої освіти, яка враховувала б усі вимоги суб'єктів процесу підготовки кадрів; проведення належної молодіжної політики, спрямованої на формування у молоді відповідального ставлення до обрання майбутньої професії, навчання та професійної самореалізації; створення системи стажування, основаної на результатах рейтингової успішності студентів, з можливістю їх подальшого працевлаштування.

Проблема якості підготовки фахівців завжди знаходиться на першому місці будь-якого закладу вищої освіти. Гострота питання обумовлена, передусім, глобальними проблемами суспільства, умовами життя, вимогами сучасності. Зміна пріоритетів і цінностей освіти в Україні зумовлена переходом від індустріального виробництва до науково-інформаційних технологій, що змінює всі аспекти життя й діяльності суспільства в цілому та окремої людини зокрема.

В умовах динамічного розвитку суспільства, глобальної взаємозалежності та конкуренції на ринку праці, необхідності широкого використання інформаційних ресурсів особливого значення набуває підвищення якості підготовки кваліфікованого фахівця. Нові реалії висувають інші вимоги до якості освіти, зокрема, універсальності підготовки випускників закладів вищої освіти, їхньої адаптації до соціальних умов, особистісної орієнтованості освітнього процесу, його інформатизації,

---

визначальній важливості освіти у забезпеченні сталого людського розвитку.

У високій якості освітніх послуг зацікавлені як окрема особа, так і держава, що має виступати гарантом національних інтересів. Крім того, до якості освіти виявляє зацікавленість і роботодавець. Якість – одна з найважливіших філософських категорій. Якість освіти залежить, значною мірою від активності того, хто навчається на заняттях, від бажання кожного студента розвиватись і самовдосконалюватись, від здатності та готовності використовувати набуті знання тощо.

Сучасний працедавець зацікавлений в такому працівнику, який уміє думати самостійно і вирішувати різноманітні проблеми; має критичне і творче мислення; володіє багатим словниковим запасом.

Крім того, сучасний фахівець має володіти певними якостями особистості, зокрема:

- ✓ гнучко адаптуватися в життєвих ситуаціях, самостійно здобувати знання, вміло застосовувати їх на практиці для вирішення різноманітних проблем;

- ✓ самостійно критично мислити, вміти побачити проблеми і шукати шляхи їх подолання;

- ✓ чітко усвідомлювати, де і яким чином отримані знання можуть бути застосовані в дійсності;

- ✓ бути здатним генерувати нові ідеї, творчо мислити, грамотно працювати з інформацією;

- ✓ самостійно працювати над розвитком власної моральності, інтелекту, культурного рівня, бути комунікабельним, контактним у різних соціальних групах, уміти працювати спільно в різних галузях.

Показниками якісної підготовки фахівця також можна прийняти такі критерії: кількість часу, необхідний випускникові для адаптації на робочому місці відповідно до своєї спеціальності; кількість «споріднених» (суміжних) спеціальностей, за якими випускник може працювати без значних витрат часу і сил на їх освоєння.

Ситуація сьогодні диктує складні умови: часу на адаптацію фахівця майже немає, роботодавець чекає кваліфікованого виконання обов'язків з першого дня.

Слід зазначити, що основні конкурентні переваги фахівця закладаються саме в системі освіти та формуються під її впливом упродовж всього життя.

Підготовка кваліфікованих фахівців, що повністю відповідає сучасним світовим і національним тенденціям розвитку економіки і науки, є першочерговим завданням на шляху створення конкурентоспроможної високотехнологічної країни.

Використані джерела

1. Гулай О.І. Професійна підготовка майбутніх фахівців будівельного профілю в умовах неперервної освіти : монографія [за наук. ред. докт. пед. наук, проф. Л. М. Романишиної]. – Луцьк : РВВ ЛНТУ, 2015. – 388 с.

2. Медведь В.В. Основи формування конкурентоспроможності фахівця : чинники, складові, критерії // Теорія та методика управління освітою – 2011. – № 7. – Режим доступу: http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/metod_upr_osvit/v_7/9.pdf.

3. Кінаш І.П. Якість освіти як результат, процес та освітня система // Науковий вісник НЛТУ України : збірник науково-технічних праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.5. – С. 363–368.

УДК: 351. 851: 377.01 (477)О

Прилико О.В., викладач-методист

Відокремленого структурного підрозділу

«Економіко-правничий фаховий коледж

Запорізького національного університету»

ВИКОРИСТАННЯ ПРОФЕСІЙНО ОРІЕНТОВНОГО ПІДХОДУ У НАВЧАННІ

Нині, згідно з освітнім законодавством України – Закону України «Про фахову передвищу освіту» (2019 р) [6] нові стандарти фахової передвищої освіти потребуватимуть постійного оновлення. Забезпечення практико орієнтовного підходу до навчання майбутніх фахівців «молодших бакалаврів» має здійснюватись на основі сучасних вимог ринку праці в Україні та вимог міжнародного рівня [1, 2].

Підготовка фахових молодших бакалаврів не може залишатися без удосконалення освітньої складової освітньо-професійної програми циклу професійної та практичної підготовки. Потребують оновлення навчальні програми дисциплін як інформаційного освітнього компоненту. Залишається важливою проблема визначення педагогічних умов практико-орієнтованої підготовки викладачів професійної освіти і навчання. Потреба таких змін підтверджується у визначених шляхах формування системи забезпечення якості фахової передвищої освіти та є однією з ключових засад подальшого розвитку освітянського простору фахових коледжів.

Зв'язок авторського доробку з важливими науковими та практичними завданнями. Визначення вимог до фахівця закладено у державних законодавчих, нормативно-правових документах, які спрямовані на реалізацію наукових та практичних фахових освітніх завдань [4,5, 6, 10, 11]. Міжнародні документи, які орієнтують українську освітню спільноту в досягненні практичних результатів навчання, також є

орієнтиром у професійно орієнтовному підході у навчанні [10, 12, 13, 15].

У вітчизняній освіті практико орієнтований підхід до навчання не був обділений увагою українських науковців. Проведений аналіз наукових досліджень, дозволив з'ясувати проблематичні питання як якості підготовки майбутніх фахівців щодо ринкових потреб, так і визначити загальні принципи організації практико орієнтовного навчання [1, 3, 7, 8, 15].

Проведення щорічного моніторингу якості державної атестації молодших спеціалістів закладів фахової передвищої освіти доводить необхідність удосконалення освітньо-професійних програм [9]. З'ясовано, що не існує загальноприйнятої моделі щодо технологічних та організаційних особливостей моніторингу під час проведення фахових екзаменів. Також, зазначимо, що під час організації моніторингу якості освіти не приділяється достатня увага аналізу ринку праці. Особливої уваги потребує питання встановлення рівноваги між педагогічною та спеціально-професійною складовою [13].

Представлений матеріал є результатом особистого досвіду роботи автора статті як члену проектної групи під час розробки освітньо-професійної програми «Туристичне обслуговування» підготовки здобувачів вищої освіти початкового рівня вищої освіти за спеціальністю 242 «Туризм».

Результатами роботи, проведеної проектною групою педагогічного колективу Економіко-правничого коледжу Запорізького національного університету щодо підвищення якості практико орієнтовного підходу до освітнього процесу можна скористатися за подальшого удосконалення освітньої складової освітньо-професійних програм циклу професійної та практичної підготовки.

Метою статті є визначення комплексу проблем щодо вдосконалення якості професійно орієнтовного підходу у навчанні.

Професійна освіта визнається державою одним із пріоритетних напрямків соціально-економічного розвитку країни

та її можливістю витримувати конкуренцію на світовому ринку праці [10]. У Стратегії реформування вищої освіти в Україні до 2020 року були визначені Міжнародними дослідженнями неоднорідні показники якості вищої освіти України [15]: 1) за кількісним показником охоплення вищою освітою – тринадцяте місце перших 10–15 країн світу; 2) математичні та природничі науки – тридцяте місце 3) з менеджменту – вісімдесят восьме місце. Підтвердження низького рівня якості освіти з менеджменту бізнесу доводять проведені в Україні соціологічні дослідження Фонду «Демократичних ініціатив», які виявили слабкий зв'язок вищої освіти з ринком праці. Як наслідок, недостатня компетентність молодих фахівців, брак адаптаційних навичок у кар'єрному конкурентному середовищі. Тобто, існує безумовний розрив між освітніми програмами щодо будь-якої галузевої підготовки фахівців та ринковими потребами. Отже, виникає необхідність залучення роботодавців до співробітництва з закладами фахової передвищої освіти і проведення регулярних діагностик ринку праці [14]. Тим паче, що підготовка педагогів для закладів професійної освіти регламентується не тільки вище названими нами законами про освіту та стратегією реформування вищої освіти, а також низкою наступних концептуальних документів [7]. Зазначимо, що як у вітчизняному, так і у зарубіжному педагогічному досвіді виявляється суперечність між потребою ринку праці та особисто професійною підготовкою викладачів професійної освіти. Тому, по-перше, вважаємо за доцільне, визначити необхідність формування моделі підвищення кваліфікації викладачів у галузі професійної освіти, за будь-якою спеціальністю. Зазначена модель, разом з обміном досвіду викладачів, безпосередньо призведе до забезпечення практичної орієнтації змісту, технології навчання. Спроби запропонувати подібну модель, вже відбуваються в Україні [7, 12]. Зазначимо, що кожна освітня програма – окрема індивідуальна композиція навчальних дисциплін, методів, результатів навчання, які в сукупності забезпечують як нормативні, так і додаткові

результати навчання та компетентності випускника освітньої програми. Отже, програма циклу професійної та практичної підготовки, за будь-якою спеціальністю, має бути спеціалізованою та індивідуалізованою комплексом навчальних професійно орієнтовних дисциплін. Принцип формування робочих програм вимагає компетентнісний підхід з визначеними вимогами до фахівця у міжнародному Проєкті Європейської Комісії «Гармонізація освітніх структур у Європі» (Tuning Educational Structures in Europe, TUNING. [11]. Отже, перш за все, необхідним є перегляд переліку практико орієнтовних навчальних дисциплін з розробленими компетентностями за часом викладання дисципліни. Перелік компетенцій, які мають бути сформовані у студента з огляду на те, що загальні компетентності випускника формуються упродовж освоєння всіх освітніх складових освітньої програми, також потребують перегляду та оновлення. Зауважимо також, що нормативний зміст підготовки фахівців також потребує відповідного перегляду переліку навчальних дисциплін, який має змогу визначити коледж. Згідно з вищевикладеним, визначимо, що викладачі з професійно спрямованих дисциплін мають за необхідне удосконалювати інформаційний пакет дисципліни. Підготовлені викладачами методичні матеріали з кожної професійно спрямованої дисципліни надають стислий огляд методології побудови освітніх програм на основі компетентнісного підходу та з урахуванням методичних рекомендацій Науково-методичної Ради МОН України, рекомендацій Національної академії педагогічних наук України щодо розроблення стандартів вищої освіти [9, 10, 11, 12, 14].

Висновки

1. Підставою до оновлення, удосконалення освітньої програми можуть виступати як викладачі, так і гаранті освітньої програми за об'єктивними змінами у закладі освіти у разі розбіжності між очікуванням і реальним результатом.
2. Під час проведення акредитації освітньо-професійної програми подання результатів опитування стейкхолдерів є

обов'язковою процедурою та важливим чинником в оцінюванні документа. Удосконалення освітніх програм спеціальностей має бути колективною справою циклових комісій і викладачів закладу освіти.

Перспективи використання результатів дослідження. Подальша робота над вдосконаленням технології і організації проведення державної атестації, як безумовного компоненту моніторингу якості освіти, буде направлена на корекцію співвідношення теоретичного та практичного матеріалу фахових дисциплін щодо зіставлення вітчизняних кваліфікацій вищої освіти з міжнародними стандартами освіти.

Використані джерела

1. Артюшина М., Саркісова О. Посилення практичної складової підготовки педагогів професійного навчання // Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання : збірник матеріалів XII звітної Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 05–19 березня 2018 р.). – Київ : ІТТО НАПН України, 2018. – С. 84–88.

2. Захарченко В.М., Луговий В.І., Рашкевич Ю.М., Таланова Ж.В. Розроблення освітніх програм : методичні рекомендації / За ред. В.Г. Кременя : затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від «01» червня 2017 № 600.

3. Горбенко Г.В. Практико-орієнтоване навчання у підготовці бакалаврів реклами і зв'язків з громадськістю. Неперервна професійна освіта. Теорія і практика : науково-методичний журнал. – Вип. 4 (45). Серія : Педагогічні науки. – Київ : ТОВ «Видавниче підприємство «ЕДЕЛЬВЕЙС»», 2015. Режим доступу: http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/12295/1/H_Horbenko_PONPBRZG_GI.pdf

4. Закон України «Про вищу освіту» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37–38, ст. 2004) Документ 1556-VII, чинний, поточна редакція – Редакція від 16.01.2020, підстава – 392-IX]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

---

5. Закон України «Про освіту» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38–39, ст. 380) Документ 2145-VIII, чинний, поточна редакція – Редакція від 16.01.2020, підстава – 392-IX. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

6. Закон України «Про фахову передвищу освіту». (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 30, ст.119) {Із змінами, внесеними згідно із Законом № 392-IX від 18.12.2019} Документ 2745-VIII, чинний, поточна редакція – Редакція від 16.01.2020, підстава – 392-IX. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19>

7. Концептуальні основи практико-орієнтованої підготовки викладачів професійної освіти і навчання / В. Радкевич, Г. Романова, В. Бородієнко // Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка. – 2018. – № 16. – С. 5–13. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvipto_2018_16_3

8. Корват Л. Особливості формування професійно-психологічної компетентності у майбутніх викладачів економіки // Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання : збірник матеріалів XII звітної Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 05–19 березня 2018 р.). – Київ : ІПТО НАПН України, 2018. – С. 99–101.

9. Кретович С. С. Моніторинг розвитку вищих навчальних закладів I–II рівнів акредитації як проблема педагогічної теорії і практики. – Режим доступу : <tme.umo.edu.ua/docs/6/11kreptp.pdf>

10. Методичні рекомендації щодо опису освітньої програми в контексті нових стандартів вищої освіти від Юрія Рашкевича. 4 травня 2017. – Режим доступу: <https://ucu.edu.ua/news/metodychni-rekomendatsiyi-shhodo-opysu-osvitnoyi-programy-v-konteksti-novyh-standartiv-vyshhoyi-osvity/>

11. Освітня програма : вимоги та методика розроблення : методичні рекомендації. – Житомир, 2016. – Режим доступу : <http://eprints.zu.edu.ua/21920/1/Освітня%20програма%20вимоги%20та%20методика%20метод.%20рекоменд.pdf>

---

12. Модель практико-орієнтованої підготовки викладачів професійної освіти і навчання. Інститут професійно-технічної освіти Академії педагогічних наук України https://www.wiwi.uni-konstanz.de/typo3temp/secure_downloads/97962/0/77438041cca20b3663e281c42611ac8ad4bd0ebc/WS_4b_Kyiv_Presentation_IVET_NAE_S.pdf

13. Прилипко О.В. Інноваційна спрямованість туристичної освіти як засіб формування професійних компетенцій фахівців сфери туризму. / Всеукраїнська Online-конференція «Освітні інновації в умовах нестабільності : філософія, психологія, педагогіка». 16–26.11. 2015 р., м. Запоріжжя. Електронний збірник наукових праць Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти Випуск №4(22). – Режим доступу: zoipro.zp.ua

14. Рябченко В.І. Вища школа України в загальноцивілізаційному контексті : соціально-філософський аналіз з позицій світоглядно-компетентнісного підходу : монографія. – Київ : Фітосоціоцентр, 2015. – 674 с.

15. Стратегія реформування вищої освіти України 2020 (ПРОЕКТ). – Київ, 2014. – Режим доступу: https://osvita.ua/doc/files/news/438/43883/HE_Reforms_Strategy_11_11_2014.pdf

УДК 377.131.11

Рябко О.В., викладач

Донбаського аграрного фахового коледжу

Луганського національного аграрного університету

ЦИФРОВІЗАЦІЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Якісні зміни у вітчизняному освітньому просторі неможливі без глобальних трансформацій і цифровізації – впровадження сучасних цифрових технологій. Проте часто цифровізацію сприймають лише в ракурсі модного освітнього тренду, задовольняючись її поверхневим упровадженням, – використанням із метою оцінювання знань студентів або

візуалізації навчального матеріалу функціоналу хмарних технологій, цифрової обробки даних, програмного забезпечення. Однак чи можливі стратегічні зміни та якісні трансформаційні процеси за такого вузького вирішення проблеми?

З одного боку, цифрові технології полегшують життя, оптимізуючи рутинні процеси, нівелюючи кордони в освітньому просторі, що виходить за межі своєї країни та континенту, з іншого – таке тотальне впровадження підвищує вимоги до рівня фахової підготовки працівників, посилюючи конкуренцію на ринку праці. Адже постає потреба у висококваліфікованому фахівцеві, котрий володіє певними компетентностями, зможе ефективно, проявляючи активність, відповідальність, наполягливість і креативність, вирішувати завдання самостійно та (або) у складі команди.

Цифровізація – відображення сучасної парадигми розвитку суспільства, коли конкурентоспроможність і ефективність постають як життєво необхідні якості. «Цифровізація сприяє спрощенню освітнього процесу, роблячи його більш гнучким, пристосованим до реалій сучасного дня, що забезпечує формування конкурентоспроможних професіоналів».

Термін «цифровізація» сьогодні має тенденцію використання для опису трансформації, яка йде далі, ніж просто заміна аналогового або фізичного ресурсу на цифровий. Наприклад, книги не просто перетворюються в електронні, а надають цілий спектр інтерактивних і мультимедійних ресурсів. Відповідно, процеси можуть стати вже онлайн-діалогами між різними сторонами освітнього процесу. Цифровізація – це своєрідна зміна парадигми того, як ми думаємо, як ми діємо, як ми спілкуємося із зовнішнім середовищем і один із одним, а технологія тут – скоріше інструмент, аніж мета.

В освіті цифровізація спрямована на забезпечення безперервності процесу навчання, тобто навчання упродовж життя, а також його індивідуалізації на основі технологій просунутого навчання. Цифровізація освіти безпосередньо

залежить й від рівня володіння цифровими технологіями педагога з метою їх продуктивного застосування в освітній діяльності.

Інформаційний формат заснований на цифровому поданні інформації. На відміну від електронного формату, цифровий формат точніше представляє інформацію, забезпечуючи її вільну циркуляцію, розміщення, обробку, використання в комп'ютерних мережах. Система цифрові освіти включає в себе інформаційні ресурси, телекомунікації, систему управління.

Цифрові технології в сучасному світі – це не лише інструмент, а середовище існування, яке відкриває нові можливості: навчання в будь-який зручний час, безперервну освіту, можливість проектувати індивідуальні освітні маршрути, зі споживачів електронних ресурсів стати творцями.

Таким чином, цифровізація освіти передбачає застосування студентами мобільних й інтернет-технологій, розширюючи горизонти їх пізнання, роблячи їх безмежними. Продуктивне застосування цифрових технологій, включення студентів у самостійний пошук, відбір інформації, участь у проектній діяльності формує у них компетенції XXI століття.

Переваги цифрової трансформації освіти очевидні, зокрема це забезпечення сприятливих умов для:

- розвитку умінь навчатися самостійно, виокремлювати найцінніший матеріал для саморозвитку;
- формування мобільності особистості, умінь швидко адаптуватися до умов, що змінюються непередбачувано і стрімко;
- посилення мотивації до самоосвіти та саморозвитку;
- охоплення різноманітної аудиторії (контент стає персоналізованим), забезпечення співпраці та інтегративності;
- побудови індивідуальної освітньої траєкторії;
- навчання у найбільш зручних умовах – комфортному темпі, але з оптимальним використанням часу, виокремленого для виконання певних завдань.

Та, найголовніше, діджиталізація забезпечує перехід від «освіти для всіх до освіти для кожного». Таким чином, розбудовується сучасний освітній простір, у якому є всі умови для оволодіння базовими (надпрофесійними) компетенціями.

Цифровізація передбачає принципово новий формат освітнього середовища, в основі якого цифрові технології, що забезпечують зручні та доступні сервіси і платформи для підвищення конкурентоспроможності, більш ефективної взаємодії усіх учасників освітнього процесу, підвищення його прозорості, підвищення ролі інтелектуальної власності, розвитку цифрових навичок.

Аналізуючи позитивні наслідки цифровізації в освіті, необхідно зазначити, перш за все, що таке навчання істотно підвищує доступність (інклюзивність) освіти, дозволяючи отримати освітні послуги тим, хто з різних причин не може фізично бути присутнім у навчальному класі або аудиторії. Можливості вибору часу навчання дозволяють отримати знання в зручний для цього момент. Не менш значущим позитивним моментом є розширення аудиторії здобувачів освіти, так якісні знання може отримати більша кількість людей порівнюючи, наприклад, з можливостями одного педагога в одній аудиторії. Цифрове навчання також служить підвищенню інтерактивності освітнього процесу, що позитивно впливає на його ефективність, оскільки доведено, що інтерактивні форми навчання призводять до вищих результатів, ніж використання традиційних методик.

Цифрова освіта визнається як засіб індивідуалізації освіти, дозволяючи реалізувати персоніфіковану стратегію навчання, скоригувати темп засвоєння матеріалу, відібрати найбільш відповідні для цього методики і техніки. Воно також відкриває можливості тиражування і розповсюдження якісного цифрового контенту. Як правило, контент розробляється таким чином, щоб його було легко сприймати, читати і розуміти, оскільки подача інформації – супроводжується відео і зображеннями для її кращого засвоєння. Цифрова освіта також дозволяє здійснити датифікацію результатів, можливість швидкого аналізу

досягнень або складнощів як окремого здобувача освіти, так і всієї групи.

Висновки

Сьогодні цифровізація постає як ключовий фактор удосконалення системи освіти. Окрім безпосереднього впливу на ефективність освітнього процесу, діджиталізація надає ланцюг непрямих переваг, зокрема оптимальне використання часу задля ефективнішого формування ключових компетентностей.

Завдяки цифровізації освітній процес стає більш персоналізованим, доступним і гнучким. Це, у свою чергу, забезпечує комфортні умови для самонавчання, ефективного розвитку та кар'єрного зростання.

Одним із провідних завдань є створення сучасної теорії цифрової освіти, яка зобов'язана подолати обмеженість пізнання. Особлива роль тут належить інноваційній діяльності, заснованій саме на цифрових технологіях і продуктивній творчій розумовій діяльності.

УДК 373.3.09164

Симоненко Марина, здобувач освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший бакалавр»

Берегеля Л.М., викладач Комунального закладу Київської обласної ради «Богуславський гуманітарний фаховий коледж імені І.С Нечуя-Левицького»

ГОТОВНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО СТВОРЕННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ

Нині класична форма здобуття освіти переживає кризу майже в усьому світі через нездатність забезпечити бажаними можливостями отримання необхідної освіти, відставання одержаних знань від рівня розвитку технологій, низьку адаптивність систем освіти до нових соціально-економічних вимог, обмеженість умов, що існують у конкретному закладі

освіти. Унаслідок цього все популярнішою стає дистанційна форма навчання, що дає змогу охопити освітнім процесом більше осіб, підвищити ефективність підготовки кадрів на місцях, проводити навчання в прискореному темпі у будь-який час та за менших витрат [1, с. 7].

Розвиток інформаційного суспільства висуває до світової освітньої системи нові вимоги щодо підготовки та перепідготовки керівників, зокрема й у сфері освіти. Знання як ключовий показник якості освіти та кваліфікації працівника вже не є визначальним фактором професійної підготовки керівника. Сучасний конкурентоспроможний успішний керівник у сфері освітніх послуг зобов'язаний демонструвати стійкі навички використання ІКТ, критичного мислення, стратегічного планування, здатність гнучко реагувати на зміни потреб суспільства [2, с. 7].

Під час організації дистанційного навчання у ПТНЗ потрібно послуговуватися системою принципів відкритої освіти, а саме:

1. Принцип мобільності студентів і викладачів – забезпечення мобільності студентів, випускників системи освіти і викладачів на ринках праці (зокрема міжнародних).

2. Принцип рівного доступу до освітніх систем – забезпечення в системах відкритої освіти рівних умов для отримання освіти для всіх, хто має бажання і потребу навчатися впродовж життя.

3. Принцип надання якісної освіти – забезпечення у відкритих системах такої якості освіти, яка б відповідала індивідуальним освітнім потребам і вимогам суспільства щодо загального й професійного рівня підготовки своїх членів.

4. Принцип формування структури та реалізації освітніх послуг – забезпечення ринкових механізмів формування якісної і кількісної структури підготовки, перепідготовки й підвищення кваліфікації тих, хто навчається.

Дистанційна форма професійного навчання в ПТНЗ базується на принципах доступності й безперервності; відкритості для партнерства та індивідуалізації професійно-

---

особистісного розвитку; варіативності форм, методів і засобів; особистісно зорієнтованої спрямованості [1, с. 8–9].

Модель сучасного вчителя передбачає готовність до застосування нових освітянських ідей, здатність постійно навчатися, бути у постійному творчому пошуку. Бурхливий розвиток програмно-технічних засобів створення, збереження й обробки інформації у світі дедалі швидше змінює орієнтації сучасного суспільства. Вхідження інформаційно-комунікаційних технологій у різні сфери діяльності людини не оминає і галузь освіти. Дуже важливо організувати процес навчання так, щоб студент активно, з цікавістю і захопленням працював на занятті, бачив плоди своєї праці і міг їх оцінити. Звідси впливає актуальність даної роботи, яку присвячено використанню електронних освітніх ресурсів у процесі викладання математики [5].

Важливим чинником забезпечення якісної освіти є широке використання в освітньому процесі електронних освітніх ресурсів, які в цьому процесі є не тільки засобами навчання і предметом вивчення (наприклад, в педагогічній освіті), але й ефективним інструментом наукової діяльності й управління всіма процесами, що здійснюються в системі освіти.

Незважаючи на те, що в останні роки здійснюється певна робота щодо предметно-технологічної організації інформаційного освітнього простору, впорядкування процесів накопичення і збереження різних предметних колекцій електронних освітніх ресурсів, забезпечення дистанційного доступу до них студентів, покращення ІТ-підтримки процесів навчання, управління освітою, проведення відповідних наукових досліджень, все ж масштаби використання електронних освітніх ресурсів є неприпустимо малими [3, с. 16].

Процес підготовки кваліфікованих робітників ПТНЗ за змішаною формою навчання пропонуємо організувати за такою схемою:

1-ий етап очний – організаційний: ознайомлення учнів (слухачів) з організацією, порядком та змістом навчання, проведення настановчих, інформативних занять для

інформаційного та методичного забезпечення їхньої подальшої самостійної роботи; 2-ий етап дистанційний – теоретичний: забезпечення та супровід самостійної роботи студентів з використанням електронних технологій дистанційного професійного навчання; 3-ій етап очний – професійно-практичний. Завданням цього етапу є забезпечення і супровід формування професійних знань, умінь, навичок та їх удосконалення; 4-ий етап очний – державна кваліфікаційна атестація. Завданням її є систематизація знань та вмінь студентів, виявлення рівня їхньої підготовленості [1, с. 23].

Поняття «електронні освітні ресурси» – це навчальні й довідкові матеріали (сукупність відомостей, поданих у графічній, текстовій, числовій, звуковій, відеоформі тощо) та засоби, що містять систематизовані відомості освітнього характеру, тобто цілісний, логічно завершений блок навчально-методичного призначення, представлений в електронній формі на носіях будь-якого типу або розміщений у комп'ютерних мережах (локальних, регіональних, глобальних), призначений для відтворення з використанням електронних цифрових засобів (комп'ютер, CD-DVD програвач, мобільний телефон тощо) з навчальною метою, зокрема його застосування як складової системи дистанційного навчання [5].

Для забезпечення процесу підготовки майбутніх учителів початкової школи до проєктувальної та тьюторської діяльності в умовах електронного навчання реалізуються такі педагогічні умови: розвиток позитивної мотивації до проєктування освітнього середовища через організацію діяльності студентів у інформаційному освітньому середовищі закладу освіти; урахування змісту професійно-орієнтованого компоненту інформативних дисциплін; організація проєктного, змішаного та дистанційного навчання майбутніх учителів початкової школи на основі освітніх хмарних сервісів; залучення студентів до активної науково-дослідницької діяльності у галузі освітніх ІТ [4, с. 21].

Розвиток інформаційного суспільства висуває до світової освітньої системи нові вимоги щодо підготовки та перепідго-

---

товки керівників, зокрема й у сфері освіти. Знання як ключовий показник якості освіти та кваліфікації працівника вже не є визначальним фактором професійної підготовки керівника. Сучасний конкурентоспроможний успішний керівник у сфері освітніх послуг зобов'язаний демонструвати стійкі навички використання ІКТ, критичного мислення, стратегічного планування, здатність гнучко реагувати на зміни потреб суспільства [2, с. 7].

Важливим чинником забезпечення якісної освіти є широке використання в освітньому процесі електронних освітніх ресурсів, які в цьому процесі є не тільки засобами навчання і предметом вивчення (наприклад, в педагогічній освіті), але й ефективним інструментом наукової діяльності й управління всіма процесами, що здійснюються в системі освіти [3, с. 19].

На заняттях викладач досить часто стикається із проблемою відволікання студента від теми заняття на малюнки в кінці зошита чи на полях, що, звичайно ж, забороняється. Однак можна спробувати по-іншому використати цей потенціал студента, запропонувавши йому створити конспект не у звичній формі переписування фрагментів підручника, а у формі його власного авторського бачення візуальних образів, що виникають під час подачі викладачем навчального матеріалу. Це неабияк підвищить мотивацію до навчання, сприятиме кращому запам'ятовуванню завдяки залученню кількох каналів сприйняття. Також студентам у подальшому можна запропонувати провести конкурс студентських конспектів, що сприятиме більш старанному їх веденню та виникненню оригінальних ідей щодо їх виконання. До речі, кращі роботи можуть поповнити методичну скарбничку викладача, заощадивши його час на підготовку наочності до певної теми [4, с. 17]. Одним із способів цільового використання глобальної мережі на заняттях з математики є вебквест, який можна віднести як до методу проблемного навчання, так і до методу проектного навчання одночасно. Вперше модель вебквесту було представлено викладачем університету Сан-Дієго Берні Доджем у 1995 р. Сьогодні ця технологія використовується як

найвдаліший спосіб використання інтернету на заняттях. Веб-квест дає можливість учням ефективно використовувати інформацію, яку вони знаходять у мережі [5]. Наявність у педагогічних та науково-педагогічних працівників відповідних компетентностей щодо створення якісного цифрового контенту покладається як на відповідні курси підвищення кваліфікації, так і на самоосвіту означених працівників.

Використані джерела

1. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі» (м. Полтава, 28–29 травня 2020 р.) / За заг.ред. проф. М.В. Гриньової. – Полтава : Астроя, 2020. – 437 с.

2. Збірник матеріалів VII Всеукраїнської інтерактивної науково-практичної конференції «Цифрові технології в освітньому процесі закладів освіти» /упоряд. Н.А. Басараба; за ред. А.Л. Черній, І. В. Ветрова. – Рівне : РОППО, 2019. – 126 с

3. Карташова Л.А., Юрженко В.В., Гуралюк А.Г. та ін. Інформаційно-освітнє середовище професійно-технічних навчальних закладів : посібник / За наук. ред. П.Г. Лузана. – Київ : ІПТО НАПН, 2017. – 124 с

4. Збірник тез доповідей учасників Всеукр. наук.-практ. семінару “Цифрова компетентність сучасного вчителя нової української школи” (Київ, 12 березня 2019 р.) / За заг.ред. О.В. Овчарук. – Київ : Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України, 2019 – 108 с.

5. <http://timso.koippo.kr.ua/hmura11/vykorystannya-elektronnyh-osvitnih-resursiv-u-protsesi-vykladannya-matematyky/>

УДК: 37.018.43:004.7

Ситницька М.В., викладач

Відокремленого структурного підрозділу

«Економіко-правничий фаховий коледж

Запорізького національного університету»

ХМАРНІ СЕРВІСИ ЯК ЗАСОБИ АКТИВІЗАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ПІД ЧАС ОНЛАЙН-ЗАНЯТЬ

Сучасний розвиток суспільства вимагає від закладів освіти формування такої особистості випускника, яка здатна до самореалізації у різних сферах життєдіяльності, а насамперед бути конкурентоспроможним на ринку праці. Сутність майбутньої конкурентоспроможності заснована на новій якості знань і наборі умінь та навичок, якими має володіти людина. Насамперед, це вміння співпрацювати в команді; здатність ефективно та доброзичливо досягати мети; критично мислити, оцінювати отримані відомості, висловлювати власну думку, зокрема віддалено з використанням засобів інформаційно-комунікаційних технологій (за даними компанії Майкрософт Україна, яка вказує на перелік навичок, якими має володіти працівник для ефективного виконання своїх обов'язків).

Реалії сьогодення примусили перенести освітній процес у онлайн, використовувати для його здійснення технології дистанційного навчання.

Необхідні результати та наявні умови організації освітнього процесу підштовхнули до пошуку інструментів, які дозволять організувати онлайн-навчання студентів. Таке навчання має включати електронний навчально-методичний комплекс (наприклад, у системі забезпечення електронного навчання Moodle, Google Classroom та ін.), відеоконференції (сервіси Zoom, Google Meet та ін), хмарні сервіси.

Досвід проведення онлайн-занять з використанням Zoom дає змогу зробити певні висновки. Позитивними є невербальна взаємодія зі студентами, корекція роботи залежно від реакції, одночасність роботи всієї навчальної групи. Негативними

висновками є зміщення акценту з матеріалу навчального онлайн-заняття на «голову, що говорить», відсутність загальної картинки аудиторії; складність переходу від перегляду інформації до дії; необхідність відсутнім студентам самостійно переглядати тривалий запис заняття; звуження вікна демонстрації.

В окресленій ситуації здобуття знань студентами під час онлайн-занять носить пасивний характер, відсутня динаміка у взаємодії з викладачем. Активізувати роботу студентів можна застосовуючи інтерактивні технології навчання з використанням цифрового контенту (зокрема хмарних технологій).

Хмарні технології – це такі технології обробки даних, у яких комп'ютерні ресурси надаються інтернет-користувачу як онлайн-сервіси (хмарні сервіси).

Використання хмарних технологій для організації освітньої діяльності розкрито у роботах С. Литвинової, О. Кузьминської Н. Морзе, Л. Рождественської, Б. Ярмахова.

Хмарні сервіси створюють нові технології організації навчальної діяльності, комунікації зі студентами.

Численні онлайніві цифрові інструменти (хмарні сервіси та сервіси Веб 2.0) дають можливість урізноманітнити зміст і методику проведення онлайн-заняття. Саме тому для проведення онлайн-занять створено та використано онлайн-кросворди, онлайн-пазли, онлайн-ребуси, інтерактивні вправи Learningapps, інтерактивні вікторини і тести Quizizz, онлайн-дошки, ментальні карти. Створений цифровий контент є наочним, барвистим, інформативним, інтерактивним, економить час викладача й студента, дозволяє останньому працювати в своєму темпі, взаємодіяти в команді, дозволяє викладачу працювати із здобувачами освіти диференційовано та індивідуально, дає можливість оперативно проконтролювати й оцінити результати навчання.

Під час проведення онлайн-занять важливо використовувати хмарні сервіси на різних етапах заняття, необхідно змінювати діяльність студентів через кожні 10–15 хвилин, зміщувати акцент з «голови, що говорить» на діяльність

студентів. Досвід проведення навчальних занять в онлайні дозволяє продемонструвати перелік цифрових інструментів, які було використано під час різних етапів навчального заняття):

- перевірка домашнього завдання (онлайн-дошки, хмари слів);
- актуалізація знань (хмари слів, ментальні карти);
- пояснення нового матеріалу (мультимедійні презентації Google презентації, онлайн-презентації Prezi, смарт-уроки);
- формування знань, умінь та навичок (онлайн-кросворди, онлайн-ребуси, інтерактивні вправи Learningapps);
- для контролю знань тестові завдання у середовищі CE3N Moodle, вікторини і тести Quizizz);
- рефлексія результатів (онлайн-дошки, Google документи, презентації, малюнки, схеми).

Підсумовуючи вищезазначене, можна стверджувати, що під час проведення онлайн-занять з використанням хмарних технологій відбувається активізація роботи студентів, підвищується динаміка заняття, удосконалюється цифрова компетентність здобувачів освіти.

Окреслені результати наразі залишаються актуальними й потребують подальшого розроблення, яке пов'язане з появою нових цифрових інструментів та їх можливим використанням у освітньому процесі, який здійснюється з використанням технологій дистанційного навчання.

Використані джерела

1. Гаврілова Л.Г. Цифрова культура, цифрова грамотність, цифрова компетентність як сучасні освітні феномени / Л.Г. Гаврілова, Я.В. Топольник // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2017. – С. 8–17.

2. Литвинова С.Г. Методика проєктування та використання хмаро орієнтованого навчального середовища загальноосвітнього навчального закладу : методичні рекомендації. – Київ : ЦП «Компринт», 2015. – 280 с.

---

3. Склейтер Нил. Облачные вычисления в образовании : аналитическая записка / пер. с англ.; Ин-т ЮНЕСКО по информационным технологиям в образовании. – Москва, 2010. – 12 с.

УДК 373.2.091.64

Старостенко Єлизавета, здобувач освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший бакалавр»

Духан Г.М., викладач Комунального закладу

Київської обласної ради «Богуславський

гуманітарний фаховий коледж

імені І.С.Нечуя-Левицького»

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Розвиток суспільства, науки і техніки ставить систему дошкільної освіти перед необхідністю використовувати нові засоби навчання, тому що дошкільний вік дитини – найсприятливіший для розвитку її творчого потенціалу та пізнавальної активності, а якісна дошкільна освіта є фундаментом якісної безперервної освіти [5]. Тому особливо важливо, щоб дитина з найперших років розвивалась як особистість, активно вивчала та досліджувала навколишній світ. Необхідність застосування комп'ютерної техніки в освітньому процесі регламентовано нормативно-правовою базою. Закон України «Про дошкільну освіту», загальні положення Базового компонента дошкільної освіти (нова редакція) вимагають від педагогів забезпечення належного розвитку, виховання та навчання дитини шести-семи років життя, створення умов для самореалізації особистості дитини, формуючи у неї вміння пізнавати навколишній предметний світ, себе, інших людей і практично застосовувати набуті знання [2, с. 47].

Інформаційно-комунікаційні технології – сукупність методів, засобів і прийомів, що забезпечують пошук, збирання, зберігання, опрацювання та обмін інформацією. Під інформаційно-комунікативними технологіями розуміється використання комп'ютера, інтернету, телевізора, відео, DVD, CD, мультимедіа, аудіовізуального обладнання, тобто всього того, що може представляти широкі можливості для комунікації.

Під час проведення занять можна використовувати різні мультимедійні презентації, які несуть в собі великий потенціал. Використання нових незвичних прийомів пояснення і закріплення, тим більше в ігровій формі, підвищує мимовільну увагу дітей, допомагає розвинути довільну увагу. Однак слід пам'ятати, що замінити живе спілкування педагога з дитиною інформаційно-комунікаційні технології не можуть і не повинні, навіть зважаючи на їхній величезний позитивний потенціал [1, с. 12].

Для розвитку у малюків стійкого пізнавального інтересу педагог має докладати неабияких зусиль. Перед ним стоїть завдання: зробити заняття цікавим і насиченим інформацією, яка спонукала б дітей до активної пізнавальної діяльності. Використання мультимедіа у навчанні не тільки збільшує швидкість передачі інформації дітям та підвищує рівень її засвоєння, а й сприяє розвитку таких процесів як увага, пам'ять, мислення, уява, мовлення, розвиває почуття кольору, композиції, бере участь у інтелектуальному, емоційному та моральному розвитку дітей [5].

Використання інформаційно-комунікаційних технологій дає змогу:

- створити і поповнювати єдину базу методичних і демонстраційних матеріалів для здійснення освітньої діяльності;
- моделювати ситуації, які не можна показати на занятті або побачити у повсякденному житті, наприклад, роботу транспорту (літака, корабля, комбайна), зовнішній вигляд та відтворення звуків диких тварин, птахів тощо;
- активізувати мимовільну увагу дітей і розвивати довільну;

- переглядати відеосюжет, а потім обговорити ситуації з дітьми;

- передавати інформацію швидше, ніж під час використання традиційних засобів [4].

Формування професійної компетентності педагога в умовах інформатизації освіти вимагає зміни змісту існуючої системи підготовки педагогічних кадрів і створення сприятливих організаційно-педагогічних умов для впровадження сучасних ІКТ-технологій в освітній процес дошкільних закладів. Через професійні та особистісні відмінності педагогів можуть виникати труднощі під час формування в них ІКТ-компетентності.

Одним із основних форм роботи з дітьми є використання *мультиплікаційних фільмів*. Мультиплікаційні фільми можуть використовуватись як частина або епізод заняття для ілюстрації матеріалу, який подається, а можуть бути основою заняття, його канвою, на якій воно базується. Мультфільми можуть використовуватись під час проведення занять із різних розділів програми, і їх мета – стимулювання пізнавальної активності дошкільника. Перегляд мультфільму має тривати до 15 хв. Після перегляду доцільно провести короткий словесний опис змісту або бесіду за змістом – до 5 хв [3, с.146].

Ще однією цікавою та захоплювальною формою роботи є *комп'ютерна гра*. Комп'ютер допомагає розвинути не тільки інтелектуальні здібності, але й виховати вольові якості, такі як самостійність, зосередженість, спонукає дитину до співпереживання, допомоги героям ігор тощо. Вихователі можуть використовувати такі комп'ютерні ігри:

- розвивальні комп'ютерні ігри, спрямовані на формування у дітей загальних розумових здібностей, пам'яті, уваги;

- діагностичні ігри, призначені для виявлення розумових здібностей тощо;

- комп'ютерні діагностуючі ігри, які допомагають виявити рівень знань дітей [5].

Окрім цього вихователь ще може використовувати *мультимедійні презентації* – набір кольорових слайдів, оформлених засобами інформаційних технологій та призначе-

---

них для розкриття певної теми. Переваги мультимедійної презентації: унаочнює матеріали, що презентуються; підвищує оперативність і об'єктивність оцінювання результатів наукового дослідження; сприяє розвитку продуктивних, творчих функцій мислення, формуванню операційного стилю мислення. Подача матеріалу у вигляді мультимедійної презентації скорочує час навчання, вивільняє ресурси здоров'я дітей [4].

Використання ІКТ дозволить розширити можливості педагога, створити базу для залучення дітей до комп'ютерних навчальних програм. Хотілося б відзначити, що освітній процес із застосуванням ІКТ стає якіснішим, цікавішим і продуктивнішим. Інформаційно-комунікаційні технології можна успішно використовувати як в освітній діяльності вихователів, так і в управлінській, методичній роботі, роботі практичного психолога, вихователя-логопеда, старшої медичної сестри.

Використані джерела

1. Гиркин І.В. Нові підходи до організації навчального процесу з використанням сучасних комп'ютерних технологій / І.В. Гиркин // Інформаційні технології. – № 6. – 1998.

2. Тимофеева І.Б. Я у світі комп'ютерної грамоти (методичні поради). – Маріуполь : ТОВ «ППНС», 2017. – 136 с.

3. Морзе Н.В. Основи інформаційно-комунікаційних технологій : посібник. – Київ : Видавнича група ВНУ, 2008. – 352 с.

4. Гуменюк О.М. Оновлення змісту дошкільної освіти шляхом використання ІКТ у роботі з дошкільниками. – Режим доступу : <https://vseosvita.ua/library/onovlenna-zmistu-doskilnoi-osviti-slahom-vikoristanna-ikt-u-roboti-z-doskilnikami-205493.html>

5. Пачковський В.В. Використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у дошкільних навчальних закладах. – Режим доступу : <https://naurok.com.ua/vikoristannya-informaciyno-komunikaciynih-tehnologiy-ikt-u-doshkilnih-navchalnih-zakladah-175194.html>

УДК 001.18:004

*Сухецька А.С., голова циклової комісії
харчових технологій та готельно-ресторанної
справи, викладач Рівненського коледжу
економіки та бізнесу*

СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ОСВІТИ

Використання книг, нотаток, календарів та калькуляторів раніше допомагали людині розширити її інтелектуальні ресурси. В інформаційному суспільстві ми використовуємо дедалі більше інтелектуальних технологій (комп'ютери, пошукові системи, штучний інтелект), щоб розширити нашу пам'ять. Технологія швидко розвивається разом з новими практиками навчання. Навчання стає все частіше поєднанням очного і віртуального середовища. Розвиток технологій спричиняє розробку нових інструментів навчання і робить освітній процес ефективнішим. Однак, бездумне застосування цих інструментів призводить до зворотного ефекту, коли реальне пізнання замінюється ілюзорним, а навчання перетворюється у прості розваги.

Діджиталізація – це усвідомлений підхід докорінного перетворення будь-яких процесів на основі використання цифрових технологій, зокрема, процесу педагогіки. Ефективність реалізації розвитку сучасної особистості передбачає оновлення способів взаємодії з використанням можливостей цифрових технологій. Необхідно розуміти, що цифрова трансформація – не модне тимчасове явище. Це глобальна тенденція, максимальну вигоду від якої отримають заклади освіти, що повною мірою стануть лідерами в галузі перетворення освітнього процесу на основі використання цифрових технологій, зокрема, в процесі освітньої партнерської взаємодії. Той факт, що освіта, яку надають університети та коледжі, стає все більш цифровою призвело до нових викликів для закладів вищої освіти у забезпеченні якісного викладання.

Вдосконалення навчання спрямоване на поліпшення результатів студентів. Країни розходяться у своїх цілях та поглядах щодо вдосконалення навчання, і засоби для вдосконалення освіти можуть бути навіть суперечливими – що також може призвести до досить різних результатів. Елементи практики педагогічного суспільства базуються на підході відповідальності викладача за вдосконалення освіти у закладі освіти. Очікування щодо швидкого прийняття та впровадження цифрових технологій в освітній процес не виправдались, хоча деякі перспективні результати свідчать про зв'язок між новими педагогічними практиками та використанням цифрових технологій. У закладах освіти технології все ще використовуються для обміну інформацією або виконання простих вправ, а не для сприяння спільній чи творчій діяльності, вирішенню складних проблем або поліпшенню цифрової компетентності студентів.

Запропоновано два сучасні пояснення зміни освітнього процесу, пов'язаних з інформаційно-комунікативними технологіями:

➤ перше – це «повільна революція» та підтримка існуючих практик, коли невеликі зміни накопичуються з часом і створюють повільну трансформацію до нових способів роботи. Змінюються лише способи, а зміст навчання чи педагогічна діяльність залишаються незмінними. Це пояснення пов'язане з уявленням про відставання у часі між винаходом нових технологій, впровадженням інновацій та повільним розповсюдженням їхніх достоїнств серед широких верств населення. Згідно з цим поясненням, впровадження технологій – це неминучий результат, який все одно настане;

➤ друге пояснення, «активна трансформація», намагається пояснити підтримку практик, орієнтованих на викладача: викладач та навчальний заклад складають плани та вирішують, як слід впроваджувати технології, як найкраще відповідати на конкретні виклики, які має заклад освіти. Існує велика кількість досліджень про те, як цифрові технології були впроваджені в освіту, наприклад, якими ресурсами володіють заклади освіти, викладачі та студенти, скільки технологій використовують в

аудиторіях та для якої діяльності. Важливо, щоб викладачі та студенти мали можливість навчитися користуватися цифровими технологіями, і щоб вони мали значущі та необхідні ресурси для їх використання. Теоретичні підходи, що підкреслюють навчання як спільне створення знань, сильно вплинули на погляди щодо педагогічного розвитку за допомогою цифрових технологій. Згідно з цими підходами, викладання має, в першу чергу, сприяти інноваціям знань та колективному просуванню спільних продуктів знань. Аргументами цих підходів є вимога просувати адаптивний досвід, навички співпраці та можливості творчо працювати зі знаннями, що потребує компетентності в освіті, робочому житті та суспільстві загалом.

Існує такий список інноваційних технологій для використання у вищих закладах освіти:

1. Презентації слайд-шоу з мультимедіа. Їх використання лише з текстом відстає у часі завдяки монотонному розміщенню вмісту. Очевидно, що презентації слайдів вже є частиною освітнього процесу. Якщо до звичайних презентацій додати різноманітні мультимедійні елементи, то можна надовго привернути увагу студентів. Кілька прикладів мультимедійних елементів для використання під час заняття: кольорові зображення; GIF-файли; короткі відео; графіка; анімації; звукові доріжки.

2. Подкасти – це збірка серійних аудіофайлів в основному на одну тему або з однією метою. Вони можуть бути як розважальні, так і наукові або просто новини. Подкасти можуть допомогти в освітньому процесі в довгостроковій перспективі. Особливо мотиваційні подкасти, інтерв'ю та онлайн-курси. Так само в інтернеті доступно багато подкастів на різні цікаві теми. Студенти також можуть створити власні подкасти, які можна включити: базові дослідження; лекції інших викладачів; блоги подкастів.

3. Віртуальний тур. З використанням технологій в освіті скасування поїздок через логістичні проблеми більше не відбуватиметься. Крім того, можна імітувати віртуальну екскурсію за допомогою Google Cardboard, вивчати історію,

---

досліджуючи історичні місця, вивчати явища землі, відвідувати інші країни і так далі. Перш за все, потрібно залучати своїх студентів і змусити їх поринути в освітній процес.

4. Зберігання розкладу занять в інтернеті.

Календар Google допомагає створювати та ділитися розкладом занять. Це інформує студентів про заняття, тривалість і важливі дати. Надсилання гіперпосилання календаря студентам творить чудеса. Це допоможе бути організованими, в свою чергу, змусить студентів підготуватися до кожного заняття.

5. Використання віртуальних маніпулятивів.

Візуалізація математичних понять важка. Хоча, існують такі маніпулятиви, як базові десять блоків, монети, блоки та танграми, але віртуальні маніпулятиви є ефективнішими. Вони є відносно новою технологією. Підсилення математичних понять віртуальними маніпулятивами дозволяє студентам зрозуміти складні поняття. Отже, включення використання віртуальних маніпулятивів у навчання є не лише зручним, але й приваблює студентів.

6. Відео у викладанні. Перегляд відео допомагає запам'ятовувати ключові поняття на довше, ніж читання. Можна використовувати Hippo Video, щоб записати цифрові пояснювальні дошки, заняття в аудиторії, презентації. Крім того, можна відразу поділитися ними зі своєю групою через Gdrive, Google Classroom або YouTube.

7. Соціальні мережі. Можна скористатися перевагами використання соціальних мереж в освіті: придумати ексклюзивний хештег і закликати студентів писати твіти з своїми запитаннями, сумнівами, домашніми завданнями, презентаціями тощо. Викладач також зможе відповідати на запитання студента, відображаючи на екрані стрічку хештегів. Це може бути корисно для тих, кому некомфортно задавати запитання при всіх.

8. Відеовідгуки, вікторини та опитування.

Можна записати персоналізований відгук про роботу студента на відео. Також надати дозвіл студентам давати відгуки

для однокласників за допомогою відео. Це допоможе студентам висловити свою думку, замість того, щоб тримати її зосередженою на письмі. Потрібно заохотити студентів створювати форми, вікторини та опитування, за допомогою такого інструменту, як Google Forms.

9. Гейміфікація. Кажуть, навчання за допомогою гри – це найкращий спосіб зрозуміти складну концепцію. Це стосується всіх студентів. Коли складну концепцію викладають у формі ігор, це створює правильний фундамент. Викладачі можуть попросити студентів створити пари або групи та заохотити їх до співпраці між собою під час навчання граючи. Це також заохочує колективну роботу серед студентів, що є важливою навичкою, для кар'єрного зростання.

10. Групи в соціальних мережах. Студенти проводять набагато більше часу в соціальних мережах, ніж дорослі. Тож залучення соціальних мереж до освітнього процесу є одним з найінноваційніших способів використання технологій в аудиторії. Викладачі можуть підключати студентів до навчальної програми, ресурсів занять та до один одного. Можна створити групу у Facebook, Whatsapp або Slack спеціально для свого заняття, де викладач зможе розміщувати теми для обговорення та ін.

11. Відеозв'язок. В умовах дистанційного навчання можна використовувати відеозв'язок, що широко практикують зараз під час пандемії COVID-19, і просто зі студентами, які знаходяться на домашньому навчанні або закордоном. Це допомагає зберігати контакт зі студентом на будь-якій відстані. Є думка, що дистанційне навчання гірше, ніж денне, проте, це скоріше підходить не всім, лише самодисциплінованим людям. Для відеозв'язку можна використовувати такі платформи, як Zoom та Google Meet.

Висновок. Заклади освіти України нині володіють не високим рівнем інформаційно-технологічного забезпечення, що потребує змін та фінансової допомоги з боку держави. Інноваційна педагогічна діяльність в умовах діджиталізації освіти полягає у використанні методу партнерства, побудові

взаємодії між учасниками освітнього процесу з використанням можливостей цифрових технологій.

УДК 37.013.75

Татаренкова Ю.В., викладач Відокремленого структурного підрозділу «Фаховий коледж харчових технологій та підприємництва Дніпровського державного технічного університету»

РОЗВИТОК ДИЗАЙН-МИСЛЕННЯ У ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Освіта нашого часу перейшла від процесу трансляції знань до формування необхідних навичок і компетенцій, які актуальні в сучасному мінливому світі. Дуже часто зараз говориться про необхідність формування навичок роботи у команді, розвитку емоційного інтелекту, розвитку критичного і творчого мислення.

Методика навчання потребує модернізації, і шляхи її перебудови не мають єдиного напрямку. Інновації стали звичним явищем, особливо це стосується молоді, яка від народження живе в технологічно новому світі, котрий постійно розвивається та змінюється.

Звичайна подача матеріалу не сприймається більшістю аудиторії. Бажання студентів базуються на наступних складових: я – важливий, я – дію весело, легко. Змінюється роль викладача в процесі навчання і його професійна підготовка потребує обов'язкового вивчення наявних педагогічних технологій та методів створення і впровадження власних педагогічних інновацій.

Серед сучасних методів, що надають ефективні рекомендації до розробки нових продуктів, виділяється дизайн-мислення (design thinking), яке орієнтоване на людину та її потреби. Одним з перших авторів, хто використовував термін дизайн-мислення, був професор Стенфордського університету Джон Едвард Арнольд (1913–1963). Він намагався визначити та впрова-

---

дити винахідництво на основі творчого мислення та уяви. Дизайн-мислення визначають як підхід, як процес, як метод, як образ мислення, як методологію та як технологію, але єдиним в усіх визначеннях залишається зміст поняття, суть та призначення.

Згідно з висловленням В. Папанеку: «Дизайн – це свідомі та інтуїтивні зусилля для створення порядку». Мислення – це пізнавальна діяльність людини. Таким чином, у визначенні дизайн-мислення сполучають наше сприйняття творчості від терміна «дизайн» і системний підхід – від слова «мислення».

За словами Ларрі Лейфера, керівника інженерного факультету Стенфордського університету, дизайн-мислення – це спосіб мислення, культура та процес створення продуктів, послуг та бізнес-моделей, заснований на ітеративному проектуванні та значних дослідженнях, орієнтованих на користувача.

Для того, щоб займатися творчим мисленням, необхідно подолати бар'єри традиційного, бути готовим до будь-яких викликів. «Дизайнери» у процесі роботи створюють безліч прототипів, здійснюючи моделювання і оцінюючи образ нового продукту, через творчість та ітераційність знаходять революційні ідеї. Саме так побудований підхід design thinking – це послідовність кроків пізнання проблеми від її сприйняття, аналізу, пошуку закономірностей та зв'язків до візуалізації нашого уявлення про вирішення. Неоднозначність та невизначеність – умови, коли дизайн-мислення необхідне. Саме тоді раціональне мислення може поступитися власним інтуїтивним здібностям і уяві. Підхід дозволяє отримати навички адаптації до умов високої невизначеності оточуючого середовища. Ми розвиваємося, отримуємо досвід, коли навчаємося на своїх помилках. Дизайн-мислення дозволяє отримати цей досвід, застосовуючи ігрові техніки і роботу в команді.

Дизайн-мислення визначає нестандартний підхід до вирішення завдань, який починається з розуміння і визначення бажань людей та закінчується інноваційним продуктом, розробленим індивідуально під їхні потреби. Він знижує ризик

та невизначеність, котрі завжди супроводжують впровадження інновацій.

Розглянемо декілька моделей дизайн-мислення.

Найрозповсюдженішою моделлю дизайн-мислення є Стенфордська модель бджолиних стільників. Ключові етапи процесу дизайн-мислення за цією моделлю – емпатія, фокусування (Point-of-View, POV), генерація, вибір, прототипування та тестування. Вони підтримують процес генерації ідей через комплекс всеможливих інструментів та методик. Цей комплекс постійно поновлюють і доповнюють дизайн-дослідники в усьому світі.

Модель подвійного алмазу розроблено британською радою Дизайну. Вона складається з чотирьох окремих етапів – відкриття, визначення, розробка, реалізація.

Консалтингова компанія Данії «Hatch & Bloom» створила модель 4W, яка складається з чотирьох компонентів – What is? What if? What WOW? What works?

Модель «Придумай. Зроби. Зламай. Повтори» створена науковцями Університету Сіднея.

Для викладача поетапність Стенфордської моделі підходить найкраще, адже вона більш деталізована.

Можна виділити наступні переваги дизайн-мислення під час використання у методиці навчання:

- нелінійність алгоритму (після тестування можна повернутися як на початок (відчути проблему), так і на етап вдосконалення прототипу);

- повторюваність;

- оптимізм (будь-хто може вирішити проблему – незалежно від можливостей та розміру самої проблеми);

- експеримент;

- людське обличчя (важливе рішення, а не проблема. А для того, аби рішення було конструктивним, потрібна співпраця).

Використання методів дизайн-мислення формує інноваційний тип мислення людини, що є пріоритетною метою освіти.

Використані джерела

1. Васильева Е.В. Развитие креативных способностей и компетенций профессионалов цифрового будущего // Научно-техническая информация. Серия 2. Информационные процессы и системы. – 2018. – № 10. – С. 1–9.

2. Кемпкенс О. Дизайн-мышление. Все инструменты в одной книге. – Москва : Эксмо, 2019. – 224 с.

3. Яловега І.Г. Витоки дизайн-мислення: евристика в перший та другий етапи розвитку філософії та науки // Фізико-математична освіта. – 2019. – № 4 (22). – С. 150–156.

УДК 377.37.352

*Уханєва Н.В., заступник директора з навчальної роботи
Вугледарського фахового коледжу Донецького державного
університету управління*

УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Важливими показниками якості підготовки здобувачів освіти є система оцінки якості надання освітніх послуг закладами фахової передвищої освіти. У загальному вигляді проблема якості підготовки фахівців пов'язана з низкою складних питань формування системи моніторингу і контролю якості підготовки фахівців. Залежно від системи оцінки якості освіти розділяють два поняття «якість фахівця» та «якість підготовки фахівця» які розглянуто у цій статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про те, що у вітчизняній та світовій педагогіці проблемою підвищення рівня якості освіти займалось чимало науковців. Вона віднайшла віддзеркалення в працях видатних учених: А. Алексюка, Я. Болюбаша, В. Вернадського, Ю. Гапона, А. Грехова, В. Журавського, М. Згуровського, Г. Єльнікової, Л. Колодкіна, К. Кондратьєва, В. Коптюга, В. Кременя, В. Лозової,

---

А. Макаренко, Д. Медоуза, С. Ніколаєнка, А. Прокопенка, В. Паламарчука, А. Суббетто, В. Сухомлинського, К. Ушинського, Г. Цехмістрової, В. Шинкарука та ін.

Однією з актуальних проблем у підготовці фахівців є забезпечення й оцінювання якості освіти, визначення показників якості професійної підготовки фахівця у закладі освіти. На сьогодні стан системи фахової передвищої освіти характеризується тим, що деякі аспекти проблеми оцінювання якості професійної підготовки фахівця знаходяться на стадії вирішення.

В основних положеннях Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки, головним завданням державної політики в галузі освіти зазначено підвищення рівня якісної освіти та її доступності для громадян України відповідно до вимог інноваційного розвитку економіки, сучасних потреб суспільства і кожного громадянина; забезпечення гармонійного розвитку людини як найвищої цінності, що гарантуватиме національну безпеку держави та має стати умовою реалізації права громадян на освіту [1].

Якість підготовки фахівця – це сукупність суттєвих властивостей та характеристик фахівця, рівень яких формується в процесі здійснення освітньої діяльності і має відповідати вимогам споживачів [2].

Тобто головними завданнями закладу фахової передвищої освіти є підготовка фахівців, які відповідають вимогам ринку праці.

Забезпечення якості освіти є однією з головних умов мобільності, сумісності, привабливості та конкурентоспроможності закладу освіти на ринку освітніх послуг.

Належний рівень навчально-виховної роботи, методичного забезпечення, постійний контроль освітнього процесу й рівня успішності, розширення баз практик сприяє формуванню відповідних компетенцій професійного рівня студентів-випускників та їхній майбутній адаптації на підприємствах України.

У сучасних умовах заклади освіти надають різноманітні послуги, замовниками яких є: по-перше, особа, яка здобуває освіту, по-друге – роботодавці, для яких готують кваліфікованих фахівців, по-третє – держава, яка виступає гарантом освітнього процесу. Кожний замовник навчальних послуг має свою систему оцінки якості наданих закладом освітніх послуг.

Сприяння європейському співробітництву в забезпеченні якості освіти є однією з вимог Болонського процесу, а принцип автономії передбачає, що основна відповідальність із забезпечення якості підготовки фахівця покладено на заклад освіти.

До оцінки якості роботи закладу освіти у світовій практиці застосовуються різноманітні підходи: репутаційний (використання експертного механізму для оцінки рівня професійних освітніх програм та закладів освіти загалом), результативний (вимірювання кількісних показників діяльності закладу освіти) та загальний (базується на принципах Total Quality Management і вимог до систем менеджменту якості International Organization for Standardization) [3]. Сьогодні українські заклади освіти, зокрема заклади фахової передвищої освіти під час створення системи якості підготовки фахівців, використовують загальний підхід.

Відповідно до створеної системи оцінки якості освіти розділяють два поняття «якість фахівця» та «якість підготовки фахівця».

Якість фахівця, це сукупність властивостей та характеристик які визначають фахівця – фахівцем певної професії.

Якість підготовки фахівця, це сукупність суттєвих властивостей та характеристик фахівця, рівень яких формується в процесі здійснення освітньої діяльності і відповідає вимогам споживачів.

Якість підготовки фахівця містить сукупність властивостей, якостей, здібностей та здатностей, характеристик фахівця, рівень яких формується в процесі здійснення ним навчальної діяльності у закладі освіти і має відповідати вимогам суспільства, ринку праці, роботодавців, самого здобувача освіти.

На сьогодні в освіті існує низка проблем в системі підготовки фахівців, тобто: проблема невідповідності структури знань, умінь у молодих фахівців вимогам сучасного виробництва внаслідок розриву існуючих системних зв'язків між роботодавцями та закладами освіти; проблема оцінки рівня конкурентоспроможності підготовки фахівців і виявлення чинників його підвищення; проблема невідповідності кваліфікаційної характеристики фахівця вимогам ринку професійної праці, роботодавців; проблема неадекватності вмісту навчального плану і робочих програм необхідним компетенціям відповідно до потреб розвитку ринку праці; проблема розвитку системи моніторингу і контролю якості підготовки фахівців, до якої входять системи внутрішньої та зовнішньої оцінки якості підготовки фахівців [4, 5].

Висновки. Нині заклади фахової передвищої освіти мають можливість використовувати таку систему підвищення якості надання освітніх послуг, за допомогою якої можливо підвищити рівень підготовки випускників та надати об'єктивну оцінку майбутньому фахівцю, його здатність виконувати в майбутньому професійну діяльність. Тобто заклади освіти будують модель професійної діяльності фахівця з певним набором компетенцій, які нададуть інформацію про рівень підготовки та готовності фахівця до професійної діяльності. Такими компетенціями можуть стати професійні знання, практичне застосування, творчі навички, загальнопрофесійні/ природничо-наукові/соціально-економічні знання, культура, етика та моральне виховання.

Важливим показником оцінювання якості підготовки фахівців є самооцінка випускників щодо готовності їх до здійснення професійної діяльності та рівень формування професійних компетенцій.

Система управління якістю освіти у закладі освіти забезпечує моніторинг основних показників якості та на їх основі надає рекомендації для покращення всіх складових підготовки майбутнього фахівця. Питання щодо оцінки якості, вибору показників, побудови системи оцінювання якості підготовки

фахівця дозволить закладу освіти в майбутньому отримати конкурентоздатного випускника з певними компетенціями.

Використані джерела

1. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки //III Всеукраїнський з'їзд працівників освіти. – 2011
2. Закон України «Про фахову передвищу освіту». – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text>
3. Міжнародні стандарти якості освіти. – Режим доступу : <http://uadocs.exdat.com/docs/index-70147.html>
4. Головань М.С. Компетенція і компетентність : досвід теорії, теорія досвіду // Вища освіта України. – 2008. – № 3. – С. 23–30.
5. Закон України «Про освіту». – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1060-12>

УДК 377/378:006

Фесенко М.Г., аспірант Інституту професійно-технічної освіти Національної академії педагогічних наук України

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ ОХОРОННИКІВ

Подальший розвиток системи професійної-технічної освіти України неможливий без упровадження нових освітніх і професійних стандартів європейського рівня. З огляду на національні особливості та регіональні потреби, що вимагає наукового обґрунтування й розроблення теоретичних і методичних засад професійної підготовки охоронників.

Професійна підготовка фахівців з охорони має бути ґрунтована на науковій методології і бути спроможною адаптуватися до соціально-економічного середовища України, мати продуману систему методичного, організаційного,

---

програмного, технічного, інформаційного, фінансового забезпечення. Процедура побудови концепції професійної підготовки фахівців з охорони передбачає аналіз сукупності підходів до компетентнісної підготовки, проєктування заходів щодо вдосконалення освітнього процесу.

Методологічний рівень відображає взаємозв'язок і взаємодію різних підходів загальнонаукової та конкретно-наукової методології до вивчення проблеми розроблення й упровадження системи професійної підготовки фахівців з охорони, а саме:

- компетентнісний підхід передбачає, що випускник закладу професійно-технічної освіти, що навчався за спеціальностями «Особиста та майнова охорона», після завершення освітньої програми має володіти професійною компетентністю, яка є важливим складником для успішного провадження професійної діяльності в сучасному суспільстві;

- аксіологічний підхід дає змогу зосередитися на формуванні в майбутніх фахівців з охорони професійних цінностей й орієнтацій – універсальних, самоутверджувальних, цінностей самовираження, самовдосконалення, спілкування, утилітарно-прагматичних цінностей;

- діяльнісний підхід акцентує увагу на практико орієнтованому складнику професійної підготовки фахівців з охорони, спрямований на неперервну практичну підготовку, удосконалення освітнього процесу на засадах інтегративності знань, активізації навчально-пізнавальної діяльності;

- системний підхід сприяє компетентнісно цілісному погляду на проблему професійної підготовки охоронників й допомагає трактувати її як систему, що містить взаємозумовлені та взаємопов'язані структурні компоненти (підсистеми) (цільову, теоретико-методологічну, змістову, організаційно-технологічну, діагностично-результативну), які забезпечують її інваріантний динамічний розвиток, сприяють якісним трансформаціям під час навчання студентів у закладах професійно-технічної освіти, курсах підвищення кваліфікації,

---

забезпечують єдність і цілісність процесу професійної підготовки;

- особистісно орієнтований підхід вимагає уваги до індивідуальних особливостей та освітніх потреб студентів, що зумовлюють організацію й орієнтацію освітнього процесу на розкриття їхніх пізнавальних можливостей, формування та розвиток важливих особистісних якостей у процесі фахової (компетентісної) підготовки, елементів особистісної й професійної культури, готовності до професійної діяльності;

- інтегративний підхід зорієнтований на забезпечення цілісності процесу професійної компетентісної підготовки майбутніх охоронників за кількома основними рівнями – міждисциплінарним (інтеграція тактичної, фізичної та вогневої підготовки); внутрішньодисциплінарним (виявлення смислових, змістових, структурних і технологічних зв'язків між розділами однієї дисципліни); міжособистісним (розвиток міжособистісної діалогічної взаємодії); внутрішньо-особистісним (формування нового професійного й особистісного досвіду), що забезпечує кількісні та якісні зміни, саморозвиток фахівців.

Професійна підготовка охоронників передбачає чітку організацію освітнього процесу (застосування комплексу методів і дотримання організаційно-педагогічних умов та принципів, спрямованих на формування необхідних професійних знань, умінь, навичок і рис особистості, послідовного опанування змісту) та посилення практичного складника освітнього процесу. Важливе значення має розширення професійного досвіду (підвищення кваліфікації) та постійних занять у системі професійної підготовки, застосування спеціально розроблених і змодельованих ситуаційних завдань під час проведення тактичної, фізичної та вогневої підготовки. Фізична підготовка має бути спрямованою на досягнення стану фізичної готовності до ефективного провадження службової діяльності через залучення студентів до самостійних занять фізичною підготовкою, спрямованих на розвиток таких фізичних рис, як загальна витривалість, спеціальна витривалість, силові якості.

Використані джерела

1. Бородієнко О.В. Теорія і практика розвитку професійної компетентності керівників структурних підрозділів підприємств сфери зв'язку : монографія /За наук. ред. В.О. Радкевич. – Біла Церква : Видавець Пшонківський О.В., 2017. – 422 с.

2. Бородієнко О.В. Критерії, показники, рівні сформованості професійної компетентності керівників структурних підрозділів підприємств сфери зв'язку // Молодь і ринок. – № 7 (150). – 2017. – С. 109–114.

3. Бородієнко О.В. Метод експертної оцінки в моделюванні системи розвитку професійної компетентності керівників //Науковий вісник Ужгородського університету. – Серія : Педагогіка. Соціальна робота. – Видавництво УжНУ «Говерла», 2015. – Вип. 35. – С. 35–38.

4. Зайченко І.В., Теслюк В.М., Каленський А.А. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вашої школи : підручник. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. – 484 с.

5. Каленський А.А. Принципи та методи підготовки миротворчих контингентів і миротворчого персоналу // Вісник Національного університету оборони України. Зб-к наук. праць. – Київ : НУОУ, 2010. – Вип. №1(14). – С. 34–38.

6. Каленський А.А. Фахова передвища освіта : концептуальні засади стандартизації підготовки молодших спеціалістів //Науковий вісник НУБІП України. Серія : педагогіка, психологія, філософія. – 2017. – № 277. – С. 101–105.

УДК 159.9

Четверіков О.Ф., аспірант Інституту професійно-технічної освіти Національної академії педагогічних наук України

ОСОБЛИВОСТІ ТА СКЛАДОВІ ЕКСТРЕМАЛЬНОЇ СИТУАЦІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ОХОРОНЦІВ

Для того, щоб якісно проаналізувати особливості та складові екстремальної ситуації, необхідно дати точне визначення цієї дефініції. У загальному сенсі, це складний стан умов професійної діяльності охоронця, яке має для одного охоронця, або групи охоронців особливе значення (в більшості випадків, воно негативне). Якщо розглядати повсякденне життя, то «екстремальною ситуацією» можна вважати ті умови, які безпосередньо мають ризики для здоров'я і життя людини. Дані визначення можна вважати об'єктивною стороною, пов'язаною з проблематикою екстремальних ситуацій. Розглядаючи екстремальну ситуацію з суб'єктивної сторони, можна відштовхуватися від того, що «екстремальність», як така, є особливим станом людської психіки, пов'язаної з реакцією організму на незвичайні умови навколишньої реальності. На виході, вони призводять до підвищення тривожності і значної напруги емоційного стану. Ситуація, що викликає таку реакцію у охоронця, може бути пов'язана як з реальними умовами, так і свідомістю, що створює появи негативних емоцій.

Отже, можна говорити, що екстремальні ситуації по-різному сприйматимуться охоронцем, залежно від їх світогляду, темпераменту й емоційної стриманості. Те, що для однієї людини може бути повсякденним явищем, яке викликає різку зміну емоційного стану, то для іншої сприймається таким, що потенційно може загрожувати його життю.

Екстремальні ситуації мають безліч класифікацій. Наприклад, вони можуть бути:

- штатні та позаштатні;

-
-
- планові та ситуаційні;
  - регламентовані та нерегламентовані.

Якщо говорити про природу появи екстремальних ситуацій, то в науковій літературі можна часто зустріти чотири основні групи.

Ситуації, причиною яких є надзвичайні умови. До таких, серед іншого, можна віднести стихійні лиха, катастрофи техногенного або природного характеру, військові дії, терористичні акти тощо. Очевидно, що за подібних умов людина буде відчувати себе вкрай напруженою, тому що результати таких явищ, незалежно від причини появи, прямо загрожують їхньому життю.

Екстремальні ситуації, що можуть статися в повсякденному житті. До таких, серед іншого, можна відносити ті події, винуватцем в яких є безпосередньо людина, що опинилася в екстремальній ситуації (недолік часу, необхідність якісного виконання декількох завдань), а також розвинені окремо від його дій (пожежа, напад грабіжника).

Екстремальні ситуації, що з'являються в рамках захоплення небезпечними видами спорту (підводне плавання, альпінізм, стрибки з трампліну на лижах тощо).

Екстремальні ситуації, пов'язані з виконанням професійних обов'язків.

Найчастіше зустрічаються ситуації, що пов'язані безпосередньо з професійною діяльністю. Всього науковці визначають шість видів екстремальних ситуацій, пов'язаних з професійною діяльністю:

Тимчасові. Цей тип ситуацій пов'язаний, як правило, з серйозним дефіцитом часу на виконання завдань, а також значними емоційними та психологічними навантаженнями. Наприклад, це може бути військова операція, переслідування небезпечного злочинця тощо.

Тривалі. Екстремальні ситуації, що мають місце упродовж довгого періоду часу. Як приклад, діяльність операторів на хімічних підприємствах, або атомних станціях.

Пов'язані з «невизначеністю». У подібних умовах опинявся кожен працівник, незалежно від типу роботи. Такого роду екстремальні ситуації пов'язані з вибором конкретного рішення, за наявності альтернативних можливостей.

Ситуації, в рамках яких людина, або група людей мають бути завжди готові до дії. Наприклад, участь в ООС, чергування у військовій частині тощо.

Ситуації, що засновані на (можливо) недостовірній інформації. Під час виникнення таких умов фахівець повинен бути готовий приймати рішення, не будучи впевненим у правдивості отриманих даних, що з'явилися з вини самого фахівця, наприклад, через неухважність.

Особливості появи екстремальних ситуацій активно вивчають, як вітчизняні психологи, так і їх іноземні колеги. Для того, щоб майбутні фахівці мали необхідний набір знань, до навчальних програм українських освітян де впроваджуються відповідні дисципліни.

Використані джерела

1. Андросюк В.Г. Екстремальна ситуація : діяти обережно! //Науковий вісник Української академії внутрішніх справ. – Київ, 1996. – № 2. – С. 191–198.

2. Каленський А.А. Принципи та методи підготовки миротворчих контингентів і миротворчого персоналу //Вісник Національного університету оборони України. Зб-к наук. праць. – Київ : НУОУ, 2010. – Вип. № 1(14). – С. 34–38.

3. Макаревич О.П. Психологія регуляції поведінки особистості у складних ситуаціях : монографія. – Київ : Оріони, 2001. – 223 с.

4. Юридична психологія : підручник для студ. юрид. вищ. навч. закл. і фак. /За заг. ред. Я.Ю. Кондратьєва. – Київ : Видавничий Дім «Ін Юре», 1999. – 352 с.

УДК 371.133.2

*Ярема О.П., викладач Комунального закладу
Львівської обласної ради «Бродівський фаховий
педагогічний коледж імені Маркіяна Шашкевича»*

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Зростаюча останнім часом потреба у висококваліфікованих вчителях посилила інтерес педагогіки до вивчення особистості вчителя, необхідних умов і етапів його професійного становлення. Основним етапом знайомства з професією та найефективнішою формою підготовки вчителя до неї є педагогічна практика. Під час проходження якої закладаються підвалини професійної майстерності: формуються особистісні й професійні якості, інтерес і творче ставлення до професії, організаторські здібності, такт, комунікативні вміння, оволодіння сучасними педагогічними технологіями, засобами та методами педагогічного дослідження. Педагогічну практику студентів можна розглядати як один з важливих етапів підготовки грамотних фахівців, під час проходження якої майбутні вчителі відпрацьовують вміння і навички, якими їм необхідно володіти, формується педагогічна культура майбутнього вчителя іноземної мови.

Питання про роль педагогічної практики як чинника формування педагогічної культури майбутнього вчителя іноземної мови не знайшло в наукових дослідженнях достатнього висвітлення. Тому актуальним вбачається розглянути поняття «педагогічна культура» і проаналізувати роль педагогічної практики.

У підготовці майбутніх учителів формування педагогічної культури посідає особливе місце. Вчитель стає справжнім професіоналом лише тоді, коли він невіддільний від поняття «культура». Тільки в культурному середовищі можуть

сформуватися фахівці, здатні вільно й широко мислити, створювати інтелектуальні цінності, яких завжди потребує суспільство взагалі та школа зокрема. Отже, особливою актуальності саме сьогодні набуває теза «Від людини освіченої – до людини культури», що визначає відродження національної інтелігенції, створення внутрішніх передумов для розвитку творчої індивідуальності.

Педагогічна практика є провідним видом діяльності у закладах фахової передвищої освіти. Вона спирається на повний науковий теоретичний фундамент, який дозволяє забезпечувати виконання теоретичних і практичних завдань професійної підготовки сучасного вчителя іноземної мови. Навчальна і виробнича практики спрямовані на отримання первинних професійних умінь, навичок і досвіду педагогічної діяльності. Фактично це означає «занурення» в професію, освоєння нової соціальної ролі, особистісного і професійного самовизначення, формування певної системи цінностей, інтеграції особистісних і професійних якостей. Завдяки проходженню педагогічної практики в школах студенти коледжу можуть визначити наскільки правильно обрали собі сферу майбутньої діяльності, виділити пріоритетні особистісні якості вчителя, переконатися наскільки важливо для сучасного вчителя досконало знати теорію дисципліни і майстерно застосовувати її в роботі.

Педагогічна практика має системний характер і проходить у декілька етапів, кожен з яких має свої специфічні цілі та орієнтований на певний вид змісту, засвоєння якого здійснюється за допомогою засобів і методів, відповідних меті.

Кожен етап педагогічної практики спрямований на вирішення конкретного методичного завдання та відповідає певному рівню виконання діяльності. Всі ці рівні взаємопов'язані та забезпечують наступність і динамічний характер формування професійно-методичної діяльності майбутнього вчителя.

Найважливішою характеристикою і передумовою успішного проходження практики є педагогічна культура практиканта, майбутнього вчителя іноземної мови. Підвищення

культури педагога-практиканта в період його професійної підготовки дозволяє вирішити низку суттєвих проблем, що виникли в останні роки в результаті зміни уявлень про нові пріоритети освіти і виховання. Педагогічна культура вчителя – це узагальнювальна характеристика його особистості, яка відображає здатність успішно здійснювати навчально-виховну діяльність.

У педагогічній літературі виділяють такі компоненти педагогічної культури вчителя:

- яскраво виражена стійка педагогічна спрямованість інтересів і потреб;
- гармонійний розумовий, моральний і естетичний розвиток;
- мотивація до постійного самовдосконалення;
- культура поведінки і спілкування, педагогічний такт;
- особистісна самостійність вчителя;
- загальна педагогічна ерудиція і компетентність;
- доброзичливість, товариськість і захопленість роботою;
- педагогічна майстерність.

Педагогічна майстерність є найважливішим компонентом педагогічної культури майбутнього вчителя. Вона відображається в міцних психолого-педагогічних знаннях, у педагогічній вимогливості та педагогічному такті педагога.

Отож, беззаперечною умовою формування професійної культури студента є практика. Виконання завдань з педагогічної практики впливає на закріплення одержаних знань та застосування їх у практичній діяльності, формування професійних умінь та навичок самостійно вирішувати професійні ситуації, прискорення адаптації до нових трудових умов, у яких доведеться працювати після закінчення коледжу. До того ж, це спосіб розкриття індивідуальних здібностей студентів, вироблення умінь інноваційного характеру для вирішення проблемних професійних завдань, виховання потреби поповнювати свої знання та творчо їх використовувати, що дозволить студентам змодельювати образ власного професійного «Я».

УДК 619:611

Яцинич О.Б., завідувач відділення

Державного вищого навчального закладу

«Дрогобицький механіко-технологічний коледж»

ПРОБЛЕМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Дистанційне навчання почало активно розвиватися і використовуватися з розвитком комп'ютерної техніки, телекомунікацій, інтернету. Прискорили цей розвиток пандемія Covid-19 і карантин, які у 2020 році примусили весь світ змінити спосіб життя і, відповідно, змінилися методи, форми і засоби навчання.

Впровадження електронних навчально-методичних комплексів у процес навчання, створює принципово нові педагогічні інструменти, надаючи, тим самим, і нові можливості. При цьому змінюються функції педагога і значно розширюється сектор самостійної навчальної роботи студентів як невід'ємної частини освітнього процесу. Дистанційне навчання є порівняно новою формою навчання і сферою наукових досліджень. Це процес навчання та викладання з використанням електронних технологій, що забезпечує гнучкий доступ до навчальних ресурсів, експертів, колег, освітніх сервісів і послуг та розкриває потенціал комп'ютерних технологій у можливості зробити навчання доступним у будь-який час і в будь-якому місці. У дидактичній моделі дистанційного навчання поєднані переваги передових технологій: освітніх, комунікаційних, комп'ютерних. При цьому самостійна робота є ключовим елементом освітнього процесу. Іншою особливістю дистанційного навчання є орієнтація на конкретного споживача. Під час проектування освітніх програм це обумовлює низку суперечностей, пов'язаних, з одного боку, з прагненням забезпечити масовість навчання, а з іншого – не втратити варіативність програм і їх особистісно-орієнтовану спрямованість.

Дистанційне навчання – це організований за певними темами освітній процес, який передбачає активний обмін інформацією між студентами і викладачем, а також між самими студентами, який використовує в максимальній мірі сучасні засоби інформаційних технологій (аудіовізуальні засоби, персональні комп'ютери, засоби телекомунікацій).

Основними завданнями дистанційного навчання є:

- підвищення якості освіти та рівня освіченості суспільства;
- реалізація потреб суспільства в освітніх послугах;
- управління освітнім процесом;
- підвищення професійної і соціальної мобільності населення, його соціальної та підприємницької активності, розширення світогляду, рівня самосвідомості;
- сертифікація знань;
- збереження і примноження знань;
- організація доставки навчального матеріалу;
- організація зворотного зв'язку між студентом і викладачем у ході навчання;
- розвиток єдиного освітнього простору, що передбачає забезпечення можливості отримання освіти в будь-якій точці освітнього простору.

Основні цілі дистанційного навчання:

- надання студентам рівних освітніх можливостей в будь-якому місці;
- можливість отримання знань паралельно з основною діяльністю;
- збереження високої якості освіти, забезпечення її доступності;
- зниження вартості навчання;
- скорочення часу на навчання за рахунок економії часу на збори, шлях;
- розширення освітнього середовища студентів за рахунок застосування сучасних засобів, електронних бібліотек;
- інтеграція з заочною і очною формами навчання, що дозволить розвивати і вдосконалювати їх;
- створення умов для безперервної освіти.

Система дистанційного навчання дозволить:

- економити на переїздах до місця навчання;
- за допомогою електронного навчання можна доставити будь-яку інформацію у вигляді тексту, аудіо та відео до будь-якої, найвіддаленішої філії;
- навчати на одному курсі необмежену кількість студентів необмежений час;

- оперативно доводити до студентів інформацію, з якою вони не просто ознайомляться, але і здадуть тести, що підвищить розуміння ними цієї інформації;

- під час тестування можна задати будь-який стандарт необхідних знань, умінь та навичок, побачити реальну і об'єктивну оцінку знань кожного студента;

- можна навчати, не обмежуючись територіально районом чи містом, залучати до ведення навчального процесу викладачів з інших регіонів, вести навчання незалежно від місця розташування, як викладача, так і слухачів, і контролювати результати.

Для забезпечення освітнього процесу можуть бути задіяні різні види дистанційного навчання:

- відеоконференції (обмін відеозображеннями, які супроводжує звук);

- аудіоконференції (обмін звукової інформації на цифрових і аналогових засобах зв'язку);

- комп'ютерні телеконференції;

- відеолекторії;

- заняття в чаті;

- вебзаняття;

- радіозв'язок;

- телевізійні канали.

У зв'язку з тимчасовими труднощами в організації освітнього процесу для виконання навчальної програми з математики, створення умов для реалізації індивідуальних освітніх траєкторій студентів засобами технологій дистанційного навчання рекомендують:

- надавати освітні послуги шляхом застосування у навчанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій дистанційного навчання;

- для забезпечення дистанційного навчання учнів використовувати власні вебресурси або вебресурс закладу освіти;

- організувати надання індивідуальних консультацій за допомогою відеозв'язку, чату;

- спланувати роботу із студентами відповідно до календарно-тематичного планування предмета.

Для дистанційного навчання використовувати:

- різні освітні вебресурси та онлайн-платформи;

- віртуальні класні кімнати;

- мультимедійні матеріали,

- навчальні відеофільми,

- відео- та аудіозаписи лекцій, семінарів тощо;

- інтерактивні вправи;

- «віртуальні дошки» та ін.

Але саме зараз, попри неймовірну кількість сервісів і онлайн-ресурсів для навчання, з новою силою може ствердитись суспільне розуміння того, що вчителі – важливі. Адже саме вчитель, який безпосередньо спілкується з дитиною, згодом може навчити її вчитись самостійно.

Використані джерела

1. Положення про дистанційне навчання : наказ Міністерства освіти і науки України від 21 січня 2004 року № 40.

2. Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти : затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 8 вересня 2020 року № 1115. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/ua/npa/deyaki-pitannya-organizaciyi-distancijnogo-navchannya-zareyestrovano-v-ministerstvi-yusticiyi-ukrayini-94735224-vid-28-veresnya-2020-roku>

УДК 378:62:61:372.8

Вибіцька О.В., викладач Комунального закладу

«Криворізький фаховий медичний коледж»

Дніпропетровської обласної ради»

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОНЛАЙН- ТА ОФЛАЙН- РЕЖИМАХ У ВИКЛАДАННІ КЛІНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН (З ДОСВІДУ РОБОТИ)

Навчання сьогодні має бути гнучким та мобільним, не займати багато часу, але давати максимум результату. Під час карантину всі викладачі закладів освіти, були змушені перейти на онлайн-формат навчання. У березні 2020 року терміново розпочали процес адаптації наявних методичних матеріалів з формату офлайн в онлайн та на цей час набули певний досвід роботи використання дистанційних технологій на корпоративній платформі G Suite під час викладання клінічних дисциплін циклу внутрішньої медицини.

Хмарний офісний вебпакет Google Docs Editors дає широкі можливості щодо адаптації завдань до онлайн-формату завдяки набору зручних засобів редагування та оформлення текстових файлів. Наприклад, в Google документі під час практичного заняття легко організувати індивідуальну роботу студентів, а саме – вирішення ситуаційних завдань, коли кожному здобувачу освіти відправляється індивідуальне завдання з дозволом на редагування. Працювати зручно, є зворотний зв'язок: отримуємо відповідь, визначаємо помилки, коригуємо, відправляємо на доопрацювання і так до отримання правильної відповіді.

Опрацювання алгоритмів практичних навичок можна також проводити з використанням Google документа. З алгоритму прибираємо деякі дії, студенти мають заповнити пропущені фрагменти. Зручно використовувати для роботи в мікрогрупах. Особливо, якщо алгоритм вивести на екран, а обговорення проводити в конференції Google Meet.

Аналогічно в Google документі можна застосувати протилежне завдання – скласти схему алгоритму, яке доцільно запропонувати як домашнє завдання для закріплення вивченої навички.

Наступний вид онлайн-роботи, який можна організувати в Google документі – розв’язання клінічної задачі з розвитком, яка складається на прикладі історії хвороби одного пацієнта, вміщує декілька клінічних та ситуаційних завдань, які висвітлюють розвиток хвороби у одного пацієнта з урахуванням різних обставин життя та прогнозу перебігу захворювання протягом тижнів, місяців, років або всього життя пацієнта. Тобто можна простежити розвиток захворювання у одного конкретного пацієнта в динаміці. Такі завдання розвивають не тільки творчі здібності здобувачів освіти, але й формують критичне, клінічне та логічне мислення, забезпечують підґрунтя для проектування навчання на практичну діяльність; дають змогу вчитись на чужих помилках та аналізувати їх, суттєво поглиблюють міждисциплінарні зв’язки і наближують здобувача освіти до реалій майбутньої професії.

Принцип опрацювання завдання з розвитком наступний – завдання розміщується в Google документі, здобувачам освіти надається можливість редагувати документ і надсилати відповіді. Виконання такого завдання проводиться під час модульного контролю.

Складання плану догляду за проблемою пацієнта в Google документі здійснюється наступним чином: публікується незаповнений план медсестринського догляду; дається право доступу 10 студентам, встановлюється дедлайн та спостерігається в режимі реального часу, на якому етапі виконання роботи знаходяться студенти, наскільки правильно заповнюють план. Такий вид роботи може бути організований як індивідуальне завдання на практичному занятті, як робота в групі (мікрогрупі) або як домашнє завдання. Можна запропонувати різні проблемні ситуації і потім сумісно обговорити всі плани догляду в конференції.

Також у Google документі можна узагальнювати знання студентів щодо медсестринського процесу за певних захворювань, також використовуючи право на редагування. Така форма роботи підвищує якість підготовки до практичного заняття, може бути запропонована як домашнє завдання.

Google форму вебпакета Google Docs Editors можна застосовувати для виконання простого і відомого всім виду роботи – завдання з відкритою відповіддю на питання, які мають тільки одну конкретну відповідь. Доцільно використовувати такий вид роботи для контролю початкового та кінцевого рівня знань.

Сервіс інтерактивних вправ – LearningApps дозволяє створювати інтерактивні вправи для перевірки знань. Наприклад, вправа на відповідність «Впізнай хворобу». На екран виводяться картинки, які відображають характерні ознаки певного захворювання. Здобувачі освіти обирають назву захворювання і додають до обраної картини. Можна використовувати як індивідуальні завдання, як роботу в групах. Ще один вид роботи в LearningApps – складання або розв'язування кросвордів. Метод не новий, але дуже ефективний для запам'ятовування термінів, лікарських препаратів, симптомів захворювань тощо. Пропонуємо як індивідуальне завдання, як групову роботу, як контроль вихідного або кінцевого рівня знань.

Додаток Google Jamboard дозволяє організувати роботу студентів у групах, мікрогрупах, індивідуально, що підвищує ефективність навчання. Все, що створено на інтерактивній панелі Jamboard, зберігається в хмарі, дані доступні на будь-якому пристрої. На дошці Jamboard можна організувати індивідуальну роботу студентів, наприклад, запропонувати заповнення температурного листка: прикріплюється чистий температурний лист і студенти самостійно виконують завдання в онлайн-режимі. Завдання «Заповніть лист оцінки ліків» виконується наступним чином: студентам надається порожній лист оцінки ліків і право на редагування. У ході виконання завдання

здобувачі освіти заповнюють таблицю. Можна одночасно проводити групове обговорення в конференції Google Meet.

Також ми працюємо з онлайн-дошкою Padlet. Її нескладно опанувати та легко застосовувати в освітньому процесі у випадках, коли необхідно отримати відповіді від усіх учасників заняття. Відповіді бачать всі студенти та можуть включитись до обговорення. На дошку виводиться загальна для всіх клінічна або ситуаційна задача і в режимі онлайн кожен здобувач освіти дає свою відповідь, яка також відображається на дошці. Це стандартний вид групової роботи, яка проводиться на кожному практичному занятті.

У навчальному класі Classroom лекційний матеріал обов'язково ілюструється навчальними відеоматеріалами. Після перегляду відеофрагментів здобувачі освіти мають дати відповіді на запитання щодо переглянутого навчального відеоматеріалу і надіслати їх викладачу. Таким чином можна проконтролювати виконання завдань та якість підготовки здобувача освіти до практичного заняття.

Крім того, в Classroom опубліковуємо зошити для організації самостійної роботи студентів. Здобувачі освіти мають доступ до зошита в електронному вигляді і заповнюють його, потім – зворотний зв'язок: «студент–викладач–студент», тобто перевірка, зауваження, робота над помилками, оцінювання виконаної роботи.

Нові види робіт, які створені під час переходу дистанційного навчання, ми успішно використовуємо на заняттях офлайн.

Обов'язковою умовою створення будь-якого завдання є супровід його інструкцією щодо мети завдання, послідовності його виконання, вимог до оформлення, критеріїв оцінювання, визначення кількості балів, яку здобувач освіти може отримати за виконання того чи іншого завдання і встановити дедлайн.

У всьому поганому є і добре. Дистанційні технології навчання та опанування цифрових технологій перевірило методичний рівень викладачів, здатність та бажання постійно

професійно розвиватись, надало можливість ще більше розвинути творчі здібності, набути новий досвід у викладанні дисциплін (а отже, й підвищити якість навчання в цілому), створити нове та осучаснити існуюче методичне забезпечення і використовувати його в онлайн- та офлайн-режимах.

Дистанційне навчання стало викликом для всіх учасників освітнього процесу. Цей виклик прийнято. Успішно склали ще один іспит в професійній діяльності та підтвердили здатність до адаптації в непередбачуваних умовах.

УДК 17-177

*Гнезділова І.М., заступник директора з виховної роботи
Краматорського коледжу технологій та дизайну*

ЦИФРОВИЙ ЕТИКЕТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВЗАЄМОДІЇ УЧАСНИКІВ ОСВІТЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ОСВІТИ

У період активної діджиталізації оточуючого середовища важливою навичкою є вміння здійснювати ефективну комунікацію у дистанційному форматі. Даний вид комунікації має свої особливості та підпорядковується правилам, що, у зв'язку із активним розвитком нових каналів спілкування, перебувають у постійній трансформації.

Діджитал-етикет – це наймолодший напрям в етикеті, але при цьому, в умовах пандемії COVID-19, надзвичайно актуальний. Це сфера знань, що охоплює принципи та правила щодо побудови комунікації за допомогою телефонного зв'язку, електронної пошти та різних видів месенджерів, проведення онлайн-зустрічей і поведінку у соціальних мережах. Спілкування у даній площині має значну кількість переваг, таких як швидкість, зручність, лаконічність, але у той же час пред'являє багато викликів, пов'язаних із дефіцитом невербального компоненту спілкування, порушенням особистого простору людини тощо. Осмислення основних етичних принципів дистанційного

спілкування та знайомство з базовими правилами, актуальними на даний період часу, сприяє підвищенню ефективності взаємодії учасників освітнього процесу.

Правила цифрового етикету, як і усі інші етикетні правила, не прописані в жодному законодавчому акті, але вони переносяться в онлан-формат з інших сфер життя, трансформуються і згодом, коли накопичується певна «критична маса» людей, які ними користуються, стають нормою. До основних принципів цифрового етикету, виділених на основі аналізу поведінки людей у цифровому просторі відносяться: доцільність, зручність, постійна трансформація, піклування про особистий простір (власний та свого співрозмовника), відповідальність, ситуативність та «субкультурність».

Саме останні принципи і є, частіше за все, причиною непорозуміння під час комунікації у цифровому просторі. Коли в діалог вступають люди різного віку, цінностей, культурного рівня та досвіду діджитал-спілкування, вони переносять у цифрову площину свої особисті моделі комунікації. Тому дуже важливо домовлятися про загальні правила цифрового етикету у конкретній спільноті.

Для аналізу поведінки у цифровому просторі та формування єдиних правил діджитал-комунікації між викладачами та студентами у січні 2021 року в Краматорському коледжі технологій та дизайну було проведено опитування, в якому взяли участь 351 особа з числа викладачів та студентів коледжу. Вік респондентів: від 15 до 64 років.

Опитувальник, створений у Googl-формі, складався з двох розділів: «Правила поведінки під час онлайн-зустрічей», «Спілкування у месенджерах» та включав питання з варіантами вибору, що мали діагностичний та формуючий характер, оскільки виявляли не тільки модель поведінки людини у тій чи іншій ситуації діджитал-спілкування, а й проєктивну оцінку поведінки інших людей. У відкритих питаннях учасники опитування мали змогу у довільній формі написати про найрозповсюдженіші бар'єри цифрового спілкування.

Приклади питань:

1. Чи допустимо під час відеоконференції періодично вимикати камеру? Варіанти відповіді: а) це недопустимо; б) скоріше недопустимо; в) скоріше допустимо; г) допустимо.

2. Уявіть ситуацію: учасники (організатори) конференції домовилися включити камери. Більшість учасників включили. Чи варто тим, хто цього не зробив пояснити причину? Варіанти відповіді: а) так, це варто проговорити; б) так, про це варто написати у чат; в) ні, це можна не пояснювати.

Вивчення результатів опитувальника дало змогу проаналізувати різницю у моделях поведінки та очікуваннях від цифрового спілкування викладачів та студентів коледжу. Так, наприклад, переважна більшість викладачів, згідно з результатами опитування, вважає за необхідне обов'язково включати камеру під час онлайн-зустрічей, тоді як студенти не бачать такої необхідності і в більшості обирають варіант опитування, в якому вважається допустимим періодично вимикати камеру під час спілкування. Таке небажання включати камери студенти пояснюють тим, що «під час занять з ними в кімнаті перебувають інші люди», «вважають необхідність включати камеру – це ніби вторгнення у особистий простір», «відволікаються на свій зовнішній вигляд у віконці камери» або «піддаються груповому ефекту – ніхто не включив і я не включаю».

Результати опитування були детально проаналізовані викладачами коледжу під час проведення тематичного семінару. Викладачам пропонувалося на їх основі розробити (чи оновити) правила поведінки під час проведення дистанційного навчання. Компромiсним, таким чином, стало правило «Вмикати камеру під час загального обговорення та вимикати її, за бажанням, під лекції з демонстрацією презентації», воно врахувало побажання і викладачів, і студентів.

Також результати дослідження було висвітлено у тематичних постах на сторінках соціальних мереж закладу освіти. Пост підкріплювався серією спеціально розроблених

інформаційних плакатів, що включали найголовніші правила цифрового етикету під час проведення онлан-зустрічей, спілкування у месенджерах та ділового листування. Візуалізація даних правил сприяла зацікавленості та збільшенню переглядів даної інформації відвідувачами сторінки: студентами та викладачами коледжу.

Таким чином, підвищенню ефективності взаємодії між учасниками освітнього процесу в умовах діджиталізації освіти сприяє постійне підвищення рівня обізнаності викладачів та студентів у сфері цифрового етикету. Цей вид етикету є абсолютно новітнім напрямком етичної науки, перебуває у постійній трансформації і потребує постійної рефлексії.

УДК 378.091:004

Левченко С.В., аспірантка Житомирського державного університету імені Івана Франка, викладач Коростишівського педагогічного фахового коледжу імені І.Я. Франка

ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТФОРМ В УПРАВЛІННІ ЕЛЕКТРОННИМ НАВЧАННЯМ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

У Цифровій адженді України 2020 зазначено: «Швидкі та глибинні наслідки від переходу на «цифру» будуть можливими лише тоді, коли «цифрова» трансформація стане основою життєдіяльності українського суспільства, бізнесу та державних установ, стане звичним та повсякденним явищем, стане нашим ДНК, нашою ключовою аджендою на шляху до процвітання, стане основою добробуту України» [10, с. 3]. Освітні установи України сьогодні якнайширше долучаються до організації та впровадження цифрової освіти – об'єднання різних компонентів і сучасних технологій завдяки використанню цифрових платформ, впровадженню нових інформаційних та освітніх технологій, застосуванню прогресивних форм організації

освітнього процесу та активних методів навчання, а також сучасних навчально-методичних матеріалів [4, с. 20–22].

Зклади фахової передвищої освіти України сьогодні якнайширше залучені до організації та впровадження цифрової освіти – поєднання різних компонентів і сучасних технологій шляхом використання цифрових платформ, впровадження нових інформаційно-освітніх технологій, застосування прогресивних форм організації освітнього процесу та активних методів навчання, а також сучасних навчально-методичних матеріалів. Одним із аспектів цифровізації сучасної освіти є запровадження електронного навчання у закладах фахової передвищої освіти. Необхідно піднімати рівень інформаційної культури молоді, позаяк це допоможе їй швидше адаптуватися до сучасних технологій у вищих закладах освіти.

Під час організації інформаційного освітнього простору в закладах фахової передвищої освіти слід врахувати такі його особливості, як те, що використання технологій дистанційного навчання зорієнтоване насамперед на різні категорії здобувачів освіти: обдарована молодь, яка спроможна самостійно або прискорено опанувати навчальні програми; особи, які проживають у географічно віддалених і важкодоступних до закладів фахової передвищої освіти населених пунктах; студенти, які за сімейними обставинами (декретна відпустка тощо) не можуть систематично відвідувати заклад; громадяни України, які тимчасово або постійно проживають за кордоном, а також з окупованих територій. Технології дистанційного навчання можуть використовуватись ЗФПО під час проведення дистанційних занять в умовах карантину; вивчення додаткових (факультативних) предметів; навчання студентів у зв'язку з хворобою; участі у дистанційних олімпіадах, конкурсах; отриманні консультацій тощо [1, с. 23]. Крім того такий простір має включати в себе й аспекти адміністрування освітнього процесу та науково-методичної діяльності викладачів.

Враховуючи те, що платформи є одними із засобів організації інформаційного простору, є потреба розглянути їхні

різновиди. У різноманітті засобів доцільно виокремити такі групи [3, с. 29]:

1. Авторські програмні продукти (Authoring Packages) – дають змогу викладачеві самостійно розробляти освітній процес на основі візуального програмування;

2. Системи управління контентом (Content Management Systems – CMS) – дають змогу створювати каталоги графічних, звукових, аудіо-, відео-, текстових та інших файлів і маніпулювати ними;

3. Системи управління навчанням (Learning Management Systems – LMS) – надають можливість реєстрації та контролю доступу користувачів до системи і навчального контенту, а також можливість складання звітності та управління аудиторними і викладацькими ресурсами;

4. Системи управління навчальним контентом (Learning Content Management Systems – LCMS) концентруються на завданнях управління змістом навчальних програм і зорієнтовані на розробників контенту, фахівців з методологічного komponування курсів і керівників проєктів навчання.

Існуючі платформи поділяються на дві категорії: з закритим кодом (комерційні) і відкритим кодом (поширюються безкоштовно) [5; 3]. Пропонуємо огляд рішень, які могли б бути застосовані у закладах фахової передвищої освіти.

G Suite for Education – це пакет хмарних сервісів для інформаційно-технологічного підтримування спільної роботи, таких як Gmail, Календар и Клас і додаткових – YouTube, Карты и Blogger, що пропонується компанією Google Inc., як за підпискою (на платній основі), так і безкоштовно. До переваг G Suite for Education слід віднести те, що пакет є хмарним рішенням, всі дані користувачів зберігаються розподілено в надійно захищених дата-центрах, а не на локальних серверах клієнта. Серед недоліків слід відмітити, що згадані ресурси не є однією цілою системою, хоча й інтегруються один з одним. Кожне нове завдання, яке виникає в процесі створення

інформаційного середовища в закладі освіти, потребує пошуку найоптимальніших для його розв'язання програмних рішень.

Microsoft Office 365 Education – це безпечний портал, який виступає як базова структура для об'єднання через інтернет різноманітних рішень у галузі освіти в єдину, повністю кероване середовище. Набір програм, що базується на хмарних сервісах і включає в себе безкоштовну електронну пошту, службу обміну миттєвими повідомленнями, засіб проведення відеоконференцій і здійснення голосових викликів. Office 365 для освітніх установ поєднує можливості знайомих додатків Office для настільних систем з інтернет-версіями нового покоління служб Microsoft для зв'язку і спільної роботи. Перевагою є те, що, об'єднуючи цілу низку серверних продуктів Microsoft, таких як поштовий сервіс, базові продукти Office 365, One Note, Skype, SharePoint, Sway та інших, Microsoft Office 365 Education – це масштабований Інтернет-портал, який може бути розгорнутий в освітньому середовищі практично будь-якого розміру.

Модульна об'єктно орієнтована навчальна система (MOODLE) є пакетом програмного забезпечення для створення курсів дистанційного навчання. Цей проект було створено для підтримки та досліджень теорії «socialconstructionist framework of education» в Curtin University of Technology, Австралія. До переваг слід віднести те, що платформа MOODLE – це повністю відкритий і вільно поширюваний проект. Основними особливостями MOODLE є – система спроектована з акцентом на взаємодію між студентами; може використовуватися для дистанційного та очного навчання; має простий і ефективний web-інтерфейс; дизайн має модульну структуру і легко модифікується; багатий набір модулів-складових для курсів; можливе налаштування e-mail (розсилки новин, форумів, оцінок та коментарів викладачів). Але до недоліків згаданої системи слід віднести ті ж самі, що виникають під час застосуванні G Suite – кожен новий потік інформації потребує окремого проектування.

Використання цифрових освітніх ресурсів у закладах фахової передвищої освіти може значно поліпшити

ефективність навчання та управління закладом. Проведене порівняння платформ дистанційного навчання викликає суперечності в об'єктивному виборі єдиного продукту. Кожна з розглянутих систем організації електронного навчання має переваги та недоліки, реалізує важливі для такого навчання функції, однак не всі забезпечують процес створення інформаційного середовища закладу в комплексі. Вирішальними в такому виборі стають фінансові можливості закладу фахової передвищої освіти для купівлі необхідного обладнання та технічного обслуговування платформ. Отже, можна висловити пропозицію, що за наявності можливості придбання програмного продукту, організації його технічного супроводу, для застосування у ЗФПО пропонуємо G Suite for Education, як таку, що може максимально забезпечити створення інформаційного простору закладу, підтримуючи навчальну, управлінську та науково-методичну діяльність.

Використані джерела

1. Вишнівський В.В., Гніденко М.П., Гайдур Г.І., Ільїн О.О. Організація дистанційного навчання. Створення електронних навчальних курсів та електронних тестів : навч. посіб. – Київ : ДУТ, 2014. – 140 с.

2. Гладир А.І., Зачепа Н.В., Мотруніч О.О., Системи дистанційного навчання – огляд програмних платформ. 2012. Проблеми вищої школи. Інновації в освіті та виробництві. Комп'ютерні технології в освіті та виробництві. [Електронний ресурс]. URL : http://www.kdu.edu.ua/statti/Tezi/Tezi_2012/43.pdf.

3. Готская И.Б., Жучков В.М., Кораблев А.В. Аналитическая записка «Выбор системы дистанционного обучения», 2011.

4. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації. 2018. [Електронний ресурс]. URL : <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-shvalennya-koncepciyi->

---

rozvitkucifrovoyi-ekonomiki-ta-suspilstva-ukrayini-na-20182020-roki-ta-zatverdzhennya-planuzahodiv-shodo-yiyi-realizaciyi.

5. Литвинова С.Г. Поняття та основні характеристики хмаро орієнтованого навчального середовища середньої школи. Інформаційні технології і засоби навчання : електронне наукове фахове видання. – 2014. – № 2 (40). – С. 26–41.

УДК 37.091.313-057.87

Ніколаєва Л.Г., викладач

Відокремленого структурного підрозділу

«Економіко-правничий фаховий коледж

Запорізького національного університету»

ТРЕНІНГОВІ ТЕХНОЛОГІЇ (ОНЛАЙН/ОФЛАЙН) У ФОРМУВАННІ КРЕАТИВНОСТІ ПЕДАГОГА

На сучасному етапі підготовки фахівців у закладах вищої освіти України стоїть важливе питання, яке вимагає від педагога переглянути систему передачі знань для отримання необхідних результатів. Педагог постійно має працювати над створенням таких навчальних умов, за яких кожен студент мав би можливість повністю реалізувати себе, бажав і вмів вчитися. Навіть коли настав час по-новому підійти до навчання (COVID-19) та всі заклади освіти запровадили формат онлайн-навчання саме педагог має проявити творчі здібності – педагогічну креативність.

Актуальність проблеми полягає в тому, що зростає потреба в нестандартно мислячих творчих особистостях, потреба у творчій активності фахівця, в його розвиненому мисленні, в умінні конструювати, оцінювати, раціоналізувати, бути гідним фахівцем своєї справи. Вирішення цієї проблеми багато в чому залежить від змісту і методики навчання майбутніх фахівців, це зумовило необхідність модернізації освіти, переосмислення теоретичних підходів і накопиченої практики роботи закладів вищої освіти [1].

Багато зарубіжних та українських науковців, методистів вважають актуальним питання впровадження інноваційних технологій в освітній процес вищої школи, проводять постійне дослідження.

Розробкою та впровадженням сучасних педагогічних технологій професійної підготовки займалися доктор педагогічних наук В.П. Беспалько, професор з теорії і методики професійної освіти С.О. Сисоева; підготовкою майбутніх фахівців у контексті особистісно орієнтованої освіти професор, доктор психологічних наук Г.О. Балл, професор, доктор психологічних наук В.В. Рибалка.

Проводились дослідження проблеми підготовки фахівців для сфери туризму такими науковцями як О.І. Зорін, Л.В. Кнодель, А.П. Конох, В.Т. Лозовецька, В.К. Федорченко) та ін.

Метою дослідження є теоретико-практичне розкриття тренінг-технологій, як елемента сучасних інновацій у педагогічній діяльності під час підготовки майбутніх фахівців.

Готуючи фахівців у закладі вищої освіти навчання реалізується в процесі цілої низки взаємопов'язаних етапів, серед яких важливими є такі:

I етап – професійна мотивація. Реалізується це через систему бесід, дискусій, аналіз конкретних ситуацій.

II етап – формування позитивних професійних ціннісних орієнтацій, які дають змогу побудувати у свідомості студента модель майбутньої фахової діяльності. Здійснюється це завдяки системи активних методів навчання, провідними серед яких є економічні ігри зі спеціальності.

III етап – формування професійних умінь, необхідних для практичної діяльності. Допомогає в цьому включення в процес розроблення та реалізації навчальних проєктів у змодельованих та реальних умовах, конкретних ситуацій і вимагає від студентів прояву самовдосконалення, творчого підходу, ініціативи, наполегливості тощо. Сприяють вирішенню цього завдання комплексні ділові ігри та тренінги.

У цей час, коли надана можливість створювати «Нову Українську школу», викладач має перебудувати своє мислення, ставлення до нового покоління.

Освітній процес раніше виконувався за схемою «студент – викладач – підручник», і саме тепер, коли відбувається постійний прогрес у науках, техніці, суспільстві, побуті, цінностях з'явився новий елемент у навчанні – комп'ютер, зміст праці викладача суттєво змінився. Викладач стає провідником, тьютором до самостійної діяльності студентів у здобутті певних знань. Схема освітнього процесу стала: Студент – мультимедійні технології – викладач.

Особливу увагу треба приділяти питанню «Яким є наш студент?», «Хто до нас прийде завтра?».

Ми знаємо, що після 2000 року почали народжуватись діти, їх умовно називають поколінням «Z», які не схожі на попереднє покоління «Y». У віці 13–16 років представники покоління «Z» виступають на міжнародних конференціях, починають дуже рано мріяти про кар'єру, бажають працювати на себе та готові до суперництва з поколінням «Y». Гаджети привертають увагу на себе, великий потік інформації у соцмережах, електронні книги – бавлять. Внаслідок цього у підлітків зростає швидкість сприйняття інформації, проте виникають труднощі утримувати увагу на одному предметі довше восьми секунд. Це покоління візуалів, смайлів та стікерів. Що саме хвилює представників покоління «Z»? Особливими для них є питання економічних процесів, поточний рівень цін, екологічні проблеми, майбутнє і навіть війна. Вони надають поваги та розділяють цінності старшого покоління, але потребують самостійних дій та мислення. Розглядаючи дітей народжених після 2010 року, яких називають поколінням «A» (альфа) – ці діти зовсім інші. У першу чергу – всебічно обдаровані і чітко знають, чим би НЕ хотіли займатися, мають вроджену здатність сприймати великий обсяг інформації і за п'ять років дізнаються більше, ніж їх бабусі–прабабусі за все життя! У шість–сім років їм відомо, як влаштована Сонячна система, вони мають уявлення про еволюцію Землі і про

круговерті життя в природі. Вони гіперчутливі і дуже ранимі, не терплять насильства над собою, ні фізичного, ні морального. Вчені вважають, що покоління «А» стане самим формально освіченішим поколінням в історії [4].

Враховуючи зміни у розвитку і формуванні особистості, яка приходить за отриманням знань фахової освіти, треба змінювати підхід до навчання.

Тренінгова форма робить освітній процес більш цікавим, швидким, корисним. У педагогічному словнику [3] – наукова дефініція «тренінг» розглядається як форма інтерактивного навчання, метою якого є розвиток міжособистісної та професійної поведінки.

Тренінг має відмінності від сучасного заняття, а саме: професійна підготовка тренера; встановлення правил; мінімальна кількість лекцій, максимальне використання інтерактивних методів; атмосфера розкнутості й свободи спілкування між учасниками, клімат психологічної безпеки, 100% кількість активно працюючих учасників, включення у роботу майже усіх органів відчуття, що впливає на підвищення рівня засвоєння інформації, та ін.

Маючи певну кваліфікацію тренера та великий досвід тренінгової діяльності, працюючи на посаді викладача – використовую у своїй роботі тренінгові методики, які допомагають майбутнім фахівцям засвоїти матеріал та більш зрозуміти свою майбутню професійну діяльність. У роботі дуже корисними є такі методи: «Крилогам» – ігри на знайомство; «Мозкова атака»; «Робота в малих групах»; «Кейс», «Евристична бесіда». Допомагають вправи на роботу мислення, уяви, асоціацій. Під час вивчення загальної психології використовується гра «Експеримент», яка дозволяє більш глибоко зрозуміти роботу психічних процесів та станів. Для проникнення в сферу професійної діяльності на допомогу приходить гра «Професія менеджер з туризму». Усі методики та їх використання знаходяться за посиланням [2].

Тренінг-технології продовжують своє існування під час формату онлайн-навчання. Можливість використання платфор-

---

ми Zoom дозволяє творчо підходити до навчання, використовувати сесійні зали для роботи в підгрупах; аналіз діяльності учасниками групи (застосування чату); програвання ситуацій та ін.

Опанувавши, та використовуючи у своїй педагогічній діяльності тренінг-технології, як елемент інтерактивного навчання, викладач підвищує свою педагогічну майстерність, стає креативним, робить освітній процес більш насиченим, цікавим та корисним. Все це мотивує студентів до навчання, налаштовує нестандартно мислити, активує творчість, розвиває вміння конструювати, оцінювати, раціоналізувати, формує впевненість у собі, як у майбутнього фахівця своєї справи.

Використані джерела

1. Використання тренінгів у професійній підготовці компетентних фахівців з інформатики / Я.Б. Сікора // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / [ред. кол. Н.С.Побірченко]. – Умань : ПП Жовтий, 2011. – Випуск 36. – 301 с. – С. 115.

2. Використання тренінг-технологій у професійній креативності педагога Ніколаєва Л.Г. Режим доступу : <http://www.youtube.com/watch?v=Auxverh7zPs>

3. Коджаспирова Г.М., Коджаспиров А.Ю. Словарь по педагогике. – Москва : ИКЦ «МарТ», 2005. – 659 с.

УДК: 377.091.3:[821.161.2:741.5]

Орманжи В.Є., викладач Відокремленого структурного підрозділу «Економіко-правничий фаховий коледж Запорізького національного університету», аспірантка філологічного факультету Запорізького національного університету

КОМІКС ЯК ЗАСІБ РЕЦЕПЦІЇ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Під час дистанційного навчання потреба в оновленні форм комунікації й передавання інформації значно зросла й зумовила пошук більш ефективних методів викладання. За відсутності можливості особистого спілкування між студентом і викладачем загроза невиконання навчальної програми стає цілком реальною – особливо, якщо йдеться про різні типи академічної недоброчесності. Залучення здобувачів до творчої роботи не є панацеєю, але значно покращує результати навчання.

Одним із прийомів, які дають можливість студентів якісніше сприймати інформацію не завчаючи, а усвідомлюючи її, є створення власного візуального контенту. Це так звана «графічна наочність», яка дає можливість не лише запам'ятати, а осмислити й структурувати певну інформацію, щоб вона зрештою відклалась у довготривалій пам'яті. Найзручнішими у використанні є схеми, діаграми, ментальні мапи, лінії часу, інфографіка, комікси тощо. Самостійно розробляючи наочність, студент, по-перше, пригадує та структурує інформацію, а по-друге – творчо її інтерпретує. Окрім того, вміння працювати з графічними редакторами, структурувати, творчо осмислювати інформацію – важлива компетенція для багатьох професій: менеджерів, дизайнерів, журналістів та ін.

Мета розвідки полягає в аналізі власного досвіду використання коміксів в освітньому процесі, виділенні позитивних й негативних аспектів цього виду роботи.

Комікс дещо вирізняється із загальної низки засобів унаочнення, адже сприймається передусім як розважальний жанр. За визначенням Ю. Коваліва, це «серія чорно-білих або кольорових розважальних малюнків, що ілюструє розвиток сюжету, представлений мінімальним, здебільшого діалогічним, текстом» [1, с. 508]. Це жанр, що одночасно належить літературі й образотворчому мистецтву. Графічний і текстовий компоненти мають рівне значення, хоча первинним є все ж малюнок. Крім свого прямого призначення, комікс часто використовується як рекламний або навчальний засіб.

Обов'язкові складники будь-якого виду коміксу, що вирізняють його з-поміж інших жанрів, – графічно оформлена історія (малюнок або серія зображень обов'язково є сюжетними), лаконічні діалоги у формі бульки або хмарки. Створення коміксу можливе кількома різними шляхами: вручну або за допомогою спеціальних сайтів (Canva.com, Tondoo.com) та програм (Clip Studio, Comic Life, Krita), причому електронні ресурси вже мають відповідні шаблони.

Українська література є предметом загальноосвітнього циклу, через що здобувачі мають вкрай низьку мотивацію щодо його вивчення. Створення коміксу допомагає не лише зацікавити, але й краще зрозуміти текст складного твору, перевірити ступінь засвоєння теми. Специфіка предмета дає широкі можливості для студентської творчості та розвитку креативності – у такому випадку, враховуючи особливості фахової освіти, заняття втрачає орієнтацію виключно на підготовку до ДПА у формі ЗНО, а стає фактором саморозвитку та підвищення рівня професійних компетенцій.

Комікс можна використовувати на всіх етапах кожного типу занять. Звісно, якщо йдеться про курс української літератури, то форма роботи зі студентами максимально наближена до уроку, однак у структуру лекцій, семінарів та практичних робіт графічна історія теж природно вкладається. Під час формування та застосування умінь і навичок створення коміксу може бути частиною групової роботи. Наприклад,

---

кожна група студентів отримує епізод, сюжетну лінію, комплекс проблем, які має розкрити в кінцевому продукті. Окрема група може оцінювати результати творчої діяльності, складати питання тощо; утім, цю функцію на себе може взяти й викладач – у будь-якому випадку різнорівневі питання допомагають закріпити навчальний матеріал й актуалізувати його осмислення. Під час роботи над коміксом твір-першооснова оживає в уяві підлітків, вони краще розуміють його сутність, можуть виділити актуальні проблеми й шляхи їх вирішення.

Ефективними є домашні завдання, які полягають у створенні коміксів. Якщо групова робота на занятті спрямована на створення структурованої історії, має певні обмеження в часі та потребує вміння організувати спільний проект, то індивідуальна вирізняється вищою якістю, осмисленістю. Крім безумовної користі для розробника, результат можна презентувати на наступному занятті. Якщо одnogрупники впізнають епізод, погоджуються з оформленням деталей або заперечують представлене бачення, це свідчить про захоплення темою, розуміння й знання твору. За сукупністю робіт групи можна скласти повну картину твору чи виділити порушений автором комплекс проблем. Наприклад, під час вивчення на I курсі роману Ю. Яновського «Майстер корабля» студенти за твором створювали комікси, пізніше представлені іншій групі, яка досить вдало відгадувала зображені епізоди й пригадувала їхні причини та наслідки.

Ще одна можливість подальшого використання коміксу – це складання за вже виконаними роботами запитань різних типів. Крім того, такі вправи активізують увагу, пам'ять, розвивають логічне й критичне мислення, усне мовлення, вони ще й позитивно впливають на формування так званих *soft skills* – неспеціалізованих навичок, необхідних зокрема й для побудови кар'єри. До таких «гнучких умінь» належить і вміння ставити питання й проводити дискусії. Комікси в цьому випадку є не результатом, а лише матеріалом, на якому студенти тренують навички комунікації державною мовою.

Уведення коміксу в освітній процес відбувається в кілька етапів, причому саме створення історій – це наслідок великої підготовчої роботи проведеної викладачем. Багато студентів сприймають цей жанр як суто розважальний, не ставляться до нього серйозно, тому часто виникає питання, навіщо потрібна ця робота. Якщо воно не буде вирішеним, результат діяльності буде неякісним та неефективним.

Залучення нових типів завдань, особливо творчих, відбувається в кілька етапів.

По-перше, варто окреслити вимоги до коміксу, пояснити мету його створення. Студенти часто опираються методам, що залучають їх до роботи й вимагають напруження творчих та інтелектуальних сил. Тож процес роботи має бути максимально зрозумілим.

По-друге, пояснити, що створення графічних історій під силу кожному, незалежно від здібностей. Мотиваційна робота зі студентами покращує ефективність та якість виконаних ними коміксів. Важливий складник мотивації – це пояснення викладача, якими ресурсами можна користуватись, де знайти шаблони. Коли процес виконання коміксу зрозумілий, зникає страх помилитися.

По-третє, необхідно розробити чіткі й зрозумілі критерії оцінювання завдання та донести їх до відома виконавців.

Наприклад, за максимальної оцінки роботи в 12 балів, 6 можна отримати за сюжет, його логічність, коректність і 6 за оформлення (із них 3 за грамотність і 3 за дизайн). Варіанти розбаловки можуть різнитися, однак студенти мають завчасно з ними ознайомитись.

Проте варто зауважити, що комікс не є універсальним засобом ефективного навчання на всі випадки життя, більше того – надмірне його використання призводить до переобтяження освітнього процесу ігровими елементами. Крім того, педагог має бути готовий до того, що не всі студенти виконуватимуть творчу роботу. Виходом із цієї ситуації є

представлення альтернативних завдань, які не містять творчого компонента.

Отже, створення коміксів під час занять з української літератури або підготовки до них активізує навчально-пізнавальну діяльність студентів, розвиває творчі та аналітичні здібності. Хоча цей метод має свої недоліки та не підходить до постійного використання, він ефективний, цікавий, позитивно сприймається та залучає здобувачів освіти до активної роботи.

Використані джерела

Літературознавча енциклопедія : Т.1 /Авт.-уклад. Ю. Ковалів. – Київ : ВЦ «Академія», 2007. – 608 с.

УДК 371.051.3

Пономаренко Т.О., методист

Комунального закладу Сумської обласної ради

«Сумський фаховий медичний коледж»

ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ МЕТОДИСТА В ОПТИМІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ МЕДИЧНОГО КОЛЕДЖУ

Швидкоплинні зміни в суспільстві, економіці, техніці вимагають кардинальних змін в освіті, зокрема змін методичного супроводу освітнього процесу. В умовах потреби модернізації освіти одним із важливих завдань інноваційного розвитку є оновлення методичної роботи з кадрами, науково-методичного супроводу. Ці вимоги до діяльності методиста освітнього закладу, на жаль, не підтримуються зі сторони держави, безпосереднього керівництва ні морально, ні матеріально та, більше того, постійно звучить думка щодо доцільності існування методичної служби загалом. Тому, як ніколи раніше, гостро постає питання всебічної підтримки «учителя вчителів», зокрема, означивши психологічні засади

його діяльності, зокрема, в оптимізації освітнього процесу медичного коледжу.

Питання дослідження психологічних аспектів у діяльності педагогів висвітлювалися у працях Кайдалової Л.Г., Щокіної Н.Б., Вахрушевої Т.Ю., Розенової М.І., Маркової А.К., натомість це серйозне питання ніяким чином не вивчалось щодо працівників методичної служби, особливо тих, хто працює в медичних освітніх закладах.

Методична робота – це систематична колективна й індивідуальна діяльність педагогічних кадрів, спрямована на підвищення їх науково-теоретичного, загальнокультурного рівня, психолого-педагогічної підготовки й професійної майстерності.

Спираючись на твердження, що методист виконує функцію «вчителя вчителів», можемо повною мірою віднести психологічну структуру педагогічної діяльності до діяльності методиста закладу освіти. На думку Розенової М.І. [4] ця структура включає: мотиваційно-орієнтовну ланку – готовність до діяльності та постановка цілей і завдань; виконавську ланку – вибір і застосування засобів впливу на викладачів; контрольно-оцінну ланку – контроль та оцінка своїх власних педагогічних впливів, тобто педагогічний самоаналіз. За словами Розенової М.І.: «Наступною найбільш важливою вимогою до особистості вчителя є наявність спеціальних знань у тій сфері, в якій він навчає..., і знань психолого-педагогічного характеру...» [4]. Величезне значення, як у діяльності викладача, так і методиста, має стиль взаємодії з тими, ким вони опікуються (учні, студенти/викладачі). Серед необхідних для методиста умінь можемо відзначити: уміння управляти своєю поведінкою; уміння спостерігати та переключати увагу; уміння соціальної перцепції («читання по обличчю»); уміння не тільки бачити, а й розуміти, співпереживати (емпатія); гарні навички мовного спілкування. Комунікативні здібності піддаються розвитку. Добрі результати в їх формуванні дають соціально-психологічні тренінги та тренінги педагогічних умінь [4].

Підвищення якості освіти та вирішення актуальних проблем освітньо-культурного розвитку значною мірою залежить від професіоналізму управлінців і методичної служби зокрема, які мають не лише усвідомити шляхи модернізації національної освіти, а й вибудувати умови для їхнього практичного втілення. Типовою стає ситуація, коли працівники методичних служб значну частину професійного часу виконують дрібні завдання, мало орієнтовані на корисні результати, а постійний проміжний контроль перетворюється на головний засіб впливу на них. При цьому постійний адміністративний тиск вищих на підлеглих визначив назву такої культури – культура адміністративного тиску.

Для ефективної професійної методичної діяльності необхідні: по-перше, гарна підготовка, по-друге, постійне самовдосконалення.

Аналізуючи діяльність сучасної методичної служби, відзначаємо: виконання завдань, непередбачуваних посадовою інструкцією, переважна кількість робочого часу відводиться на роботу з документами, при цьому збирання й опрацювання статистичної інформації, зокрема – моніторинг різного плану, методисти виокремлюють із загального обсягу роботи з документацією. При цьому безпосередньо на виконання плану методичної роботи відводиться мізерна частина часу.

Критеріями професійного розвитку методистів є, насамперед, сформованість відповідних видів компетентностей, мотивація самовдосконалення, результативність виконання фахових завдань.

Головною проблемою підготовки методичних кадрів є те, що не існує «школи методиста», а щодо психологічної готовності методиста, то можна виділити низку проблем.

Звертає на себе увагу специфіка кадрового складу педагогічних колективів медичних коледжів, більшість із них становлять лікарі за освітою, які майже не володіють педагогічними техніками, знаннями дидактики. Це ще більше ускладнює роботу представника методичного кабінету, саме з занять із яким і починаються перші кроки оволодіння медиками

мистецтвом викладання. І у цьому випадку методисту доводиться застосовувати й психологічні засади спілкування, тісно співпрацювати з практичним психологом закладу освіти.

І як же прикро визнавати існуючу в освітній галузі крайність – абсолютне нерозуміння істинної ролі методиста в освітньо-виховному процесі, нівелювання отієї його внутрішньої вищості, перетворення методиста у «старшого, куди пошлють», нерозуміння значення методичного фундаменту в освітній діяльності. І це нерозуміння йде від «верху» до «низу». Саме тому ми маємо сьогодні курйозну ситуацію, коли методист, навчаючи самих педагогів, за існуючими нормативними документами не вважається педагогом.

Методист, маючи цілу купу часто ніяк не обґрунтованих обов'язків, не має права на достойну його праці зарплатню. Більше того, маючи таку ж саму ставку, як викладач, він позбавлений пільг, які має той же викладач (Постанова КМ України «Про внесення змін до Переліку закладів і установ освіти, охорони здоров'я та соціального захисту і посад, робота на яких дає право на пенсію за вислугу років»: «особи, які обіймають посади ... методиста у вищих навчальних закладах ... не вказані як такі, що мають право на отримання пенсії за вислугу років») [3]. Згідно з Постановою КМ України «Про затвердження Порядку надання щорічної основної відпустки тривалістю до 56 календарних днів ...»: «особи, які обіймають посаду методиста у вищих навчальних закладах I–II рівнів акредитації не вказані як такі, що мають право на надання щорічної основної відпустки тривалістю до 56 календарних днів» [2]. Ризикнемо у час непростих політичних відносин із північним сусідом звернути увагу на досвід колег: ця недоречність була виправлена ще у 2002 році, і з того часу методисти отримують відпустку тривалістю 56 календарних днів.

У нелегкі для нашої країни, освіти, закладів фахової передвищої освіти, зокрема й діяльності методичної служби часи, читаємо в блозі українського освітнього діяча, директора Українського центру оцінювання якості освіти в 2000–2011 та 2014–2015 роках І.Л. Лікарчука: «...про радянсько-совковий

рудимент у вітчизняній системі освіти – методичні служби. ...зрозумійте просту істину: хорошому вчителю такі памперси не потрібні» [1].

Висновки. Дослідження психологів підтверджують, що самопочуття і стан педагога (у нашому випадку можемо вважати методиста) мають межі ресурсів психічного здоров'я, щоб продуктивно працювати, він має, насамперед, уміти раціонально витратити свою психічну енергію, знати як її можна поповнювати, відновлювати. Обдарована, творча людина – це завжди індивідуальність, а індивідуальність методиста, у свою чергу, сприяє вихованню творчої особистості, чи то учень чи дорослий викладач. Саме методисти мають бути попереду всіх педагогів в освоєнні і пропаганді сучасних освітніх технологій, в просуванні нових педагогічних знань.

Використані джерела

1. Лікарчук І.Л. Гарному вчителю методисти не потрібні. – URL : <http://osvita.ua/blogs/55163/>

2. Постанова Кабінету Міністрів України від 14 квітня 1997 року № 346 «Про затвердження Порядку надання щорічної основної відпустки тривалістю до 56 календарних днів керівним працівникам навчальних закладів та установ освіти, навчальних (педагогічних) частин (підрозділів) інших установ і закладів, педагогічним, науково-педагогічним працівникам та науковим працівникам». – URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/346-97-%D0%BF#Text>

3. Постанова Кабінету Міністрів України від 26 вересня 2002 року № 1436 «Про внесення змін до Переліку закладів і установ освіти, охорони здоров'я та соціального захисту і посад, робота на яких дає право на пенсію за вислугу років». – URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1436-2002-%D0%BF#Text>

4. Розенова М.І. Психологія педагогічної діяльності та психологія вчителя. – URL : <https://osvita.ua/school/ethod/psychology/1755/>

УДК 377:378

*Потрясова В.Б., Філатенко Т.І., викладачі
Комунального закладу «Криворізький фаховий
медичний коледж» Дніпропетровської обласної ради»*

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ФАХОВОГО МЕДИЧНОГО КОЛЕДЖУ

Цифрові технології – це вже не фантастичне майбутнє, а реальність існування суспільства. Вони органічно вплітаються в життя кожної людини у вигляді інтернет-ресурсів, електронної пошти, мобільних телефонів, фітнес-трекерів та інших гаджетів. Це різноманіття ресурсів активно використовується в педагогічній діяльності. Процес навчання за допомогою цифрових ресурсів та додаткових гаджетів став значно змістовним, різноманітним та творчим.

Активно цифрові технології в освіті використовують для подачі матеріалу, закріплення та оцінювання рівня знань з різних наукових дисциплін. Впровадження цифрової освіти в кожне заняття надає можливість поліпшити якість навчання і підвищує загальний відсоток ефективності засвоєння.

Дистанційне навчання через карантинні обмеження внесло свої корективи в застосуванні цифрових технологій та довело доцільність їх використання в освітньому процесі. Такий швидкий розвиток інноваційних засобів навчання вимагає від викладачів їх перегляду, опановування, засвоєння та активного використання в роботі задля формування професійних компетентностей майбутніх медичних працівників. Презентую власний досвід використання цифрових технологій, а саме створення скринкастів.

Скринкаст (screencast) – цифровий відео- та аудіозапис, що робиться безпосередньо з екрана комп'ютера. Скринкасти – чудова допомога для дистанційного або змішаного навчання [1]. Цей відеозапис часто супроводжується голосовими коментарями. Такий формат подачі навчального матеріалу є чудовою

альтернативою не завжди ідеальним відеозаняттям, коли викладач розповідає нову тему на камеру.

Здобувачам освіти більш властиво візуальне сприйняття інформації: особливо через презентації, яскраві медіаматеріали або поданий текст, графік, таблицю, схему, малюнок.

Викладачі циклу хіміко-біологічних дисциплін Криворізького фахового медичного коледжу у своїй роботі використовують скринкасти та доводять їх ефективність. Для його створення необхідно використовувати спеціальні програми. Для того, щоб обрати зручнішу для вас, необхідно розуміти ваші можливості та потреби:

- OBS Studio – безкоштовна україномовна програма, яка може працювати навіть без доступу до інтернету, а ще з її допомогою можна редагувати відео.

- CamStudio та Bandicam – комп'ютерні офлайн-програми, що дозволяють звичайну презентацію зберегти у відеоформаті.

- Screencast-o-matic – проста онлайн-платформа, яка може записувати презентацію комп'ютера та відео з вебкамери [2]. Саме цю програму обрала для складання скринкастів. До її переваг хочу віднести:

- безкоштовний запис відео до 15 хвилин;

- інтуїтивна простота в роботі, та можливість додавати додаткові функції (звуки, музику).

Під час складання скринкастів необхідно дотримуватись певних вимог, а саме: відео має тривати до 10 хвилин, проте з власного досвіду додам – зручніше 3–4 хвилини. Довший скринкаст бажано розділити на декілька відео, для зручності перегляду та засвоєння наданої інформації. Кожен студент має власний темп засвоєння інформації, тому скринкаст дозволяє здійснювати індивідуальний підхід до навчання. Здобувач освіти має змогу багаторазового перегляду, занотування інформації з відео. Це набагато практичніше, ніж текстовий опис, і чи підручник, бо студент відразу бачить, як потрібно виконувати дії, про які йдеться у відеодемонстрації.

Підсумовуючи інформацію додаю, що скринкасти – це легко створюваний матеріал, підвладний кожному викладачу, який має на меті поліпшити процес навчання як за дистанційної форми, так і за звичайної. Такий вид роботи є доцільним під час вивчення дисциплін хіміко-біологічного циклу.

УДК 378:62

*Шихальова З.М., заступник директора з навчальної роботи
Комунального закладу «Криворізький фаховий медичний
коледж» Дніпропетровської обласної ради»*

ЗАСТОСУВАННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ – ВИМОГА СУЧАСНОСТІ

XXI століття – період інновацій. Відбуваються суттєві зміни в житті суспільства і, як наслідок, спостерігаємо зміни в освітньому процесі – перехід від традиційного навчання до навчання з використанням дистанційних технологій. Вимушене дистанційне навчання стало викликом для всіх учасників освітнього процесу: викладачів, здобувачів освіти, батьків.

Завдяки глобалізації інтернету у суспільства з'явилися нові можливості, а саме: миттєвий обмін інформацією між віддаленими частинами світу, дискусія в онлайн-режимі, отримання будь-якої інформації на інтернет-сайтах. Освітній процес також зазнав значних змін. Цифрові технології внесли в нього новизну, підвищили та вдосконалили ефективність за рахунок застосування різноманітних технологій навчання. Роль викладача, як суб'єкта, дещо змінилась, він став консультантом, координатором, наставником. Це потребує від нього постійного професійного удосконалення, підвищення своєї творчої активності, педагогічної майстерності, адекватного відношення до нововведень сучасності, впровадження інновацій під час викладання навчальної дисципліни. А здобувач освіти, як суб'єкт освітнього процесу, сприймає інформацію та формує свій

інтелектуальний потенціал, розвиває навички самоорганізації щодо опанування нового матеріалу.

Під час навчання в Криворізькому фаховому медичному коледжі у студентів формується прагнення до знань, зацікавленість майбутньою професійною діяльністю, виховується вміння приймати рішення самостійно. Але в умовах сьогодення це відбувається, на жаль, у режимі скорочення часу безпосереднього контакту між суб'єктами освітнього процесу – «викладач – здобувач освіти», і збільшення часу на новий комунікативний ланцюжок – «викладач – комп'ютер – здобувач освіти».

Дистанційна технологія навчання має певні переваги як новий та зручний вид отримання інформації, що доступний 24/7 та не має географічних бар'єрів. Крім того, цифрові технології формують наступні компетенції: комунікативні – спілкування за допомогою засобів мережі; інформаційні – отримання інформації із різних джерел; здатність до самоосвіти – вміння навчатись самостійно та засвоювати новий, об'ємний матеріал. Онлайн-навчання сприяє формуванню провідних якостей особистості: активності, самостійності, самовдосконаленню, розвивають творчість, індивідуальність. Але, об'єктом вивчення та діяльності майбутніх медичних/фармацевтичних фахівців є тісне спілкування з пацієнтом/клієнтом, визначення його потреб, проблем, вміння надати медичну допомогу, оволодіти сучасними методиками лабораторного та інструментального обстеження, здійснити спеціальний догляд, опіку над пацієнтом. Значну роль відіграє профілактично-просвітницька робота, на основі якої спілкування з пацієнтом формує етичні принципи медичного працівника. Виходячи з вищесказаного, дистанційна освіта має бути поруч із класичною формою навчання, вона є допоміжною, такою, що розширює можливості традиційного навчання, урізноманітнює освітній процес, стимулює інтелектуальний розвиток медичного працівника, але не може бути альтернативною по відношенню до класичної.

Здобувачі освіти Криворізького фахового медичного коледжу мають вільний доступ на корпоративній платформі

G Suite до різноманітних навчальних матеріалів – текстів лекцій, інструкцій та завдань для проведення практичних, лабораторних занять, самостійних робіт; навчально-методичних посібників, робочих зошитів та щоденників, алгоритмів виконання практичних навичок, дидактичних матеріалів. Електронний контроль надає можливість оперативно та швидко перевірити знання цілої групи здобувачів освіти одночасно, але не формує мовний контакт, не дає можливості розгорнути мовний діалог, що є дуже важливим у підготовці майбутніх медичних працівників, мінімізує можливість індивідуальної передачі знань, виключає можливість обговорення питань, проводити дискусії, негайного вирішення незрозумілих ситуацій.

Розвиток комунікативних навичок у майбутніх медичних/фармацевтичних працівників – невід’ємний складник педагогічного процесу, від якого залежить ефективність професійного навчання, а в подальшому і виконання професійних обов’язків майбутніми фахівцями. Викладачі закладу освіти беруть до уваги необхідність створення комунікативного простору у фаховій підготовці майбутніх медичних та фармацевтичних працівників: своєчасне інформування, публікація нового сучасного матеріалу, завдань та надання коментарів до виконання робіт здобувачів за допомогою різноманітних онлайн-сервісів.

Актуальність онлайн-навчання пов’язана із пошуком шляхів підвищення якості підготовки фахівців-медиків: професійної компетентності майбутньої медичної сестри, фельдшера, акушерки, лаборанта, фармацевта. Це обумовлює необхідність постійного перегляду змісту і технологій освітнього процесу, впровадження цифрових та дистанційних технологій навчання.

Таким чином, в освітньому просторі Криворізького фахового медичного коледжу використовуються текстові, графічні, ілюстровані та відеоматеріали в онлайн-форматі для кращого сприйняття здобувачами освіти нового матеріалу. Забезпечено вільний онлайн-доступ до наочних та дидактичних матеріалів на платформі G Suite, що підвищує рівень зацікавленості навчальними дисциплінами. Викладачі урізноманітнюють

форми навчання для забезпечення ефективної онлайн-комунікації між викладачами та здобувачами освіти як суб'єктами освітнього процесу.

УДК 378.147:616-036.21

Куценко Н.П., директор

*Біланова Л.П., заступник директора з
навчально-методичної роботи*

Фахового медико-фармацевтичного коледжу

Полтавського державного медичного університету

ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ДО НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВИТИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

Пандемія, спричинена вірусом Covid-19, внесла корективи у всі сфери життя людини, зокрема призвела до суттєвих змін у сфері освіти. Виклики, що постали перед освітніми системами усіх країн світу, в тому числі й України, вимагають від учасників освітнього процесу оперативної реакції для забезпечення якісної освіти.

Під час освітнього процесу, який проходить в умовах карантину, у закладах освіти виникла ціла низка проблем, більшість з яких є досі актуальними і невирішеними. Перш за все, це брак досвіду, оскільки раніше не так активно використовувались технології дистанційного навчання. Далі, брак універсального доступу до інтернету та обладнання, необхідного для такого навчання. Це стосується і педагогічних працівників, і здобувачів освіти. Наступна проблема – самостійне опрацювання здобувачами освіти значної частини навчального матеріалу, оскільки в більшості закладів освіти дистанційне навчання виглядає як надсилання матеріалу для самостійного опрацювання з підручника, письмові завдання для перевірки знань та оцінювання результатів без обговорення, зворотного зв'язку та пояснень. У зв'язку з цим, ще однією

важливою проблемою, через брак живого спілкування з викладачами і одногрупниками втрачається інтерес і мотивація до навчання.

Взагалі поняття мотивації складається з різних визначень, які зустрічаються в психології, педагогіці, менеджменті. Але в широкому розумінні – це психофізіологічний процес, який під дією зовнішніх і внутрішніх факторів, стимулює у людей бажання займатися тією чи іншою діяльністю.

Розвиток позитивної навчальної мотивації у студентів є умовою особистісного розвитку та ефективної професійної підготовки. Фактор мотивації для успішного навчання є основним, тому для успішної побудови освітнього процесу є важливим високий рівень їх мотивації до навчання.

Структуру навчальної мотивації утворюють внутрішні та зовнішні мотиви.

Більшість студентів, які вступають до закладу фахової передвищої освіти мають лише зовнішню мотивацію, тобто рекомендації друзів, знайомих, примус батьків тощо, і лише одиниці внутрішньо мотивовані, маючи особистий інтерес до процесу досягнення мети. Перед педагогічним колективом стоїть складне завдання – зацікавити студента, донести до нього, що знання – невід’ємна складова освіченої особистості, від якого залежить і професійний, і особистий успіх кожної молодої людини. Особливо це важко зробити в умовах дистанційного навчання.

Для виявлення рівня мотивації в період дистанційного навчання було проведено опитування студентів 1–2 курсів коледжу, термін навчання яких – два роки на основі повної загальної середньої освіти. За основу було взято методикку визначення мотивації навчання В.Г. Каташева. У анкетуванні взяли участь 124 студенти, яким було запропоновано заповнити бланк із питаннями, що визначають рівень свідомого відношення до проблем навчання, зокрема і в період карантину, та питання, спрямовані на виявлення емоційно-фізіологічного сприйняття різних видів діяльності в мінливих ситуаціях.

Результати опитування наведено в таблиці.

Курс	Низький рівень мотивації	Середній рівень мотивації	Нормальний рівень мотивації	Високий рівень мотивації
1-й курс (59 осіб)	2,3 %	47 %	29,3 %	21,4 %
2-й курс (65 осіб)	3,8 %	50,9 %	37,5 %	9,6 %

На основі аналізу результатів опитування можна стверджувати про те, що низький рівень мотивації (2,3%) спостерігається вже з першого курсу навчання, на другому курсі продовжує зростати (3,8%), що свідчить про небажання вчитись, здобувати професійні знання. На обох курсах переважає середній рівень мотивації (47%, 50,9%), це вказує на індивідуальність до навчання. Нормальний рівень мотивації означає, що значний відсоток студентів, особливо на другому курсі (37,5%) мають конкретну мету, бажання здобути професію, прагнуть досягти певних результатів у різних видах діяльності, зокрема і у навчанні. Високий рівень мотивації мають студенти першокурсники (21,4%), зниження спостерігається у випускників (9,6%).

Причинами зниження мотивації можуть бути різні фактори, від невміння та небажання вчитися, до прогалин у вихованні, а однією з головних причин у період карантинних

обмежень є відсутність прямого контакту викладача і студента, самостійне виконання завдань, особливо тих, які потребують аудиторного контролю (наприклад, відпрацювання практичних навичок на фантомах, муляжах тощо).

Для того, щоб підвищувати рівень мотивації студентів до навчання в цілому, і під час карантину зокрема, викладачі перш за все мають знаходити оптимальні способи комунікації з кожним студентом, використовуючи потенціал сучасних мережевих сервісів; впроваджувати інноваційні процеси, використовуючи цікаві форми роботи; творчо підходити до формування самостійних завдань для студентів; стимулювати пошуково-дослідницьку діяльність та участь у студентських наукових гуртках, конференціях, семінарах тощо.

Виходячи з вищевикладеного, можна зробити висновок: враховуючи вимоги часу зумовлені тими змінами, які внесла світова пандемія, пошук шляхів покращення ефективності освітнього процесу та підвищення мотивації до навчання триває, без мотивації навчальної діяльності освітній процес не може бути позитивно результативним, адже мотив навчання – це спрямованість здобувача освіти на різні сторони навчальної діяльності.

Використані джерела

1. Беш Л.В., Дмитришин Б.Я., Беш О.М., Яскевич О.І., Мацюра О.І. Сучасні можливості підвищення мотивації студентів до навчання //Львівський клінічний вісник. – № 1 (17). – 2017.

2. Сільвейстр А., Моклюк М. Мотивація навчання студентів як психолого-педагогічна проблема //Наукові записки. Серія : Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. – Вип. 5. file:///C:/Users/User/Downloads/290-561-1-SM.pdf

3. <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/VisnikPP/article/viewFile/12459/16832>

4. <https://naurok.com.ua/shlyahi-pidvischennya-motivaci-studentiv-dlya-pokraschennya-yakosti-navchannya>

УДК 339.138

Тарасова К.Ю., викладач Відокремленого структурного підрозділу «Економіко-правничий фаховий коледж Запорізького Національного Університету»

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ ФАХОВИХ МОЛОДШИХ БАКАЛАВРІВ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ «СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА»

Використання інтерактивних методів навчання на сьогодні є інноваційним способом роботи викладача в аудиторії, тренера в групі та педагога в будь-якому закладі освіти. Інтерактивні методи навчання, базуються на активній взаємодії учасників освітнього процесу, при цьому основна увага приділяється взаємодії між студентами. Такий підхід дозволяє активізувати освітній процес, зробити його більш цікавим та надає можливість широкого обміну досвідом [1].

Особливо важливим в контексті психологічних особливостей навчання сучасних здобувачів фахової передвищої освіти – це можливості інтерактивних методів навчання, що створюють умови для реалізації основних принципів розвитку особистості, а саме принципів генетичності, синергічності, нелінійності та діяльності.

Навчання має ґрунтуватись, перш за все, на провідній діяльності здобувачів освіти відповідно до етапу їх вікового розвитку, орієнтуватись на зону найближчого розвитку. Для студентів провідним видом діяльності виступає навчальна, зміст якої полягає в опануванні обраною професією.

Освітній процес має будуватися з урахуванням закономірностей вікового розвитку здобувачів освіти, забезпечувати оптимальні умови для їх нейропсихологічного розвитку та успішної адаптації на всіх її рівнях. Також важливими принципами, що мають бути враховані під час організації освітнього процесу – це принципи діяльнісного та контекстного

підходів: набуття здобувачем знань у результаті самостійного пошуку, забезпечення психологічного комфорту, варіативності (здатності до адекватного прийняття рішень у різноманітних ситуаціях вибору), максимальної орієнтації на творчу діяльність студентів, руху діяльності здобувачів освіти від навчальної академічного типу до навчально-професійної, педагогічно обґрунтованого та доцільного поєднання інноваційних та традиційних педагогічних технологій [2].

У рамках курсу «Методика соціально-педагогічної діяльності» активно використовуються інтерактивні методи навчання. Всі заняття з дисципліни розроблені з урахуванням таких підходів, як: генетичного, студентоорієнтованого, діяльнісного та контекстного.

Можна запропонувати наступний варіант методичної розробки заняття на тему «Методи та технології профілактичної роботи соціального педагога».

Мета заняття полягає в ознайомленні студентів з поняттям соціальної профілактики, як напрямку соціальної роботи, її змістом і завданнями, а також основними принципами профілактики кризових станів особистості і девіантної поведінки.

Результатом заняття має стати самостійно створена студентами авторська профілактична програма (на актуальну для них тему), яку вони матимуть змогу протестувати на практичному занятті, а також у закладі загальної середньої освіти, де студенти проходять виробничу практику.

Увага студентів акцентується на важливості та актуальності вивчення теми, оскільки одним із важливих напрямів діяльності соціального педагога є профілактика. Це зумовлено, в першу чергу, зростанням кількості дезадаптованих, девіантних дітей та підлітків, посиленням асоціальних рис молодіжної субкультури, зростанням темпів поширення ВІЛ-інфекції, наркоманії, домашнього насилля, ігрової залежності тощо.

На початковому етапі пропонується ознайомити студентів з основними поняттями соціальної профілактики, політичними,

---

соціально-економічними, нормативними та організаційно-методичними передумовами розвитку профілактичної соціально-педагогічної роботи, рівнями та видами соціальної профілактики. А головне, структурою процесу соціальної профілактики.

Після цього передбачено проведення (ЕОС) експрес-оцінки ситуації, вхідне анкетування, метою якого є з'ясування рівня знань студентів з питань соціальної профілактики, традиційних та інноваційних технологій.

Далі пропонується проведення фрагменту тренінгового заняття, який створено на основі профілактичної програми «Програма 15: профілактика ВІЛ-інфекції та підтримка психосоціального здоров'я в Україні» на тему «Наркотики: як уникнути», яке включає такі етапи [3]:

1. Вступ.

2. Вправа «Причини та наслідки вживання наркотиків» (робота в малих групах).

3. Інформаційний блок «Наркотики та формування залежності».

4. Демонстрація фільму та його обговорення.

5. Вправа «Провокація», яка є дуже емоційною, її мета – визначити наслідки дій, пов'язаних з вживанням наркотиків, продемонструвати, що в ризиковану ситуацію підлітку потрапити дуже легко.

6. Вправа «Відмова», яка передбачає оволодіння учасниками навичок упевненої поведінки в ситуації вибору.

7. Закріплення інформації шляхом проведення тестування в системі Кахут (використання Смартфонів).

8. Рефлексія заняття

Зміст тренінгового завдання полягає в наступному: студенти об'єднуються в мікрогрупи та розробляють соціально-педагогічний тренінг, який спрямований на профілактику негативного соціального явища серед підлітків, з використанням різних інтерактивних технік. Тему студенти обирають самостійно. Після підготовки групи презентують свій тренінг.

Рефлексивна оцінка заняття

<i>Принципи навчання</i>	<i>Показники відповідності принципам навчання</i>
Генетичний підхід	Тема, яка обговорюється на занятті дуже актуальна саме для підлітків. А саме проведення тренінгу, створить ефективну комунікацію в групі студентів і дає учасникам можливість відчувати власну відповідальність
Студентоорієнтований підхід	Вхідне опитування дозволить дізнатися власну думку кожного студента та визначити актуальність теми саме для цієї вікової групи. Робота в малих групах та вправи надають можливість працювати з різними учасниками, що створює атмосферу довіри, а також відчуття важливості думки кожного. Тестування у системі Кахут за допомогою власного гаджета дуже подобається студентам. Завдяки цьому вони одразу бачать свої результати, оцінюють свої знання, а також присутній елемент змагання, що підвищує мотивацію під час отримання знань
Діяльнісний підхід	На занятті студенти дізналися про види, рівні, а головне структуру тренінгу, тобто алгоритм, за яким можна створити тренінгове заняття на будь-яку тему з використанням традиційних та інноваційних методів
Контекстний підхід	Завдяки проведеному заняттю студенти зможуть створити власну профілактичну програму на тему, яка є для них актуальною. Закріпити ці знання є можливість на практичному занятті, на якому кожна підгрупа, що продемонструє власне тренінгове заняття, отримує зворотний зв'язок від викладача та інших студентів. Також у студентів 3 курсу буде можливість провести власний профілактичний тренінг на виробничій практиці у загальноосвітній школі

Отже, можна зробити висновки, що традиційні форми навчання можуть використовуватись в освітньому процесі, але практичний досвід засвідчує, що їх ефективність є набагато меншою, ніж інноваційних технологій. Тому потрібно збільшувати кількість практико орієтованих інноваційних методів, таких як тренінги, вебквести та онлайн-вікторини, відеолекторії, метод кейсів, навчальні та рольові ігри тощо. Саме тому майбутні соціальні педагоги для подальшої ефективної роботи повинні вміти використовувати інноваційні технології.

Отже, доцільно зазначити, що важливим у цьому процесі є роль викладача, головна функція якого у сучасних реаліях не обмежується наданням теоретичної інформації у вигляді зразків знання та досвіду. Сучасний викладач має створювати умови для включення студентів у вирішення соціально-професійних дослідницьких та практичних завдань.

Використані джерела

1. Дичківська І.М. Іноваційні педагогічні технології : навч. посіб. – Київ : Академвидав, 2004. – 353 с.
2. Сисоєва С.О. Інтерактивні технології навчання дорослих : навч.-метод. посіб. /НАПН України, Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих. – Київ : ВД «ЕКМО», 2011. – 324 с.
3. «Програма 15» : метод. посіб. з питань профілактики ВІЛ-інфекції та підтримки психосоціального здоров'я в Україні) / За заг. ред. В.Г. Головатого, У.Б. Долиняк. – Київ : ФОП Савісько І.С., 2017. – 808 с.

УДК 338.24.01

Колісник М.В., викладач-методист

Відокремленого структурного підрозділу

«Уманський фаховий коледж технологій та бізнесу

Уманського національного університету садівництва»

ІННОВАЦІЙНИЙ КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ТЕХНІЧНИЙ СЕРВІС В АГРОПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ»

Під час формування комплексу інноваційного навчально-методичного забезпечення освітнього процесу необхідно керуватися державними стандартами фахової передвищої освіти з певного напрямку підготовки, відповідно до яких розробляються навчальні плани. Згідно з державними стандартами фаховий коледж здійснює підготовку конкурентного на ринку праці фахівця зі сформованим рівнем компетентності. Процес формування інструментальних, міжособистісних і спеціальних компетенцій здійснюється, в першу чергу, завдяки комплексу навчально-методичного забезпечення (далі – КНМЗ) профільюючої технічної дисципліни «Технічний сервіс в агропромисловому комплексі». КНМЗ визначає сукупність дидактичних і методичних документів, спрямованих на реалізацію освітніх послуг певної науки або галузі знань.

Мета КНМЗ дисципліни полягає у забезпеченні цілісного освітнього процесу, який включає визначені Положенням про освітню діяльність ВСП «Уманський фаховий коледж технологій та бізнесу Уманського національного університету садівництва» – форми, методи і засоби навчання в коледжі.

Структура комплексу інноваційного навчально-методичного забезпечення освітнього процесу має відповідати типовому переліку регламентованої нормативної документації викладача. Разом з цим, сучасний інноваційний КНМЗ має бути приведений відповідно до сучасної матеріально-технічної бази вивчення дисципліни (навчальна аудиторія, лабораторія,

---

навчально-виробнича майстерня, пост технічного обслуговування та діагностування сучасної автотракторної та сільськогосподарської техніки).

Особливу увагу під час формування сучасного КНМЗ дисципліни, згідно з вимогами часу та викликами, що пов'язані з санітарно-епідеміологічною ситуацією викликаного «КОВІД-19», мають приділяти інформаційним ресурсам в електронному вигляді. Зміст лекційного курсу передбачає теми і плани лекцій, конспекти (авторський підручник або навчальний посібник), рекомендовані джерела інформації.

Зміст практичних і лабораторних робіт має складатися з теми, мети (обладнання), питань до самостійного вивчення матеріалу, обговорення, контролю знань, рекомендованих електронних адрес та літератури.

Методичні рекомендації для самостійної роботи відносяться до важливої складової освітнього процесу і виконують їх студенти у вільний від обов'язкових навчальних занять час. Зміст самостійної роботи визначається програмою навчальної дисципліни і містить перелік питань і завдань та списку літератури для їх самостійного опрацювання. До цього переліку слід віднести засоби навчання, в окремих випадках місце (лабораторії, навчальні аудиторії, бібліотеки тощо) для самостійної роботи, інструктивно-методичні матеріали до самостійної роботи та інше.

Навчально-методичні засоби бібліотечно-інформаційного центру і циклової комісії профілюючих технічних дисциплін є головними у забезпеченні продуктивної самостійної роботи, а саме: підручник, навчальні та методичні посібники, конспекти лекцій викладача, методичні рекомендації, вказівки до виконання практичних робіт, інструкції та методики до виконання лабораторних дослідів, мультимедійні матеріали тощо.

Контрольні заходи включають поточний, періодичний (модульний) та підсумковий контроль.

Форми і види контролю знань студентів з дисципліни мають бути представлені в сучасному КНМЗ. Крім цього, необхідно враховувати здатність студента диференціювати, інтегрувати та уніфікувати знання; застосовувати правила, методи, принципи, закони у конкретних ситуаціях; інтерпретувати схеми, графіки, діаграми; встановлювати різницю між причинами і наслідками; аналізувати, оцінювати факти, події та прогнозувати очікувані результати від прийнятих рішень.

Інноваційний КНМЗ навчальної практики дисципліни «Технічний сервіс в агропромисловому комплексі» розробляють окремо згідно з програмою навчальної практики. Зміст розділів програми навчальної практики включає: вступ, цілі та завдання практики, зміст практики (перелік індивідуальних завдань, заняття та екскурсії під час практики, навчальні посібники, літературні та електронні джерела, методичні рекомендації), форми і методи контролю, критерії оцінювання, вимоги до звіту та опис процедури підбиття підсумків практики. Важливим моментом є розробка плану заняття на виробництві для вивчення сучасних прогресивних технологій виконання операцій технічного обслуговування та діагностування, за окремими елементами будови сучасних тракторів і комбайнів іноземного виробництва.

Дидактичний інструментарій дисципліни «Технічний сервіс в агропромисловому комплексі» для здійснення освітнього процесу в умовах ВСП «Уманський фаховий коледж технологій та бізнесу» Уманського національного університету садівництва забезпечено електронною версією.

Перелік інноваційного КНМЗ зазначеної дисципліни номінувався на конкурс «ПЕДАГОГІЧНИЙ ОСКАР – 2021».

При цьому методи навчання під час використання електронного інноваційного КНМЗ, зокрема матеріалів аудиторних занять і самостійної роботи, зазнають якісних змін, а саме: лекційні заняття – викладач у процесі лекції може використовувати мультимедійні презентації, які є тематично й

логічно зв'язаною послідовністю інформаційних доз матеріалу модуля, тезисно відображають його ключові моменти, включають основні формули та схеми, а також статичні та динамічні зображення об'єктів, які вивчають. Їх демонстрація здійснюється за допомогою мультимедійного проектора.

Студенти до початку лекції можуть отримати опорні конспекти, які є комплектом слайдів презентацій, роздрукованих таким чином, щоб сторінка містила кілька слайдів та поле для заміток. Такі конспекти дозволяють студентові зосередитися на демонстрації презентацій, не витрачаючи часу на копіювання зображень. Під час проведення практичних і лабораторних занять студенти мають можливість працювати з матеріалом, який вивчають в інтерактивному режимі, тобто впливати на роботу інформаційного засобу.

Такий підхід до планування та організації й проведення освітнього процесу дозволяє не лише ефективно реалізувати навчальні плани та оптимізувати управління освітнім процесом, а й забезпечувати якісну підготовку фахівця.

УДК 349.22:378.12

*Ничкало Н.Г., д-р пед. наук, професор,
академік-секретар Відділення професійної освіти
і освіти дорослих НАПН України*

«ПЕДАГОГІЧНИЙ ОСКАР» У ФАХОВІЙ ПЕРЕДВИЩІЙ ОСВІТИ МАЄ МАЙБУТНЄ

На початку XXI століття в нашій державі відбулися помітні зміни у розвитку системи освіти та усіх її підсистем. Президент Національної академії педагогічних наук України, доктор філософських наук, професор, академік НАН і НАПН України В. Кремень зазначає: «Людство вступило в новий тип цивілізації – інноваційний. Його характерними рисами є постійна змінюваність та динамізм. Змінюються знання,

---

технології, інформація, обставини життя тощо, і відбувається це значно швидше, ніж зміна поколінь. Отримані знання й компетентності дуже швидко застарівають і з'являється потреба у нових. Постає завдання – по-новому визначити мету навчання і функції освітнього процесу. Нині, як ніколи раніше, освіта, окрім творчо-критичного засвоєння базових знань, має реалізовувати ще дві мети: виробляти у дитини уміння, навички й розуміння необхідності навчатися впродовж життя задля власної конкурентоспроможності, а також навчати дітей того, що є методологією і складатиме основу їхнього життя й діяльності. Забезпечити індивідуальну і самостійну роботу учня, студента (згадаймо вимоги Болонського процесу), перебудувати зміст і методики навчання (наприклад, вчити не знанням про іноземну мову, а вчити мовленню на основі мовних знань; це ж стосується і опанування інших навчальних предметів) – тобто застосувати компетентнісний підхід у навчальній діяльності. І тоді матимемо знанневу людину, для якої знання – фундамент життя. Суспільство таких людей і буде дійсно знанневим суспільством» [7, с. 6].

Останніми роками в науково-педагогічній літературі все частіше читаємо, здавалося б, формальні поняття «педагогічний персонал» і «виробничий персонал» («персонал» – з лат. *persona* – особа, особистість). Педагогічний персонал закладів фахової передвищої освіти й інших освітніх підсистем упродовж майже трьох десятиліть помітно змінився і, можна сказати, зміцнився, зріс якісно, хоча кількісно зменшився, що зумовлюється сукупністю різних причин. Про їх науково-професійний потенціал свідчать численні приклади інноваційної діяльності багатьох педагогічних працівників-викладачів, соціальних педагогів і психологів, методистів, майстрів і бібліотечних працівників і, безумовно, керівників. Розширення їхньої участі в науково-дослідній роботі впливає на динамічний розвиток педагогічної інноватики. У сучасних умовах це стало реальністю у повсякденному освітньому процесі

багатьох коледжів, технікумів та інших закладів професійної освіти.

«Рецепт» успішного утвердження молоді через професійне навчання, працю, виробництво досить простий і, здавалося б, цілком доступний. Це – любов викладача, майстра, вихователя до учнів і студентів у поєднанні з високим професіоналізмом, соціальною відповідальністю. І, безумовно, державницьке ставлення й *розуміння* на всіх щаблях органів влади високої місії цієї системи.

Аналіз результатів Всеукраїнського конкурсу «Педагогічний ОСКАР – 2021» – це прекрасна можливість відчувати як фахова передвища освіта збагачує українську педагогічну скарбницю – інноваційну, новаторську, прогресивну, перспективну. Мета цього Всеукраїнського конкурсу – «виявлення та підтримка творчої діяльності педагогів, залучення широкого кола освітян до створення, вивчення й поширення сучасних інноваційних освітніх технологій і кращих педагогічних практик» [8].

Досить цікавою і широкою є палітра педагогічних інновацій, запропонована НАПН України і Державною установою «Науково-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти» (директор – кандидат педагогічних наук, професор Т. Іщенко). Вона охоплює такі напрями: *інновації в науково-методичному забезпеченні освітньої діяльності та управлінні закладу фахової передвищої освіти; впровадження стратегії інноваційного розвитку закладу фахової передвищої освіти в умовах малого і середнього бізнесу, інноваційної програми діяльності закладу фахової передвищої освіти на засадах соціального партнерства, діяльності закладу фахової передвищої освіти у забезпеченні якісної підготовки конкурентоспроможного фахівця; впровадження інновацій у дистанційному навчанні, реалізацію моделей відкритої освіти; в організацію виховного процесу в закладі фахової передвищої освіти; впровадження інноваційного освітнього середовища закладу фахової передвищої освіти, інновацій у створенні й упровадженні сучасних методик, форм, прийомів викладання, навчально-методичного*

забезпечення, національного й професійного виховання студентської молоді в умовах викликів сьогодення; ігрові технології (гейміфікація) навчання; освітній вебсайт викладача (дисципліни); сучасний електронний навчально-методичний посібник, комплекс; контроль знань; інтерактивні засоби навчання; позааудиторна (гурткова) робота; методичні рекомендації; плакати.

Як бачимо, різні категорії педагогічних працівників закладів фахової передвищої освіти мають можливість вибору для підготовки творчих робіт на конкурс з урахуванням їхнього досвіду, наукових інтересів й особистих потреб.

Переможці «Педагогічного ОСКАРУ–2021» – це особливі педагоги. Впродовж останніх чотирьох років ми мали можливість доторкнутися до праць, що надійшли на конкурс. Талановиті, прогностичні, розумні, соціально відповідальні – до цієї загальної характеристики можна додати ще багато інших гарних епітетів... Це свідчить про те, що українська земля генетично багата педагогічними талантами. На початку квітня цього року ми знову відчули глибину і красу педагогічної творчості учасників конкурсу.

У більшості конкурсних праць – оригінальні зерна творчості, інноваційної думки і перспективних пропозицій. Маємо об'єктивно констатувати, що помітно зріс науковий потенціал педагогів закладів фахової передвищої освіти. Цьому сприяє розумне поєднання якісного і кількісного аналізу освітнього процесу у коледжах, технікумах та закладах освіти інших типів, здійсненого на сучасних теоретико-методологічних засадах.

Досить чітко простежується випереджувальний підхід і прогностичне бачення вирішення проблем фахової передвищої і професійної освіти у складних і суперечливих умовах переходу до цифрової економіки.

Нині інноваційний творчий почерк притаманний багатьом закладам освіти. Ось лише окремі з них: Київський професійно-педагогічний коледж імені Антона Макаренка (директор – доктор педагогічних наук, член-кореспондент

НАПН України О. Щербак), Київський коледж комп'ютерних технологій та економіки Національного авіаційного університету (директор – доктор технічних наук, професор Ю. Зіатдінов), Відокремлений структурний підрозділ «Немішаївський агротехнічний коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України» (директор – доктор філософії в галузі державного управління, кандидат сільськогосподарських наук В. Альохін), Класичний фаховий коледж Сумського державного університету (директор – кандидат педагогічних наук, доцент Т. Гребенник), Технічний коледж ТНТУ ім. І. Пулюя (директор – кандидат технічних наук, доцент В. Калущка), Вінницький технічний коледж (директор – кандидат педагогічних наук О. Домінський) та інші.

За результатами цього конкурсу пропонуємо таке: оскільки «Педагогічний ОСКАР» уже не зупинити, він буде жити й надалі об'єднуватиме педагогів-творців, педагогів-новаторів, доцільно здійснювати пошуки нових підходів до його підготовки, проведення й визначення критеріїв оцінювання за кожною номінацією. Доцільно також розширити їх перелік. Вважаємо, що після четвертого «Педагогічного ОСКАРу» необхідно розпочати підготовку видання енциклопедії «Український Педагогічний ОСКАР» (в електронному і паперовому вигляді). Це була б гарна справа і для сьогодення, і для майбутнього педагогічної науки і практики. Добре, що результати «Педагогічного ОСКАРу-2021» будуть опубліковані в спеціальному виданні під керівництвом Т. Іщенко та її заступника М. Хоменка, а також у навчально-методичному журналі «Фахова передвища освіта», науково-методичному журналі «Професійна освіта» та інших часописах.

Як бачимо, пандемія не поставила на коліна ні «Педагогічний ОСКАР», ні талановитих педагогів – його активних учасників. Цей педагогічний конкурс упродовж останніх чотирьох років і нинішня конференція дають змогу дійти висновку, що в Україні реально народилася нова дидактика початку XXI століття. Вона відкидає багато

радянських ідеологічних стереотипів, отой «зацементований досвід» (за В. Кременем). Нова дидактика може розвиватися на основі творчого використання прогресивних і конструктивних ідей зарубіжного та вітчизняного досвіду. На нашу думку, за результатами конкурсу «Педагогічний ОСКАР» можна було б разом попрацювати над ідеєю створення нової дидактики професійної освіти. Йдеться також про принципово нову цифрову педагогіку, яка вже твориться і є потребою та реальністю нашого часу. За цих умов можна було б подумати й про експерименти всеукраїнського рівня у коледжах та закладах інших типів. У зв'язку з цим доречно згадати про Інститут професійно-технічної освіти НАПН України, який впродовж 13 років проводить експерименти всеукраїнського рівня. Пропонуємо також використовувати результати завершених досліджень. З ними можна ознайомитися на сайті НАПН України, де опубліковано Звіти про діяльність Національної академії педагогічних наук України за останні роки [4]. В них за кожним напрямом представлено результати наукових досліджень (фундаментальних і прикладних), що проводились інститутами НАПН України.

Базою наукової платформи модернізації фахової передвищої освіти є обґрунтовані вченими Інституту професійно-технічної освіти НАПН України концепції стандартизації професійної підготовки молодших спеціалістів, оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти; методики (розвитку готовності педагогічних працівників до стандартизації професійної підготовки майбутніх молодших бакалаврів; розвитку самоосвітньої компетентності студентів); технології (проекування змісту компетентнісно орієнтованого навчання та тестового контролю успішності навчання майбутніх молодших бакалаврів); методична система оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти.

Науковими працівниками цього академічного інституту обґрунтовано пропозиції щодо підвищення якості підготовки

фахівців у закладах фахової передвищої освіти в Україні, зокрема передбачено гармонізацію національної системи забезпечення якості освіти з відповідною Європейською рамкою; запровадження в управління закладами фахової передвищої освіти систем менеджменту якості (TQM) з подальшою сертифікацією щодо відповідності міжнародним стандартам (ISO); здійснення зовнішнього оцінювання якості фахової передвищої освіти незалежними державними або недержавними структурами (агенціями), що користуються авторитетом у роботодавців і відповідних професійних об'єднань; вдосконалення науково-методичного супроводу забезпечення якості фахової передвищої освіти; імплементація європейської системи перезарахування кредитів (ECVET); сприяння розвитку міжнародної мобільності здобувачів фахової передвищої освіти і педагогічних працівників; формування позитивного іміджу цих закладів освіти; розширення участі у всеукраїнських та міжнародних конкурсах фахової майстерності (World Skills International); формування сучасної мережі закладів фахової передвищої освіти з урахуванням соціально-економічних, культурно-освітніх, демографічних, територіальних та інших особливостей розвитку регіонів, прогностичних потреб ринку праці тощо.

За ініціативою В. Кременя започатковано щорічне видання «Наукова продукція НАПН України, рекомендована до впровадження» [6]. В ньому представлено завершені педагогічні експерименти, схарактеризовано науково-методичні праці, підготовлені за їх результатами й рекомендовані для впровадження у закладах освіти різних типів, в тому числі фахової передвищої і професійної. Рекомендуємо педагогам і керівникам цих та інших закладів освіти також звертатися до електронної бібліотеки НАПН України, яка сьогодні є відомою у 178 країнах світу. Це також ініціатива В. Кременя, яку творчо реалізує колектив науковців Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України (директор – доктор технічних наук, професор, академік НАПН України В. Биков).

На наше переконання, педагогічні працівники закладів фахової передвищої освіти, професійної (професійно-технічної) освіти та науково-методичних і навчально-методичних центрів заслуговують більшого пошанування в нашому суспільстві. Хотілося б в указах Президента України бачити більше прізвищ талановитих педагогів-новаторів, відзначених державними нагородами, а також тих, яким були б присвоєні почесні звання «Заслужений вчитель України», «Заслужений працівник освіти України».

Останніми роками прийнято важливі документи загальнодержавного значення, що зумовлюють необхідність змін у підходах до організації освітнього процесу. Серед них Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки, затверджена Кабінетом Міністрів України 17 січня 2018 р. № 67-р, та Концепція розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації, затверджена Кабінетом Міністрів України 3 березня 2021 р. № 167-р.

В інноваційній діяльності закладів освіти відкриваються нові перспективи відповідно до Стратегії людського розвитку, затвердженої Указом Президента України від 2 червня 2021 р. № 225/2021. Метою реалізації Стратегії є «створення умов для всебічного розвитку людини протягом життя, розширення можливостей реалізації потенціалу і свободи особистості, її громадянської активності заради формування згуртованої спільноти громадян, здатних до активної творчої співучасті у гармонійному, збалансованому та сталому розвитку держави» [2]. Реалізація визначеної стратегічної цілі та п'яти оперативних цілей потребує системної цілеспрямованої діяльності на всіх рівнях.

Використані джерела

1. Закон України «Про фахову передвищу освіту». Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text>
2. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації». Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#Text>
3. Звіт про діяльність Національної академії педагогічних наук України у 2018 р. – Київ : НАПН України. Доступно: <https://bit.ly/2XRqrgl>
4. Звіт про діяльність Національної академії педагогічних наук України у 2020 р. / За заг. ред. В.Г. Кременя. – Київ : НАПН України, 2021. – 473 с. DOI: <https://doi.org/10.37472/zvit2020>.
5. Наукова продукція Національної академії педагогічних наук України, рекомендована до впровадження (2019 р.) : збірник анотованого переліку наукової продукції (2020). – Київ : НАПН України. Доступно: <https://bit.ly/2Yndni5>
6. Наукова продукція Національної академії педагогічних наук України, рекомендована до впровадження (2020 р.) : збірник анотованого переліку наукової продукції. – Київ, 2021. – 81 с.
7. Наукове забезпечення розвитку освіти в Україні : актуальні проблеми теорії і практики (до 25-річчя НАПН України). Збірник наукових праць. – Київ : Видавничий дім «Сам», 2017. – 400 с.
8. Положення про Всеукраїнський конкурс «Педагогічний ОСКАР–2021». Доступно: <https://nmc-vfpo.com/pedagogichnyj-oskar/>

УДК 371.1.07:008.1

Лихогод Н.Г., завідувач лабораторії педагогічних інновацій

Рощенко І.В., методист Науково-методичного центру ВФПО

ФІНІШ – ЦЕ ЗАВЖДИ СТАРТ ДО НОВИХ ЗВЕРШЕНЬ

Всеукраїнський конкурс професійної майстерності педагогічних працівників закладів освіти «Педагогічний ОСКАР» проводиться щорічно на виконання Меморандуму про співпрацю Національної академії педагогічних наук України та Державної установи «Науково-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти». Основна мета проведення конкурсу – виявлення та підтримка творчої діяльності педагогів, залучення широкого кола освітян до створення, вивчення й поширення сучасних інноваційних освітніх технологій і кращих педагогічних напрямлень.

Конкурс «Педагогічний ОСКАР–2021» проходив у два етапи: відбірковий – у закладі освіти та заключний – у Державній установі «Науково-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти».

На заключний етап конкурсу надійшло **1264** творчі конкурсні роботи у двох номінаціях із **153** закладів фахової передвищої освіти. Оцінювання здійснювалось у декілька етапів із залученням експертів з кола фахівців Центру та незалежних експертів – викладачів інших закладів фахової передвищої освіти, керівників та переможців конкурсу минулих років. Перехресне оцінювання забезпечило максимально об'єктивне оцінювання конкурсних робіт та допомогло виробити певні рекомендації щодо удосконалення робіт, які отримали мінімальну кількість балів.

До першої номінації «Інновації науково-методичного забезпечення освітньої діяльності та управління закладу фахової передвищої освіти» надійшло **123** творчі конкурсні роботи. За результатами оцінювання конкурсних робіт у першій номінації визначено п'ять номінантів на основну нагороду конкурсу –

статуетку «Педагогічний ОСКАР» та 29 переможців за місцями, а саме: 1 місце – 12 ЗФПО, 2 місце – 6 ЗФПО, 3 місце – 11 ЗФПО.

У методичних розробках розкрито актуальність інноваційних підходів до планування, організації та контролю освітнього процесу, зроблений аналіз існуючих методик з рейтингового оцінювання педагогічної діяльності. Придільено увагу інноваційному дидактично-методичному підходу підготовки та проведення педагогічної ради в ЗФПО, методики проведення обласного методичного об'єднання.

Представлено узагальнений досвід спрямований на вдосконалення освітнього процесу, а саме реалізацію педагогічної ідеї, підвищення якості підготовки фахівців, формування інтелектуального потенціалу високоморальної особистості засобами реалізації бізнес-плану щодо стратегії інноваційного розвитку ЗФПО в умовах малого і середнього бізнесу.

На конкурс також надійшли матеріали з досвіду роботи відділення з використання сучасних тенденцій розвитку методик викладання на основі практики використання елементів інноваційного освітнього середовища. Представлені матеріали впровадження елементів дуальної освіти засобами організації виробничих практик, а також співпраці з підприємствами та екскурсійними зустрічами з представниками ІТ-кластеру.

Окремі матеріали аргументують історичні передумови створення та розвитку педагогічної освіти в Україні, визначають пріоритетні шляхи розбудови сучасної педагогічної освіти, окреслюють перспективи формування педагога-практика з урахуванням гнучких навичок та наступності у навчанні. Виокремлена роль організації та впровадження дуальної педагогічної освіти, а також акцентована увага на важливості розвитку наукової діяльності усіх учасників освітнього процесу на прикладі Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу «Відповідальне лідерство – шлях до успіху».

Використання інформаційно-комунікаційних технологій у активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти, профорієнтаційної діяльності ЗФПО, досвід у впровадженні

спеціалізованого хмарного забезпечення та інструментів для спільної роботи всіх учасників освітнього процесу G SUITE FOR EDUCATION та використання технологій дистанційного та змішаного навчання – основні методичні розробки і напрацювання педагогічних колективів.

Особливе відображення в конкурсних роботах знайшли методичні розробки з досвіду роботи циклової комісії з використанням платформи PADLET, електронної бібліотеки, електронного навчання ЗФПО на базі системи управління навчальним контентом MOODLE та особливості її використання для організації освітнього процесу на різних формах навчання, модель (матриця) Регіональної програми підтримки дуальної форми здобуття освіти в системі фахової передвищої освіти, яка спрямована на формування престижності професії, підготовку конкурентоспроможного фахівця.

Узагальнений теоретичний матеріал з досвіду роботи гуртка «Арт-студія» містить методичні аспекти організації позааудиторної роботи зі здобувачами освіти, розкриває суть Handmade-технології та її застосування під час занять у мистецькій студії, основні форми роботи – творчі зустрічі, майстер-класи, проектну діяльність із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій.

До другої номінації «Інновації у створенні й упровадженні сучасних методик, форм, прийомів викладання, навчально-методичного забезпечення, національного й професійного виховання студентської молоді в умовах викликів сьогодення» зареєстрована **1141** творча конкурсна робота. Відповідно до Положення про конкурс у другій номінації нагороджені педагогічні працівники ЗФПО. За результатами оцінювання конкурсних робіт у номінації визначено **сім** номінантів на основну нагороду конкурсу – статуетку «Педагогічний ОСКАР» та **79** переможців за місцями, а саме: 1 місце – 33 ЗФПО, 2 місце – 24 ЗФПО, 3 місце – 22 ЗФПО.

Впровадження сучасних освітніх технологій (е-навчання, дистанційне, змішане (гібридне), мобільне навчання, проблемне,

---

різномірне навчання тощо) з використанням інтерактивних освітніх платформ PADLET, MOODLE та інших під час викладання загальноосвітніх, соціально-гуманітарних, профільних дисциплін знайшли широке впровадження в практичній педагогічній діяльності креативних, творчих викладачів.

Комплексні інноваційні практичні ідеї щодо реалізації елементів STEM-освіти в освітньому процесі представлені узагальненим досвідом викладачів як сучасні освітні ігрові технології (гейміфікація) навчання (кейс-метод, вебквести, подієва освіта, метод проєктів, бриколаж тощо).

В умовах організації змішаної форми навчання активно впроваджуються віртуальні класи, електронні навчально-методичні комплекси з дисциплін, віртуальні лабораторії, інтерактивні сучасні робочі зошити, програмне забезпечення контролю знань.

Як потужний методологічний освітній ресурс викладачі використовують освітній вебсайт з дисципліни. Досвід використання доводить актуальність такого підходу до формування освітнього контенту. Використання сайту забезпечує ефективну організацію аудиторної, самостійної, дистанційної роботи студентів під час вивчення дисципліни. Контент сайтів зручний, добре структурований: лекції, матеріали лабораторних і практичних занять, самостійної роботи, тестові тренувальні, контролюючі вправи, відео-матеріали тощо. Для створення таких сайтів використовують різні платформи.

Розробка та використання електронних навчально-методичних посібників і підручників стало невід'ємною складовою інноваційної педагогічної діяльності викладача. У Центрі створюються авторські колективи та накопичується електронна база таких освітніх ресурсів за ОПП.

Поряд з електронними освітніми ресурсами не втрачають своєї актуальності і сучасні друковані навчально-методичні посібники, підручники. В першу чергу це стосується тих ОПП, які недостатньо забезпечені начальною-методичною літературою.

Наявність в конкурсі таких методичних напрацювань дозволить нам сформуванати авторські колективи і зорієнтуватись у потребі видавництва та перевидавництва навчальної літератури.

Не залишилися поза увагою на конкурсі роботи з досвіду впровадження сучасних дидактичних форм і методів. Серед них застосування освітнього каналу HI-MUSIC на відеохостингу YOUTUBE, створення циклу відеолекцій, виготовлення навчальних відеофільмів.

**Вітаємо переможців, володарів головної нагороди конкурсу
«Педагогічний ОСКАР-2021»**

**У номінації 1: «ІННОВАЦІЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА УПРАВЛІННЯ
ЗАКЛАДУ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ»**

**за впровадження інноваційної моделі управління
закладом фахової передвищої освіти
нагороджується**

**Липковатівський аграрний коледж
Директор Таркан Микола Петрович**

**Головешко Василь Васильович,
Танчак Вікторія Сергіївна,
Афанасьєва Ольга Борисівна –
викладачі Липковатівського
аграрного коледжу**

**ПОБУДОВА ЕФЕКТИВНОЇ
СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ЗАКЛАДУ
ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ
Методичні рекомендації**

**за впровадження інноваційної діяльності закладу фахової
передвищої освіти у забезпеченні якісної підготовки
конкурентоспроможного фахівця
нагороджується**

**ВСП «Рівненський фаховий коледж Національного університету
біоресурсів і природокористування України»
Директор Корсун Ярослав Петрович**

Русіна Неля Григорівна –
кандидат педагогічних наук, голова
циклової комісії землевпорядних
дисциплін, викладач-методист
ВСП «Рівненський фаховий коледж
Національного університету
біоресурсів і природокористування
України»

**ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ
ГУРТКОВОЇ РОБОТИ ЦИКЛОВОЇ
КОМІСІЇ ЗЕМЛЕВПОРЯДНИХ
ДИСЦИПЛІН У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ
ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО
ФАХІВЦЯ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 193
«ГЕОДЕЗІЯ ТА ЗЕМЛЕУСТРІЙ»**
Методична розробка

**за впровадження інновацій у дистанційному навчанні
нагороджується**

**Дніпровський державний технікум енергетичних та
інформаційних технологій**

Директор Федько Анжеліка Володимирівна

Попович Оксана Миколаївна –
завідувач навчально-методичного
кабінету Дніпровського
державного технікуму
енергетичних та інформаційних
технологій

**ДОСВІД ЗАКЛАДУ У
ВПРОВАДЖЕННІ ПАКЕТА
СПЕЦІАЛІЗОВАНОГО
ХМАРНОГО ПРОГРАМНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ І ІНСТРУМЕН-
ТІВ ДЛЯ СПІЛЬНОЇ РОБОТИ
G SUITEFOREDCATION
(GOOGLE WORKSPACE) ТА
ВИКОРИСТАНІ ТЕХНОЛОГІЇ
ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ**
Методична розробка

**за впровадження інновацій в організації виховного процесу
в закладі фахової передвищої освіти
нагороджується**

**Глухівський агротехнічний інститут імені С.А. Ковпака
Сумського НАУ**

Директор Литвиненко Анатолій Васильович

Овсянко Денис Олександрович –
заступник директора з виховної
роботи Глухівського
агротехнічного інституту імені
С.А. Ковпака Сумського НАУ

ВИХОВНИЙ ВІДДІЛ ГАТІ СНАУ
Освітній вебсайт структурного
підрозділу

за впровадження інноваційного освітнього середовища
закладу фахової передвищої освіти
нагороджується
Вишнянський коледж Львівського НАУ
Директор Вантух Андрій Васильович

Роздайбіда Надія Миколаївна – ЦИКЛОВА КОМІСІЯ
голова циклової комісії економічних ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН
дисциплін, викладач-методист, ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТФОРМИ
Отчич Наталія Михайлівна – PADLET ДЛЯ НАЛАГОДЖЕННЯ
викладач-методист, СПІВПРАЦІ ВИКЛАДАЧІВ І
Бойчук Оксана Зіновіївна – ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ
викладач Вишнянського коледжу
Львівського НАУ

у номінації 2: «ІННОВАЦІЇ У СТВОРЕННІ Й УПРОВАДЖЕННІ
СУЧАСНИХ МЕТОДИК, ФОРМ, ПРИЙОМІВ ВИКЛАДАННЯ,
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ,
НАЦІОНАЛЬНОГО Й ПРОФЕСІЙНОГО ВИХОВАННЯ
СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ВИКЛИКІВ СЬОГОДЕННЯ»

за впровадження сучасних освітніх технологій
нагороджується

Воронкін Олексій Сергійович – ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ
кандидат педагогічних наук СТЕМ-ОСВІТИ В ПРОЦЕС
ОКЗ «Северодонецький коледж ВИКЛАДАННЯ ФІЗИКИ В
культури і мистецтва імені Сергія ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ
Прокоф'єва» ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ
Комплекс методичних розробок

за створення освітнього вебсайту викладача (дисципліни)
нагороджується

Нікітіна Ганна Олександрівна – ЕЛЕКТРОТЕХНІКА З ГАННОЮ
кандидат технічних наук НІКІТІНОЮ
ВСП «Індустріальний фаховий Освітній вебсайт викладача
коледж Криворізького
національного університету»

за створення сучасного навчально-методичного посібника
нагороджується

Тузова Світлана Дмитрівна – **ТЕХНОЛОГІЯ**
викладач Технологічно- **ХЛІБОПЕКАРСЬКИХ ВИРОБІВ**
промислового фахового коледжу **Посібник**
Вінницького НАУ

за створення електронного навчально-методичного посібника
нагороджується

Ящевська Оксана Миколаївна – **ОНЛАЙН-ПОСІБНИК «ОБЛІК І**
голова циклової комісії, викладач, **ЗВІТНІСТЬ У БЮДЖЕТНИХ**
Гаркава Лариса Олександрівна – **УСТАНОВАХ»**
викладач ВСП «Аграрно- **Електронний навчально-**
економічний фаховий коледж **методичний посібник**
Подільського ДАТУ»

за створення сучасного електронного навчально-методичного
комплексу
нагороджується

Колісник Михайло Васильович – **ТЕХНІЧНИЙ СЕРВІС В**
викладач-методист ВСП «Умансь- **АГРОПРОМИСЛОВОМУ**
кий фаховий коледж технологій та **КОМПЛЕКСІ**
бізнесу Уманського НУС» **Навчально-методичний комплекс**

за впровадження сучасного інтерактивного робочого зошита
нагороджується

Овчарук Ніна Петрівна – **АКУШЕРСТВО, ГІНЕКОЛОГІЯ ТА**
кандидат ветеринарних наук, **ШТУЧНЕ ОСІМЕНІННЯ**
викладач-методист, **СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ**
Овчарук Василь Михайлович – **ТВАРИН.**
кандидат ветеринарних наук, **РОБІТНИЧА ПРОФЕСІЯ**
викладач-методист ВСП **«ОПЕРАТОР ЗІ ШТУЧНОГО**
«Немішайвський фаховий коледж **ОСІМЕНІННЯ СІЛЬСЬКОГОСПО-**
НУБіП України» **ДАРСЬКИХ ТВАРИН ТА ПТИЦЬ»**
Робочий зошит з дисципліни

за впровадження інтерактивних засобів навчання
нагороджується

Осипова Тетяна Віталіївна –
завідувач навчально-виробничої
практики,

Бабій Олена Василівна –
викладач КЗ «Бахмутський
педагогічний фаховий коледж»

**ЗАСТОСУВАННЯ ОСВІТНЬОГО
КАНАЛУ «HI-MUSIC» НА
ВІДЕОХОСТИНГУ YOUTUBE**
You Tube-канал

ЗМІСТ

Кремень В.Г. Фахова передвища і професійна освіта в контексті загальноцивілізаційних змін	4
Ищенко Т.Д., Жуковська С.А. Сучасні тренди створення електронного освітнього контенту: практичний аспект	10
Хоменко М.П. Фахова передвища освіта: проблеми та їх вирішення	16
Каленський А.А. Проблема готовності викладачів до оцінювання якості підготовки фахівців у технікумах і коледжах	20
Самойленко О.А. Підготовка андрагога як фахівця у сфері освіти дорослих в умовах становлення фахової передвищої освіти	23
Самойленко О.М., Євстрат'єв С.В. Фахові цифрові компетентності, аналіз освітньо-професійних програм молодшого бакалавра з агрономії	27
Башук Г.О. Інновації у фаховій передвищій і професійній освіті в умовах діджиталізації	34
Гераськіна В.А. Цифровізація та її вплив на освітній простір закладів фахової передвищої освіти	37
Мазур П. Є., Колотило Н.П., Стаднюк Л.Л. Проведення інтегрованого ліцензійного іспиту «Крок – М» у медичних закладах фахової передвищої освіти (з досвіду)	41
Ткач Л.В. Педагогічні засади практичної підготовки майбутніх техніків-технологів у фахових коледжах харчової промисловості	45
Бульбук О.І. Імплементация Закону України «Про фахову передвищу освіту» в медичному фаховому коледжі	49

Мацелюх К.С., Савенкова В.Г. Наукове товариство студентів у коледжі (з досвіду роботи)	51
Панюра Я.Й., Яцуляк М.С. Діяльність навчально-практичного центру (з досвіду роботи)	55
Баланюк Н.Ю., Бурик І.В. Особливості інноваційної педагогічної діяльності в умовах діджиталізації професійної освіти	64
Косухіна О.С. Розроблення стандарту фахової передвищої освіти України освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» зі спеціальності 122 «Комп'ютерні науки»	67
Чепурна О.В. Діджиталізація освітнього простору у викладанні англійської мови за професійним спрямуванням студентам медичних спеціальностей	71
Пащенко Т.М. Методична система оцінювання якості підготовки фахівців у будівельних коледжах	75
Олійник Л.О. Автоматизація управління освітньою діяльністю	78
Олійник Л.О., Олійник Н.П. Ефективність читання як чинник спроможності до навчання	83
Герасимчук О.О., Буснюк С.В., Андрущук І.І. Аналіз готовності педагогічних працівників до використання інструментів дистанційного навчання в освітньому процесі	88
Кравченко С.О. Значення навчального відеоконтенту в умовах дистанційної освіти	92
Пахомова Т.М., Мошко В.В. Формування компетентнісного підходу у професійній підготовці фахового молодшого бакалавра	99

Белікова В.В., Іванова І.В., Белікова С.О. Підвищення якості підготовки фахових молодших бакалаврів в умовах змішаного навчання	103
Тарасюк І.В. Досвід реалізації студентоцентрованого підходу в освітньому процесі	108
Луцак І.В. Практико орієнтоване навчання майбутніх фармацевтів як запорука якісної підготовки фахівців	111
Пилипишин С.І. Зміст і основні напрями реформи загальної середньої освіти і її вплив на здійснення загальноосвітньої підготовки у фахових коледжах	115
Павлюк Л.В. Використання електронних освітніх ресурсів у професійній діяльності сучасного педагога	119
Бондарчук І.М., Корнієнко Н.П. Якість підготовки фахівців у ліфтовій галузі	123
Бровко Л.В., Чипко Н.П. Самоосвіта – умова підвищення професійної майстерності педагога фахової передвищої освіти	126
Кисла В.Г. Роль загальноосвітніх дисциплін у системі професійної передвищої освіти	130
Лендрик Н.М. Дистанційне навчання як інноваційна технологія	132
Супрун С.О. Інноваційна педагогічна діяльність викладача в освітньому середовищі	136
Фролова Н.Є., Фролов Р.С. Проблеми якості підготовки фахівців	141
Чумак Н.Ю. Діяльність наукового товариства в закладах фахової передвищої освіти	144
Швидко Ю.В. Актуальність використання електронних освітніх ресурсів у вивченні природничо-наукових дисциплін	148

Фижделюк В.Ю. Створення необхідних умов для реалізації здібностей та талантів студентської молоді	152
Вовк Т.М. Цифрова компетентність педагога – запорука якісної освітньої діяльності в умовах діджиталізації освіти	155
Беззапонна В.М., Гаврилюк М.Г. Використання цифрових технологій в інтеграції знань з вищої математики, теоретичних основ елетротехніки та інформатики	159
Барабаш Є.М. Формування позитивного ставлення до професії здобувачів освіти у процесі науково-дослідницької діяльності	164
Мордвінова Н.О., Рисований І.М. Інтелектуалізація фахової передвищої освіти як основа формування конкурентоспроможності майбутнього фахівця	167
Волошина О.С. Використання електронних освітніх ресурсів у процесі викладання іноземної мови в коледжі	171
Головко І.М., Правдівцева Л.В. Деякі практичні аспекти застосування мобільного (електронного) навчання	175
Мільчева А.О. Використання мнемотехнік у підготовці до ЗНО з історії України	178
Сухотін В.М., Якушкіна К.А., Власова Н.Д., Свиридова С.Ю. Організація дистанційного навчання на платформі G Suit for Education (з досвіду)	182
Чалий В.І. Нормативно-правове забезпечення імплементації Закону України «Про фахову передвищу освіту»	186
Шаригіна О.С. Міждисциплінарна інтеграція у підвищенні якості навчання (з досвіду викладання дисципліни «Догляд за хворими та медична маніпуляційна техніка»)	189

Замкова Г.П. Формування професійних компетентностей студента (розвиток творчих здібностей, соціальна адаптація)	194
Петухова Т.А. Науково-дослідницька діяльність під час вивчення хімічних дисциплін як одна з умов якості підготовки молодшого бакалавра	198
Фоменко Г.М. Форми і методи вивчення математики під час дистанційного навчання	202
Зуб К.В., Гавриленко К.А. Якість підготовки майбутніх менеджерів у навчально-практичному центрі	205
Голобородько М.В. Фасилітація в освітньому процесі сучасних закладів фахової передвищої освіти	208
Демцун О.В. Інноваційна педагогічна діяльність в умовах діджиталізації освіти	214
Коханова О.Ф. Підготовка конкурентоспроможних фахівців в умовах сучасних викликів	217
Кошляк О.М. Цифровізація у фаховій передвищій освіті	221
Лук'янова Л.К. Формування професійної компетентності керівника закладу фахової передвищої освіти	224
Пасічник О.М. Досвід роботи регіонального методичного об'єднання викладачів іноземної мови закладів фахової передвищої освіти з підвищення якості іншомовної підготовки фахівців	228
Байбара О.А. Особливості дистанційного проходження переддипломної практики	230
Божор Д.Ю. Інтеграція елементів дистанційного навчання в освітньому процесі	234

Гапон С.І. Специфіка формування професійних компетентностей студентів у фаховому коледжі	237
Зелененко І.В. Системне використання електронних освітніх ресурсів як інноваційний інструмент освітнього процесу	242
Костюк О.В. Актуальні проблеми та перспективи розвитку фахової передвищої і професійної освіти в умовах дистанційного навчання	247
Марценюк А.В. Застосування флешкарток на заняттях філологічних дисциплін в умовах дистанційного навчання	252
Менщикова Л.М. Системний підхід як чинник формування професійних компетентностей майбутніх фахівців	256
Михайлишин М.С. Актуальність проблеми самоосвіти сучасного педагога	260
Мордвінова І.О. Використання мультимедійних технологій під час лекцій економічних дисциплін	263
Ніколаєвська Г.Ю. Створення стандартів фахової передвищої освіти: виклики та перспективи	267
Новожилова Т.С., Духан Г.М. Сучасне освітнє середовище в закладах дошкільної освіти	270
Переведенцева А.Л., Гоцуляк О.Г. Якість професійної підготовки фахівців будівельної галузі в контексті вимог сучасного ринку праці	273
Прилипко О.В. Використання професійно орієнтовного підходу у навчанні	278
Рябко О.В. Цифровізація в освітньому процесі	284
Симоненко Марина, Берегеля Л.М. Готовність педагогічних працівників до створення і використання електронних освітніх ресурсів	288

Ситніцька М.В. Хмарні сервіси як засоби активізації здобувачів освіти під час онлайн-занять	294
Старостенко Єлизавета, Духан Г.М. Використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі закладів дошкільної освіти	297
Сухецька А.С. Сучасні педагогічні інновації в умовах діджиталізації освіти	301
Татаренкова Ю.В. Розвиток дизайн-мислення у педагогічній діяльності	306
Уханєва Н.В. Управління якістю підготовки фахівців фахової передвищої освіти	309
Фесенко М.Г. Концептуальні засади вдосконалення підготовки охоронників	313
Четверіков О.Ф. Особливості та складові екстремальної ситуації у професійній підготовці майбутніх охоронців	317
Ярема О.П. Педагогічна практика як умова формування педагогічної культури майбутнього вчителя англійської мови початкової школи	320
Яцинич О.Б. Проблеми дистанційного навчання в закладах фахової передвищої освіти	323
Вибіцька О.В. Інноваційні методичні підходи до використання цифрових технологій в онлайн- та офлайн-режимах у викладанні клінічних дисциплін (з досвіду роботи)	327
Гнезділова І.М. Цифровий етикет як інструмент підвищення ефективності взаємодії учасників освітнього процесу в умовах діджиталізації освіти	331
Левченко С.В. Використання платформ в управлінні електронним навчанням у закладах фахової передвищої освіти	334

Ніколаєва Л.Г. Тренінгові технології (онлайн/офлайн) у формуванні креативності педагога	339
Орманжи В.Є. Комікс як засіб рецепції художнього твору на заняттях з української літератури	344
Пономаренко Т.О. Психологічні засади діяльності методиста в оптимізації освітнього процесу медичного коледжу	348
Потрясова В.Б., Філатенко Т.І. Цифрові технології в освітньому процесі фахового медичного коледжу	353
Шихальова З.М. Застосування дистанційних технологій навчання – вимога сучасності	355
Куценко Н.П., Біланова Л.П. Формування мотивації до навчання здобувачів освіти в умовах пандемії	358
Тарасова К.Ю. Використання інтерактивних методів навчання у підготовці фахових молодших бакалаврів освітньо-професійної програми «Соціальна педагогіка»	362
Колісник М.В. Інноваційний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни «Технічний сервіс в агропромисловому комплексі»	367
Ничкало Н.Г. «Педагогічний ОСКАР» у фаховій передвищій освіті має майбутнє	370
Лихогод Н.Г., Рощенко І.В. Фініш – це завжди старт до нових звершень	379

Василь Кремень
Тетяна Іщенко
Нелля Ничкало
Валентина Гордієнко
Микола Хоменко

**ФАХОВА ПЕРЕДВИЩА І ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА: ТЕОРІЯ,
МЕТОДИКА, ПРАКТИКА : МАТЕРІАЛИ ІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

Українською мовою

Літературні редактори	<i>С. Світельська, Н. Салмай</i>
Коп'ютерна верстка	<i>О. Давиденко</i>
Відповідальна за випуск	<i>Н. Лихогод</i>

Підписано до друку 26.04.2021 р.
Умов. друк. арк. 18

Науково-методичний центр ВФПО
вул. Смілянська, 11, м. Київ
тел./факс (044)242-35-68